

DEPARTAMENTO DIDÁCTICO DE LATÍN

IES G. TORRENTE BALLESTER. PONTEVEDRA

PROGRAMACIÓN DE LATÍN

CURSO ACADÉMICO 2020 - 2021

LINGVAE LATINAE ACADEMICUM COLLEGIUM

PONTEVETERENSIS LYCEI G. TORRENTE BALLESTER

STUDIORUM LATINORUM PROGRAMMA

ANNO SCHOLASTICO MMXX-MMXXI

ÍNDICE / INDEX	
CONCEPTOS	Páxina
PARS PRIMA: PRINCIPIA COMMUNIA	10
1. Cuestións xerais / <i>Universae res</i>	11
1.1 Introducción / <i>Praefatio</i>	11
1.1.1 Finalidade da programación / <i>Programmatis propositum</i>	11
1.1.2 Composición do departamento / <i>Collegii academici compositio</i>	12
1.1.3 Marco legal de referencia / <i>Normae praeceptivae relationis</i>	13
1.2 Contextualización / <i>Contextus</i>	14
1.3 Relación do latín con outras materias / <i>Studiorum latinorum coniunctio cum aliis disciplinis</i>	15
2. Actividades complementarias e extraescolares / <i>Labores completorii atque extrascholares</i>	16
3. Revisión, avaliación e modificación da programación / <i>Recognitio, aestimatio atque mutatio programmatis</i>	17
4. Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente / <i>Elementa agnitionalia ad institutionis rationem atque docendi viam aestimandas</i>	19
4.1 Avaliación interna	19
4.2 Avaliación do profesorado polo alumnado	21
4.3 Propostas de mellora	22
5. Plan de lectura e escritura do departamento / <i>Ratio collegii ad lectionem et scripturam incitandam</i>	24
6. Actuacións para contribuír ao plan de convivencia / <i>Actiones ad rationem convictus adiuvandam</i>	25
7. Procedementos para dar coñecemento da programación da materia / <i>Viae ad disciplinae programma palam cognoscendum</i>	25
8. Incorporación de modificacións propostas no curso anterior / <i>Ex superiore anno adiunctio mutationum</i>	26
9. Criterios de actuación ante unha reclamación sobre cualificacións finais / <i>Agendi rationes de aestimationum globalium reclamatione</i>	27
10. Directrices, procedementos e instrumentos para a realización da avaliación inicial / <i>Normae, agendi rationes atque instrumenta ad aestimationem initialem faciendam</i>	28
10.1 Directrices	28
10.2 Procedementos	29
10.3 Instrumentos	30
10.4 Elaboración de informe e toma de decisións	30
10.5 Transmisión de datos	31
10.6 Modelo de instrumento utilizado	31

CONCEPTOS	Páxina
<i>PARS SECUNDA: CURSUUM PROGRAMMATA</i>	32
<i>PROGRAMACIÓN DE LATÍN 4º ESO / Linguae latinae programma gradus quarti institutionis scholasticae secundi ordinis obligatoriae</i>	33
1. Introducción / Praefatio	34
2. Obxectivos xerais da etapa / Proposita itineris educativi universa	34
3. Obxectivos xerais do latín na ESO / Linguae latinae institutionis secundi ordinis scholasticae obligatoriae proposita universa	36
4. Obxectivos específicos do latín en 4º ESO / Linguae latinae institutionis scholasticae secundi ordinis obligatoriae singularia proposita	37
5. Contribución da materia á consecución das competencias clave. Perfil competencial / Disciplinae contributio ad facultates potissimas consequendas. Cognitiva lineamenta	38
5.1 Aspectos xerais / Universae res	38
5.2 Concrecións / Specificationes	41
5.3 Determinación do perfil competencial / Cognitivorum lineamentorum determinatio	43
5.3.1 Relación entre competencias e estándares de aprendizaxe	51
5.3.2 Índice de frecuencia en bloques por competencia	51
5.3.3 Correlación entre estándares de aprendizaxe asignados e competencias clave	53
6. Currículo da materia, segundo a normativa vixente / Disciplinae curriculum ex hodierna lege	55
7. Adaptación do currículo ás decisións organizativas do departamento / Disciplinae accommodatio ad collegii ordinata consilia	60
7.1 Correspondencia entre bloques / Convenientia thematum	61
7.2 Correspondencia entre bloques temáticos, estándares de aprendizaxe e ponderación global / Thematum convenientia cum discentiae exemplaribus atque universo pondere	61
7.3 Correspondencia de estándares e competencias / Exemplarium convenientia cum facultatibus potissimis	63
8. Concrecións metodolóxicas / Singularitas ad methodologiam attinens	65
8.1 Principios metodolóxicos normativos / Principia ad methodologiam attinentia ex lege	65
8.2 Especificacións metodolóxicas para latín 4º ESO / Singularitates ad methodologiam attinentes de gradus quarti institutionis scholasticae secundi ordinis latina lingua	66
9. Materiais e recursos didácticos / Instrumenta atque didactica subsidia	68
10. Procedementos de avaliación / Aestimationis agenda ratio	70
10.1 Contidos e criterios de avaliación / Continentes res atque iudicandi normae	70
10.2 Concreción de estándares de aprendizaxe avaliábeis / Singularitates exemplarium discentiae aestimabilium	72
10.3 Relación de estándares, tipoloxía e ponderación / Exemplarium tabula, genus atque computatio	75
10.4 Temporalización / Dispositio ad tempus	80
10.4.1 Estándares básicos de aprendizaxe / Praecipua institutionis exemplaria	86
10.4.2 A) Tipo e número de estándares por bloque en cada avaliación / Exemplarium genus et numerus in thematibus ex quaque aestimatione	87
10.4.2 B) Estándares oor bloque en cada avaliación / Exemplaria in thematibus ex quaque aestimatione	93
10.4.3 Disposición temporal de contidos / Continentium rerum dispositio ad tempus	93
10.4.3.1 Distribución xeral / Universa dispositio /	93
10.4.3.2 Distribución específica de contidos por avaliación/ Ex quaque aestimatione definita rerum continentium dispositio	95
10.5 Grao mínimo de consecución de estándares para a superación da materia / Exemplarium minimus gradus ad disciplinam superatam adipiscendam	97
10.6 Procedementos e instrumentos de avaliación utilizados cos estándares de aprendizaxe / Agendi rationes atque aestimationis instrumenta in usum cum discentiae exemplaribus	102
10.6.1 Aplicación de instrumentos de avaliación / Usus aestimationis instrumentorum	102
10.6.2 Relación entre procedementos utilizados e instrumentos de avaliación aplicados / Agendarum rationum tabula cum aestimationis instrumentis in usum	107

10.7 Temporalización das sesións de avaliación / <i>Dispositio ad tempus ex aestimationis coetibus</i>	107
10.8 Criterios sobre a avaliación, a cualificación e a titulación-promoción / <i>Normae ad aestimationem, qualificationem atque promotionem attinentes</i>	108
10.8.1 Criterios de avaliación, segundo os bloques / <i>Aestimationis normae ex thematibus</i>	108
10.8.2 Procedementos e instrumentos de avaliación. Valoración aplicable / <i>Agendi rationes atque aestimationis instrumenta. Ponderatio agenda</i>	109
10.8.2.1 Concepto / <i>Cognitio</i>	109
10.8.2.2 Concrecións / <i>Singularitates</i>	111
10.9 Deseño da avaliación inicial. Medidas adoptables como consecuencia / <i>Initialis aestimationis delineamentum atque ex illa rationes instituendae</i>	112
10.10 Criterios de cualificación / <i>Qualificationis normae</i>	112
10.11 Probas extraordinarias de recuperación da materia / <i>Singulares probationes novae acquisitionis disciplinae</i>	115
10.11.1 Antes da avaliación final ordinaria / <i>Ante consuetam aestimationem globalem</i>	115
<ul style="list-style-type: none"> • Destinatarios • Deseño e estrutura da proba • Criterios de cualificación / corrección da proba • Obtención da nota e valoración positiva da proba • Data de realización e duración da proba • Contidos mínimos para recuperar a 3ª avaliación 	
10.11.2 Proba extraordinaria de recuperación despois da avaliación final ordinaria / <i>Novae acquisitionis singular probatio post consuetam aestimationem globalem</i>	117
<ul style="list-style-type: none"> • Destinatarios • Contidos mínimos da proba • Deseño e estrutura da proba • Criterios de cualificación/corrección da proba • Obtención da nota e valoración positiva da proba • Datas de realización e duración da proba 	
10.12 Seguimento, recuperación e avaliación da materia pendente de cursos anteriores / <i>Cura novaque acquisitio atque aestimatio disciplinae ex superiore cursu reprobatae</i>	119
10.12.1 Programa de reforzo para a recuperación da materia de continuidade non superada no curso precedente / <i>Adiuvaminis via ad disciplinae ex precedenti cursu reprobatae novam acquisitionem</i>	119
10.12.2 Materia non superada no curso precedente e que non se estuda no actual / <i>Disciplina ex praecedenti cursu reprobata non hodierno studenda</i>	119
10.12.3 Acreditación de coñecementos da materia de continuidade non cursada anteriormente / <i>Cognitionum fides de reprobata disciplina quae non per praecedentem cursum studenda</i>	119
10.12.4 Avaliación de competencias clave / <i>Potissimarum facultatum aestimatio</i>	119
10.12.4.1 Referentes	119
10.12.4.2 Procedementos	119
10.12.4.3 Asignación de puntuación a cada competencia segundo os bloques nos que son máis representativas	120
10.12.4.4 Instrumento para a avaliación de competencias	120
11. Medidas de atención á diversidade en latín 4º ESO / <i>Actiones ad dissimilitudines curandas ex 4º ESO latina lingua</i>	123
12. Concreción de elementos transversais en latín / <i>Collateralium elementorum definitio ex lingua latina</i>	126

CONCEPTOS	Páxina
<i>PARS SECUNDA: CURSUUM PROGRAMMATA</i>	
<i>PROGRAMACIÓN DE LATÍN 1º BACHARELATO / Linguae latinae programma gradus primi baccalaureatus</i>	129
1. Introducción / Praefatio	130
2. Obxectivos xerais da etapa / Proposita itineris educativi universa	132
3. Obxectivos xerais do latín no bacharelato / Linguae latinae baccalaureatus proposita universa	133
4. Obxectivos específicos do latín no bacharelato / Linguae latinae baccalaureatus singularia proposita	133
5. Obxectivos específicos do latín en 1º bacharelato / Linguae latinae primi gradus baccalaureatus singularia proposita	135
6. Contribución da materia á consecución das competencias clave. Perfil competencial / Disciplinae contributio ad facultates potissimas consequendas. Cognitiva lineamenta	136
6.1 Aspectos xerais / Universae res	137
6.2 Concrecións / Specificationes	139
6.3 Determinación do perfil competencial / Determinatio facultatum potissimarum lineamenti	141
6.3.1 Relación entre competencias e estándares de aprendizaxe	142
6.3.2 Índice de frecuencia en bloques por competencias	152
6.3.3 Correlación entre estándares de aprendizaxe asignados e competencias clave	154
7. Currículo da materia, segundo a normativa vixente / Disciplinae curriculum ex hodierna lege	155
8. Adaptación do currículo ás decisións do departamento / Disciplinae accommodatio ad collegii ordinata consilia	167
8.1 Correspondencia entre bloques / Convenientia thematum	168
8.2 Correspondencia entre bloques temáticos e estándares de aprendizaxe e a ponderación global / Thematum convenientia cum discentiae exemplaribus atque universo pondere	169
8.3 Correspondencia de estándares e competencias / Exemplarium convenientia cum facultatibus potissimis	172
9. Concrecións metodolóxicas / Singularitates ad methodologiam attinens	176
9.1 Principios metodolóxicos normativos / Principia ad methodologiam attinentia ex lege	176
9.2 Especificacións metodolóxicas para latín I / Singularitates ad methodologiam attinentes de primi cursus latina lingua	176
10. Materiais e recursos didácticos / Instrumenta atque didactica subsidia	179
11. Procedemento de avaliación / Aestimationis agenda ratio	181
11.1 Contidos e estándares de aprendizaxe / Continentes res atque exemplaria discentiae aestimabilia	181
11.2 Contidos e criterios de avaliación/ Res continentis atque iudicandi normae	185
11.3 Relación de estándares, tipoloxía e ponderación / Exemplaria tabula, genus atque computatio	188
11.4 Temporalización / Dispositio ad tempus	192
11.4.1 Estándares básicos de aprendizaxe / Praecipua institutionis exemplaria	192
11.4.2 A) Tipo e número de estándares por bloque en cada avaliación / Exemplarium genus et numerus in thematibus ex quaque aestimatione	199
11.4.2 B) Estándares por bloque en cada avaliación / Exemplaria in thematibus ex quaque aestimatione	200
11.4.3 Puntuación asignada a estándares por avaliación e bloque para a obtención de nota / Interpunctio	206

<i>exemplaribus destinata ex quaque aestimatione et quoque themate ad qualificationem obtinendam</i>	
11.4.4 Disposición temporal de contidos / <i>Continentium rerum dispositio ad tempus</i>	207
11.4.4.1 Distribución xeral / <i>Universa dispositio</i>	207
11.4.4.2 Distribución específica de contidos por avaliación / <i>Ex quaque aestimatione definita rerum continentium dispositio</i>	210
11.5 Grao mínimo de consecución de estándares para a superación da materia / <i>Exemplarium minimus gradus ad disciplinam superatam adipiscendam</i>	213
11.6 Procedementos e instrumentos de avaliación utilizados cos estándares de aprendizaxe/ <i>Agendi rationes atque aestimationis instrumenta in usum cum discentiae exemplaribus</i>	219
11.6.1 Aplicación de instrumentos de avaliación / <i>Usus aestimationis instrumentorum</i>	219
11.6.2 Relación entre procedementos utilizados e instrumentos de avaliación / <i>Agendarum rationum tabula cum aestimationis instrumentis in usum</i>	226
11.7 Temporalización das sesións de avaliación / <i>Dispositio ad tempus ex aestimationis coetibus</i>	226
11.8 Criterios sobre avaliación, a cualificación e a titulación-promoción / <i>Normae ad aestimationem, qualificationem atque promotionem attinentes</i>	227
11.8.1 Criterios de avaliación, segundo os bloques / <i>Aestimationis normae ex thematibus</i>	227
11.8.2 Procedementos e instrumentos de avaliación. Ponderación aplicable / <i>Agendi rationes atque aestimationis instrumenta. Ponderatio agenda</i>	230
11.8.2.1 Concepto / <i>Cognitio</i>	230
11.8.2.2 Concrecións / <i>Singularitates</i>	231
11.9 Deseño da avaliación inicial e medidas adoptables como consecuencia/ <i>Initialis aestimationis delineamentum atque ex illa rationes instituendae</i>	232
11.10 Criterios de cualificación / <i>Qualificationis normae</i>	232
11.11 Probas extraordinarias de recuperación da materia / <i>Singulares probationes novae acquisitionis disciplinae</i>	235
11.11.1 Antes da avaliación final ordinaria / <i>Ante consuetam aestimationem globalem</i>	235
• <i>Destinatarios desta proba</i>	
• <i>Deseño e estrutura da proba</i>	
• <i>Criterios de cualificación / corrección da proba</i>	
• <i>Obtención da nota e valoración positiva da proba</i>	
• <i>Datas de realización e duración da proba</i>	
• <i>Contidos mínimos para a recuperación da 3ª avaliación</i>	
11.11.2 Proba extraordinaria de recuperación despois da avaliación final ordinaria / <i>Novae acquisitionis singular probatio post consuetam aestimationem globalem</i>	237
• <i>Destinatarios desta proba</i>	
• <i>Contidos mínimos para a recuperación da 3ª avaliación</i>	
• <i>Deseño e estrutura da proba</i>	
• <i>Criterios de cualificación / corrección da proba</i>	
• <i>Obtención da nota e valoración positiva da proba</i>	
• <i>Datas de realización e duración da proba</i>	
11.12 Seguimento, recuperación e avaliación de materia pendente de cursos anteriores / <i>cura novaque acquisitio atque aestimatio disciplinae ex superiori cursu reprobatae</i>	239
11.12.1 Programa de reforzo para a recuperación de materia de continuidade non superada no curso precedente / <i>Adiuvaminis via ad disciplinae ex praecedenti cursu reprobatae novam acquisitionem</i>	239

11.12.2 Materia non superada no curso precedente e que non se estuda no actual / <i>Disciplina ex praecedenti cursu reprobata non hodierno studenda</i>	239
11.12.3 Acreditación de coñecementos da materia de continuidade non cursada anteriormente / <i>Cognitionum fides de reprobata disciplina quae non per praecedentem cursum studenda</i>	239
11.12.4 Avaliación de competencias clave / <i>Potissimarum facultatum aestimatio</i>	239
11.12.4.1 Referentes	239
11.12.4.2 Procedementos	239
11.12.4.3 Asignación de puntuación a cada competencia segundo os bloques nos que son máis representativas	240
11.12.4.4 Instrumento paraa avaliación de competencias	240
12. Medidas de atención á diversidade en latín de 1º de bacharelato / <i>Actiones ad dissimilitudines curandas ex 1º baccaureatus lingua latina</i>	243
13. Concreción de elementos transversais en latín de bacharelato / <i>Collateralium elementorum definitio ex baccaureatus lingua latina</i>	246

CONCEPTOS	Páxina
<i>PARS SECUNDA: CURSUUM PROGRAMMATA</i>	
<i>PROGRAMACIÓN DE LATÍN 2º BACHARELATO / Linguae latinae programma gradus secundi baccaureatus</i>	249
1. Introducción / <i>Praefatio</i>	250
2. Obxectivos xerais da etapa / <i>Proposita itineris educativi universa</i>	251
3. Obxectivos xerais do latín no bacharelato / <i>Linguae latinae baccaureatus proposita universa</i>	253
4. Obxectivos específicos do latín no bacharelato / <i>Linguae latinae baccaureatus singularia proposita</i>	254
5. Obxectivos específicos do latín en 2º bacharelato / <i>Linguae latinae secundi gradus baccaureatus singularia proposita</i>	255
6. Contribución da materia á consecución das competencias clave. Perfil competencial / <i>Disciplinae contributio ad facultates potissimas consequendas. Cognitiva lineamenta</i>	256
7. Currículo da materia, segundo a normativa vixente / <i>Disciplinae curriculum ex hodierna lege</i>	265
8. Adaptación do currículo á proba de avaliación de bacharelato para o acceso á universidade (ABAU-CIUG) / <i>Disciplinae accommodatio ad baccaureatus aestimationem ingressus universitatis causa</i>	271
8.1 Correspondencia entre bloques e peso específico global na avaliación (Currículo Latín II/ABAU-CIUG) / <i>Convenientia thematum cum specifico pondere universo ex aestimatione</i>	271
8.2 Correspondencia entre bloques temáticos e peso específico global na avaliación para a ABAU (Currículo de Latín II/ABAU) / <i>Convenientia thematum cum specifico pondere universo ex ABAU aestimatione</i>	272
8.3 Correspondencia entre bloques temáticos ABAU/estándares de aprendizaxe e ponderación global / <i>Thematum convenientia ABAU cum discentiae exemplaribus atque universo pondere</i>	273
9. Concrecións metodolóxicas / <i>Singularitas ad methodologiam attinens</i>	278
9.1 Principios metodolóxicos normativos / <i>Principia ad methodologiam attinentia ex lege</i>	278
9.2 Especificacións metodolóxicas para latín II / <i>Singularitates ad methodologiam attinentes de secundi cursus latina lingua</i>	278
10. Materiais e recursos didácticos / <i>Instrumenta atque didactica subsidia</i>	283
11. Procedemento de avaliación / <i>Aestimationis agenda ratio</i>	284
11.1 Contidos e criterios de avaliación / <i>Contentes res atque iudicandi normae</i>	284
11.2 Concreción de estándares de aprendizaxe avaliábeis / <i>Singularitas exemplarium discentiae aestimabilium</i>	286
11.3 Relación de estándares, tipoloxía e ponderación / <i>Exemplarium tabula, genusque atque computatio</i>	289

11.4 Temporalización / <i>Dispositio ad tempus</i>	292
11.4.1 Estándares / <i>Exemplaria</i>	292
11.4.2 A) Tipo e número de estándares por bloque en cada avaliación / <i>EXemplarium genus et numerus in thematibus ex quaque aestimatione</i>	297
11.4.2 B) Estándares por bloque en cada avaliación / <i>Exemplaria in thematibus ex quaque aestimatione</i>	298
11.4.3 Disposición temporal de contidos / <i>Continentium rerum dispositio ad tempus</i>	303
11.4.3.1 Distribución xeral / <i>Universa dispositio</i>	303
11.4.3.2 Distribución temporal de contidos por avaliación / <i>Definita rerum continentium dispositio ad tempus ex quaque aestimatione</i>	306
11.5 Grao mínimo de consecución para a superación da materia (Referencia: Estándares básicos) / <i>Minimus gradus ad disciplinam superatam adipiscendam</i>	309
11.5.1 Estándares / <i>Exemplaria</i>	309
11.5.2 Contidos / <i>Continentes res</i>	311
11.6 Procedementos e instrumentos de avaliación utilizados cos estándares de aprendizaxe / <i>Agendi rationes atque aestimationis instrumenta in usum cum discentiae exemplaribus</i>	312
11.6.1 Aplicación de instrumentos de avaliación / <i>Usus aestimationis instrumentorum</i>	312
11.6.2 Relación entre procedementos utilizados e instrumentos de avaliación aplicados / <i>Agendarum rationum tabula cum aestimationis instrumentis in usum</i>	317
11.7 Temporalización das sesións de avaliación / <i>Dispositio ad tempus ex aestimationis coetibus</i>	317
11.8 Deseño da avaliación inicial e medidas adoptables como consecuencia / <i>Initialis aestimationis delineamentum atque ex illa rationes instituendae</i>	318
11.8.1 Concepto / <i>Cognitio</i>	318
11.8.2 Finalidade / <i>Propositum</i>	318
11.8.3 Instrumentos de avaliación / <i>Aestimationis instrumenta</i>	318
11.8.4 Decisións / <i>Necessariae rationes</i>	319
11.9 Criterios sobre avaliación, cualificación e titulación-promoción / <i>Normae ad aestimationem qualificationemque atque promotionem attinentes</i>	320
11.9.1 Criterios de avaliación, segundo os bloques ABAU / <i>Aestimationis normae ex ABAU thematibus</i>	320
11.9.2 Procedementos e instrumentos de avaliación. Valoración aplicable / <i>Agendi rationes atque aestimationis instrumenta. Ponderatio agenda</i>	321
• Delimitación	
• Concrecións	
11.9.3 Criterios de cualificación / <i>Qualificationis normae</i>	323
11.10 Probas extraordinarias de recuperación da materia / <i>Singulares probationes novae acquisitionis disciplinae</i>	327
11.10.1 Antes da avaliación final ordinaria / <i>Ante consuetam aestimationem globalem</i>	327
• Destinatarios da proba	
• Deseño e estrutura da proba	
• Criterios de cualificación/corrección	
• Obtención da nota e valoración positiva da proba	
• Datas de realización e duración da proba	
• Contidos mínimos para a recuperación da 3ª avaliación	
11.10.2 Proba extraordinaria de recuperación despois da avaliación final ordinaria / <i>Novae acquisitionis singular probatio post consuetam aestimationem globalem</i>	329
• Destinatarios da proba	
• Contidos mínimos da proba	
• Deseño e estrutura da proba	
• Criterios de cualificación/corrección da proba	
• Obtención da nota e valoración positiva da proba	
• Datas de realización e duración da proba	
11.11 Seguimento, recuperación e avaliación de materia pendente de cursos anteriores / <i>Cura novaque acquisitio atque aestimatio disciplinae ex superiori cursu reprobatae</i>	331
11.11.1 Programa de reforzo para a recuperación de materia de continuidade non superada no curso precedente e que se segue cursando en nivel superior / <i>Adiuvaminis via ad disciplinae ex praecedenti cursu reprobatae et hodierno studendae novam acquisitionem</i>	331
11.11.1.1 Destinatarios	331
11.11.1.2 Características do programa	331
11.11.1.3 Características e estrutura da proba extraordinaria de maio	332

<ul style="list-style-type: none"> • Contidos mínimos deste tipo de proba • Deseño e estrutura da proba • Criterios de cualificación/corrección da proba • Obtención da nota e valoración positiva da proba • Datas de realización e duración da proba • Obtención da nota final 	
11.11.2 Materia non superada no curso precedente e que non se estuda no actual / <i>Disciplina ex praecedenti cursu reprobata non hodierno studenda</i>	335
11.11.2.1 Destinatarios do programa	335
11.11.2.2 Características do programa	335
11.11.2.3 Características e estrutura da proba extraordinaria de maio	336
<ul style="list-style-type: none"> • Contidos mínimos deste tipo de proba • Deseño e estrutura da proba • Criterios de cualificación/corrección da proba • Obtención da nota e valoración positiva da proba • Datas de realización e duración da proba • Obtención da nota final 	
11.11.3 Acreditación de coñecementos da materia de continuidade non cursada anteriormente / <i>Cognitionum fides de reprobata disciplina non per praecedentem cursum studenda</i>	339
<ul style="list-style-type: none"> • Actuacións previas do departamento • Tratamento • Procedemento de acreditación • Informe sobre a condición de acreditación ou non acreditación de coñecementos de materia de continuidade non cursada 	
11.12 Información sobre a ABAU / <i>De ABAU nuntium</i>	342
11.12.1 Instrucións / <i>Ordinationes</i>	342
11.12.2 Modelo de exame / <i>Probationis exemplar</i>	344
12. Medidas de atención á diversidade en latín de bacharelato / <i>Actiones ad dissimilitudines curandas ex baccaureatus latina lingua</i>	346
13. Concreción de elementos transversais en latín de bacharelato / <i>Collateralium elementorum definitio ex baccaureatus latina lingua</i>	348
CONCEPTOS	Páxina
<i>PARS TERTIA: ADDITAMENTA SIVE ADIUNCTA</i>	351
ANEXOS / ADIUNCTA	
Anexo I : Informe de acreditación/non acreditación de coñecementos	352
Anexo II: Instrumentos para a avaliación inicial	354
a) instrumentos para a avaliación inicial	
b) guión da avaliación inicial	
c) modelo de instrumento avaliación inicial (4º ESO e 1º bacharelato)	
Anexo III: Modelo de programación reducida (procedemento de información sobre as programacións dos cursos a alumnado e familias)	359
Anexo IV: Modelo de avaliación de competencias en 2º bacharelato	360
Anexo V: Modelo de avaliación de competencias en 4º eso	361
Anexo VI: Modelo de avaliación de competencias en 1º bacharelato	362
<i>PARS QUARTA: IDENTITATIS CHARTA PROBATIVA</i>	363
Rexistro de identificación documental	364
ANEXOS Á PROGRAMACIÓN SOBRE OS POSIBLES ESCENARIOS DE PROGRAMACIÓN COVID	365

PARS PRIMA:

***PRINCIPIA
COMMUNIA***

0. NOTA BENE

Esta programación, seguindo ordes da Consellería , elabórase antes de empezar o curso; polo tanto, sen “coñecer” o alumnado de cada grupo e sen ter realizado as avaliacións iniciais. Esta é a razón pola que o profesorado do departamento poderá facer os cambios que, sen afectar ás liñas xerais deste Proxecto Didáctico, sexan máis adecuados ao contexto concreto de cada grupo en función das necesidades e peculiaridades do seu alumnado.

1. CUESTIÓN XERAIS / UNIVERSAE RES

1.1 INTRODUCCIÓN / PRAEFATIO

1.1.1 FINALIDADE DA PROGRAMACIÓN / PROGRAMMATIS PROPOSITUM

A programación didáctica que se presenta é un instrumento que o departamento de latín elabora para a planificación, desenvolvemento e avaliación de cada materia e nivel que ten asignados. Un instrumento de planificación curricular para facer explícitas as intencións e as intervencións educativas desde unha toma de decisións deliberada e sistemática.

Con esta programación, o departamento de latín pretende garantir:

- A coherencia co proxecto educativo de centro.
- A coordinación e equilibrio entre grupos dun mesmo nivel educativo, de ser o caso.
- A continuidade das aprendizaxes ao longo dos cursos/niveis e etapas.

Entre as funcións que corresponde atribuír a esta programación figuran:

- Planificar o proceso de ensino-aprendizaxe para evitar disfuncións, actuacións improvisadas e pouco coherentes.
- Asegurar a coherencia horizontal e vertical do desenvolvemento curricular no centro docente.
- Proporcionar elementos de análise, reflexión, revisión e avaliación da práctica docente.
- Facilitar a implicación do alumnado no seu propio proceso de aprendizaxe.
- Atender a diversidade de intereses, expectativas, características, ritmos e estilos de aprendizaxe do alumnado.
- Ser referente da Programación de Aula.
- Informar das decisións de planificación a: familias, alumnado, comunidade educativa (centro) e Administración educativa.
- Cumprir cos requisitos da normativa legal vixente.

1.1.2 COMPOSICIÓN DO DEPARTAMENTO / COLLEGI ACADEMICI COMPOSITIO

MEMBROS DO DEPARTAMENTO:

Nome	Situación administrativa	Responsabilidade
José Ramón Couto Fariña	Funcionario de carreira Destino definitivo	Xefatura de departamento
Manuel A. Vázquez Fdez.	“	Xefe depto. Grego (1 gr. 4º ESO)

MATERIAS E CURSOS E HORAS ASIGNADAS AO DEPARTAMENTO

MATERIAS	CURSOS/NIVEIS	Nº ALUMNADO	Nº DE HORAS
LATÍN	4º ESO (2 grupos)		6 (3 +3))
LATÍN I	1º BACHARELATO (2 grupos)		8
LATÍN II	2º BACHARELATO (2 grupos)		8
TOTAL HORAS			22

HORARIO DE DISTRIBUCIÓN DE GRUPOS/HORAS POR MEMBRO DO DEPARTAMENTO

MEMBRO 1: José Ramón Couto Fariña					
HORAS	LUNS	MARTES	MÉRCORES	XOVES	VENRES
08.30-09.20	GARDA				
09.20-10.10	4º C				
10.10 – 11.00	1º A TRONCAL			GARDA	
11.00 -11.50	GARDA RECREO	1º A TRONCAL		AC	1º A TRONCAL
11.50-12.30	2º A - B	GARDA	GARDA	4º C	4º C
12.30-13.20	1º A OPCIONAL	1º A OPCIONAL	1º A OPCIONAL	1º A TRONCAL	GARDA
13.20-14.10	AC	2º A - B	2º A - B	1º A OPCIONAL	2º A - B
14.10-15.00					
DATA REUNIÓN/XEFATURA DE DEPARTAMENTO			Día: MÉRCORES Hora: 11.00 – 11.50		
MEMBRO 2: Manuel A. Vázquez Fernández (XD Grego) : 1 grupo 4º ESO HORARIO: Luns (10.10); mércores (11.40); xoves (12.30)					

DÍA E HORA DE ATENCIÓN A FAMILIAS MEMBRO 1: HORAS DE GARDA

1.1.3 MARCO LEGAL DE REFERENCIA / *NORMAE PRAECEPTIVAE RELATIONIS*

ÁMBITO ESTATAL:

- Real Decreto-ley 5/2016, de 9 de diciembre, de medidas urgentes para la ampliación del calendario de implantación de la Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la mejora de la calidad educativa.
- Real Decreto 310/2016, de 29 de julio, por el que se regulan las evaluaciones finales de Educación Secundaria Obligatoria y de Bachillerato.
- Real Decreto 1058/2015, de 20 de noviembre, por el que se regulan las características generales de las pruebas de la evaluación final de Educación Primaria establecida en la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación.
- Real Decreto 665/2015, de 17 de julio, por el que se desarrollan determinadas disposiciones relativas al ejercicio de la docencia en la Educación Secundaria Obligatoria, el Bachillerato, la Formación Profesional y las enseñanzas de régimen especial, a la formación inicial del profesorado y a las especialidades de los cuerpos docentes de Enseñanza Secundaria
- Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato.
- Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa
- Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación (LOE)-Texto consolidado

ÁMBITO AUTONÓMICO:

- Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.
- ORDE do 25 de xuño de 2020 pola que se aproba o calendario escolar para o curso 2020/21 nos centros docentes sostidos con fondos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia.
- RESOLUCIÓN do 29 de maio de 2019, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento no curso académico 2019/2020 do currículo establecido no Decreto 86/2015.
- Orde do 7 de agosto de 2018 pola que se amplía a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta.
- Orde do 3 de agosto de 2017 pola que se amplía a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes na etapa de educación secundaria obrigatoria, e se regula o seu currículo e a súa oferta
- Instrucións para a adopción das medidas necesarias para a aplicación do disposto no Real Decreto 562/2017, de 2 de xuño, polo que se regulan as condicións para a obtención do título de Graduado en ESO e modelo de Consello Orientador da ESO

- ORDE do 13 de xullo de 2016 pola que se amplía a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato e se regula o seu currículo e a súa oferta.
- CORRECCIÓN de erros. Orde do 9 de xuño de 2016 pola que se regula a avaliación e a promoción do alumnado que cursa educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.
- ORDE do 9 de xuño de 2016 pola que se regula a avaliación e a promoción do alumnado que cursa educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.
- Aclaracións relativas a diversos aspectos do bacharelato derivados do réxime transitorio da implantación da LOMCE para o curso 2016/2017
- Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta
- Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

1.2 CONTEXTUALIZACIÓN / CONTEXTUS

O IES G. Torrente Ballester está situado na zona sur do núcleo urbano de Pontevedra. Conta con 3 centros de primaria adscritos pertencentes a parroquias rurais ou semirurais do concello: CEIP A Carballeira de Lourizán e os CEIP San Martiño e CEIP de Cabanas en Sacedo. Ademais, no bacharelato, segue a recibir alumnado de concellos limítrofes como Vilaboa e Soutomaior (hoxe con escasa significancia por mor da creación dun IES no concello de Soutomaior), Barro, Cotobade, Marín... Tamén, como é obvio, recibe alumnado do núcleo urbano.

Desde o punto de vista sociocultural, aínda existindo unha gran diversidade, pódese catalogar a procedencia do alumnado como dunha franxa de tipo medio. No ámbito do idioma, parece predominar o uso familiar do galego (afincado especialmente nos de procedencia máis rural), aínda que as súas manifestacións cotiás soen acontecer en castelán.

O centro está dotado dunhas infraestruturas e recursos (materiais e humanos) suficientes para poder exercer con normalidade as actuacións didácticas pertinentes. Cabe destacar a biblioteca do centro e as aulas con material informático e acceso a internet, así como o servizo de reprografía e informática.

Con respecto á tipoloxía do alumnado, aínda é moi pronto para describir as características competenciais do mesmo, dado que, como xa se dixo, esta programación elabórase sen coñecer con exactitude a conformación dos diferentes grupos e cursos e sen realizar a avaliación inicial pertinente.

1.3 RELACIÓN DO LATÍN CON OUTRAS MATERIAS / *STUDIORUM LATINORUM CONIUNCTIO CUM ALIIS DISCIPLINIS*

O estudo do latín, tanto na lingua como nos aspectos culturais, sociais, políticos e literarios, relaciónase intimamente con outras materias representativas dos coñecementos e saberes humanos. Tomando como apoio o uso da lingua, como instrumento indispensable para a aprendizaxe doutras materias, permitírase que os alumnos adquiran o dominio dos vocabularios específicos e consoliden as súas capacidades expresivas nos distintos ámbitos. Así, o latín relaciónase, entre outras, coas seguintes materias:

- **LINGUA CASTELÁ/GALEGA E LITERATURA.**

Grazas ó achegamento á cultura e lingua latina e á observación dalgúns aspectos primordiais en canto ó seu funcionamento, preténdese un maior coñecemento das propias linguas, o interese por coñecelas e o respecto polos seus falantes. Contribuirá, ademais, a consolidar o correcto uso dos idiomas vehiculares (galego ou castelán).

- **LINGUA ESTRANXEIRA.**

A observación e a adquisición dos mecanismos funcionais do latín facilitan o acceso por parte dos alumnos á lingua estranxeira estudada, e permítelles comparar estruturas básicas desta coas daquela que participou na súa formación dalgún modo (léxico, estruturas, etc).

- **HISTORIA/HISTORIA DA ARTE**

A análise da realidade histórica, xeográfica, social, política e cultural é imprescindible para entender o contorno no que viviron escritores, pensadores, artistas e calquera outro personaxe da Antigüidade. A observación de todos estes aspectos nas épocas en que se produciron e a súa comparación cos das sociedades actuais permiten un maior coñecemento e comprensión dos feitos e fenómenos actuais. Do mesmo modo, tamén se pretende que os alumnos coñezan e aprecien a arte e se impliquen persoalmente na conservación do patrimonio cultural. Desta forma, tamén se busca mellorar o uso e manexo de linguaxes non verbais como medio para enriquecer a expresión e comprensión dos estudantes.

- **FILOSOFÍA.**

A historia do pensamento humano, a observación e comprensión da súa complexidade permiten ó alumno comprender as formas de vida e de organización das civilizacións clásicas e actuais. Estes coñecementos promoven o sentido crítico e a valoración de calquera forma de pensamento.

- **BIOLOXÍA E XEOLOXÍA.**

O coñecemento e comprensión do léxico latino permite o achegamento dos alumnos ó coñecemento dos nomes latinos de plantas, animais e outras expresións propias do mundo científico.

2. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES / LABORES COMPLETORII ATQUE EXTRASCHOLARES

Este departamento considera as actividades complementarias e extraescolares fundamentais para o desenvolvemento integral dos alumnos. A organización das mesmas contará sempre cun criterio pedagóxico e cunha preparación previa, co fin de que os alumnos poidan aproveitar mellor as saídas.

Para este curso propóñense as seguintes :

RELACIÓN DE ACTIVIDADES PREVISTAS / LABORUM PRAEVISORUM TABULA		
CURSO/NIVEL	TIPO DE ACTIVIDADE	
4º ESO	<ul style="list-style-type: none"> • Visita a museos (Pontevedra, sección de romanización; Lugo, arqueolóxico). • Asistencia a representacións dramáticas de asunto latino e proxección dalgún film. 	
	FINALIDADE	CONTIDOS QUE SE VAN TRABALLAR
	Coñecer os restos arqueolóxicos das pegadas da Romanización no contorno inmediato do alumnado	<ul style="list-style-type: none"> • Contacto directo cos materiais. • Estudo das unidades didácticas preparadas. • Epigrafía.
Asistir a unha representación en vivo/ ou visionar un film de pezas teatrais de asunto romano actualizadas ou non.	<ul style="list-style-type: none"> • Descuberta do xénero dramático romano (principalmente a comedia). • Conciencia das orixes do drama actual e da pervivencia de temas e personaxes. 	
1º BACHARELATO	<ul style="list-style-type: none"> • Visita a museos (Pontevedra, sección de romanización; Lugo, arqueolóxico). • Asistencia a representacións dramáticas de asunto latino e proxección dalgún film. 	
	FINALIDADE	CONTIDOS QUE SE VAN TRABALLAR
	Coñecer os restos arqueolóxicos das pegadas da Romanización no contorno inmediato do alumnado.	<ul style="list-style-type: none"> • Contacto directo cos materiais. • Estudo das unidades didácticas preparadas. • Epigrafía.
Asistir a unha representación en vivo/ ou visionar un film de pezas teatrais de asunto romano actualizadas ou non.	<ul style="list-style-type: none"> • Descuberta do xénero dramático romano (principalmente a comedia). • Conciencia das orixes do drama actual e da pervivencia de temas e personaxes. 	
2º BACHARELATO	<ul style="list-style-type: none"> • Visitas de carácter arqueolóxico : museos de Pontevedra, Lugo... • Asistencia a representacións dramáticas de asunto latino e proxección dalgún film. • Posibilidade de participar nalgún dos Certamen que se convocan por parte de Asociacións de profesores de latín e grego ou no <i>Certamen Ciceronianum</i>. 	
	FINALIDADE	CONTIDOS QUE SE VAN TRABALLAR
	Coñecer os restos arqueolóxicos das pegadas da Romanización no contorno inmediato do alumnado	<ul style="list-style-type: none"> • Contacto directo cos materiais. • Estudo das unidades didácticas preparadas. • Epigrafía.
	Asistir a unha representación en vivo/ ou visionar un film de pezas teatrais de asunto romano actualizadas ou non	<ul style="list-style-type: none"> • Descuberta do xénero dramático romano (principalmente a comedia). • Conciencia das orixes do drama actual e da pervivencia de temas e personaxes.
Contribuír a creatividade do alumnado e valorar as propias habilidades e coñecementos	<ul style="list-style-type: none"> • Elaboración de traballo de investigación. • Asentar os principios básicos da tradución dun autor latino. 	

3. REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN / *RECOGNITIO, AESTIMATIO ATQUE MUTATIO PROGRAMMATIS*

En consonancia co disposto na lexislación vixente sobre a que se fundamentan os principios de planificación e organización desta programación, o departamento de latín establece a necesidade de realizar unha avaliación da programación didáctica, a través da que se permita visualizar aqueles elementos da mesma que son susceptibles de ser mellorados en relación cos resultados académicos obtidos e co cumprimento esperado daqueles elementos que a configuran. Para estes efectos, poñerase en marcha un proceso de revisión que contemplará, como mínimo, os seguintes apartados:

A) PERÍODO DE REALIZACIÓN

A avaliación da programación -planificación, aplicación e impacto- en tanto avaliación dos elementos implicados no proceso de ensinanza e o mesmo deseño curricular (obxectivos, contidos, competencias básicas, metodoloxía, recursos organizativos e materiais e o propio sistema de avaliación) e a súa adecuación, levarase a cabo:

- De forma continuada (como mínimo, por trimestre-avaliación), ante a posible necesidade de reorientación continua desta a partir da súa aplicación na aula, baseándose nos resultados observados e obtidos polo alumnado. Como concreción, determínase:

Períodos de obtención parcial de información:

a) Remate avaliación ordinaria

- Final de 1ª avaliación
- Final de 2ª avaliación
- Final de 3ª avaliación/final

b) Remate de probas extraordinarias

- Remate das probas extraordinarias xerais (segundo a normativa vixente).
 - Remate das probas extraordinarias de recuperación de alumnos con materias pendentes de cursos anteriores.
 - Outras situacións extraordinarias: casos de abandono de materia e de perda do dereito á avaliación continua.
- **Períodos de avaliación global da programación:** Ao final del proceso (no remate de curso), trala súa aplicación real, cando teñamos a perspectiva completa. Os resultados e posibles modificacións reflectiranse na Memoria final do Departamento, co fin de que sirva como punto de inflexión e partida para a elaboración da próxima programación.

B) ASPECTOS AVALIABLES

Como ferramenta de análise, e tendo moi en conta os resultados obtidos polo alumnado de cada curso/nivel (fundamentalmente a porcentaxe dos que non superan a materia na avaliación final, o departamento empregará o instrumento que se recolle máis abaixo.

Para valorar o axuste entre a programación e os resultados obtidos atenderase á presentación duns indicadores de efectividade no cumprimento cunha escala de valoración onde 1 á a valoración máis baixa e 4, a máis alta.

Escala de valores: 1=totalmente incumplido; 2= pouco cumprido; 3= bastante cumprido; 4= totalmente cumprido				
INDICADORES	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e temporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Assignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento..				
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
15. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
16. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun examen e dunha avaliación.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria..				
19. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes				
20. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes				
21. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
22. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
23. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
24. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
25. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				

C) CONSECUENCIAS DA REVISIÓN (PROCESOS DE MELLORA)

Tralo proceso de autoavaliación, definirase un plan de mellora vinculado aos indicadores que obtivesen puntuacións máis baixas no instrumento de avaliación, co fin de mellorar os resultados académicos do alumnado.

4. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE *ELEMENTA AGNITIONALIA AD INSTITUTIONIS RATIONEM ATQUE DOCENDI VIAM AESTIMANDAS*

No remate de curso, o departamento de latín, ao abeiro do establecido na lexislación vixente realizará unha avaliación do proceso de ensino e práctica docente, co fin de que tamén se incorpore á memoria final do departamento, a través de ferramentas onde se recollerán os correspondentes indicadores de cada apartado e os índices de logro dos mesmos. Esta avaliación realizarase en dous niveis: avaliación interna do departamento (realizada polo profesorado) e avaliación externa realizada polo alumnado de cada curso/nivel. Finalmente, elaborárase a proposta de mellora correspondentes.

4.1 AVALIACIÓN INTERNA

1. PLANIFICACIÓN

INDICADORES	VALORACIÓN		ÍNDICE DE LOGRO	
	SI	NON	SI = ACCEPTABLE	NON = NON ACCEPTABLE
Programa a materia tendo en conta os estándares de aprendizaxe				
Programa a materia tendo en conta o tempo dispoñible para o seu desenvolvemento				
Selecciona e secuencia de forma progresiva os contidos, tendo en conta a diversidade da aula				
Programa actividades e estratexias en función dos estándares de aprendizaxe				
Planifica as clases de modo flexible, con actividades e recursos axustados á programación de aula e as necesidades do alumnado				
Establece os criterios, procedementos e instrumentos de avaliación que permiten facer o seguimento do progreso de aprendizaxe do alumnado				
Coordínase co profesorado doutros departamentos que poidan ter contidos afíns coa súa materia				

2. XERACIÓN DE INTERESE NO ALUMNADO

INDICADORES	VALORACIÓN		ÍNDICE DE LOGRO	
	SI	NON	SI = ACCEPTABLE	NON = NON ACCEPTABLE
Proporciona un plan de traballo no comezo de cada unidade				
Formula situacións para introducir a unidade (lecturas, diálogos...)				
Relaciona as aprendizaxes con aplicacións reais ou coa súa funcionalidade				
Informa sobre os progresos acadados e as dificultades encontradas				
Relaciona os contidos e actividades cos intereses do alumnado				
Estimula a participación activa do alumnado na clase				
Promove a reflexión sobre os temas tratados				

3. DESENVOLVEMENTO DO ENSINO

INDICADORES	VALORACIÓN		ÍNDICE DE LOGRO	
	SI	NON	SI = ACCEPTABLE	NON = NON ACCEPTABLE
Resume as ideas fundamentais discutidas antes de pasar a unha nova unidade ou tema (con esquemas, etc.)				
Relaciona os conceptos novos cos xa coñecidos, se é posible; intercala preguntas aclaratorias; pon exemplos...				
Aclara dúbidas e asesora dentro e fóra da clase				
Optimiza o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade				
Utiliza axuda audiovisual ou doutro tipo para apoiar os contidos na aula				
Promove o traballo colectivo e mantén unha comunicación fluída co alumnado				
Desenvolve os contidos dunha forma ordenada e comprensible				
Presenta actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa				
Formula actividades en grupo e individuais				
Pregunta con frecuencia na clase				
Orienta individualmente o traballo do alumnado				

4. SEGUIMIENTO E AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO-APRENDIZAXE

INDICADORES	VALORACIÓN		ÍNDICE DE LOGRO	
	SI	NON	SI = ACCEPTABLE	NON = NON ACCEPTABLE
Realiza a avaliación inicial ao principio de curso para axustar a programación ao nivel do alumnado				
Detecta os coñecementos previos de cada unidade				
Revisa, con frecuencia, os traballos propostos na aula e fóra dela				
Proporciona información necesaria sobre a resolución de tarefas ou actividades ou como pode melloralas				
Corrixe e explica de forma habitual os traballos e actividades do alumnado, e as pautas para a mellora das súas aprendizaxes				
Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de maneira equilibrada á avaliación dos diferentes contidos				
Propón novas actividades que faciliten a consecución de obxectivos cando estes non foron acadados suficientemente				
Propón novas actividades de maior nivel cando os obxectivos foron acadados				
Utiliza diferentes procedementos e instrumentos de avaliación en función dos contidos, do nivel do alumnado, etc				
Emprega diferentes medios para informar dos resultados académicos ao alumnado e ás familias.				
Valora o traballo do alumnado na clase				
Valora o traballo do alumnado fóra da clase				
Informa ao alumnado sobre os criterios de avaliación e cualificación				

4.2 AVALIACIÓN DO PROFESORADO POLO ALUMNADO

INDICADORES	VALORACION		
	1= Nunca;	2= A veces;	3= Sempre
1. O profesor desta asignatura explica con claridade			
2. O profesor é ordenado e sistemático nas súas exposicións			
3. É fácil tomar apuntes con este profesor			
4. É fácil seguir a materia con este profesor			
5. O profesor fai resumos que facilitan a comprensión e retención			
6. O profesor demuestra, coas súas explicacións que preparou as clases			
7. O profesor demostra un bo dominio da materia que explica			

8.	El profesor demostra interese pola materia que imparte			
9.	O profesor insiste nos aspectos máis importantes e nos de difícil comprensión			
10.	O profesor distribúe o tempo entre os temas segundo a súa dificultade			
11.	O profesor relaciona os novos conceptos con outros xa coñecidos			
12.	O profesor expón a materia con dinamismo e entusiasmo			
13.	O profesor fai a clase amena e divertida			
14.	O profesor consegue manter a atención durante as clases			
15.	O profesor relaciona os conceptos teóricos con exemplos, exercicios e problemas			
16.	O profesor procura adaptarse aos coñecementos previos do alumnado			
17.	As explicacións do profesor axudáronme a entender mellor a materia explicada			
18.	O profesor transmite interese pola asignatura			
19.	O clima creado na aula é distendido			
20.	O profesor sabe cando a clase está entendendo o que explica e cando non			
21.	O profesor fomenta a participación dos alumnos			
22.	O profesor consegue que os estudantes participen activamente nas súas clases			
23.	O profesor fai preguntas frecuentes e estimulantes en clase			
24.	O profesor resolve as dúbidas con exactitude			
25.	O profesor procura saber se entendemos o que explica			
26.	O profesor manifesta unha actitude receptiva e respectuosa na súa relación co alumnado			
27.	O profesor móstrase disposto a axudar aos estudantes que teñen dificultades			
28.	O profesor móstrase accesible			
29.	O trato persoal que recibín por parte do profesor foi correcto			
30.	O profesor trata aos estudantes de forma afectuosa			
31.	O profesor informa debidamente sobre como avalía e cualifica			
32.	O profesor mostra os exames corrixidos e resolve adecuadamente as dúbidas xurdidas.			

4.3 PROPOSTAS DE MELLORA

Como consecuencia da análise de resultados das dúas ferramentas anteriores en cada un dos niveis de impartición das materias asignadas ao departamento, elaborárase unha matriz que inclúa as debilidades e fortalezas dos dous ámbitos (interno e externo) xunto cunha proposta de mellora nos indicadores ou apartados que corresponda.

Como modelo para estes efectos poderá utilizarse o seguinte:

ANÁLISE INTERNA

	FORTALEZAS	DEBILIDADES	PLAN DE MELLORA
1. PLANIFICACIÓN			
2. XERACIÓN DE INTERESE E PARTICIPACIÓN			
3. DESENVOLVEMENTO DO ENSINO			
4. SEGUIMENTO E AVALIACIÓN DE E-A			

ANÁLISE EXTERNA

VALORACIÓN DE ÍTEMS		CURSO:	
MEDIA ÍTEMS POSITIVOS	MEDIA ÍTEMS MEDIOS	MEDIA ÍTEMS NEGATIVOS	
VALORACIÓN			
PROPOSTAS DE MELLORA			

5. PLAN DE LECTURA E ESCRITURA DO DEPARTAMENTO / RATIO COLLEGII AD LECTIONEM ET SCRIPTURAM INCITANDAM

NIVEL	TIPO DE LECTURAS / ESCRITURA	PERIODIZACIÓN
4º ESO	<p>1. Fragmentos de textos clásicos en galego ou castelán que aludan a aspectos relacionados coa época clásica</p> <p style="margin-left: 40px;">a) <i>Textos poéticos contemporáneos</i> b) <i>Beatus ille</i> de Frei Luis de León c) <i>Soneto XIII</i> de Garcilaso.</p> <p>2. Lecturas e escritura sobre cultura e sociedade.</p> <p>3. Lectura e escritura de textos latinos</p> <p>4. Lectura obrigatoria dunha novela contemporánea de asunto romano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Guárdate de los Idus</i> (Lola Gándara, SM, Colección Gran Angular) <p>5. Escritura: corrección no uso de cultismos, latinismos e locucións; potenciar a escritura manual; esixencias de corrección gramatical e semántica. Elaboración de traballos escritos.</p>	<p>Trimestral</p> <p>(por avaliacións en función das necesidades).</p>
1º BACHARELATO	<p>1. Fragmentos escollidos de textos clásicos latinos.</p> <p>2. Lecturas e escritura sobre cultura e sociedade.</p> <p>3. Lectura obrigatoria dunha novela contemporánea de asunto romano.: <i>En busca de una patria. La historia de la Eneida</i> (Penélope Lively, Vicens Vives, Clásicos adaptados)</p> <p>4. Lectura e escritura de textos latinos</p> <p>5. Escritura: corrección no uso de cultismos, latinismos e locucións; potenciar a escritura manual; esixencias de corrección gramatical e semántica. Elaboración de traballos escritos.</p>	<p>Trimestral</p> <p>(por avaliación en función das necesidades).</p>
2º BACHARELATO	<p>1. Temas de literatura.</p> <p>2. Reforzo no coñecemento e na corrección de emprego de léxico latino</p> <p>3. Esixencias de corrección gramatical e semántica</p>	1ª avaliación
	<p>1. Temas de literatura.</p> <p>2. Reforzo no coñecemento e na corrección de emprego de léxico latino</p> <p>3. Esixencias de corrección gramatical e semántica</p>	2ª avaliación
	<p>1. Temas de literatura.</p> <p>2. Reforzo no coñecemento e na corrección de emprego de léxico latino</p> <p>3. Esixencias de corrección gramatical e semántica</p>	3ª avaliación

Véxase ademais o recollido especificamente en cada programación de curso no apartado correspondente ás **CONCRECIÓNS DE ELEMENTOS TRANSVERSAIS EN LATÍN.**

6. ACTUACIÓNS PARA CONTRIBUÍR AO PLAN DE CONVIVENCIA/ *ACTIONES AD RATIONEM CONVICTUS ADIUVANDAM*

Os membros deste departamento contribuirán á aplicación do plan de convivencia do centro mediante dúas vías de intervención:

a) De carácter explicativo e de difusión:

Será unha información complementaria á ofrecida desde a correspondente titoría e que estará enmarcada na propia situación da aula ou de posibles saídas, e basearase en proporcionar ao alumnado as aclaracións pertinentes sobre as normas de convivencia e funcionamento.

b) De carácter executivo

O profesorado do departamento, no exercicio do seu labor docente na aula, é responsable de organizar a convivencia do grupo.

Aplicarase, en cada caso, a normativa vixente e darase conta de inmediato ás instancias oportunas para o seu coñecemento, constancia e posterior confirmación ou toma de decisións complementarias, se fose o caso.

Véxase ademais o recollido especificamente en cada programación de curso no apartado correspondente ás CONCRECIÓNS DE ELEMENTOS TRANSVERSAIS EN LATÍN

7. PROCEDEMENTOS PARA DAR COÑECEMENTO DA PROGRAMACIÓN DA MATERIA / *VIAE AD DISCIPLINAE PROGRAMMA PALAM COGNOSCENDUM*

Esta actuación realizarase por parte do departamento, sen prexuízo das recomendacións de tempo e forma que poida adoptar o centro como institución, nun prazo temporal relativamente curto desde o inicio da actividade lectiva con cada curso/nivel.

Distinguiranse dous ámbitos de actuación:

- Información para o alumnado (e familia).
- Información para a comunidade educativa.

a) Información mínima que se dará ao alumnado e á familia de cada materia sobre a programación

En cumprimento da normativa vixente, de cada unha das materias programadas por este departamento ofreceráselle, como mínimo, ao alumnado, por parte do profesor, durante os primeiros días de clase, información relativa aos seguintes puntos:

- Obxectivos.
- Contidos.

- Criterios de avaliación/Estándares de aprendizaxe avaliáveis.
- Criterios de cualificación e corrección.
- Procedementos e instrumentos de avaliación.
- Mínimos esixibles para a obtención dunha avaliación positiva.
- Material necesario para o desenvolvemento da materia.

Os medios que se utilizarán para a transmisión desta información serán:

- a) O propio profesor na clase.
- b) Resumo por escrito (programación reducida).
- c) Indicacións de que se pode consultar calquera aspecto relacionado coa programación mediante petición ao profesorado ou xefe de departamento.
- d) A través de correo electrónico (con acuse de recibo).

b) Información que se dará á comunidade educativa de cada materia sobre a programación

Para a información ao resto da comunidade educativa, o departamento establece como mecanismo máis directo a consulta dos detalles de programación mediante petición ao profesorado ou xefe de departamento, sen prexuízo dos mecanismos que o centro arbitre para dar coñecemento das programacións. Así mesmo, de ser posible, colgarase na páxina web e aula virtual.

c) Modelo do departamento para traslado de información sobre a programación disáctica

A estrutura do modelo de información sobre materia figura dentro do apartado de anexos desta programación didáctica como ANEXO III.

8. INCORPORACIÓN DE MODIFICACIÓNS PROPOSTAS NO CURSO ANTERIOR / EX SUPERIORE ANNO ADIUNCTIO MUTATIONUM

Para a modificación de programación didácticas futuras, este departamento considera necesario deixar constancia por escrito, en documento *ad hoc*, dos cambios que son necesarios realizar, e no que como mínimo deberán constar (co fin de recollelos detalladamente na próxima programación e anexalo á acta correspondente do departamento), os seguintes elementos:

- Breve descrición das modificacións: motivos e argumentos.
- Causas das modificacións:
 - a) Derivadas de cambios legislativos xerais.

- b) Derivadas de adaptación á normativa complementaria.
 - c) Derivadas da análise interna do departamento.
- Concreción das modificacións:
 - a) Obxectivos, contidos.
 - b) Metodoloxía.
 - c) Temporalización.
 - d) Sistema de avaliación.
 - e) Cambios nos materiais e recursos didácticos.
 - f) Outras.

9. CRITERIOS DE ACTUACIÓN ANTE UNHA RECLAMACIÓN SOBRE CUALIFICACIÓNS FINAIS /AGENDI RATIONES DE AESTIMATIONUM GLOBALIUM RECLAMATIONE

Con independencia do nivel do que se trate, este departamento considera necesario fixar uns criterios de actuación ante unha posible reclamación de nota final. Polo tanto, queda establecido o seguinte:

Os períodos académico-temporais afectados poderán ser:

a) ORDINARIOS:

- Ordinario de maio para 2º de bacharelato.
- Ordinario de xuño para 4º ESO e 1º bacharelato.

b) EXTRAORDINARIOS:

- Pendentes de cursos anteriores.
- Convocatoria extraordinaria para recuperación da materia suspensa
- Convocatoria extraordinaria para acreditación de coñecementos non adquiridos.

En calquera dos casos, a actuación do departamento responderá ás seguintes actuacións:

1. Convocatoria de reunión dos membros integrantes do departamento.
2. Estudo da causa/s alegada/s de reclamación. Comprobación de que se respectaron os prazos de presentación e a súa forma.

3. Informe motivado do profesorado afectado.
4. Análise das cualificacións emitidas.
5. Valoración dos traballos (se fose o caso) e das probas obxectivas realizadas polo alumno/a.
6. Comprobación de que os contidos se axustan á programación.
7. Comprobación da correcta aplicación dos criterios de cualificación e corrección.
8. Emisión de informe/ditame do departamento sobre a reclamación, ratificando ou rectificando a nota outorgada.
9. Recollida en acta dos puntos esenciais do procedemento de actuación e dos seus resultados.
10. Traslado á xefatura de estudos da documentación pertinente.

10. DIRECTRICES, PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS PARA A REALIZACIÓN DA AVALIACIÓN INICIAL / *NORMAE, AGENDI RATIONES ATQUE INSTRUMENTA AD AESTIMATIONEM INITIALEM FACIENDAM*

10.1 DIRECTRICES

10.1.1 FINALIDADE DA AVALIACIÓN INICIAL

- Coñecer e axustar as condicións de ensino-aprendizaxe de cada grupo, co fin de obter un rendimento adecuado.
- Non conleva emitir cualificación para o alumnado.

10.1.2 OBXECTIVOS DA AVALIACIÓN INICIAL

- Distinguirase, para o seu tratamento, entre:
 - a) Niveis/cursos:**

1. Prestarase especial atención ao alumnado que ingresa en 4º curso da ESO e 1º de bacharelato.
2. Realizarase unha análise do nivel de coñecementos adquiridos en primeiro de bacharelato (para determinar o nivel de coñecemento de alumnos que cursaron latín en 4º ESO) e en segundo de bacharelato, co fin de programar un repaso xeral para a adaptación ao programa de 2º).

b) Tipo de obxectivos:

- 1) Instrumentais (xerais): dominio das técnicas de escritura e lectura.
- 2) Específicos:
 - a) De continuidade na etapa ou interetapas: consolidación do grao de coñecementos adquiridos (1º-2º bacharelato).
 - b) De non continuidade (4º ESO e/ou 1º bacharelato).

- **Que AVALIAR?**

Os coñecementos previos necesarios para a aprendizaxe no novo nivel académico (tanto a nivel instrumental-xeral como específico).

- **Cando AVALIAR?**

No inicio do curso escolar, dentro do primeiro mes de clase, aproximadamente. Atenderase á aplicación que estea deseñada, para o curso correspondente, por parte do equipo directivo e o departamento de orientación.

10.2 PROCEDEMENTOS

Con carácter xeral, para a realización da avaliación inicial atenderase aos seguintes aspectos:

- a) Verificación do grao de consolidación dos obxectivos académicos (fundamentalmente, no caso de cambio de etapa e de materias que supoñan continuidade).
- b) Análise da motivación e da autonomía do alumnado, fixándose especialmente no método de traballo.
- c) Comprobación do grao de cumprimento das tarefas encomendadas (tanto na aula como na casa).
- d) Atención ás dificultades amosadas respecto ás capacidades comprensiva e expresiva de carácter xeral (habilidades básicas para a aprendizaxe de calquera materia) e o dominio das específicas de cada nivel (flexión nominal e verbal, análise e tradución).
- e) Constatación do clima de traballo e de relación no grupo. Asistencia.

10.3 INSTRUMENTOS

Para a realización da avaliación inicial (en sesión específica para cada grupo), distinguirase entre dous tipos de instrumentos que, pese a ser distintos, están interrelacionados e resultan complementarios:

❖ **As fontes de información de carácter institucional:**

- 1.1 Historia escolar do alumnado.
- 1.2 Información adicional ofrecida pola titoría, polo equipo directivo e polo departamento de orientación.

❖ **As do propio departamento como órgano de coordinación:**

2.1 Rexistro de coñecementos: mediante, se é o caso,

- Probas de nivel.
- Traballo diario.
- Exercicios encomendados .
- Análise de áreas pendentes na secundaria.
- Promoción por imperativo legal (no caso de 4º ESO).
- Repitições.
- Recomendación de apoios en materias ou determinados reforzos, etc.

2.2 Rexistro de actitudes ante a materia:

- Realización de actividades.
- Capacidade comprensiva e expresiva xeral e específica, no contido da propia materia.

2.3 Rexistro de comportamento e convivencia.

10.4 ELABORACIÓN DE INFORME E TOMA DE DECISIONS

O profesorado elaborará un pequeno informe onde se recollan as deficiencias detectadas e se realicen propostas de actuación (reforzos, apoios,...)

10.5 TRANSMISIÓN DE DATOS

Distinguirase dous tipos de instancias como destinatarias da información recollida e elaborada:

- **O propio departamento**, que o someterá a análise e adoptará as decisións que estime oportunas con respecto a ese curso/grupo.
- **A xunta de avaliación inicial**, constituída para os efectos polos equipos educativos correspondentes.

10.6 MODELO DE INSTRUMENTOS UTILIZADOS

Para estes efectos, véxase como orientación o modelo elaborado para os cursos de 4º ESO e 1º Bacharelato (por ser ambos os dous de carácter inicial) no apartado ***PARS TERTIA: ADDITAMENTA SIVE ADIUNCTA*** desta programación, en concreto o **ANEXO II**.

***PARS SECUNDA:
CURSUUM
PROGRAMMATA***

**PROGRAMACIÓN DE LATÍN
DE 4º CURSO DE ESO**

***LINGVAE LATINAE PROGRAMMA GRADUS
QUARTI INSTITUTIONIS SCHOLASTICAE SECUNDI
ORDINIS OBLIGATORIAE***

1. INTRODUCCIÓN / PRAEFATIO

O presente documento refírese á programación da Etapa de Educación Secundaria Obrigatoria (ESO) para a materia de Latín en 4º curso. Esta materia de Latín na etapa da ESO ten como principal finalidade introducir ao alumnado no coñecemento dos aspectos esenciais da lingua e a cultura latina, facendo fincapé asemade no papel que estas desempeñan en tanto que orixe e fundamento das linguas romances e da cultura occidental. Isto non só constitúe por si mesmo un importante exercicio intelectual, senón que á súa vez proporciona unha sólida base científica para o estudo e o perfeccionamento progresivo no manexo doutras llinguas. O Latín de 4º de ESO é unha materia determinante de cara a futuros estudos especializados, na que o alumnado poderá adquirir nocións básicas da lingua latina e a súa civilización. O Latín de 4º de ESO ten como obxecto preferente o traballo con textos latinos de contido variado, dos que emanará a formación dunha base mínima de contidos gramaticais e culturais, grazas aos que o alumnado entenda, dun lado, o funcionamento dunha lingua flexiva como a latina, e, doutro, coñeza a grandes trazos os fitos culturais, históricos, artísticos e de civilización dos antigos romanos, sen esquecer a proxección que estes factores de romanización supuxeron para a Hispania romana, en xeral, e, moi en particular, para a Gallaecia romana, así como os usos, costumes e patrimonio da España e da Galicia actuais. Resulta obvio que o Latín non é unha materia illada do seu contorno académico (véxase a este respecto o que se recolle no apartado 1.3 da INTRODUCCIÓN XERAL), senón que mantén unha evidente relación con departamentos que traballan no seu propio ámbito dentro da área socio-lingüística e con outros adscritos ás áreas científico-tecnolóxica e artística en actividades interdisciplinares.

2. OBXECTIVOS XERAIS DA ETAPA / PROPOSITA ITINERIS EDUCATIVI UNIVERSA

Segundo se recolle no artigo 10 do Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, a educación secundaria obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e nas alumnas as capacidades que lles permitan:

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a

dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

3. OBXECTIVOS XERAIS DE LATÍN NA ESO / *LINGVAE LATINAE INSTITUTIONIS SCHOLASTICAE SECUNDI ORDINIS OBLIGATORIAE PROPOSITA UNIVERSA*

O ensino do Latín na ESO terá como finalidade o desenvolvemento das seguintes capacidades:

1. Introducir ao alumnado no coñecemento dos aspectos esenciais da lingua e a cultura latina.
2. Aprezar o papel que a lingua e a cultura latina desempeñan en tanto que orixe e fundamento das linguas romances e da cultura occidental.
3. Dotar ao alumnado dunha sólida base científica para o estudio e perfeccionamento progresivo no manexo doutras linguas.
4. Analizar o papel que desempeñou a lingua latina na formación do galego e do castelán así como das outras linguas romances que se falan na actualidade na Europa romanizada e noutros países do mundo.
5. Entender o proceso de expansión que a cultura e a lingua latina experimentan ao longo da súa historia.
6. Analizar a orixe do abecedario latino e a súa pronuncia.

7. Iniciar ao alumnado no concepto de flexión e estudar a estrutura interna das palabras e os elementos formais destas que serven para definir a relación que manteñen con outras dentro da oración e a súa relación coas linguas faladas polos alumnos e polas alumnas.
8. Estudar as estruturas oracionais latinas e os elementos que definen as súas construcións máis características.
9. Iniciar ao alumnado no coñecemento dalgunhas das manifestacións artísticas máis significativas da antigüidade romana tanto nos seus monumentos literarios como plásticos.
10. Comprender as claves da sociedade que fixo posibles as manifestacións artísticas clásicas.
11. Estudar o léxico latino non só para entender os textos orixinais senón para adentrarse no estudo da etimoloxía para percibir as raíces latinas nas linguas modernas con especial énfase no galego e no castelán.

4. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS DO LATÍN EN 4º ESO / *LINGVAE LATINAE INSTITUTIONIS SCHOLASTICAE SECUNDI ORDINIS OBLIGATORIAE SINGULARIA PROPOSITA*

1. Comprender textos latinos en contextos onde o sentido sexa fácilmente deducible.
2. Identificar e relacionar elementos morfolóxicos, sintácticos e léxicos da lingua latina que permitan a análise e tradución de textos sinxelos.
3. Desenvolver hábitos de organización, traballo e disciplina no estudo, a partir do proceso de análise e tradución de textos latinos.
4. Mellorar a lectura comprensiva e a expresión oral e escrita mediante o coñecemento de vocabulario e estruturas gramaticais latinas.
5. Coñecer a orixe e evolución das linguas romances, para valorar os trazos comúns e a diversidade lingüística como mostra da riqueza cultural dos pobos de Europa.
6. Utilizar as regras fundamentais da evolución fonética do latín ás linguas romances e identificar palabras patrimoniais, cultismos e expresións latinas en diversos contextos lingüísticos.
7. Entender o significado do léxico común de orixe grecolatina da propia lingua e comprender o vocabulario culto, científico e técnico a partir dos seus componentes etimolóxicos.
8. Reflexionar sobre os elementos formais e as estruturas das linguas romances coñecidas polo alumno, a través da comparación co latín, modelo de lingua flexiva.
9. Coñecer os aspectos máis relevantes da cultura e civilización romanas, utilizando diversas fontes de información e diferentes soportes, para identificar e valorar a súa continuidade no noso patrimonio cultural, artístico e institucional.
10. Coñecer os xéneros literarios latinos máis importantes.

5. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA Á CONSECUCIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE. PERFIL COMPETENCIAL / *DISCIPLINAE CONTRIBUTIO AD FACULTATES POTISSIMAS CONSEQUENDAS. COGNITIVA LINEAMENTA*

As competencias do currículo establecidas pola normativa básica para o noso sistema educativo son:

- a) Comunicación lingüística (CCL)
- b) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT)
- c) Competencia dixital (CD)
- d) Aprender a aprender (CAA)
- e) Competencias sociais e cívicas (CSC)
- f) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)
- g) Conciencia e expresións culturais (CCEC)

A materia de Latín, segundo o marco normativo actualmente vixente, desempeñará un papel esencial, xunto coas demais materias que cursa o alumnado, no desenvolvemento e adquisición das competencias.

Por outra parte, resulta evidente que a materia de Latín contribuirá en maior medida ao desenvolvemento de determinadas competencias, polo que é preciso sinalar en que aspectos contribúe a materia a ese desenvolvemento en cada unha, explicitándoos a continuación:

5.1 ASPECTOS XERAIS / *UNIVERSAE RES*

COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA (CCL)
A contribución da materia ao desenvolvemento da competencia en comunicación lingüística establécese desde practicamente todos os seus contidos, non só polo coñecemento da compoñente lingüística do latín, senón pola interacción de destrezas como a oralidade, a lectura comprensiva de textos, a escrita e a profundización nos seus sistemas ou a utilización de soportes variados. A comprensión e axuizamento dos valores clásicos potenciará ademais actitudes de curiosidade, interese e análise crítica do legado romano. Deste modo, o coñecemento da estrutura morfosintáctica da lingua latina fai posible unha comprensión profunda da gramática funcional das linguas europeas de orixe romance e doutras que comparten co latín o carácter flexivo, ou recibiron unha achega léxica importante da lingua

latina. A interpretación dos elementos morfosintácticos e léxicos, así como a práctica da tradución e da retroversión, supoñen a adquisición da habilidade para recoller e procesar a información dada e utilízala apropiadamente. Así mesmo, a análise dos procedementos para a formación das palabras e os fenómenos de evolución fonética colabora eficazmente na ampliación do vocabulario básico e potencia a habilidade para utilizar a linguaxe como instrumento de comunicación. A identificación das etimoloxías latinas proporciona a comprensión e incorporación dun vocabulario culto e explica o vocabulario específico de termos científicos e técnicos. A partir do coñecemento da evolución da lingua latina foméntase ser consciente da variabilidade das linguas a través do tempo e dos diferentes ámbitos xeográficos e sociais, así como da comunicación intercultural e riqueza que supón. O contacto con textos variados fomenta igualmente o interese e o respecto por todas as linguas, incluíndo as antigas e as minoritarias, e o rexeitamento dos estereotipos baseados en diferenzas culturais e lingüísticas. A través deles accederase ademais a valores clásicos que propician a concepción do diálogo como ferramenta primordial para a convivencia e a resolución pacífica de conflitos, o exercicio de cidadanía ou o desenvolvemento do espírito crítico. O coñecemento da literatura latina a través dos seus textos contribuirá a despertar a curiosidade e o interese pola lectura concibida como fonte orixinaria de saber e de deleite.

COMPETENCIA MATEMÁTICA E COMPETENCIAS BÁSICAS EN CIENCIA E TECNOLOXÍA (CMCT)

A metodoloxía didáctica da materia, baseada no método científico, contribúe ao desenvolvemento desta competencia, a través da proposta de preguntas, a formulación de hipóteses e a busca de solucións que cumpran os criterios de rigor, respecto aos datos e veracidade.

COMPETENCIA DIXITAL (CD)

Desde esta materia contribúese á adquisición da competencia dixital, xa que require da busca, selección e tratamento da información. Ademais, a aplicación de técnicas de síntese, a identificación de palabras clave e a distinción entre ideas principais e secundarias achegan instrumentos básicos para a adquisición desta competencia, tan relacionada con destrezas para a continua formación persoal. Da mesma maneira utilizaranse de forma creativa, responsable e crítica as Tecnoloxías da Información e a Comunicación como un instrumento que universaliza a información e como unha ferramenta para a comunicación do coñecemento adquirido e propiciarase a propia reflexión sobre un uso ético das msms.

COMPETENCIA APRENDER A APRENDER (CAA)

O estudo do Latín contribúe ao desenvolvemento da competencia de aprender a aprender, na medida en que a base da súa metodoloxía didáctica é que o alumnado se constitúa en protagonista do proceso e do resultado da súa aprendizaxe. Incide na adquisición das destrezas de autonomía, planificación, disciplina e reflexión consciente, exercita a recuperación de datos mediante a memorización e sitúa o proceso formativo nun contexto de rigor lóxico.

COMPETENCIAS SOCIAIS E CÍVICAS (CSC)

A contribución da materia ás competencias sociais e cívicas establécese desde o coñecemento das formas políticas, institucións e modo de vida dos romanos como referente histórico de organización social, participación dos cidadáns na vida pública e delimitación dos dereitos e deberes dos individuos e das colectividade. Paralelamente, a análise das desigualdades existentes nesa sociedade favorece unha reacción crítica ante a discriminación pola pertenza a un grupo social ou étnico determinado, ou pola diferenza de sexos. Fomenta así no alumnado unha actitude de valoración positiva da participación cidadá, a negociación e a aplicación de normas iguais para todos e todas como instrumentos válidos na resolución de conflitos, asemade que se analizan e contrastan valores como a integridade e honestidade.

COMPETENCIA EN SENTIDO DA INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR (CSIEE)

Esta materia contribúe ao sentido de iniciativa e espírito emprendedor na medida en que traballa con destrezas que esixen analizar, planificar, avaliar distintas posibilidades e tomar decisións. O traballo colectivo e a posta en común dos resultados implican valorar as achegas doutros compañeiros e outras compañeiras, aceptar posibles erros, comprender a forma de corrixilos e non rendirse ante un resultado inadecuado. En definitiva, achega posibilidades de mellora e fomenta o afán de superación, desde a creatividade, o sentido crítico e a responsabilidade.

COMPETENCIA EN CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURAI (CCEC)

A contribución da materia de Latín a esta competencia lógrase mediante o coñecemento do importante patrimonio arqueolóxico, cultural e artístico legado á civilización occidental polos romanos, que potencia o aprezo e o recoñecemento do herdo cultural e o disfrute da arte como produto da creación humana e como testemuño da historia, á vez que fomenta o interese pola conservación do patrimonio. Así mesmo, proporciona referencias para facer unha valoración crítica de creacións artísticas posteriores inspiradas na cultura e a mitoloxía grecolatinas, ou das mensaxes difundidas polos medios de comunicación que, en moitos casos, toman a súa base icónica do repertorio clásico. Á súa vez, co coñecemento do mundo clásico e a súa pervivencia favorécese a interpretación da literatura posterior, na que perduran temas, arquetipos, mitos e tópicos, ao tempo que se desenvolve o interese pola lectura, a valoración do carácter estético dos textos e o gusto pola literatura.

5.2 CONCRECIÓNS / SPECIFICATIONS

COMPETENCIA	MODO DE CONTRIBUCIÓN DA MATERIA
Comunicación lingüística	<ul style="list-style-type: none"> • Acceso a textos literarios traducidos como fonte de aprendizaxe e disfrute. • Comprensión do compoñente lingüístico da propia lingua e de linguas extranxeiras. • Comprensión e expresión correcta de textos diversos que permiten unha mellor interacción social. • Contextualización do acto comunicativo nas súas diferentes modalidades. • Desenvolvemento de distintos rexistros lingüísticos e a súa correcta aplicación. • Desenvolvemento da capacidade crítica ante a mensaxe e o seu contido. • Facilitade para a aprendizaxe de linguas extranxeiras e a comunicación oral e escrita nas mesmas. • Fomento da capacidade creativa lingüística. • Melloría na comprensión e a emisión de mensaxes orais e escritas. • Melloría na motivación da aprendizaxe a partir da melloría na comprensión e expresión lingüísticas. • Preparación para un mellor acceso a diferentes culturas e, en consecuencia, a unha mellor comprensión da diversidade cultural do mundo actual. • Preparación para un mellor acceso ao coñecemento mediante a lectura de textos orixinais.
Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de aplicar o razoamento matemático e as súas ferramentas para describir e interpretar fenómenos, feitos e situacións en distintos contextos. • Desenvolvemento de destrezas para a emisión de xuízos razoables e argumentados fundados nos datos que se manexan. • Fomento de valores relacionados co rigor argumental, a veracidade e responsabilidade dos xuízos e as conclusións emitidos. • Desenvolvemento de aspectos de cuantificación de obxectos, relacións e situacións. • Análise de espazo e forma mediante a interpretación de patróns, elaboración e lectura de mapas, interpretación de obxectos, etc. • Interpretación de relacións temporais de obxectos e circunstancias. • Desenvolvemento do pensamento científico mediante a aplicación de métodos propios da disciplina. • Promoción da investigación científica e achegamento aos métodos que lle son propios. • Elaboración de xuízos críticos sobre o desenvolvemento científico e tecnolóxico ao longo da historia. • Fomento de destrezas no uso das tecnoloxías. • Capacidade de transmisión adecuada dos coñecementos mediante o uso correcto da linguaxe propia da materia.

COMPETENCIA	MODO DE CONTRIBUCIÓN DA MATERIA
Competencia dixital	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento e uso das principais aplicacións informáticas relacionadas co acceso á información, a súa elaboración e uso para a comunicación, así como a creación de contidos. • Fomento do traballo colaborativo. • Busca de información mediante motores de busca. • Análise e interpretación crítica da información obtida mediante as tecnoloxías dixitais. • Capacidade de transformación da información obtida de fontes dixitais e o seu almacenamento en formatos correctos. • Creación de contidos en distintos formatos (imagen, texto, audio, etc.). • Acceso e contribución ao coñecemento de dominio (wiki). • Presentación de contidos en formatos dixitais e correcta elección da aplicación máis adecuada en función do contido e o receptor da mensaxe.
Aprender a aprender	<ul style="list-style-type: none"> • Motivación por aprender. • Organización e xestión da propia aprendizaxe. • Coñecemento e autonomía no propio proceso de aprendizaxe. • Xestión de tarefas: estratexias de planificación, elaboración, supervisión e resultados. • Capacidade de aprendizaxe en grupo.
Competencias sociais e cívicas	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade para interpretar situacións e fenómenos sociais. • Desenvolvemento de actitudes de respecto nas relacións sociais desde o coñecemento da súa diversidade histórica. • Análise de situacións para a resolución de conflitos. • Afianzamento de valores democráticos e de participación na sociedade. • Contribución á mellora das institucións desde o coñecemento da súa historia. • Conciencia de participación na sociedade actual desde o coñecemento da historia da organización do traballo e das relacións laborais. • Desenvolvemento de actitudes pola igualdade e a non discriminación entre homes e mulleres e entre diferentes grupos étnicos ou culturais, desde el estudo da súa evolución histórica. • Comprensión da realidade socioeconómica e de identidade cultural das sociedades actuais desde unha perspectiva histórica e cultural. • Aprendizaxe crítica de conceptos como cidadanía, Estado, democracia, xustiza e igualdade. • Respecto reflexivo e crítico ante as diferenzas existentes entre diferentes sistemas de valores.
COMPETENCIA	MODO DE CONTRIBUCIÓN DA MATERIA
Sentido de iniciativa e espírito emprendedor	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade para pensar de forma creativa. • Recoñecemento de actitudes emprendedoras en personaxes históricos. • Fortalezas e debilidades de diferentes feitos históricos estudados (xestión de recursos, funcionamento de grupos humanos, valores, etc.). • Capacidade de análise, planificación, organización e xestión de tarefas. • Comunicación e presentación de proxectos. Capacidade de traballo individual e en grupo. • Capacidade de autoavaliación. • Desenvolvemento do criterio propio e autonomía na xestión da aprendizaxe para acadar os obxectivos planificados polo alumnado.
Conciencia e expresións culturais	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento do legado cultural e artístico da Roma antiga. • Aprezo e valoración crítica das diferentes manifestacións culturais e artísticas. • Análise do legado cultural e artístico da Roma antiga como elemento fundamental da cultura europea. • Contribución á capacidade de comprensión e expresión artística do alumnado. • Desenvolvemento do interese polas manifestacións culturais e artísticas. • Coñecemento de autores, obras, xéneros e estilos das diversas manifestacións artísticas romanas e o seu influxo nas manifestacións culturais e artísticas ao longo da historia ata a cultura e a arte contemporánea. • Desenvolvemento de valores relativos á conservación do patrimonio e aprezo pola herdanza cultural e artística.

5.3 DETERMINACIÓN DO PERFIL COMPETENCIAL/ LINEAMENTORUM COGNITIVORUM DETERMINATIO

Para determinar o perfil competencial da materia Latín 4º ESO, abordaremos os seguintes apartados:

5.3.1 RELACIÓN ENTRE COMPETENCIAS E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA (CCL)		
BLOQUE 1. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES		
Nº ESTÁNDARES TOTAIS	ASIGNACIÓN DE ESTÁNDARES Á COMPETENCIA	% SOBRE O TOTAL
6	LAB.1.5.1. Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.	33,33 %
	LAB.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	
BLOQUE 2. SISTEMA DA LINGUA LATINA: ELEMENTOS BÁSICOS		
3	LAB2.3.1. Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta	33,33 %
BLOQUE 3. MORFOLOXÍA		
11	LAB3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	100 %
	LAB3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	
	LAB3.3.1. Define o concepto de declinación e conxugación.	
	LAB3.4.1. Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.	
	LAB3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	
	LAB3.5.1. Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado.	
	LAB3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación.	
	LAB3.6.1. Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo.	
	LAB3.6.2. Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.	
	LAB3.6.3. Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.	
LAB3.6.4. Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas.		
BLOQUE 4. SINTAXE		
7	LAB4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.	85,7 %
	LAB4.2.2. Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	
	LAB4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	
	LAB4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas	

	características.	
	LAB4.5.1. Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións simples.	
	LAB4.6.1. Recoñece, dentro de frases e textos sinxelos, as construcións de infinitivo e participio máis transparentes, e analizaas e tradúceas correctamente.	
BLOQUE 5. ROMA: HISTORIA, CULTURA E CIVILIZACIÓN		
11	LAB5.1.4. Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.	63,6 %
	LAB5.2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.	
	LAB5.2.2. Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.	
	LAB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.	
	LAB5.4.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.	
	LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.	
	LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.	
BLOQUE 6. TEXTOS		
7	LAB6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	100 %
	LAB6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.	
	LAB6.3.1. Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.	
	LAB6.4.1. Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	
	LAB6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.	
	LAB6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	
	LAB6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	
BLOQUE 7. LÉXICO		
5	LAB7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.	80 %
	LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	
	LAB7.3.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	
	LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.	
MEDIA PORCENTUAL DE PARTICIPACIÓN DA COMPETENCIA NO CONXUNTO DE BLOQUES TEMÁTICOS		70,85 %

COMPETENCIA APRENDER A APRENDER (CAA)		
BLOQUE 1. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES		
Nº ESTÁNDARES TOTAIS	ASIGNACIÓN DE ESTÁNDARES Á COMPETENCIA	% SOBRE O TOTAL
6	LAB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	100%
	LAB.1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.	
	LAB.1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	
	LAB1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	
	LAB.1.5.1. Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.	
	LAB.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	
BLOQUE 2. SISTEMA DA LINGUA LATINA: ELEMENTOS BÁSICOS		
1	LAB2.2.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, recoñece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan	33,33 %
BLOQUE 3. MORFOLOXÍA		
11	LAB3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	63,63%
	LAB3.3.1. Define o concepto de declinación e conxugación.	
	LAB3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	
	LAB3.5.1. Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado.	
	LAB3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación.	
	LAB3.6.1. Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo.	
	LAB3.6.3. Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.	
BLOQUE 4. SINTAXE		
7	LAB4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.	43 %
	LAB4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características.	
	LAB4.5.1. Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións simples.	
BLOQUE 5. ROMA: HISTORIA, CULTURA E CIVILIZACIÓN		
11	LAB5.1.2. Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente	36,36 %
	LAB5.1.3. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan feitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.	
	LAB5.5.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.	

	LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrasta os cos da actualidade.	
BLOQUE 6. TEXTOS		
7	LAB6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión. LAB6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece. LAB6.3.1. Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.	43 %
BLOQUE 7. LÉXICO		
5	LAB7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia. LAB7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	40 %
MEDIA PORCENTUAL DE PARTICIPACIÓN DA COMPETENCIA NO CONXUNTO DE BLOQUES TEMÁTICOS		51,33%

COMPETENCIA DIXITAL (CD)

BLOQUE 1. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES

Nº ESTÁNDARES TOTAIS	ASIGNACIÓN DE ESTÁNDARES Á COMPETENCIA	% SOBRE O TOTAL
6	LAB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica. LAB.1.2.1. Define o indoeuropeo e reconece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión. LAB.1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan. LAB1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	66,66 %

BLOQUE 2. SISTEMA DA LINGUA LATINA: ELEMENTOS BÁSICOS

3	LAB2.1.1. Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función. LAB2.2.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, reconece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.	66 %
---	--	------

BLOQUE 3. MORFOLOXÍA

11	LAB3.4.1. Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación. LAB3.6.2. Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.	18 %
----	---	------

BLOQUE 4. SINTAXE		
7	-----	0 %
BLOQUE 5. ROMA: HISTORIA, CULTURA E CIVILIZACIÓN		
11	LAB5.1.1. Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	45,5 %
	LAB5.1.3. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.	
	LAB5.4.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.	
	LAB5.5.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.	
	LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.	
BLOQUE 6. TEXTOS		
7	LAB6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.	14 %
BLOQUE 7. LÉXICO		
5	LAB7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	40 %
	LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.	
MEDIA PORCENTUAL DE PARTICIPACIÓN DA COMPETENCIA NO CONXUNTO DE BLOQUES TEMÁTICOS		35,83 %

COMPETENCIA SOCIAL E CÍVICA (CSC)

BLOQUE 1. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES

Nº ESTÁNDARES TOTAIS	ASIGNACIÓN DE ESTÁNDARES Á COMPETENCIA	% SOBRE O TOTAL
6	LAB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	50 %
	LAB.1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	
	LAB1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	

BLOQUE 2. SISTEMA DA LINGUA LATINA: ELEMENTOS BÁSICOS		
3	-----	0 %
BLOQUE 3. MORFOLOXÍA		
11	-----	0 %
BLOQUE 4. SINTAXE		
7	-----	0 %
BLOQUE 5. ROMA: HISTORIA, CIVILIZACIÓN E CULTURA		
11	<p>LAB5.1.1. Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.</p> <p>LAB5.1.2. Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente.</p> <p>LAB5.1.4. Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.</p> <p>LAB5.2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.</p> <p>LAB5.2.2. Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.</p> <p>LAB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.</p> <p>LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.</p> <p>LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.</p>	63,6 %
BLOQUE 6. TEXTOS		
7	-----	0 %
BLOQUE 7. LÉXICO		
5	LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregarlas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.	20 %
MEDIA PORCENTUAL DE PARTICIPACIÓN DA COMPETENCIA NO CONXUNTO DE BLOQUES TEMÁTICOS		19 %

COMPETENCIA EN CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURAIS (CCEC)		
BLOQUE 1. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES		
Nº ESTÁNDARES TOTAIS	ASIGNACIÓN DE ESTÁNDARES Á COMPETENCIA	% SOBRE O TOTAL
6	LAB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	16,6 %
BLOQUE 2. SISTEMA DA LINGUA LATINA: ELEMENTOS BÁSICOS		
3	LAB2.1.1. Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función	33,33 %
BLOQUE 3. MORFOLOXÍA		
11	-----	0 %
BLOQUE 4. SINTAXE		
7	-----	0%
BLOQUE 5. ROMA: HISTORIA, CIVILIZACIÓN E CULTURA		
11	LAB5.1.2. Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente	72,7 %
	LAB5.1.4. Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.	
	LAB5.2.2. Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.	
	LAB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.	
	LAB5.4.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.	
	LAB5.5.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.	
	LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.	
	LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.	
BLOQUE 6. TEXTOS		
7	LAB6.4.1. Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	14,3 %
BLOQUE 7. LÉXICO		
5	B7.4. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregalas nun contexto axeitado.	20%
MEDIA PORCENTUAL DE PARTICIPACIÓN DA COMPETENCIA NO CONXUNTO DE BLOQUES TEMÁTICOS		22,4 %

COMPETENCIA MATEMÁTICA E CIENCIAS E TECNOLOXÍA (CMCCT)		
BLOQUE 1. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES		
Nº ESTÁNDARES TOTAIS	ASIGNACIÓN DE ESTÁNDARES Á COMPETENCIA	% SOBRE O TOTAL
6	LAB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	33,2 %
	LAB.1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.	
BLOQUE 2. SISTEMA DA LINGUA LATINA: ELEMENTOS BÁSICOS		
3		0 %
BLOQUE 3. MORFOLOXÍA		
11	LAB3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma	9,9 %
BLOQUE 4. SINTAXE		
7	LAB4.1.1. Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos adaptados, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.	42,9 %
	LAB4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características.	
	LAB4.5.1. Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións simples.	
BLOQUE 5. ROMA: HISTORIA, CIVILIZACIÓN E CULTURA		
11	LAB5.1.3. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.	18 %
	LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.	
BLOQUE 6. TEXTOS		
7	LAB6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes	14,3 %
BLOQUE 7. LÉXICO		
5	LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	20 %
MEDIA PORCENTUAL DE PARTICIPACIÓN DA COMPETENCIA NO CONXUNTO DE BLOQUES TEMÁTICOS		19,75 %

COMPETENCIA EN SENTIDO DA INICIATIVA E ESPÍRITO EMPREENDEDOR (CSIEE)		
BLOQUE 1. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES		
Nº ESTÁNDARES TOTAIS	ASIGNACIÓN DE ESTÁNDARES Á COMPETENCIA	% SOBRE O TOTAL
6	-----	0 %
BLOQUE 2. SISTEMA DA LINGUA LATINA: ELEMENTOS BÁSICOS		
3	-----	0 %
BLOQUE 3. MORFOLOXÍA		
11	-----	0 %
BLOQUE 4. SINTAXE		
7	-----	0 %
BLOQUE 5. ROMA: HISTORIA, CIVILIZACIÓN E CULTURA		
11	LAB5.1.1. Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	45 %
	LAB5.2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.	
	LAB5.2.2. Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.	
	LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.	
	LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.	
BLOQUE 6. TEXTOS		
7	-----	0 %
BLOQUE 7. LÉXICO		
5	-----	0 %
MEDIA PORCENTUAL DE PARTICIPACIÓN DA COMPETENCIA NO CONXUNTO DE BLOQUES TEMÁTICOS		6,4 %

5.3.2 INDICE DE FRECUENCIA EN BLOQUES POR COMPETENCIA

Así mesmo, pódese dicir que a materia de Latín 4º ESO, desde a perspectiva da frecuencia que ofrece cada competencia dentro do marco dos bloques temáticos e, xa que logo, no currículo da materia, presenta o seguinte perfil competencial:

PRIORIZACIÓN	COMPETENCIA	FRECUENCIA ASIGNADA
1ª	COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA (CCL)	31,93 %
2ª	COMPETENCIA APRENDER A APRENDER (CAA)	21,85 %
3ª	COMPETENCIA DIXITAL (CD)	13,45 %
4ª	COMPETENCIA EN CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURAI (CCEC)	10,08 %
5ª	COMPETENCIA SOCIAL E CÍVICA (CSC)	10,08 %
6ª	COMPETENCIA EN MATEMÁTICAS, CIENCIAS E TECNOLOXÍA (CMCCT)	8,40 %
7ª	COMPETENCIA EN SENTIDO DA INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR (CSIEE)	4,20 %

De todo isto, pode deducirse que a priorización competencial na materia de Latín 4º ESO e, por ende, o seu perfil están configurados do seguinte xeito:

1. A materia de Latín 4º ESO está vinculada fundamentalmente á **COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA**.
2. A materia de Latín 4º ESO pode desenvolver, nunha porcentaxe significativa, as seguintes competencias: APRENDER A APRENDER e DIXITAL.
3. A materia de Latín 4º ESO vencéllese dun xeito menos significativo coas seguintes competencias: CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURAI e SOCIAL E CÍVICA
4. A materia de Latín 4º ESO carece de vinculación mínimamente significativa coas competencias: MATEMÁTICAS E CIENCIAS E TECNOLOXÍA e SENTIDO DA INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR.

Para maior claridade neste ámbito, ofrécese a seguinte táboa:

COMPETENCIA	% DE PRESENZA POR Nº DE BLOQUES	% MEDIA PARA PERFIL DA MATERIA
CCL	7 de 7 (100%)	70,85 %
CAA	7 de 7 (100%)	51,33 %
CD	6 de 7 (85,7%)	35,83%
CCEC	5 de 7 (71%)	22,4 %
CMCCT	4 de 7 (57%)	19,75%
CSC	3 de 7 (43%)	19%
CSIEE	1 de 7 (14%)	6.4%

5.3.3 CORRELACIÓN ENTRE ESTÁNDARES DE APRENDIZAJE ASIGNADOS E COMPETENCIAS CLAVE

COMPETENCIA	PRESENCIA EN BLOQUES	% ESTÁNDARES/TOTAL	ESTÁNDARES ASIGNADOS
CCL	7 de 7	38 de 50 (76 %)	• LAB 1.5.1
			• LAB4.6.1
			• LAB1.6.1
			• LAB5.1.4
			• LAB 2.3.1
			• LAB5.2.1
			• LAB3.1.1
			• LAB5.2.2
			• LAB3.2.1.
			• LAB5.3.1
			• LAB3.3.1
			• LAB5.4.1
			• LAB3.4.1
			• LAB5.6.1
			• LAB3.4.2
			• LAB5.7.1
			• LAB3.5.1
			• LAB6.1.1
			• LAB3.5.2
• LAB6.2.1			
• LAB3.6.1			
• LAB6.3.1			
• LAB3.6.2			
• LAB6.4.1			
• LAB3.6.3			
• LAB6.4.2			
• LAB3.6.4			
• LAB6.5.1			
• LAB4.2.1			
• LAB6.6.1			
• LAB4.2.2			
• LAB7.1.1			
• LAB4.3.1			
• LAB7.2.1			
• LAB4.4.1			
• LAB7.3.1			
• LAB4.5.1			
• LAB7.4.1			
CAA	7 de 7	26 de 50 (52 %)	• LAB1.1.1
			• LAB3.6.3
			• LAB1.2.1
			• LAB4.2.1
			• LAB1.3.1
			• LAB4.4.1
			• LAB1.4.1
			• LAB4.5.1
			• LAB1.5.1
			• LAB5.1.2
			• LAB1.6.1
			• LAB5.1.3
			• LAB2.2.1
• LAB5.5.1			
• LAB3.2.1			
• LAB5.6.1			
• LAB3.3.1			
• LAB6.1.1			
• LAB3.4.2			
• LAB6.2.1			
• LAB3.5.1			
• LAB6.3.1			
• LAB3.5.2			
• LAB7.1.1			
• LAB3.6.1			
• LAB7.1.2			

COMPETENCIA	PRESENZA EN BLOQUES	% ESTÁNDARES/TOTAL	ESTÁNDARES ASIGNADOS	
CD	6 de 7	16 de 50 (32%)	• LAB1.1.1	• LAB5.1.1
			• LAB1.2.1	• LAB5.1.3
			• LAB1.3.1	• LAB5.4.1
			• LAB1.4.1	• LAB5.5.1
			• LAB2.1.1	• LAB5.6.1
			• LAB2.2.1	• LAB6.4.2
			• LAB3.4.1	• LAB7.1.2
CCEC	5 de 7	12 de 50 (24%)	• LAB3.6.2	• LAB7.4.1
			• LAB1.1.1	• LAB5.4.1
			• LAB2.1.1	• LAB5.5.1
			• LAB5.1.2	• LAB5.6.1
			• LAB5.1.4	• LAB5.7.1
CSC	3 de 7	12 de 50 (24%)	• LAB5.2.2	• LAB6.4.1
			• LAB5.3.1	• LAB7.4.1
			• LAB1.1.1	• LAB5.2.1
			• LAB1.3.1	• LAB5.2.2
			• LAB1.4.1	• LAB5.3.1
CMCCT	4 de 7	10 de 50 (20%)	• LAB5.1.1	• LAB5.6.1
			• LAB5.1.2	• LAB5.7.1
			• LAB5.1.4	• LAB7.4.1
			• LAB1.1.1	• LAB4.5.1
			• LAB1.2.1	• LAB5.1.3
CSIEE	1 de 7	5 de 50 (10%)	• LAB3.1.1	• LAB5.7.1
			• LAB4.1.1	• LAB6.4.2
			• LAB4.4.1	• LAB7.2.1
			• LAB5.1.1	
			• LAB5.2.1	
	• LAB5.2.2			
	• LAB5.6.1			
	• LAB5.7.1			

De acordo cos datos extraídos a partir da análise efectuada sobre o número dos estándares de aprendizaxe relacionados con cada competencia, pódese concluír que a frecuencia e importancia do conxunto de competencias clave establecidas pola lexislación vixente con respecto á materia de Latín 4º ESO, e, xa que logo, o perfil competencial desta, queda establecido como segue:

5.3.4 PERFIL COMPETENCIAL ESPECÍFICO DA MATERIA LATÍN 4º ESO					
COMPETENCIA CLAVE	ÍNDICE DE FRECUENCIA / IMPORTANCIA. PERFIL COMPETENCIAL BÁSICO DA MATERIA				
	PREDOMINANTE (≥ 75%)	MAIORITARIA (60 -75%)	SIGNIFICADA (60-40%)	DEFICIENTE (40-25%)	ESCASA/NULA (≤25%)
CCL	X				
CMCT					X
CD				X	
CAA			X		
CSC					X
CSIEE					X
CCEC					X

**6. CURRÍCULO DA MATERIA, SEGUNDO A NORMATIVA VIXENTE / DISCIPLINAE CURRICULUM EX
HODIERNNA LEGE**

Latín. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. O latín, orixe das linguas romances				
f ñ o	B1.1. Marco xeográfico da lingua.	B1.1. Coñecer e localizar en mapas o marco xeográfico da lingua latina.	LAB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	CMCCT CCEC CAA CD CSC
e ñ o	B1.2. O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas.	B1.2. Identificar o indoeuropeo como a lingua nai da maioría das linguas faladas en Europa actualmente.	LAB.1.2.1. Define o indoeuropeo e reconece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.	CD CAA CMCCT
l ñ o	B1.2. O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas.	B1.3. Agrupar as linguas indoeuropeas en familias lingüísticas e localizalas nun mapa.	LAB.1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	CSC CAA CD
l ñ o	B1.3. Linguas de España: linguas romances e non romances.	B1.4. Coñecer as orixes das linguas faladas en España, clasificalas e localizalas nun mapa.	LAB1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	CSC CAA CD
f ñ o	B1.4. Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	B1.5. Distinguir e identificar palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	LAB.1.5.1. Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.	CCL CAA
b ñ o	B1.5. Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán.	B1.6. Coñecer e aplicar as regras fundamentais da evolución fonética do latín ao galego e ao castelán, partindo dos étimos latinos.	LAB.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	CCL CAA
Bloque 2. Sistema da lingua latina: elementos básicos				
e	B2.1. Orixes da escritura. Sistemas de escritura.	B2.1. Coñecer diferentes sistemas de escritura e distinguilos do alfabeto.	LAB2.1.1. Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función.	CD CCEC
e	B2.2. Orixes do alfabeto latino.	B2.2. Coñecer a orixe do alfabeto nas linguas modernas e identificar os tipos de alfabeto empregados hoxe en día en	LAB2.2.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas,	CAA CD

Latín. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		Europa.	recoñece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.	
h	B2.3. Pronuncia do latín.	B2.3. Coñecer e aplicar con corrección as normas básicas de pronuncia en latín.	LAB2.3.1. Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta.	CCL
Bloque 3. Morfoloxía				
b	B3.1. Formantes das palabras.	B3.1. Identificar e distinguir os formantes das palabras.	LAB3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	CMCCT CCL
e	B3.2. Tipos de palabras: variables e invariables.	B3.2. Distinguir e clasificar tipos de palabras.	LAB3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	CAA CCL
e b	B3.3. Concepto de declinación e conxugación.	B3.3. Comprender o concepto de declinación e conxugación.	LAB3.3.1. Define o concepto de declinación e conxugación.	CAA CCL
b e	B3.4. Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes.	B3.4. Coñecer as declinacións, encadrar as palabras dentro da súa categoría e declinación, enuncialas e declinalas correctamente.	LAB3.4.1. Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.	CD CCL
			LAB3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	CCL CAA
b e	B3.5. Flexión verbal.	B3.5. Coñecer as conxugacións, encadrar os verbos dentro da súa conxugación, enuncialos e conxugalos correctamente.	LAB3.5.1. Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado.	CAA CCL
			LAB3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación.	CCL CAA
e b h ñ o	B3.5. Flexión verbal.	B3.6. Recoñecer as formas dos tempos verbais formados a partir do tema de presente e perfecto, tanto en voz activa como en voz pasiva, así como as formas non persoais do verbo: infinitivo de presente activo e participio de perfecto.	LAB3.6.1. Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo.	CAA CCL
			LAB3.6.2. Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente,	CD CCL

Latín. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.	
			LAB3.6.3. Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.	CAA CCL
			LAB3.6.4. Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas.	CCL
Bloque 4. Sintaxe				
f	B4.1. Elementos da oración.	B4.1. Coñecer e analizar as funcións das palabras na oración.	LAB4.1.1. Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos adaptados, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.	CMCCT
h	B4.2. Casos latinos.	B4.2. Coñecer os nomes dos casos latinos e identificar as súas principais funcións na oración, e saber traducir os casos á lingua materna adecuadamente.	LAB4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.	CAA CCL
			LAB4.2.2. Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	CCL
e	B4.3. Concordancia.	B4.3. Recoñecer as regras de concordancia na lingua latina e a súa correspondencia no galego e no castelán.	LAB4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	CCL
b	B4.4. Oración simple: oracións atributivas e predicativas.	B4.4. Recoñecer e clasificar os tipos de oración simple.	LAB4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características.	CMCCT CCA CCL
e	B4.5. Oración composta: oracións coordinadas.	B4.5. Distinguir as oracións simples das compostas.	LAB4.5.1. Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións simples.	CAA CMCCT CCL
h	B4.6. Construcións de infinitivo e de participio máis transparentes.	B4.6. Identificar, distinguir e traducir correctamente as construcións de infinitivo e participio máis transparentes.	LAB4.6.1. Recoñece, dentro de frases e textos sinxelos, as construcións de infinitivo e participio máis transparentes, e analizaas e tradúceas correctamente.	CCL
Bloque 5. Roma: historia, cultura e civilización				
a f	B5.1. Períodos da historia de Roma.	B5.1. Coñecer os feitos históricos das etapas da historia de	LAB5.1.1. Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus	CSC CSIEE

	Latín. 4º de ESO			
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
e ñ		Roma, encadralos no seu período correspondente e realizar eixes cronolóxicos.	trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	CD
			LAB5.1.2. Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente.	CAA CCEC CSC
			LAB5.1.3. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.	CD CAA CMCCT
			LAB5.1.4. Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.	CSC CCEC CCL
a ñ	B5.2. Organización política e social de Roma.	B5.2. Coñecer os trazos fundamentais da organización política e social de Roma.	LAB5.2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.	CSIEE CSC CCL
			LAB5.2.2. Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.	CSIEE CSC CCEC CCL
c ñ	B5.3. A familia romana.	B5.3. Coñecer a composición da familia e os papeis asignados aos seus membros.	LAB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.	CSC CCEC CCL
l n	B5.4. Mitoloxía e relixión.	B5.4. Coñecer os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina.	LAB5.4.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.	CCEC CCL CD
n ñ	B5.4. Mitoloxía e relixión.	B5.5. Coñecer os deuses, mitos e heroes latinos, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais.	LAB5.5.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.	CAA CCEC CD

Latín. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
m	B5.5. Vida cotiá: vivenda, alimentación e indumentaria.	B5.6. Recoñecer os tipos de vivenda empregados en Roma, as características principais da alimentación romana, os elementos da indumentaria e as normas de hixiene persoal, peiteados e cosméticos.	LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrasta os da actualidade.	CD CCEC CSC CCL CSIEE CCL CAA
d e ñ	B5.6. Espectáculos públicos: teatro, circo e anfiteatro.	B5.7. Coñecer os espectáculos públicos realizados no teatro, no circo e no anfiteatro, e a súa relación co mundo actual.	LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.	CSC CSIEE CCL CMCCT CCEC
Bloque 6. Textos				
h	B6.1. Análise morfolóxica e sintáctica.	B6.1. Aplicar coñecementos básicos de morfoloxía e sintaxe para iniciarse na interpretación, na tradución e na retroversión de frases de dificultade progresiva e textos adaptados.	LAB6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	CCL CAA
d o	B6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	B6.2. Comparar as estruturas latinas coas das linguas propias.	LAB6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.	CCL CAA
h	B6.3. Iniciación ás técnicas de tradución.	B6.3. Utilizar correctamente os manuais de gramática e o dicionario, recoñecendo e analizando toda a información que proporcionan.	LAB6.3.1. Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.	CCL CAA
l f	B6.4. Lectura comprensiva de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos.	B6.4. Realizar a través dunha lectura comprensiva a análise e o comentario do contido e a estrutura de textos latinos traducidos.	LAB6.4.1. Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	CCEC CCL
			LAB6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.	CMCCT CD CCL
b	B6.5. Producción de pequenos textos propios en lingua latina.	B6.5. Redactar en lingua latina pequenos textos de produción propia.	LAB6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	CCL
g	B6.5. Producción de pequenos textos propios en lingua latina.	B6.6. Realizar pequenos coloquios en latín con frases sinxelas e de dificultade progresiva.	LAB6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	CCL

Latín. 4º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 7. Léxico				
h ñ o	B7.1. Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia.	B7.1. Coñecer, identificar e traducir o léxico latino transparente e as palabras de maior frecuencia.	LAB7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.	CAA CCL
			LAB7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	CD CAA
b ñ o	B7.2. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos.	B7.2. Distinguir e coñecer o significado dos principais prefixos e sufixos que interveñen na composición e na derivación culta.	LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	CMCCT CCL
l ñ o	B7.2. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos.	B7.3. Recoñecer os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas do alumnado.	LAB7.3.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	CCL
e b	B7.3. Locucións latinas de uso actual.	B7.4. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregalas nun contexto axeitado.	LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.	CD CSC CCEC CCL

7. ADAPTACIÓN DO CURRÍCULO ÁS DECISIÓNS ORGANIZATIVAS DO DEPARTAMENTO/ DISCIPLINAE ACCOMMODATIO AD COLLEGII ORDINATA CONSILIA

Co fin de harmonizar os tres cursos de Latín existentes na ESO e Bacharelato, desde unha perspectiva de uniformidade temática, e para que o alumnado que curse esta materia nas diferentes etapas e niveis estea familiarizado coa presentación temática, este departamento determina reformular os 7 bloques temáticos existentes no currículo normativo actualmente vixente e reconvertilos en 4 bloques. Esta reformulación en ningún caso supoñerá supresión de contidos, criterios ou estándares, senón unha síntese e confluencia dos que aparecen na lexislación, para permitir unha maior uniformidade vertical e unha mellor disposición organizativa para a avaliación e impartición de temas.

A continuación exprésanse esas decisións organizativas.

7.1. CORRESPONDENCIA ENTRE BLOQUES/ *CONVENIENTIA THEMATUM*

CURRÍCULO OFICIAL	ADAPTACIÓN DO DEPARTAMENTO	
	DENOMINACIÓN	ADAPTACIÓN REALIZADA SOBRE CURRÍCULO OFICIAL (BLOQUES QUE INCLÚE)
BLOQUE 1: O latín, orixe das linguas romances	Bloque 1. LINGUA LATINA	<ul style="list-style-type: none"> Bloque 1 (parcialmente): O latín, orixe das linguas romances. Bloque 2: Sistema da lingua latina: elementos básicos Bloque 3: Morfoloxía Bloque 4: Sintaxe
BLOQUE 2: Sistema da lingua latina: elementos básicos.	Bloque 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	<ul style="list-style-type: none"> Bloque 5: Roma: historia, cultura e civilización
BLOQUE 3: Morfoloxía	Bloque 3. TEXTUS	<ul style="list-style-type: none"> Bloque 6: Textos
BLOQUE 4: Sintaxe	Bloque 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA	<ul style="list-style-type: none"> Bloque 1 (parcialmente): O latín, orixe das linguas romances. Bloque 7: Léxico
BLOQUE 5: Roma: historia, cultura e civilización		
BLOQUE 6: Textos		
BLOQUE 7: Léxico		

7.2 CORRESPONDENCIA ENTRE BLOQUES TEMÁTICOS E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E A PONDERACIÓN GLOBAL / *THEMATUM CONVENIENTIA CUM DISCENTIAE EXEMPLARIBUS ATQUE UNIVERSO PONDERE*

BLOQUE 1. LINGUA LATINA	
ESTÁNDARES / Nº DE ESTÁNDARES (25)	PONDERACIÓN/BLOQUE
LAB1.1.1. Señala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	50% (= 5 puntos)
LAB.1.2.1. Define o indoeuropeo e reconece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.	
LAB.1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	
LAB1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	
LAB2.1.1. Reconece diferentes tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función.	
LAB2.2.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, reconece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.	
LAB2.3.1. Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta.	
LAB3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	
LAB3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	
LAB3.3.1. Define o concepto de declinación e conxugación.	
LAB3.4.1. Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.	
LAB3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	

LAB3.5.1. Identifica as conjugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conjugación a partir do seu enunciado.	
LAB3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conjugación.	
LAB3.6.1. Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo.	
LAB3.6.2. Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.	
LAB3.6.3. Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.	
LAB3.6.4. Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas.	
LAB4.1.1. Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos adaptados, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.	
LAB4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.	
LAB4.2.2. Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	
LAB4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	
LAB4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características.	
LAB4.5.1. Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións simples.	
· LAB4.6.1. Recoñece, dentro de frases e textos sinxelos, as construcións de infinitivo e participio máis transparentes, e analizaas e tradúceas correctamente.	

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	
ESTÁNDARES / Nº DE ESTÁNDARES (11)	PONDERACIÓN/BLOQUE
LAB5.1.1. Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	20 % (= 2 puntos)
LAB5.1.2. Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente.	
LAB5.1.3. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.	
LAB5.1.4. Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.	
LAB5.2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.	
LAB5.2.2. Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.	
LAB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.	
LAB5.4.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.	
LAB5.5.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.	
LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrastaas cos da actualidade.	
LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.	

BLOQUE 3. TEXTUS	
ESTÁNDARES / Nº DE ESTÁNDARES (7)	PONDERACIÓN/BLOQUE
LAB6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	1,5 %
LAB6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.	

LAB6.3.1. Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.	(1,5 puntos)
LAB6.4.1. Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	
LAB6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.	
LAB6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	
LAB6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	

BLOQUE 4.LEXICUM: VOCABULA ET DICTA	
ESTÁNDARES / Nº DE ESTÁNDARES (7)	PONDERACIÓN/BLOQUE
LAB.1.5.1. Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.	1,5 % (1,5 puntos)
LAB.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	
LAB7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.	
LAB7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	
LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	
LAB7.3.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	
LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.	

7.3 CORRESPONDENCIA DE ESTÁNDARES E COMPETENCIAS / EXEMPLARIUM CONVENIENTIA CUM FACULTATIBUS POTISSIMIS

BLOQUE 1. LINGUA LATINA	COMPETENCIAS
LAB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	CMCCT , CCEC, CAA, CD, CSC
LAB.1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.	CD, CAA, CMCCT
LAB.1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	CSC, CAA, CD
LAB1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	CSC, CAA, CD
LAB2.1.1. Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícaaos consonte a súa natureza e a súa función.	CD, CCEC
LAB2.2.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, recoñece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.	CAA, CD
LAB2.3.1. Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta.	CCL
LAB3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	CMCCT, CCL
LAB3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	CAA, CCL
LAB3.3.1. Define o concepto de declinación e conxugación.	CAA, CCL
LAB3.4.1. Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaaos segundo a súa categoría e a súa declinación.	CD, CCL
LAB3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	CCL, CCA

LAB3.5.1. Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado.	CAA, CCL
LAB3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación.	CCL, CAA
LAB3.6.1. Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo.	CAA, CCL
LAB3.6.2. Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.	CD, CCL
LAB3.6.3. Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.	CAA, CCL
LAB3.6.4. Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas.	CCL
LAB4.1.1. Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos adaptados, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.	CMCCT
LAB4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.	CAA, CCL
LAB4.2.2. Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	CCL
LAB4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	CCL
LAB4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características.	CMCCT, CAA, CCL
LAB4.5.1. Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións simples.	CAA, CMCCT, CCL
LAB4.6.1. Recoñece, dentro de frases e textos sinxelos, as construcións de infinitivo e participio máis transparentes, e analiza e tradúceas correctamente.	CCL

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	COMPETENCIAS
LAB5.1.1. Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	CSC, CSIEE, CD
LAB5.1.2. Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente.	CAA, CCEC, CSC
LAB5.1.3. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan feitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.	CD, CAA, CMCCT
LAB5.1.4. Describe algúns dos principais feitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.	CSC, CCEC, CCL
LAB5.2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.	CSIEE, CSC, CCL
LAB5.2.2. Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.	CSIEE, CSC, CCEC, CCL
LAB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.	CSC, CCEC, CCL
LAB5.4.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.	CCEC, CCL, CD
LAB5.5.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.	CAA, CCEC, CD
LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrastaos cos da actualidade.	CD, CCEC, CSC, CCL, CSIEE, CCL, CAA
LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.	CSC, CSIEE, CCL, CMCCT, CCEC

BLOQUE 3. TEXTUS	COMPETENCIAS
LAB6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	CCL, CAA
LAB6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.	CCL, CAA
LAB6.3.1. Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.	CCL, CAA
LAB6.4.1. Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	CCEC, CCL
LAB6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.	CMCCT, CD, CCL
LAB6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	CCL
LAB6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	CCL

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA	COMPETENCIAS
LAB.1.5.1. Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.	CCL, CAA
LAB.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	CCL, CAA
LAB7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.	CCL, CAA
LAB7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	CD, CAA
LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	CMCCT, CCL
LAB7.3.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	CCL
LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregarlas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.	CD, CSC, CCEC, CCL

8. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS / SINGULARITAS AD METHODOLOGIAM ATTINENS

8.1 PRINCIPIOS METODOLÓXICOS NORMATIVOS/ PRINCIPIA AD METHODOLOGIAM ATTINENTIA EX LEGE

No artigo 11 do Decreto 86/2015, do 25 de xuño, establécense como principios metodolóxicos da Educación Secundaria Obrigatoria os seguintes:

- Teranse en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado e as súas características individuais.
- Favorecerase o traballo individual e en grupo, o pensamento crítico e rigoroso, as técnicas e hábitos de investigación e a aplicación do aprendido.
- Usaranse as TIC como elemento para a aprendizaxe.
- Contribuirase a fomentar as habilidades de comprensión lectora e de uso da información e a capacidade de se expresar correctamente en público.
- Estimularase o uso, por parte do alumnado, e manexo adecuado da información en diferentes soportes e procedentes de diferentes fontes.
- As materias lingüísticas do centro asumirán establecer acordos, como mínimo, sobre incluírán, polo menos, acordos sobre a terminoloxía que se vaia empregar en cada unha delas, co fin de facilitar unha maior integración do currículo no ámbito lingüístico.

Desde o departamento de Latín, asumirase o desenvolvemento destes principios metodolóxicos legais con carácter xeral, en función das necesidades de desenvolvemento da materia ao longo do curso académico, sen prexuízo de establecer concrecións e melloras metodolóxicas específicas que faciliten o proceso de ensino-aprendizaxe.

8.2 ESPECIFICACIÓNS METODOLÓXICAS PARA LATÍN 4º ESO / SINGULARITATES AD METHODOLOGIAM_ATTINENTES DE GRADUS QUARTI INSTITUTIONIS SCHOLASTICAE SECUNDI ORDINIS LATINA LINGUA

Os contidos adaptados do currículo oficial ás decisións adoptadas polo departamento co fin de homoxeneizar o máximo posible os tres niveis de estudo que pode atoparse o alumnado ao longo das etapas de ESO e Bacharelato e que foron expresadas no apartado anterior desta programación (sen ningunha diminución de contidos, criterios ou estándares con respecto á distribución normativa) que se expresan nesta programación aparecen estruturados en 4 grandes bloques. Os devanditos bloques refírense tanto a cuestións lingüísticas como a temas culturais, tendo en conta que ambos os dous aspectos constitúen dúas facetas inseparables e complementarias.

- No primeiro bloque (LINGUA LATINA, na nosa distribución), abordarase o estudo do latín como orixe das linguas romances, os elementos básicos da lingua latina, comezando por percorrer os sistemas de escritura coñecidos, para analizar despois a orixe e evolución do abecedario latino e a súa pronuncia; por outro lado, tamén se tratan, como é lóxico, aspectos netamente lingüísticos centrándose na morfoloxía e na sintaxe. Preténdese iniciar ao alumnado no concepto de flexión, estudando a estrutura interna das palabras e os seus elementos formais; a sintaxe tamén se ocupa de estudar as estruturas oracionais e os seus elementos e construcións máis característicos, introducindo progresivamente niveis de maior complexidade, co fin de interpretar e comprender textos.
- O segundo bloque (ROMA: HISTORIA ET VITA, na nosa distribución), dedicarase ao estudo da civilización latina, co fin de identificar non só os feitos máis importantes da súa historia, senón tamén os aspectos propios da súa organización política, social e militar, sen esquecer o estudo da vida cotiá, a relixión e a mitoloxía.
- O terceiro bloque (TEXTUS, coincidente na súa totalidade co de "Textos" da normativa), dedicarase a facer fincapé na necesidade de estudar desde os inicios a lingua no seu contexto real, como mecanismo de expresión intelectual e estética no que se exemplifican os contidos lingüísticos estudados. Ademais do labor de tradución, tratarase o latín como unha lingua viva coa que se traballará tamén a comunicación oral e escrita.
- O cuarto bloque (LEXICUM: VOCABULA ET DICTA, na nosa terminoloxía), abordará especialmente o estudo da etimoloxía, non só porque esta serve para poñer de manifesto o mantemento das raíces latinas nas linguas modernas, senón ademais porque axuda ao alumnado a adquirir unha mellor comprensión da súa propia lingua, e incorporándoos ao seu vocabulario habitual. Dedicarase un especial interese á composición e á derivación

cultas, onde se analizan prefixos, lexemas e sufixos de orixe grecolatina. Abórdase tamén o estudo das locucións e as expresións latinas de uso actual, non só para coñecer o seu significado, senón tamén para saber empregalas no contexto adecuado.

A orientación metodolóxica utilizada é resultado da combinación de dous modelos complementarios: o discursivo-expositivo e experiencial, por un lado, e polo outro, o traballo autónomo do alumnado.

Entre os principios metodolóxicos nos que se basea a nosa proposta didáctica concreta para este curso de Latín 4º ESO están os seguintes:

1. Potenciar as destrezas comunicativas (orais e escritas) do alumnado.
2. Axustarse ao nivel de coñecementos adquiridos (avaliación inicial)
3. Actividade (a través da resolución de tarefas) e experimentación (secuenciar o ensino para ir desde o máis simple ao máis complexo)
4. Participación: activa (a través do diálogo, debate e reflexión), creativa (apostarase, entre outras posibilidades, pola redacción en latín de textos sinxelos e por manter pequenos coloquios en latín) e significativa
5. Xeración de interese pola adquisición de coñecementos
6. Personalización (medidas de atención específica)
7. Funcionalidade
8. Principio de interdisciplinariedade con aprendizaxes conectadas con contidos doutras materias.

Os aspectos máis importantes da nosa proposta metodolóxica poden resumirse no seguinte:

- a) Realizar un estudo previo necesario da morfoloxía antes de entrar nas técnicas de tradución.
- b) Unir morfoloxía e sintaxe, xa que as palabras non aparecen illadas, senón relacionadas segundo forma e función. No estudo **da morfoloxía** prescindiremos de complicacións innecesarias, cinguíndonos ás estruturas regulares, presentadas coa maior claridade e exactitude desde a súa orixe ata o latín clásico, aínda que sexa só este resultado o que haberán de recoñecer. Flexión nominal e verbal traballadas xuntas desde o primeiro momento. **En sintaxe**, repasaremos sempre que sexa necesario as estruturas castelás e galegas, partindo da estrutura latina, obxecto da nosa análise, e facendo fincapié en todo aquilo que ofrezca un uso diferente e cuxa equivalenza non sexa facilmente deducible. As explicacións serán contrastivas, insistindo nas diferenzas coas linguas vehiculares do alumnado e outras do seu coñecemento; será tarefa

primordial, polo tanto, destacar paralelismos e conexións en vez de explicar como algo distinto todo o que ten tratamento análogo na lingua latina.

- c) Dar ó estudo da cultura latina a relevancia que merece, sen considerala mero adorno, como base principal para a comprensión do mundo latino e das mensaxes que nos transmiten os seus autores.
- d) Harmonizar lingua e cultura, mediante conexións complementarias. **As explicacións fonéticas** basearanse nas regras mínimas necesarias para a comprensión dos diversos fenómenos evolutivos desde o latín ás linguas utilizadas a cotío polo alumnado.
- e) Relacionar o home de hoxe cos seus devanceiros romanos e ver a influencia destes nos diversos campos da cultura occidental. O alumnado terá que realizar traballos individuais ou colectivos, de investigación xeralmente, ao longo do curso, e haberá de realizar una frecuente investigación en Internet, diversos dicionarios, prensa e outros libros de texto doutras materias coas que se relacione o tema proposto. Deste xeito, ademais de sentirse partícipe na materia, poderá establecer por si mesmo a continuidade de diversas fórmulas de organización política e social así como de determinadas pervivencias culturais que afunden as súas raíces na sociedade romana en xeral e na lingua latina, en particular.

Somos sabedores de que non hai unha soa maneira de enfocar as unidades ou temas, e de que, en función do profesor, se pode adoptar unha perspectiva cultural, pola vía da lectura e comentario de textos, ou unha de carácter lingüístico e a través de textos só en latín. De todos modos, neste curso de 4º de ESO resulta conveniente centrarse naqueles aspectos esixibles para que o alumnado acadase a finalidade básica que ten esta materia na etapa: que o alumnado, mediante a adquisición de certa competencia lingüística en latín e na/s súa/s propia/s lingua/s, poida acceder á comprensión de textos sinxelos de dificultade graduada.

9. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS / INSTRUMENTA ATQUE DIDACTICA SUBSIDIA

No presente curso, o profesorado que imparta a materia informará ao alumnado nos primeiros días lectivos sobre a necesidade de adquirir un libro de texto. Para estes efectos, realizaranse, de ser o caso, as indicacións oportunas sobre a editorial, data de publicación e autor/es do mesmo. Para este curso o libro de texto que se vai utilizar corresponde ao de Editorial CASALS, Latín 4º ESO, que será entregado ao alumnado polo centro a través do fondo de libros.

Ademais de contar cun libro de texto, para este curso académico, co fin de contribuír desde a materia a favorecer a aprendizaxe lecto-escritora, o alumnado de 4º de ESO deberá realizar a

lectura obrigatoria dunha novela contemporánea (especialmente dirixida ao público xuvenil) de asunto romano:

- **Guárdate de los idus** : autora Lola Gándara, publicado na editorial SM, colección Gran Angular)

Sobre a novela anterior realizaranse por parte do alumnado diferentes traballos de distinta categoría, en concreto relacionados co ámbito político, social e vivencial da Roma clásica. Estes traballos serán un ingrediente que completará as explicacións do Bloque II e serán valorados dentro do marco da ponderación establecida para este bloque

Por outro lado, entre os materiais e recursos didácticos que se empregarán para o desenvolvemento da materia Latín 4º ESO durante o presente curso académico, sen prexuízo de que se poidan complementar en determinados casos, en función das necesidades dunha mellor sistematización da aprendizaxe, estarán os seguintes:

- Material de estudo dos temas sobre a vida cotiá en Roma (elaborado polo departamento)
- Material de estudo dos procedementos de composición e derivación (elaborado polo departamento)
- Material de estudo das locucións e expresións latinas (elaborado polo departamento)
- Material de textos para a tradución de textos e autores "ad hoc" (elaborado polo departamento).
- Material de apoio sobre as elaboracións de traducións, conversas e composicións escritas (organizado polo departamento)

Ademais, complementarase co material dispoñible:

- Na biblioteca do centro
- No departamento de Latín
- Na rede

Como resulta obvio, o alumnado que curse esta materia deberá contar cun instrumento para tomar apuntamentos e gardar a información que se lle facilite para o seu estudo e realización de exercicios (caderno, carpeta ou similares), de uso exclusivo desta materia. O alumnado deste nivel non utilizará dicionario.

10. PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN / AESTIMATIONIS AGENDAE RATIO

Neste punto da programación desenvólvense aqueles apartados que están recollidos na sección vixésimo quinta ("Programacións didácticas") da Resolución do 30 de xullo de 2020, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento do curso académico 2020-2021, referidos en exclusiva ao proceso de aprendizaxe do alumnado, excluíndose aqueles puntos que xa foron abordados con carácter xeral no corpo común da programación do departamento.

Para o tratamento deste punto, tomárase como referencia a adaptación (por razóns de homoxeneidade vertical) a 4 bloques temáticos realizada polo departamento desde os bloques curriculares normativos, respectando os criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe establecidos nestes.

10.1 CONTIDOS E CRITERIOS DE AVALIACIÓN / CONTINENTES RES ATQUE IUDICANDI NORMAE

BLOQUE 1. LINGUA LATINA	
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN
B1.1. Marco xeográfico da lingua.	B1.1. Coñecer e localizar en mapas o marco xeográfico da lingua latina.
B1.2. O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas.	B1.2. Identificar o indoeuropeo como a lingua nai da maioría das linguas faladas en Europa actualmente.
	B1.3. Agrupar as linguas indoeuropeas en familias lingüísticas e localizalas nun mapa.
B1.3. Linguas de España: linguas romances e non romances.	B1.4. Coñecer as orixes das linguas faladas en España, clasificalas e localizalas nun mapa.
B2.1. Orixes da escritura. Sistemas de escritura.	B2.1. Coñecer diferentes sistemas de escritura e distinguilos do alfabeto.
B2.2. Orixes do alfabeto latino.	B2.2. Coñecer a orixe do alfabeto nas linguas modernas e identificar os tipos de alfabeto empregados hoxe en día en Europa.
B2.3. Pronuncia do latín.	B2.3. Coñecer e aplicar con corrección as normas básicas de pronuncia en latín.
B3.1. Formantes das palabras.	B3.1. Identificar e distinguir os formantes das palabras.
B3.2. Tipos de palabras: variables e invariables.	B3.2. Distinguir e clasificar tipos de palabras.
B3.3. Concepto de declinación e conxugación.	B3.3. Comprender o concepto de declinación e conxugación.
B3.4. Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes.	B3.4. Coñecer as declinacións, encadrar as palabras dentro da súa categoría e declinalas e enuncialas correctamente.
B3.5. Flexión verbal.	B3.5. Coñecer as conxugacións, encadrar os verbos dentro da súa conxugación, enuncialos e conxugalos correctamente.
	B3.6. Recoñecer as formas dos tempos verbais formados a partir do tema de presente e perfecto, tanto en voz activa como en voz pasiva, así como as formas non persoais do verbo: infinitivo de presente activo e participio de perfecto.
B4.1. Elementos da oración.	B4.1. Coñecer e analizar as funcións das palabras na oración.
B4.2. Casos latinos.	B4.2. Coñecer os nomes dos casos latinos e identificar as súas principais funcións na oración, e saber traducir os casos á lingua materna adecuadamente.

B4.3. Concordancia.	B4.3. Recoñecer as regras de concordancia na lingua latina e a súa correspondencia no galego e no castelán.
B4.4. Oración simple: oracións atributivas e predicativas.	B4.4. Recoñecer e clasificar os tipos de oración simple.
B4.5. Oración composta: oracións coordinadas.	B4.5. Distinguir as oracións simples das compostas.
B4.6. Construcións de infinitivo e de participio máis transparentes.	B4.6. Identificar, distinguir e traducir correctamente as construcións de infinitivo e participio máis transparentes.

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN
B5.1. Períodos da historia de Roma.	B5.1. Coñecer os feitos históricos das etapas da historia de Roma, encadralos no seu período correspondente e realizar eixes cronolóxicos.
B5.2. Organización política e social de Roma.	B5.2. Coñecer os trazos fundamentais da organización política e social de Roma.
B5.3. A familia romana.	B5.3. Coñecer a composición da familia e os papeis asignados aos seus membros.
B5.4. Mitoloxía e relixión.	B5.4. Coñecer os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina.
	B5.5. Coñecer os deuses, mitos e heroes latinos, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais.
B5.5. Vida cotiá: vivenda, alimentación e indumentaria.	B5.6. Recoñecer os tipos de vivenda empregados en Roma, as características principais da alimentación romana, os elementos da indumentaria e as normas de hixiene persoal, peiteados e cosméticos.
B5.6. Espectáculos públicos: teatro, circo e anfiteatro.	B5.7. Coñecer os espectáculos públicos realizados no teatro, no circo e no anfiteatro, e a súa relación co mundo actual.

BLOQUE 3. TEXTUS	
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN
B6.1. Análise morfolóxica e sintáctica.	B6.1. Aplicar coñecementos básicos de morfoloxía e sintaxe para iniciarse na interpretación, na tradución e na retroversión de frases de dificultade progresiva e textos adaptados.
B6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	B6.2. Comparar as estruturas latinas coas das linguas propias.
B6.3. Iniciación ás técnicas de tradución.	B6.3. Utilizar correctamente os manuais de gramática e o dicionario, recoñecendo e analizando toda a información que proporcionan.
B6.4. Lectura comprensiva de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos.	B6.4. Realizar a través dunha lectura comprensiva a análise e o comentario do contido e a estrutura de textos latinos traducidos.
B6.5. Produción de pequenos textos propios en lingua latina.	B6.5. Redactar en lingua latina pequenos textos de produción propia.
	B6.6. Realizar pequenos coloquios en latín con frases sinxelas e de dificultade progresiva..

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA	
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN
B1.4. Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	B1.5. Distinguir e identificar palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.
B1.5. Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán.	B1.6. Coñecer e aplicar as regras fundamentais da evolución fonética do latín ao galego e ao castelán, partindo dos étimos latinos.
B7.1. Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia.	B7.1. Coñecer, identificar e traducir o léxico latino transparente e as palabras de maior frecuencia.
B7.2. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos.	B7.2. Distinguir e coñecer o significado dos principais prefixos e sufixos que interveñen na composición e na derivación culta.
	B7.3. Recoñecer os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas do alumnado.
B7.3. Locucións latinas de uso actual.	B7.4. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregarlas nun contexto axeitado.

10.2 CONCRECIÓN DE ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES / SINGULARITAS EXEMPLARIUM_DISCENTIAE AESTIMABILIMUM

RELACIÓN ENTRE CONTIDOS E ESTÁNDARES

BLOQUE 1. LINGUA LATINA	
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
B1.1. Marco xeográfico da lingua.	LAB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.
B1.2. O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas.	LAB1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.
	LAB1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.
B1.3. Linguas de España: linguas romances e non romances.	LAB1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.
B2.1. Orixes da escritura. Sistemas de escritura.	LAB2.1.1. Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función.
B2.2. Orixes do alfabeto latino.	LAB2.2.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, recoñece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.
B2.3. Pronuncia do latín.	LAB2.3.1. Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta.
B3.1. Formantes das palabras.	LAB3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.
B3.2. Tipos de palabras: variables e invariables.	LAB3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.
B3.3. Concepto de declinación e conxugación.	LAB3.3.1. Define o concepto de declinación e conxugación.
B3.4. Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes	LAB3.4.1. Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distínguelos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.

	LAB3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.
B3.5. Flexión verbal	LAB3.5.1. Identifica as conjugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conjugación a partir do seu enunciado.
	LAB3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conjugación.
	LAB3.6.1. Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo.
	LAB3.6.2. Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.
	LAB3.6.3. Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.
	LAB3.6.4. Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas.
B4.1. Elementos da oración.	LAB4.1.1. Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos adaptados, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.
B4.2. Casos latinos.	LAB4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.
	LAB4.2.2. Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.
B4.3. Concordancia.	LAB4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.
B4.4. Oración simple: oracións atributivas e predicativas.	LAB4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características.
B4.5. Oración composta: oracións coordinadas.	LAB4.5.1. Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións simples.
B4.6. Construcións de infinitivo e de participio máis transparentes.	LAB4.6.1. Recoñece, dentro de frases e textos sinxelos, as construcións de infinitivo e participio máis transparentes, e analizaas e tradúceas correctamente.

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
B5.1. Períodos da historia de Roma.	LAB5.1.1. Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.
	LAB5.1.2. Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente.
	LAB5.1.3. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.
	LAB5.1.4. Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.
B5.2. Organización política e social de Roma.	LAB5.2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.
	LAB5.2.2. Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.
B5.3. A familia romana.	LAB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.

B5.4. Mitoloxía e relixión.	LAB5.4.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.
	LAB5.5.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.
B5.5. Vida cotiá: vivenda, alimentación e indumentaria.	LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.
B5.6. Espectáculos públicos: teatro, circo e anfiteatro.	LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.

BLOQUE 3. TEXTUS	
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
B6.1. Análise morfolóxica e sintáctica.	LAB6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.
B6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	LAB6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.
B6.3. Iniciación ás técnicas de tradución.	LAB6.3.1. Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.
B6.4. Lectura comprensiva de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos.	LAB6.4.1. Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.
	LAB6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.
B6.5. Produción de pequenos textos propios en lingua latina.	LAB6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.
	LAB6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA	
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
B1.4. Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	LAB.1.5.1. Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.
B1.5. Nacións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán.	LAB.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.
B7.1. Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia.	LAB7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.
	LAB7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.
B7.2. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos.	LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.
	LAB7.3.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.
B7.3. Locucións latinas de uso actual.	LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.

10.3 RELACIÓN DE ESTÁNDARES, TIPOLOXÍA E PONDERACIÓN / EXEMPLARIUM TABULA. GENUS ATQUE COMPUTATIO

BLOQUE 1. LINGUA LATINA			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR RESPECTO DO GLOBAL DE BLOQUE	PONDERACIÓN GLOBAL DE BLOQUE
LAB1.1.1. Señala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	NON BÁSICO	Estándares básicos: 0,25 Estándares non básicos: 0,10 Nas probas escritas o Bloque 1 pondera o 50% do total da puntuación outorgada á proba completa. En consecuencia, as cuestións (e, polo tanto, os estándares, con independencia da súa tipoloxía) que aparezan neste bloque sumarán en total 5 puntos, é dicir, o 50% do total da proba. Todas as probas escritas estarán estruturadas en catro bloques, que son os establecidos nesta programación coa súa equivalencia en puntos e a súa ponderación global con respecto á totalidade da proba.	50 % (= 5 puntos)
LAB.1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.	NON BÁSICO		
LAB.1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	NON BÁSICO		
LAB1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	BÁSICO		
LAB2.1.1. Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función.	NON BÁSICO		
LAB2.2.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, recoñece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.	NON BÁSICO		
LAB2.3.1. Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta.	BÁSICO		
LAB3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	NON BÁSICO		
LAB3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	NON BÁSICO		
LAB3.3.1. Define o concepto de declinación e conxugación.	BÁSICO		
LAB3.4.1. Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.	BÁSICO		
LAB3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	BÁSICO		

LAB3.5.1. Identifica as conjugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conjugación a partir do seu enunciado.	BÁSICO		
LAB3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e reconece a partir destas os modelos de conjugación.	BÁSICO		
LAB3.6.1. Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo.	BÁSICO		
LAB3.6.2. Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.	BÁSICO		
LAB3.6.3. Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.	BÁSICO		
LAB3.6.4. Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas.	BÁSICO		
LAB4.1.1. Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos adaptados, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.	BÁSICO		
LAB4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.	BÁSICO		
LAB4.2.2. Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	BÁSICO		
LAB4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	BÁSICO		
LAB4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características.	NON BÁSICO		
LAB4.5.1. Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións simples.	BÁSICO		
LAB4.6.1. Recoñece, dentro de frases e textos sinxelos, as construcións de infinitivo e participio máis transparentes, e analizaas e tradúceas correctamente.	BÁSICO		

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR RESPECTO DO GLOBAL DE BLOQUE	PONDERACIÓN GLOBAL DE BLOQUE
LAB5.1.1. Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	BÁSICO	Estándares básicos: 0,20 Estándares non básicos: 0,13 Nas probas escritas o Bloque 2 pondera o 20% do total da puntuación outorgada á proba completa. En consecuencia, as cuestións (e, polo tanto, os estándares, con independencia da súa tipoloxía) que aparezan neste bloque sumarán en total 2 puntos, é dicir, o 20% do total da proba. Todas as probas escritas estarán estruturadas en catro bloques, que son os establecidos nesta programación coa súa equivalencia individual en puntos e a súa ponderación global con respecto á totalidade da proba.	20% (= 2 puntos)
LAB5.1.2. Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente.	NON BÁSICO		
LAB5.1.3. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.	NON BÁSICO		
LAB5.1.4. Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.	BÁSICO		
LAB5.2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.	BÁSICO		
LAB5.2.2. Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.	BÁSICO		
LAB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.	BÁSICO		
LAB5.4.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.	BÁSICO		
LAB5.5.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.	NON BÁSICO		
LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.	BÁSICO		
LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.	BÁSICO		

BLOQUE 3. TEXTUS			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR RESPECTO DO GLOBAL DE BLOQUE	PONDERACIÓN GLOBAL DE BLOQUE
LAB6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	BÁSICO	Estándares básicos: 0,25 Estándares non básicos: 0,125 Nas probas escritas o Bloque 1 pondera o 15 % do total da puntuación outorgada á proba completa. En consecuencia, as cuestións (e, polo tanto, os estándares, con independencia da súa tipoloxía) que aparezan neste bloque sumarán en total 1,5 puntos, é dicir, o 15 % do total da proba. Todas as probas escritas estarán estruturadas en catro bloques, que son os establecidos nesta programación coa súa equivalencia individual en puntos e a súa ponderación global con respecto á totalidade da proba.	15 % (=1,5 puntos)
LAB6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.	NON BÁSICO		
LAB6.3.1. Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.	BÁSICO		
LAB6.4.1. Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	BÁSICO		
LAB6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.	NON BÁSICO		
LAB6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	BÁSICO		
LAB6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	BÁSICO		

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR RESPECTO DO GLOBAL DE BLOQUE	PONDERACIÓN GLOBAL DE BLOQUE
LAB.1.5.1. Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.	BÁSICO	Estándares básicos: 0,25 Estándares non básicos: 0,125 Nas probas escritas o Bloque 1 pondera o 15 % do total da puntuación outorgada á proba completa. En consecuencia, as cuestións (e, polo tanto, os estándares, con independencia da súa tipoloxía) que aparezan neste bloque sumarán en total 1,5 puntos, é dicir, o 15 % do total da proba. Todas as probas escritas estarán estruturadas en catro bloques, que son os establecidos nesta programación coa súa equivalencia individual en puntos e a súa ponderación global con respecto á totalidade da proba.	15 % (= 1,5 puntos)
LAB.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	BÁSICO		
LAB7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.	NON BÁSICO		
LAB7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	NON BÁSICO		
LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	BÁSICO		
LAB7.3.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	BÁSICO		
LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.	BÁSICO		

10.4. TEMPORALIZACIÓN/ *DISPOSITIO AD TEMPUS*

10.4.1 ESTÁNDARES BÁSICOS DE APRENDIZAXE / PRAECIPUA INSTITUTIONIS EXEMPLARIA

BLOQUE 1. LINGUA LATINA		Ponderación do bloque: 50 % (= 5 puntos)			
ESTÁNDARES BÁSICOS DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR /GLOBAL BLOQUE	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
			1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
LAB1.1.1. Señala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	NON BÁSICO	0,10	X		
LAB1.2.1. Define o indoeuropeo e reconece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.	NON BÁSICO	0,10	X		
LAB1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	NON BÁSICO	0,10	X		
LAB1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	BÁSICO	0,25	X		
LAB2.1.1. Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícaaos consonte a súa natureza e a súa función.	NON BÁSICO	0,10	X		
LAB2.2.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, reconece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.	NON BÁSICO	0,10	X		
LAB2.3.1. Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta.	BÁSICO	0,25	X	X	X

LAB3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	NON BÁSICO	0,10	X	X	X
LAB3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	NON BÁSICO	0,10	X		
LAB3.3.1. Define o concepto de declinación e conxugación.	BÁSICO	0,25	X		
LAB3.4.1. Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.	BÁSICO	0,25	X	X	X
LAB3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	BÁSICO	0,25	X	X	X
LAB3.5.1. Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado.	BÁSICO	0,25	X	X	X
LAB3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación.	BÁSICO	0,25	X	X	X
LAB3.6.1. Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo.	BÁSICO	0,25		X	X
LAB3.6.2. Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.	BÁSICO	0,25		X	X
LAB3.6.3. Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.	BÁSICO	0,25			X
LAB3.6.4. Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas.	BÁSICO	0,25	X	X	X

LAB4.1.1. Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos adaptados, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.	BÁSICO	0,25	X	X	X
LAB4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.	BÁSICO	0,25		X	X
LAB4.2.2. Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	BÁSICO	0,25	X	X	X
LAB4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	BÁSICO	0,25	X	X	X
LAB4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características.	NON BÁSICO	0,10		X	X
LAB4.5.1. Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións simples.	BÁSICO	0,25			X
LAB4.6.1. Recoñece, dentro de frases e textos sinxelos, as construcións de infinitivo e participio máis transparentes, e analizaas e tradúceas correctamente.	BÁSICO	0,25			X

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA		Ponderación do bloque: 20 % (= 2 puntos)			
ESTÁNDARES BÁSICOS DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR /GLOBAL BLOQUE	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
			1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
LAB5.1.1. Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	BÁSICO	0,20	X		
LAB5.1.2. Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente.	NON BÁSICO	0,13	X		
LAB5.1.3. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.	NON BÁSICO	0,13	X		
LAB5.1.4. Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.	BÁSICO	0,20	X		
LAB5.2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.	BÁSICO	0,20	X		
LAB5.2.2. Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.	BÁSICO	0,20		X	
LAB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.	BÁSICO	0,20		X	
LAB5.4.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.	BÁSICO	0,20		X	
LAB5.5.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.	NON BÁSICO	0,13			X
LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.	BÁSICO	0,20			X
LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.	BÁSICO	0,20			X

BLOQUE 3. TEXTUS		Ponderación do bloque: 15% (= 1, 5 puntos)			
ESTÁNDARES BÁSICOS DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR /GLOBAL BLOQUE	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
			1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
LAB6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	BÁSICO	0,25	X	X	X
LAB6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.	NON BÁSICO	0,125		X	X
LAB6.3.1. Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.	BÁSICO	0,25		X	X
LAB6.4.1. Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	BÁSICO	0,25		X	X
LAB6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.	NON BÁSICO	0,125			X
LAB6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	BÁSICO	0,25		X	X
LAB6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	BÁSICO	0,25		X	X

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA		Ponderación do bloque: 15% (= 1, 5 puntos)			
ESTÁNDARES BÁSICOS DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR /GLOBAL BLOQUE	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
			1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
LAB.1.5.1. Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.	BÁSICO	0,25	X	X	X
LAB.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	BÁSICO	0,25	X	X	X
LAB7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.	NON BÁSICO	0,125		X	X
LAB7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	NON BÁSICO	0,125		X	X
LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	BÁSICO	0,25	X	X	X
LAB7.3.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	BÁSICO	0,25	X	X	X
LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.	BÁSICO	0,25	X	X	X

10.4.2 A) TIPO E NÚMERO DE ESTÁNDARES POR BLOQUE EN CADA AVALIACIÓN / EXEMPLARIUM GENUS ET NUMERUS IN THEMATIBUS EX QUAQUE AESTIMATIONE

1ª Avaluación (29)		2ª Avaluación (29)		3ª Avaluación (34)	
Estándares básicos	Estándares non básicos	Estándares básicos	Estándares non básicos	Estándares básicos	Estándares non básicos
20	9	25	4	27	7
1º bloque: 11					
1º bloque: 11	1º bloque: 7	1º bloque: 12	1º bloque: 1	1º bloque: 15	1º bloque: 2
2º bloque: 3	2º bloque: 2	2º bloque: 3	2º bloque: 0	2º bloque: 2	2º bloque: 1
3º bloque: 1	3º bloque: 0	3º bloque: 5	3º bloque: 1	3º bloque: 5	3º bloque: 2
4º bloque: 5	4º bloque: 0	4º bloque: 5	4º bloque: 2	4º bloque: 5	4º bloque: 2

10.4.2 B) ESTÁNDARES POR BLOQUE EN CADA AVALIACIÓN / *EXEMPLARIA IN THEMATIBUS EX QUAQUE AESTIMATIONE*

1ª AVALIACIÓN (*AESTIMATIO PRIMA*)

BLOQUE 1. LINGUA LATINA	
LAB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	LAB3.4.1. Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.
LAB.1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.	LAB3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.
LAB.1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	LAB3.5.1. Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado.
LAB1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	LAB3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación.
LAB2.1.1. Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función.	LAB3.6.4. Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas.
LAB2.2.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, recoñece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.	LAB4.1.1. Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos adaptados, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.
LAB2.3.1. Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta.	LAB4.2.2. Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.
LAB3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	LAB4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.
LAB3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	
LAB3.3.1. Define o concepto de declinación e conxugación.	

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	
LAB5.1.1. Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	LAB5.1.4. Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.
LAB5.1.2. Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente.	LAB5.2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.
LAB5.1.3. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.	

BLOQUE 3. TEXTUS
LAB6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA	
LAB.1.5.1. Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.	LAB7.3.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.
LAB.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.
LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	

2ª AVALIACIÓN (AESTIMATIO SECUNDA)

BLOQUE 1. LINGUA LATINA	
LAB2.3.1. Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta.	LAB3.6.2. Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.
	LAB3.6.4. Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas.
LAB3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	LAB4.1.1. Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos adaptados, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.
LAB3.4.1. Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.	LAB4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.
LAB3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	LAB4.2.2. Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.
LAB3.5.1. Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado.	LAB4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.
LAB3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación.	LAB4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características.
LAB3.6.1. Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo.	

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	
LAB5.2.2. Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.	LAB5.4.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.
LAB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.	

BLOQUE 3. TEXTUS	
LAB6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	LAB6.4.1. Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.
LAB6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.	LAB6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.
LAB6.3.1. Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.	LAB6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA	
LAB.1.5.1. Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.	LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.
LAB.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	LAB7.3.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.
LAB7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.	LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.
LAB7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	

3ª AVALIACIÓN (AESTIMATIO TERTIA)

BLOQUE 1. LINGUA LATINA	
LAB2.3.1. Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta.	LAB3.6.3. Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.
LAB3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	LAB3.6.4. Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas.
LAB3.4.1. Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.	LAB4.1.1. Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos adaptados, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.
LAB3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	LAB4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.
LAB3.5.1. Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado.	LAB4.2.2. Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.
LAB3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación.	LAB4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.
LAB3.6.1. Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo.	LAB4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características.
LAB3.6.2. Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.	LAB4.5.1. Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións simples.
	LAB4.6.1. Recoñece, dentro de frases e textos sinxelos, as construcións de infinitivo e participio máis transparentes, e analizaas e tradúceas correctamente.
BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	
LAB5.5.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.	LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes
LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.	

BLOQUE 3. TEXTUS	
LAB6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	LAB6.4.1. Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.
	LAB6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.
LAB6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.	LAB6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.
LAB6.3.1. Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.	LAB6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA	
LAB.1.5.1. Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.	LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.
LAB.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	LAB7.3.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.
LAB7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.	LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.
LAB7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	

10.4.3 DISPOSICIÓN TEMPORAL DE CONTIDOS (Complementados e especificados pola "Programación de aula") / *CONTINENTIUM RERUM DISPOSITIO AD TEMPUS*

10.4.3.1 DISTRIBUCIÓN XERAL / *UNIVERSA DISPOSITIO*

BLOQUE 1. LINGUA LATINA	PONDERACIÓN TOTAL: 50 % do total da configuración de cada proba escrita para cada avaliación		
	CONTIDOS XERAIS		
	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
	1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
Marco xeográfico da lingua.	X		
O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas.	X		
Linguas de España: linguas romances e non romances.	X		
Orixes da escritura. Sistemas de escritura.	X		
Orixes do alfabeto latino	X		
Pronuncia do latín	X	X	X
Formantes das palabras.	X		
Tipos de palabras: variables e invariables	X		
Concepto de declinación e conxugación.	X		
Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes	X	X	X
Flexión verbal	X	X	X
Elementos da oración.	X	X	X
Casos latinos.	X	X	X
Concordancia.		X	X
Oración simple: oracións atributivas e predicativas.		X	X
Oración composta: oracións coordinadas.		X	X
Construcións de infinitivo e de participio máis transparentes.			X

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	PONDERACIÓN TOTAL: 20 % do total da configuración de cada proba escrita para cada avaliación		
CONTIDOS XERAIS	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
	1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
Períodos da historia de Roma.	X		
Organización política e social de Roma.	X	X	
A familia romana.		X	
Mitoloxía e relixión.		X	X
Vida cotiá: vivenda, alimentación e indumentaria.			X
Espectáculos públicos: teatro, circo e anfiteatro			X

BLOQUE 3. TEXTUS	PONDERACIÓN TOTAL: 15 % do total da configuración de cada proba escrita para cada avaliación		
CONTIDOS XERAIS	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
	1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
Análise morfolóxica e sintáctica.	X	X	X
Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.		X	X
Iniciación ás técnicas de tradución.		X	X
Lectura comprensiva de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos.		X	X
Produción de pequenos textos propios en lingua latina.		X	X

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA		PONDERACIÓN TOTAL: 15 % do total da configuración de cada proba escrita para cada avaliación		
CONTIDOS XERAIS		TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
		1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.		X	X	X
Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán.		X	X	X
Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia.			X	X
Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos. .		X	X	X
Locucións latinas de uso actual		X	X	X

10.4.3.2 DISTRIBUCIÓN ESPECÍFICA DE CONTIDOS POR AVALIACIÓN / *EX QUAQUE AESTIMATIONE DEFINITA RERUM CONTINENTIIUM DISPOSITIO*

PRIMEIRA AVALIACIÓN		
Marco xeográfico da lingua.	Pronuncia do latín	Flexión verbal
O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas.	Formantes das palabras.	Elementos da oración.
Linguas de España: linguas romances e non romances.	Tipos de palabras: variables e invariables	Casos latinos.
Orixes da escritura. Sistemas de escritura.	Concepto de declinación e conxugación.	Análise morfolóxica e sintáctica
Orixes do alfabeto latino	Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes	Períodos da historia de Roma.
	Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos. .	
Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	Locucións latinas de uso actual	Organización política e social de Roma.
Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán.		

SEGUNDA AVALIACIÓN		
Pronuncia do latín	Oración composta: oracións coordinadas.	Lectura comprensiva de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos.
Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes	Organización política e social de Roma.	
Flexión verbal	A familia romana.	Producción de pequenos textos propios en lingua latina.
Elementos da oración.	Mitoloxía e relixión.	Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.
Casos latinos.	Análise morfolóxica e sintáctica.	Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán.
Concordancia.	Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia.
Oración simple: oracións atributivas e predicativas.	Iniciación ás técnicas de tradución.	Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos. .
		Locucións latinas de uso actual

TERCEIRA A AVALIACIÓN		
Pronuncia do latín	Construcións de infinitivo e de participio máis transparentes.	Producción de pequenos textos propios en lingua latina. Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.
Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes	Mitoloxía e relixión.	Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán.
Flexión verbal	Vida cotiá: vivenda, alimentación e indumentaria.	Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia.
Elementos da oración.	Espectáculos públicos: teatro, circo e anfiteatro	Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos. .
Casos latinos.	Análise morfolóxica e sintáctica.	Locucións latinas de uso actual
Concordancia.	Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	
Oración simple: oracións atributivas e predicativas.	Iniciación ás técnicas de tradución.	
Oración composta: oracións coordinadas.	Lectura comprensiva de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos.	

10.5_GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN DE ESTÁNDARES PARA A SUPERACIÓN DA MATERIA / EXEMPLARIUM MINIMUS GRADUS AD DISCIPLINAM SUPERATAM ADIPISCENDAM

VISIÓN XERAL

BLOQUE 1. LINGUA LATINA (Ponderación do bloque : 50% = 5 puntos)				
ESTÁNDARES	TIPOLOXÍA	PONDERACIÓN	% GLOBAL DOS ESTÁNDARES BÁSICOS/NON BÁSICOS	
			BÁSICOS	NON BÁSICOS
LAB1.1.1. Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	NON BÁSICO	Básicos: 0,25 Non básicos: 0,1 O número de estándares que aparezan nas probas escritas referidos a este bloque sumarán, con independencia da súa tipoloxía, un total do 50% do total da proba, equivalente a 5 ptos. sobre 10	4,25 ptos sobre 5	0,75 ptos sobre 5
LAB.1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.	NON BÁSICO			
LAB.1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	NON BÁSICO			
LAB1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	BÁSICO			
LAB2.1.1. Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función.	NON BÁSICO			
LAB2.2.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, recoñece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.	NON BÁSICO			
LAB2.3.1. Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta.	BÁSICO			
LAB3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	NON BÁSICO			
LAB3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	NON BÁSICO			
LAB3.3.1. Define o concepto de declinación e conxugación.	BÁSICO			

LAB3.4.1. Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.	BÁSICO			
LAB3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	BÁSICO			
LAB3.5.1. Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado.	BÁSICO			
LAB3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e reconece a partir destas os modelos de conxugación.	BÁSICO			
LAB3.6.1. Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo.	BÁSICO			
LAB3.6.2. Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.	BÁSICO			
LAB3.6.3. Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.	BÁSICO			
LAB3.6.4. Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas.	BÁSICO			
LAB4.1.1. Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos adaptados, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.	BÁSICO			
LAB4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.	BÁSICO			
LAB4.2.2. Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	BÁSICO			
LAB4.3.1. Reconece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	BÁSICO			
LAB4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características.	NON BÁSICO			
LAB4.5.1. Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións simples.	BÁSICO			
LAB4.6.1. Reconece, dentro de frases e textos sinxelos, as construcións de infinitivo e participio máis transparentes, e analizaas e tradúceas correctamente.	BÁSICO			

CONCRECIÓN DO MÍNIMO DE LOGRO

ESTÁNDARES	ÍNDICE DE LOGRO	
BÁSICOS	50% do valor de cada un (0,25)	0,125
	50% do valor xeral atribuído no bloque (4,25)	2,125
NON BÁSICOS	50% do valor de cada un (0,10)	0,05
	50% do valor xeral atribuído no bloque (0,75)	0,375

VISIÓN XERAL

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA (Ponderación do bloque : 20 % = 2 puntos)				
ESTÁNDARES	TIPOLOXÍA	PONDERACIÓN	% GLOBAL DOS ESTÁNDARES BÁSICOS/NON BÁSICOS	
			BÁSICOS	NON BÁSICOS
LAB5.1.1. Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	BÁSICO	Básicos: 0,20 Non básicos: 0,13 O número de estándares que aparezan nas probas escritas referidos a este bloque sumarán, con independencia da súa tipoloxía, un total do 20% do total da proba, equivalente a 2 ptos. sobre 10	1,6 ptos sobre 2	0,4 ptos sobre 2
LAB5.1.2. Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente.	NON BÁSICO			
LAB5.1.3. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.	NON BÁSICO			
LAB5.1.4. Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.	BÁSICO			
LAB5.2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.	BÁSICO			
LAB5.2.2. Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.	BÁSICO			
LAB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.	BÁSICO			
LAB5.4.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.	BÁSICO			
LAB5.5.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.	NON BÁSICO			
LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.	BÁSICO			
LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.	BÁSICO			

CONCRECIÓN DO MÍNIMO DE LOGRO

ESTÁNDARES	ÍNDICE DE LOGRO	
BÁSICOS	50% do valor de cada un (0,2)	0,1
	50% do valor xeral atribuído no bloque (1,6)	0,8
NON BÁSICOS	50% do valor de cada un (0,13)	0,065
	50% do valor xeral atribuído no bloque (0,4)	0,2

VISIÓN XERAL

BLOQUE 3. TEXTUS (Ponderación do bloque : 15 % = 1,5 puntos)				
ESTÁNDARES	TIPOLOXÍA	PONDERACIÓN	% GLOBAL DOS ESTÁNDARES BÁSICOS/NON BÁSICOS	
			BÁSICOS	NON BÁSICOS
LAB6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	BÁSICO	Básicos: 0,25 Non básicos: 0,125 O número de estándares que aparezan nas probas escritas referidos a este bloque sumarán, con independencia da súa tipoloxía, un total do 15% do total da proba, equivalente a 1, 5 ptos. sobre 10	1,3 ptos sobre 1,5	0,2 ptos sobre 1,5
LAB6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.	NON BÁSICO			
LAB6.3.1. Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.	BÁSICO			
LAB6.4.1. Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	BÁSICO			
LAB6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.	NON BÁSICO			
LAB6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	BÁSICO			
LAB6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	BÁSICO			

CONCRECIÓN DO MÍNIMO DE LOGRO

ESTÁNDARES	ÍNDICE DE LOGRO	
BÁSICOS	50% do valor de cada un (0,25)	0,125
	50% do valor xeral atribuído no bloque (1,3)	0,65
NON BÁSICOS	50% do valor de cada un (0,125)	0,06
	50% do valor xeral atribuído no bloque (0,2)	0,1

VISIÓN XERAL

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA (Ponderación do bloque : 15 % = 1,5 puntos)				
ESTÁNDARES	TIPOLOXÍA	PONDERACIÓN	% GLOBAL DOS ESTÁNDARES BÁSICOS/NON BÁSICOS	
			BÁSICOS	NON BÁSICOS
LAB.1.5.1. Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.	BÁSICO	Básicos: 0,25 Non básicos: 0,125 O número de estándares que aparezan nas probas escritas referidos a este bloque sumarán, con independencia da súa tipoloxía, un total do 15% do total da proba, equivalente a 1,5 ptos. sobre 10	1,3 ptos sobre 1,5	0,2 ptos sobre 1,5
LAB.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	BÁSICO			
LAB7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.	NON BÁSICO			
LAB7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	NON BÁSICO			
LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	BÁSICO			
LAB7.3.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	BÁSICO			
LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.	BÁSICO			

CONCRECIÓN DO MÍNIMO DE LOGRO

ESTÁNDARES	ÍNDICE DE LOGRO	
BÁSICOS	50% do valor de cada un (0,25)	0,125
	50% do valor xeral atribuído no bloque (1,3)	0,65
NON BÁSICOS	50% do valor de cada un (0,125)	0,06
	50% do valor xeral atribuído no bloque (0,2)	0,1

10.6 PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN UTILIZADOS COS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE / AGENDI RATIONES ATQUE AESTIMATIONIS INSTRUMENTA IN USUM CUM DISCENTIAE EXEMPLARIBUS

10.6.1 APLICACIÓN DE INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN / USUS AESTIMATIONIS INSTRUMENTORUM

BLOQUE 1. LINGUA LATINA	Ponderación do bloque: 50%			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	AVALIACIÓN PARCIAIS E FINAL ORDINARIA			AVALIACIÓN EXTRAORDINARIAS
	Instr. 1	Instr. 2	Instr. 3	Instrumento
LAB1.1.1. Señala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúa en distintos períodos a civilización romana, delimitando o seu ámbito de influencia e situando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.		Rexistro de clase	Traballos realizados	Proba escrita (para todos os estándares básicos)
LAB.1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, delimitando nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.		Rexistro de clase	Traballos realizados	
LAB.1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.		Rexistro de clase	Traballos realizados	
LAB1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe as romances e as non romances, e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	
LAB2.1.1. Recoñece diferentes tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función.		Rexistro de clase		
LAB2.2.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do abecedario latino, sinala as principais adaptacións que se producen en cada unha delas, recoñece os tipos de alfabetos usados actualmente en Europa e relaciona cada un coas linguas que os empregan.		Rexistro de clase		
LAB2.3.1. Le en voz alta textos latinos de certa extensión coa pronuncia correcta.	Proba escrita	Rexistro de clase		
LAB3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.		Rexistro de clase		
LAB3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.		Rexistro de clase		

LAB3.3.1. Define o concepto de declinación e conxugación.	Proba escrita	Rexistro de clase	
LAB3.4.1. Enuncia correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distíngueos a partir do seu enunciado e clasifícaos segundo a súa categoría e a súa declinación.	Proba escrita	Rexistro de clase	
LAB3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	Proba escrita	Rexistro de clase	
LAB3.5.1. Identifica as conxugacións verbais latinas e clasifica os verbos segundo a súa conxugación a partir do seu enunciado.	Proba escrita	Rexistro de clase	
LAB3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e reconece a partir destas os modelos de conxugación.	Proba escrita	Rexistro de clase	
LAB3.6.1. Identifica correctamente as principais formas derivadas de cada tema verbal latino: en voz activa o modo indicativo, tanto do tema de presente como do tema de perfecto; en pasiva, o presente, o pretérito imperfecto, o futuro imperfecto e o pretérito perfecto de indicativo.	Proba escrita	Rexistro de clase	
LAB3.6.2. Cambia de voz as formas dos tempos verbais do presente, pretérito imperfecto, futuro imperfecto e pretérito perfecto de indicativo.	Proba escrita	Rexistro de clase	
LAB3.6.3. Identifica formas non persoais do verbo, como o infinitivo de presente activo e o participio de perfecto.	Proba escrita	Rexistro de clase	
LAB3.6.4. Traduce correctamente ao galego e ao castelán diferentes formas verbais latinas.	Proba escrita	Rexistro de clase	
LAB4.1.1. Analiza morfolóxica e sintacticamente frases e textos adaptados, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións na oración.	Proba escrita	Rexistro de clase	
LAB4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, e explica as principais funcións que realizan dentro da oración.	Proba escrita	Rexistro de clase	
LAB4.2.2. Traduce correctamente á súa lingua os casos latinos presentes nos textos e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	Proba escrita	Rexistro de clase	
LAB4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	Proba escrita	Rexistro de clase	
LAB4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica as súas características.		Rexistro de clase	
LAB4.5.1. Compara e clasifica tipos de oracións compostas, e diferéncias das oracións simples.	Proba escrita	Rexistro de clase	
LAB4.6.1. Recoñece, dentro de frases e textos sinxelos, as construcións de infinitivo e participio máis transparentes, e analizaas e tradúceas correctamente.	Proba escrita	Rexistro de clase	

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	Ponderación do bloque: 20 %			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	AVALIACIÓNS PARCIAIS E FINAL ORDINARIA			AVALIACIÓNS EXTRAORDINARIAS
	Instr. 1	Instr. 2	Instr. 3	Instrumento
LAB5.1.1. Distingue as etapas da historia de Roma e explica os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	Proba escrita (para todos os estándares básicos)
LAB5.1.2. Sabe enmarcar determinados feitos históricos no período histórico correspondente.		Rexistro de clase	Traballos realizados	
LAB5.1.3. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información.			Traballos realizados	
LAB5.1.4. Describe algúns dos principais fitos históricos da civilización latina, e explica a grandes liñas as circunstancias en que teñen lugar e as súas principais consecuencias.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	
LAB5.2.1. Describe os trazos esenciais que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	
LAB5.2.2. Describe a organización da sociedade romana e explica as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, en comparación cos actuais.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	
LAB5.3.1. Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, e analiza a través deles os estereotipos culturais da época en comparación cos actuais.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	
LAB5.4.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinala os trazos que os caracterizan e establece relacións entre os deuses máis importantes.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	
LAB5.5.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, e sinala as semellanzas e as principais diferenzas que se observan entre ambos os tratamentos.		Rexistro de clase	Traballos realizados	
LAB5.6.1. Distingue e describe o modo de vida en Roma no ámbito privado, analizando os tipos de vivenda, alimentación, vestimenta e coidado persoal e contrástaos cos da actualidade.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	
LAB5.7.1. Describe as características dos tipos de espectáculos públicos celebrados no teatro, no circo e no anfiteatro, valora o seu mantemento no mundo actual e sitúa nun mapa os teatros, os circos e os anfiteatros conservados máis importantes.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	

BLOQUE 3. TEXTUS	Ponderación do bloque: 15 %			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	AVALIACIÓN PARCIAIS E FINAL ORDINARIA			AVALIACIÓN EXTRAORDINARIAS
	Instr. 1	Instr. 2	Instr. 3	Instrumento
LAB6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de frases de dificultade graduada e textos adaptados, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	Proba escrita	Rexistro de clase		Proba escrita (para todos os estándares básicos)
LAB6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de forma global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.		Rexistro de clase		
LAB6.3.1. Utiliza correctamente os manuais e o dicionario, analizando a información que proporcionan, para traducir pequenos textos.	Proba escrita	Rexistro de clase		
LAB6.4.1. Realiza comentarios sobre determinados aspectos culturais presentes nos textos seleccionados, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	
LAB6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.		Rexistro de clase	Traballos realizados	
LAB6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	
LAB6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	Proba escrita	Rexistro de clase		

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA	Ponderación do bloque: 15 %			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	AVALIACIÓNS PARCIAIS E FINAL ORDINARIA			AVALIACIÓNS EXTRAORDINARIAS
	Instr. 1	Instr. 2	Instr. 3	Instrumento
LAB.1.5.1. Identifica e diferencia palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos, en relación co termo de orixe.	Proba escrita	Rexistro de clase		Proba escrita (para todos os estándares básicos)
LAB.1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán aplicando as regras fonéticas de evolución.	Proba escrita	Rexistro de clase		
LAB7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados, partindo do contexto ou de palabras da lingua propia.		Rexistro de clase		
LAB7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.		Rexistro de clase		
LAB7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	Proba escrita	Rexistro de clase		
LAB7.3.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	Proba escrita	Rexistro de clase		
LAB7.4.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregarlas no seu contexto axeitado, cando se expresa na súa propia lingua.	Proba escrita	Rexistro de clase		

10.6.2 RELACIÓN ENTRE PROCEDIMENTOS UTILIZADOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN APLICADOS / *AGENDARUM RATIONUM TABULA CUM AESTIMATIONIS INSTRUMENTIS IN USUM*

PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN EN LATÍN 4º ESO	
PROCEDIMENTOS	INSTRUMENTOS
Observación sistemática	Rexistro de clase
Probas específicas	Proba escrita obxectiva
Análise de produción do alumnado	Traballos realizados

10.7 TEMPORALIZACIÓN DAS SESIÓNS DE AVALIACIÓN / *DISPOSITIO AD TEMPUS EX AESTIMATIONIS COETIBUS*

PREVISIÓNS ORGANIZATIVAS DO CENTRO

TIPO DE AVALIACIÓN	DATAS DE AVALIACIÓN
INICIAL	19, 20 e 21 OUTUBRO (SESIÓNS)
PRIMEIRA	14-21 DECEMBRO
SEGUNDA	Sen determinar aínda
TERCEIRA	Sen determinar aínda

10.8 CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, A CUALIFICACIÓN E A TITULACIÓN/PROMOCIÓN / NORMAE AD AESTIMATIONEM, QUALIFICATIONEM ATQUE PROMOTIONEM ATTINENTES

10.8.1 CRITERIOS DE AVALIACIÓN, SEGUNDO OS BLOQUES / AESTIMATIONIS NORMAE EX THEMATIBUS

Segundo o Decreto 86/2015, do 25 de xuño, os criterios de avaliación da materia Latín 4º ESO (tendo en conta a reestruturación de bloques temáticos realizada polo departamento) son os seguintes:

BLOQUE 1. LINGUA LATINA
CRITERIOS DE AVALIACIÓN
B1.1. Coñecer e localizar en mapas o marco xeográfico da lingua latina.
B1.2. Identificar o indoeuropeo como a lingua nai da maioría das linguas faladas en Europa actualmente.
B1.3. Agrupar as linguas indoeuropeas en familias lingüísticas e localizalas nun mapa.
B1.4. Coñecer as orixes das linguas faladas en España, clasificalas e localizalas nun mapa.
B2.1. Coñecer diferentes sistemas de escritura e distinguilos do alfabeto.
B2.2. Coñecer a orixe do alfabeto nas linguas modernas e identificar os tipos de alfabeto empregados hoxe en día en Europa.
B2.3. Coñecer e aplicar con corrección as normas básicas de pronuncia en latín.
B3.1. Identificar e distinguir os formantes das palabras.
B3.2. Distinguir e clasificar tipos de palabras.
B3.3. Comprender o concepto de declinación e conxugación.
B3.4. Coñecer as declinacións, encadrar as palabras dentro da súa categoría e declinación, enuncialas e declinalas correctamente.
B3.5. Coñecer as conxugacións, encadrar os verbos dentro da súa conxugación, enuncialos e conxugalos correctamente.
B3.6. Recoñecer as formas dos tempos verbais formados a partir do tema de presente e perfecto, tanto en voz activa como en voz pasiva, así como as formas non persoais do verbo: infinitivo de presente activo e participio de perfecto.
B4.1. Coñecer e analizar as funcións das palabras na oración.
B4.2. Coñecer os nomes dos casos latinos e identificar as súas principais funcións na oración, e saber traducir os casos á lingua materna adecuadamente.
B4.3. Recoñecer as regras de concordancia na lingua latina e a súa correspondencia no galego e no castelán.
B4.4. Recoñecer e clasificar os tipos de oración simple.
B4.5. Distinguir as oracións simples das compostas.
B4.6. Identificar, distinguir e traducir correctamente as construcións de infinitivo e participio máis transparentes.

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA
CRITERIOS DE AVALIACIÓN
B5.1. Coñecer os feitos históricos das etapas da historia de Roma, encadralos no seu período correspondente e realizar eixes cronolóxicos.
B5.2. Coñecer os trazos fundamentais da organización política e social de Roma.
B5.3. Coñecer a composición da familia e os papeis asignados aos seus membros.
B5.4. Coñecer os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina.
B5.5. Coñecer os deuses, mitos e heroes latinos, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais.
B5.6. Recoñecer os tipos de vivenda empregados en Roma, as características principais da alimentación romana, os elementos da indumentaria e as normas de hixiene persoal, peiteados e cosméticos.
B5.7. Coñecer os espectáculos públicos realizados no teatro, no circo e no anfiteatro, e a súa relación co mundo actual.

BLOQUE 3. TEXTUS
CRITERIOS DE AVALIACIÓN
B6.1. Aplicar coñecementos básicos de morfoloxía e sintaxe para iniciarse na interpretación, na tradución e na retroversión de frases de dificultade progresiva e textos adaptados.
B6.2. Comparar as estruturas latinas coas das linguas propias.
B6.3. Utilizar correctamente os manuais de gramática e o dicionario, recoñecendo e analizando toda a información que proporcionan.
B6.4. Realizar a través dunha lectura comprensiva a análise e o comentario do contido e a estrutura de textos latinos traducidos.
B6.5. Redactar en lingua latina pequenos textos de produción propia.
B6.6. Realizar pequenos coloquios en latín con frases sinxelas e de dificultade progresiva..

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA
CRITERIOS DE AVALIACIÓN
B1.5. Distinguir e identificar palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.
B1.6. Coñecer e aplicar as regras fundamentais da evolución fonética do latín ao galego e ao castelán, partindo dos étimos latinos.
B7.1. Coñecer, identificar e traducir o léxico latino transparente e as palabras de maior frecuencia.
B7.2. Distinguir e coñecer o significado dos principais prefixos e sufixos que interveñen na composición e na derivación culta.
B7.3. Recoñecer os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas do alumnado.
B7.4. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregalas nun contexto axeitado.

**10.8.2 PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. VALORACIÓN APLICABLE / AGENDI
RATIONES ATQUE AESTIMATIONIS INSTRUMENTA. PONDERATIO AGENDA**

10.8.2.1 CONCEPTO / COGNITIO

Entre os procedementos e instrumentos de avaliación que se poden empregar para o seguimento do proceso de ensino – aprendizaxe, neste curso de latín establecemos os seguintes:

TIPO DE PROCEDIMENTO	CARACTERÍSTICAS AVALIABLES
1. Observación directa e supervisión sistemática do traballo diario na clase.	<ul style="list-style-type: none"> ● Actitude (realización de tarefas, etc.). ● Valoración das intervencións. ● Método de traballo. ● Valoración das respostas ofrecidas nos intercambios orais profesor-alumno.
2. Corrección dos traballos-tarefas encomendados (Producción do alumnado).	<ul style="list-style-type: none"> ● Presentación. ● Puntualidade. ● Selección da información relevante e rigor. ● Ortografía. ● Corrección gramatical e bo uso do idioma utilizado.
3. Probas específicas obxectivas (controis/exames).	<ul style="list-style-type: none"> ● Valoración dos coñecementos adquiridos. ● Penalización por incorreccións gramaticais (ortografía e estilo) (véxanse CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN).

10.8. 2.2 CONCRECIÓNS / SINGULARIDADES

PERÍODO AVALIATIVO	TIPO DE INSTRUMENTO APLICABLE	% VALORACIÓN ASIGNADA
AVALIACIÓNS PARCIAIS E FINAL ORDINARIA	<ul style="list-style-type: none"> • Observación directa. • Traballos / tarefas encomendados (se fose o caso). • Probas obxectivas. 	<ul style="list-style-type: none"> • 5% • 5% • 90%
RECUPERACIÓN DE AVALIACIÓNS SUSPENSAS DURANTE O CURSO (se o sistema aplicado non é o de avaliación continua)	<ul style="list-style-type: none"> • Traballos / tarefas encomendados (se fose o caso). • Probas obxectivas. 	<ul style="list-style-type: none"> • - / 10% • 100% / 90%
PROBAS EXTRAORDINARIAS EN PERÍODO DE AVALIACIÓN ORDINARIO <ul style="list-style-type: none"> • Final de curso: para recuperación daquel alumnado con tan só a 3ª avaliación suspensa 	<ul style="list-style-type: none"> • Probas obxectivas. 	<ul style="list-style-type: none"> • 100%
PROBA EXTRAORDINARIA DE RECUPERACIÓN (REMATADO O PERÍODO ORDINARIO DE AVALIACIÓN)	<ul style="list-style-type: none"> • Probas obxectivas. • Entrega de traballos (se fose o caso). 	<ul style="list-style-type: none"> • 100% / 90% • - / 10%
PROBAS DE RECUPERACIÓN DE MATERIAS PENDENTES DE CURSOS ANTERIORES	NON PROCEDE	-----

10.9 DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS ADOPTABLES COMO CONSECUENCIA / *INITIALIS AESTIMATIONIS DELINEAMENTUM ATQUE EX ILLA RATIONES INSTITUENDAE*

Para o tratamento deste punto, véxase o apartado xeral "Directrices, procedementos e instrumentos para a realización da avaliación inicial".

10.10 CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN / *QUALIFICATIONIS NORMAE*

Nº AVALIACIÓN PARCIAIS:

Tres, coincidindo, para efectos de reunión co fin de tomar decisións académicas, a terceira coa final ordinaria.

Nº PROBAS OBXECTIVAS ESCRITAS POR AVALIACIÓN:

Con carácter xeral, serán dúas. Quedará a criterio do profesorado a posibilidade de realizar unha soa. Os contidos de cada proba serán os impartidos ata o momento de realización de cada proba. No caso de que nunha avaliación só se realice 1 proba obxectiva escrita, a valoración desa proba corresponderase coa ponderación total do 90% previsto para os efectos.

APLICACIÓN DO CONCEPTO DE AVALIACIÓN CONTINUA:

Dado o carácter progresivo de adquisición e comprobación de coñecementos, o departamento atenderá a un sistema de cualificación baseado na **avaliación continua**. De tal xeito que **o alumnado supera a/s avaliación/s suspensa/s anterior/es se obtén unha cualificación positiva na última realizada**.

EXCEPCIÓNS Á AVALIACIÓN CONTINUA:

O alumnado que teña suspensa tan só a terceira avaliación terá dereito a que se lle faga unha **recuperación mediante proba obxectiva escrita**, que terá as características que se detallan no apartado "Probas extraordinarias de recuperación da materia antes da avaliación final ordinaria".

CUALIFICACIÓN E CRITERIOS DE CORRECCIÓN EN AVALIACIÓN PARCIAIS:

En cada avaliación parcial atenderase aos seguintes aspectos:

1. Como criterios de cualificación serán valorados os resultados obtidos a través dos instrumentos correspondentes:
 - Rexistro de aula (observación directa): 5%
 - Produción do alumnado: 5%
 - Probas escritas (exames): 90%
2. De ser o caso, poderán fusionarse as valoracións do rexistro de aula e a produción do alumnado nun só concepto (ACTITUDE CARA Á MATERIA), equivalendo ao 10%. A valoración da proba escrita será sempre do 90%.
3. Cada proba obxectiva escrita será valorada sobre 10 puntos e a puntuación que se outorgue a cada unha das cuestións/apartados que conformen esa proba aparecerá explícita no propio exercicio que debe realizar o alumnado, para o seu coñecemento e información. Cada proba escrita constará dos apartados que configuran a programación establecida en 4 apartados, e asignarase a cada un a valoración que está estipulada consonte os criterios establecidos polo departamento:
 1. LINGUA LATINA : 5 puntos; 2. ROMA: HISTORIA ET VITA: 2 puntoS; TEXTUS: 1,5 puntos; LEXICUM: VOCABULA ET DICTA: 1,5 puntos.
4. Como disciplina lingüística, en todas as probas escritas (exames ou traballos) penalizarase con 0,1 (ata un máximo de 1 punto) as faltas de ortografía e deficiencias gramaticais da redacción (léxicas ou de construción).

OBTENCIÓN DA NOTA FINAL DE AVALIACIÓN PARCIAL:

A obtención da nota final de cada avaliación parcial realizada polo alumnado será o resultado de sumar a ponderación correspondente (segundo a puntuación obtida en cada un dos instrumentos) dos apartados ACTITUDE CARA Á MATERIA e PROBA/S OBXECTIVA/S:

$$\text{Nota avaliación parcial} = 10\% \text{ actitude cara á materia} + 90\% \text{ proba/s obxectiva/s}$$

OBSERVACIÓNS:

- Na cualificación de cada proba obxectiva realizada, atenderase aos seguintes criterios: a) as cuestións relacionadas co bloque 1 equivalerán a un máximo de 5 puntos (50% do total); b) as cuestións relacionadas co bloque 2, a un máximo de 2 puntos (20% do total); c) as do bloque 3, a un máximo de 1,5 puntos (15% do total); d) as do bloque 4, a un máximo de 1,5 puntos (15% do total).
- No caso de realizarse 2 probas obxectivas, aplicarase o 90% á media obtida da suma das puntuacións acadadas en cada unha delas.
- Unha avaliación parcial só será superada cando se obteña un mínimo de 5 puntos como consecuencia da suma ponderada.
- É facultade do profesorado que imparte a materia utilizar ou non utilizar nas avaliacións parciais a práctica do arredondeo. Deste xeito, enténdese que calquera nota que estea entre 5 e 5,9 será 5 (así como a que estea entre 4 e 4,9 será 4), agás que o profesor/a decida arredondar á inmediata superior.

PONDERACIÓN EN ACTITUDE CARA Á MATERIA:

Valorarase neste apartado: asistencia continuada e puntualidade, realización das tarefas diarias, presentación en tempo e forma de traballos (de ser o caso), participación na clase e respecto polas normas de convivencia do centro.

IRREGULARIDADES E/OU INFRACCIÓNS ACADÉMICAS:

- **A non presentación a unha proba obxectiva, sen causa debidamente xustificada**, significará unha valoración de **0 puntos** na mesma.
- **Deixar un exame/proba obxectiva en branco ou contestar indebidamente** e fóra de lugar con observacións que non gardan relación cos contidos do propio exame significará unha valoración de **0 puntos**.
- No caso de que o **alumnado sexa sorprendido copiando** (con independencia do procedemento utilizado: manual, electrónico, etc), anularáselle a proba, puntuándoa con **0 puntos, sen prexuízo da repercusión** que loxicamente ocasionará a comunicación ás instancias correspondentes do centro.

RECUPERACIÓN DE AVALIACIÓNS PARCIAIS NO PERÍODO ORDINARIO DE CURSO:

Atendendo ao concepto de avaliación continua, utilizaranse como procedementos de recuperación de avaliacións parciais durante o período ordinario de curso os seguintes:

❖ PROCEDEMENTO XERAL:

Cada avaliación con cualificación negativa considerarase superada coa valoración positiva da inmediatamente seguinte, do mesmo xeito que unha avaliación con puntuación positiva seguida dunha con cualificación negativa indicará que o/a alumno/a ata ese momento ten o curso suspenso. A nota que corresponderá (para efectos de cálculo de nota media final) será como mínimo de 5 puntos, quedando a criterio do profesorado calquera outra que se sitúe entre 5 e a nota obtida na propia avaliación de referencia.

❖ PROCEDEMENTO ESPECÍFICO/EXCEPCIONAL (Só coa 3ª avaliación suspensa):

O alumnado que estea nesta situación, é dicir, con dúas avaliacións aprobadas e só a 3ª suspensa, e que polo tanto neste momento ten a materia suspensa, **poderá presentarse a unha proba extraordinaria de recuperación** (que se celebrará antes da sesión de avaliación final ordinaria e que aparece definida nesta programación didáctica no apartado PROBAS EXTRAORDINARIAS DE RECUPERACIÓN DA MATERIA), co fin de poder superar esa cualificación negativa. **A nota desta avaliación** (para os efectos de cálculo de nota media final) **será a obtida nesta proba realizada**, xa que é o único instrumento de valoración aplicable.

AVALIACIÓN FINAL ORDINARIA (XUÑO):

Con respecto á realización da avaliación final ordinaria, determínanse as seguintes actuacións:

OBTENCIÓN DA NOTA FINAL:

1. Principio xeral: Para poder obter unha cualificación final positiva **será necesario ter**, polo menos, **dúas avaliacións superadas sendo unha delas a 3ª ou ter a 3ª aprobada** (base da avaliación continua). Considérase superada a materia na avaliación final ordinaria cando se acada unha puntuación final mínima de 5 puntos.

2. Casuística:

2.1 Tres avaliacións superadas: A nota final corresponderase co resultado de aplicar a seguinte fórmula:

$$\text{Nota final} = \text{Nota 1ª avaliación} \times 0,2 + \text{Nota 2ª avaliación} \times 0,3 + \text{Nota 3ª avaliación} \times 0,5$$

(De ser o caso, é facultade do profesorado aplicar un factor de mellora de ata 1 punto sobre o resultado da media, cando se dean as situacións de esforzo e actitude cara á materia)*

2.2 Dúas avaliacións aprobadas (sendo unha delas a 3ª): A nota final será o resultado da media aritmética realizada entre as cualificacións das dúas avaliacións aprobadas.

$$\text{Nota final} = \text{Media aritmética de Nota avaliación A} + \text{Nota avaliación B}$$

2.3 Só a 3ª avaliación aprobada: A nota final será 5.

2.4 Alumnado que quedará coa materia pendente de recuperación en fase extraordinaria: Calquera outra situación que non estea contemplada nesta casuística anterior significará que o alumnado deberá presentarse á proba extraordinaria correspondente para recuperar a materia que está suspensa

10.11 PROBAS EXTRAORDINARIAS DE RECUPERACIÓN DA MATERIA / SINGULARES PROBATIONES NOVAE ACQUISITIONIS DISCIPLINAE

10.11.1 ANTES DA AVALIACIÓN FINAL ORDINARIA / ANTE CONSUEMAM AESTIMATIONEM GLOBALEM

DESTINATARIOS DESTA PROBA:

Alumnado en situacións excepcionais:

- Alumnado con tan só a 3ª avaliación suspensa (coa 1ª e 2ª avaliacións superadas)

A) DESEÑO E ESTRUTURA DA PROBA

Constará de 4 apartados, seguindo a distribución do departamento:

- Cuestións relacionadas co Bloque 1 (LINGUA LATINA)
- Cuestións relacionadas co Bloque 2 (ROMA: HISTORIA ET VITA)
- Cuestións relacionadas co bloque 3 (TEXTUS)
- Cuestións relacionadas co Bloque 4 (LEXICUM: VOCABULA ET DICTA)

B) CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN/CORRECCIÓN DA PROBA

- Cuestións do Bloque 1 = 5 puntos (50% do total)
- Cuestións do Bloque 2 = 2 puntos (20% do total)
- Cuestións do Bloque 3 = 1,5 puntos (15% do total)
- Cuestións do Bloque 4 = 1,5 puntos (15% do total)

Entre a análise e a tradución terá que haber a debida correspondencia, polo que non se admitirá unha excelente tradución cunha análise deficiente ou viceversa.

As incorreccións na escrita (faltas de ortografía, gramática e léxico) serán penalizadas con 0,1 ata un máximo de 1 punto.

Cada cuestión da proba escrita irá acompañada da correspondente puntuación. A proba será valorada sobre 10 puntos e será o único instrumento de avaliación que se utilice.

C) OBTENCIÓN DA NOTA E VALORACIÓN POSITIVA DA PROBA

A nota da proba corresponderase coa suma total da puntuación obtida nos catro apartados. Para acadar unha cualificación positiva nesta proba deberá lograrse un mínimo global de 5 puntos. Toda puntuación inferior a 5 indica que a proba non está superada.

D) DATAS DE REALIZACIÓN E DURACIÓN DA PROBA

A data de realización desta proba extraordinaria deberá ser sempre anterior á reunión de sesión ordinaria de avaliación final. Para os casos de alumnos en situación excepcional (só a 3ª suspensa) a data será acordada con eles, co único límite da sesión de avaliación final.

A duración máxima da proba será 50 minutos.

E) CONTIDOS MÍNIMOS PARA A RECUPERACIÓN DA 3ª AVALIACIÓN

Os contidos mínimos desta proba serán:

- 70% dos contidos impartidos para a 3ª avaliación
- 30% dos contidos da 1ª e 2ª avaliacións

CONTIDOS MÍNIMOS PARA RECUPERAR A 3ª AVALIACIÓN	
CONTIDOS DA 3ª AVALIACIÓN (70% DA PROBA = 7 PUNTOS)	
Bloque 1. LINGUA LATINA: Análise morfolóxica e sintáctica e tradución de frases ou texto	
Oración simple	Oración composta (coordinada). Tipos e nexos
Construcións de infinitivo	Construcións de participio
Bloque 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	
Mitoloxía e relixión	Vivenda
Espectáculos públicos	
Bloque 3. TEXTUS	
Redacción en latín de frases sinxelas sobre un tema proposto	Retroversión ao latín dunha/s frase/s en galego e/ou castelán
Bloque 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA	
Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. Etimoloxías	Evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán
Composición e derivación cultas: lexemas, prefixos e sufixos	Locucións latinas de uso actual
CONTIDOS DA 1ª-2ª AVALIACIÓN (30% DA PROBA = 3 PUNTOS)	
Linguas de España: linguas romances e non romances	Períodos da historia de Roma
Familia romana	

10.11.2 PROBA EXTRAORDINARIA DE RECUPERACIÓN DESPOIS DA AVALIACIÓN FINAL ORDINARIA / NOVAE ACQUISITIONIS SINGULAR PROBATIO POST CONSUE TAM AESTIMATIONEM GLOBALEM

DESTINATARIOS DA PROBA EXTRAORDINARIA

Será destinatario para a realización desta proba o alumnado que non superou a materia na avaliación final ordinaria

A) CONTIDOS MÍNIMOS DA PROBA

CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA A RECUPERACIÓN DO CURSO COMPLETO	
Bloque 1. LINGUA LATINA (50% da puntuación global)	
Linguas de España: linguas romances e non romances	Orixes do alfabeto latino
Análise morfolóxica e sintáctica	Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes
Flexión verbal: activa e pasiva	Elementos da oración: simple e composta (coordinada). Tipos e nexos
Construcións de infinitivo e participio	
Bloque 2. ROMA: HISTORIA ET VITA (20% da puntuación global)	
Períodos da historia de Roma	Características das sucesivas formas de organización política e social romanas
A familia romana	A mitoloxía e a relixión
A vivenda	Os espectáculos públicos
Bloque 3. TEXTUS (15% da puntuación global)	
Tradución dun texto (previa análise morfolóxica e sintáctica)	Retroversión ao latín de frase/s en galego e/ou castelán
Bloque 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA (15% da puntuación global)	
Composición e derivación cultas: lexemas, prefixos e sufixos	Locucións latinas de uso actual
Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán.	Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. Etimoloxías

B) DESEÑO/ESTRUTURA DA PROBA

Constará de 4 apartados básicos, segundo as pautas de organización establecidas nesta programación:

1. Contidos correspondentes ao Bloque 1 (LINGUA LATINA)
2. Contidos correspondentes ao Bloque 2 (ROMA: HISTORIA ET VITA)
3. Contidos correspondentes ao Bloque 3 (TEXTUS)
4. Contidos correspondentes ao Bloque 4 (LEXICUM: VOCABULA ET DICTA)

C) CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN / CORRECCIÓN DA PROBA:

- Apartado 1 = 5 puntos
- Apartado 2 = 2 puntos
- Apartado 3 = 1,5 puntos.
- Apartado 4 = 1,5 puntos.

Entre a análise e a tradución terá que haber a debida correspondencia, polo que non se admitirá unha excelente tradución cunha análise deficiente ou viceversa.

As incorreccións na escrita (faltas de ortografía, gramática e léxico) serán penalizadas con 0,1 ata un máximo de 1 punto.

Cada cuestión da proba escrita irá acompañada da correspondente puntuación. A proba será valorada sobre 10 puntos e será o único instrumento de avaliación que se utilice.

D) OBTENCIÓN DA NOTA E VALORACIÓN POSITIVA DA PROBA

A nota da proba corresponderase coa suma total da puntuación obtida nos catro apartados. Para acadar unha cualificación positiva nesta proba deberá lograrse un mínimo global de 5 puntos. Toda puntuación inferior a 5 indica que a proba non está superada e, polo tanto, tampouco a avaliación. A non presentación á proba supoñerá que o alumnado obteña como cualificación académica NP.

E) DATAS DE REALIZACIÓN E DURACIÓN DA PROBA

A data de realización desta proba extraordinaria quedará fixada dentro do calendario xeral de probas programado polo centro.

O profesorado da materia, a través do titor no momento da entrega de boletíns correspondente á convocatoria ordinaria, facilitará aos/ás alumnos/as que deben presentarse a esta convocatoria información sobre as características da mesma e que, con carácter xeral, responderá ao especificado nesta programación.

A duración máxima da proba quedará a expensas da decisión organizativa xeral do centro para a convocatoria extraordinaria.

10.12 SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE MATERIA PENDENTE DE CURSOS ANTERIORES / *CURA NOVAQUE ACQUISITIO ATQUE AESTIMATIO DISCIPLINAE EX SUPERIORI CURSU REPROBATAE*:

10.12.1 PROGRAMA DE REFORZO PARA A RECUPERACIÓN DE MATERIA DE CONTINUIDADE NON SUPERADA NO CURSO PRECEDENTE / *ADIUVAMINIS VIA AD DISCIPLINAE EX PRAEDEDENTI CURSU REPROBATAE NOVAM ACQUISITIONEM*

NON PROCEDE EN 4º ESO

10.12.2 MATERIA NON SUPERADA NO CURSO PRECEDENTE E QUE NON SE ESTUDA NO ACTUAL / *DISCIPLINA EX PRAEDEDENTI CURSU REPROBATA NON HODIERNO STUDENDA*

NON PROCEDE EN 4º ESO

10.12.3 ACREDITACIÓN DE COÑECEMENTOS DA MATERIA DE CONTINUIDADE NON CURSADA ANTERIORMENTE / *COGNITIONUM FIDES DE REPROBATA DISCIPLINA QVAE NON PER PRAEDEDENTEM CURSUM STUDENDA*

NON PROCEDE EN 4º ESO

10.12.4 AVALIACIÓN DE COMPETENCIAS CLAVE / *POTISSIMARUM FACULTATUM AESTIMATIO*

Co fin de poder realizar unha avaliación final das competencias asignadas a esta materia, o departamento, co obxecto de contar cun deseño propio e útil, así como coa intención de achegar obxectividade e rigor no seu tratamento, establece as seguintes directrices:

10.12.4.1 REFERENTES

Para a realización da avaliación por competencias, este departamento tomará como referentes:

- O índice medio de participación de cada competencia nos diferentes bloques.
- A nota media resultante das tres avaliacións en cada bloque.

10.12.4.2 PROCEDEMENTO

Para avaliar as competencias, adoptouse o seguinte procedemento:

- Análise da frecuencia de cada competencia dentro de cada un dos 4 bloques.
- Tense en conta que hai competencias presentes nos 4 bloques e outras que só aparecen de maneira significativa en 1 ou 2 bloques

10.12.4.3 ASIGNACIÓN DE PUNTUACIÓN A CADA COMPETENCIA SEGUNDO OS BLOQUES NOS QUE SON MÁIS REPRESENTATIVAS

Competencia	Bloques de referencia	Fórmula para puntuación
CCL	<ul style="list-style-type: none"> • Bloque 1 • Bloque 2 • Bloque 3 • Bloque 4 	<p>A nota será a mesma que se obteña na puntuación global.</p> <p>A puntuación máxima será 10 e a mínima para entender que a competencia está lograda será 5.</p>
CAA	<ul style="list-style-type: none"> • Bloque 1 • Bloque 2 • Bloque 3 • Bloque 4 	<p>A nota será a mesma que se obteña na puntuación global.</p> <p>A puntuación máxima será 10 e a mínima para entender que a competencia está lograda será 5.</p>
CD	<ul style="list-style-type: none"> • Bloque 1 • Bloque 2 • Bloque 3 • Bloque 4 	<p>A nota será a mesma que se obteña na puntuación global.</p> <p>A puntuación máxima será 10 e a mínima para entender que a competencia está lograda será 5.</p>
CMCCT	<ul style="list-style-type: none"> • Bloque 1 • Bloque 2 	<p>Nota máxima global que se pode obter é 7 (5 + 2) que equivalerá a 10 puntos. A puntuación mínima para entender que a competencia está lograda será 3,5 (=5)</p>
CSC	<ul style="list-style-type: none"> • Bloque 2 	<p>Nota máxima global 2 (=10)</p> <p>Puntuación mínima de logro: 1 (=5)</p>
CCEC	<ul style="list-style-type: none"> • Bloque 2 	<p>Nota máxima global 2 (=10)</p> <p>Puntuación mínima de logro: 1 (=5)</p>
CSIEE	<ul style="list-style-type: none"> • Bloque 2 	<p>Nota máxima global 2 (=10)</p> <p>Puntuación mínima de logro: 1 (=5)</p>

10.12.4.4 INSTRUMENTO PARA AVALIACIÓN DE COMPETENCIAS

MATERIA: LATÍN 4º ESO	CURSO:	GRUPO:
☐ AVALIACIÓN PARCIAL:	☐ AVALIACIÓN FINAL ORDINARIA	

DISCIPULORUM/ARUM TABULA	ÍNDICE DE LOGRO E PUNTUACIÓN DAS COMPETENCIAS ASOCIADAS											
	NON LOGRADO		LOGRADO			4 Bloques	4 Bloques	4 Bloques	B2	B2	B1 + B2	B2
	1 - 2	3 - 4	5 - 6	7 - 8	9 - 10	CCL	CAA	CD	CSC	CCEC	CMCCT	CSIEE
1.												
2.												
3.												
4.												
5.												
6.												
7.												
8.												
9.												
10.												
11.												
12.												

13.												
14.												
15.												
16.												
17.												
18.												
19.												
20.												
ESTADÍSTICA GLOBAL												

CLAVES			
<p>CCL: A nota será a mesma que se obteña na puntuación global.</p> <p>A puntuación máxima será 10 e a mínima para entender que a competencia está lograda será 5.</p>	<p>CAA: A nota será a mesma que se obteña na puntuación global.</p> <p>A puntuación máxima será 10 e a mínima para entender que a competencia está lograda será 5</p>	<p>CD: A nota será a mesma que se obteña na puntuación global.</p> <p>A puntuación máxima será 10 e a mínima para entender que a competencia está lograda será 5.</p>	<p>CMCCT: Bloque 1 + Bloque 2</p> <p>Nota máxima global que se pode obter é 7 (5+ 2) que equivalerá a 10 puntos. A puntuación mínima para entender que a competencia está lograda será 3,5 (=5)</p>
<p>CSC: Bloque 2</p> <p>Nota máxima global 2 (=10)</p> <p>Puntuación mínima de logro: 1 (=5)</p>	<p>CCEC: Bloque 2</p> <p>Nota máxima global 2 (=10)</p> <p>Puntuación mínima de logro: 1 (=5)</p>	<p>CSIEE: Bloque 2</p> <p>Nota máxima global 2 (=10)</p> <p>Puntuación mínima de logro: 1 (=5)</p>	

11. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE EN LATÍN DE 4º ESO / ACCIONES AD DISSIMILITUDINES CURANDAS EX 4º ESO LATINA LINGUA

Un dos principios básicos que debe ter en conta toda intervención educativa é o da individualización, consistente en que o sistema educativo ofrezca a cada alumno ou alumna a axuda pedagóxica que necesiten en función das súas motivacións, intereses e capacidades de aprendizaxe. Desto xorde a necesidade de atender esta diversidade.

Na ESO, agás excepcións moi puntuais, as diferenzas persoais en capacidades específicas, motivación e intereses non soen estar definidas, por máis que a propia organización do ensino permite que o alumnado teña unha resposta a esta diversidade mediante a elección de modalidades e itinerarios.

Aínda que non é doado xeralizar, posto que a tipoloxía é extensa, é a observación do profesorado o factor decisivo para establecer o xénero de alumnado que ten ao seu cargo, bosquexase a continuación un modelo aproximado do alumnado "medio" que pode asistir ás clases de Latín 4º ESO:

- Alumnado que non cursou Cultura Clásica en 3º de ESO, e que, polo tanto, descoñece moitos dos aspectos (aínda que xerais) da civilización clásica.
- Alumnado que opta por esta materia porque está orientado académica e profesionalmente e cre que lle vai ser útil.
- Alumnado motivado polos seus intereses de carácter literario, histórico e artístico: elixe esta materia porque lle gusta todo o relacionado coas humanidades. Non son moitos, a verdade.
- Alumnado que realizou unha selección aleatoria e pouco meditada, ben porque non quere separarse dos seus amigos, que optaron por esta materia, ou porque cre que é algo fácil de aprobar, ou porque a elixiu por exclusión.
- Alumnado rexeitado, por falta de cupo, noutra materia.

Non obstante, desde as propias materias debemos acometer o tratamento da diversidade na ESO, e máis especificamente desde a materia de latín, desde dúas vías:

- a. A atención á diversidade na programación dos contidos, presentándoos en dúas fases: a información xeral e a información básica, que se tratará mediante esquemas, resumos, paradigmas, etc.

- b. A atención á diversidade na programación de actividades. As actividades constitúen un excelente instrumento de atención ás diferenzas individuais do alumnado. A variedade e abundancia de actividades con distinto nivel de dificultade permiten adaptarse ás diversas capacidades, intereses e motivacións.

Os dous principais problemas que se abordan en 4º ESO relaciónanse con diferenzas a nivel de grupo e individuais:

1. **A nivel de grupo**, poderemos atoparnos coa complicada situación de abordar as clases con alumnado que acceden a este nivel de 4º curso cun retraso académico de 1 ou 2 anos en materias básicas de aprendizaxe e mesmo sen ter cursado a materia de Cultura Clásica no nivel precedente. Para solventar esta situación, o departamento deberá deseñar unha proposta de actividades complementarias que teñan como fin acadar no menor tempo posible o nivel mínimo de coñecementos propio do curso no que se está matriculado/a. Realizarase unha fase temporal de repaso efectivo de contidos mínimos de carácter lingüístico para poder adentrarse na propia materia de LATÍN 4º ESO con certa solvencia; así mesmo, na propia explicación da materia insistirase na comparación entre linguas para reforzar eses contidos necesarios mediante a realización de actividades *ad hoc*
2. **A nivel individual**, por primeira vez poderemos encontrar alumnado con altas capacidades como diagnosticados polas súas necesidades especiais, xunto con pendentes do curso anterior, cuxo fracaso non debe estar necesariamente relacionado coas capacidades ou aptitudes individuais.

Tanto no primeiro caso como no segundo, desempeñará un papel fundamental a **proba de avaliación inicial**, deseñada a tal fin, grazas á que se analizará a situación de partida de forma obxectiva, e se deseñarán as estratexias aplicables durante o curso.

Coa finalidade de levar cabo tales medidas, é recomendable realizar un diagnóstico e descrición do grupo ou grupos de alumnado aos que vai dirixida esta programación didáctica, así como unha valoración das necesidades individuais de acordo coas súas potencialidad e debilidades, con especial atención ao alumnado que require medidas específicas de apoio educativo (alumnado de incorporación tardía, con necesidades educativas especiais, con altas capacidades intelectuais...). Para todo iso, un procedemento moi adecuado será a avaliación inicial que se realiza no comezo do curso na que se identifiquen as competencias que o alumnado ten adquiridas, máis alá dos meros coñecementos, que lle permitirá a adquisición de novas aprendizaxes, destrezas e habilidades. Respecto do grupo, será necesario coñecer as súas debilidades e fortalezas en canto á adquisición de competencias clave e funcionamento interno a nivel relacional e afectivo. Iso permitirá planificar

correctamente as estratexias metodolóxicas máis adecuadas, unha correcta xestión da aula e un seguimento sistematizado das actuacións en canto á consecución de logros colectivos.

Tanto os posibles casos de altas capacidades como os de alumnado con necesidades educativas especiais deberán partir dun diagnóstico externo sobre o que se articulará, a través do departamento de orientación, a actuación posterior coa materia. Non obstante, tanto nun caso como noutro, desempeñarán un papel importante a selección de exercicios complementarios individuais que o departamento de latín ofrecerá ao alumnado e os tipos de actividades seleccionadas para responder á adaptación que este alumnado, con diagnóstico previo, necesita.

Calquera medida que consista en poñer en funcionamento actuacións que impliquen modificacións substanciais do currículo, é dicir, adaptacións de acceso ao currículo e adaptacións curriculares non significativas (priorización dos obxectivos e contidos, adaptacións metodolóxicas e procedementos e instrumentos de avaliación), deberán ser adoptadas desde o departamento de orientación e, de ser o caso, debidamente autorizadas polo órgano competente.

Entre as medidas que o departamento poderá utilizar para atender este alumnado figuran as seguintes:

1. **Actividades de reforzo:** Están pensadas para o alumnado que presenta problemas de aprendizaxe ou falta de base, co fin de que este tipo de alumnado acade os contidos mínimos. Consistirán en diferentes tipos de actividades vinculadas ás características dos bloques temáticos da materia: tratamento da información ou investigación (HISTORIA, CULTURA E CIVILIZACIÓN, léxico), aumento dos exercicios necesarios para a análise morfolóxica e sintáctica, información gráfica sobre uso de dicionario.
2. **Ampliacións:** Están pensadas para aquel alumnado que pode e debe profundizar na aprendizaxe dos contidos. Teñen un tratamento similar ás actividades de reforzo coa excepción de que o seu carácter é máis analítico.

Tanto un tipo como o outro deben cumprir dúas características esenciais:

- Non deben ser demasiado sinxelas, para non ser pouco interesantes e motivadoras.
- Non deben ser demasiado difíciles, para non ser desmotivadoras.

En conclusión, para o alumnado con dificultades de aprendizaxe (con independencia da súa causa), o departamento preparará e entregarlle un material de apoio para traballar durante as fins de semana e períodos vacacionais. Este material (que se elaborará determinando aqueles aspectos que o alumnado non consegue realizar, os contidos que hai que traballar e a metodoloxía que hai

que utilizar) deberao presentar rematado despois das fins de semana ou unha vez rematado o período vacacional. Nas clases poderán resolverse as súas dúbidas mentres o resto do alumnado prepara outra actividade. O tipo de traballo que se preparará obedecerá a unha ampla gama de exercicios e actividades, estruturada da seguinte forma:

- Exercicios previos para comprender mellor a materia.
- Exercicios prácticos variados para desenvolver os contidos necesarios.
- Exercicios de repaso daqueles coñecementos pouco adquiridos.
- Repaso de traducións realizadas para aprender a mecánica de tradución e reversión de textos.
- Do mesmo xeito, a aquel alumnado que amose especial interese procurarase entregarlle material (todo tipo de materiais e recursos na rede) para ofrecerlle a posibilidade de profundizar en aspectos concretos do programa de contidos.

12. CONCRECIÓN DE ELEMENTOS TRANSVERSAIS EN LATÍN / *COLLATERALIUM ELEMENTORUM DEFINITIO EX LATINA LINGUA*

1. FOMENTO DA LECTURA, COMPRESIÓN LECTORA, EXPRESIÓN ORAL E ESCRITA (*Véxase, ademais, o "Plan de lectura e escritura do departamento"*)

Ao tratarse o latín dunha lingua, un dos obxectivos primordiais é o tratamento da competencia en comunicación lingüística, e, para isto, considérase como un dos mellores procedementos o fomento da lectura e da escritura. Unha correcta competencia lectora e escritora facilita ademais os mecanismos que permiten a autonomía na aprendizaxe, a achega ás fontes de información e a posibilidade de estimular a formación do seu espírito estético.

A través da materia de Latín 4º ESO, promoverase e fomentarse a lectura desde distintas vertentes:

- Dentro da dinámica das sesións de clase, procurarase que todo o alumnado lea e declame textos (incluídos textos clásicos adaptados) durante o proceso de desenvolvemento das unidades didácticas para mellorar a súa comprensión lectora e a súa expresión oral e escrita.
- A exposición de traballos realizados cando sexa necesario.

- Traballo co vocabulario (derivación e composición, étimos, locucións) que proporcionará ao alumnado un mellor coñecemento do galego e do español e os seus correctos usos
- Proposta de lectura obrigada dunha obra contemporánea de asunto romano (**Guárdate de los idus**, de Lola Gándara)
- Propiciarase que o alumnado participe en todas aquelas actividades promovidas desde o plan de fomento da lectura a nivel de centro

2. PLAN TIC

O fomento do uso das TIC, como obxectivo legalmente establecido, será tamén un obxectivo importante para a materia de Latín, utilizando a rede informática para realizar traballos de investigación e encontrar información (uso dos contidos *on line* de páxinas web especializadas en contidos clásicos), incentivando no alumnado o uso dos recursos informáticos para, de ser o caso, presentación de traballos, así como medio de comunicación co profesorado (correo electrónico). Por outra banda, advertirase dos riscos que supón a utilización das TIC sen as debidas medidas de seguridade.

En resumo, a materia de latín en 4º de ESO contribuirá á aplicación das TIC no desenvolvemento do proceso de ensino – aprendizaxe a partir de:

- Na aula: utilización de proxeccións.
- Na aula de informática-audiovisuais ou biblioteca: manexo de ordenadores para a busca de información e elaboración de tarefas.
- Na casa: formulando traballos de consulta, busca, selección e elaboración da información.
- Presentando ao alumnado, como material didáctico complementario, unha proposta de páxinas web para a súa consulta e utilización.
- Utilización do correo electrónico para a interacción académica profesor-alumno e familias. Envío de información e material para traballar durante o curso.

3. OUTROS CONTIDOS TRANSVERSAIS (**Véxase, ademais, as "Accións para contribuír ao Plan de convivencia"**)

Desde a materia de latín, e durante o seu desenvolvemento (a través de textos, temas de historia, cultura e civilización, expresións latinas, vocabulario específico e desde as actitudes individuais observadas), abordaranse fundamentalmente os seguintes contidos:

- **Educación ambiental:** Aínda que este concepto de educación ambiental non existía para os romanos, podemos asocialo á nosa materia ao observar moitos dos xacementos arqueolóxicos, situados en plena natureza; tamén ao falar de determinadas obras públicas (creación da rede de sumidoiros ou construción de acuedutos).
- **Educación para o consumo:** Pódese abordar a partir da gastronomía romana (festas e banquetes)
- **Educación para a paz e resolución de conflitos pola vía pacífica** (explicitación do plan de convivencia do centro). Tamén se pode ver cómo Roma levou a cabo unha política de expansión colonial e imperialista baseada na guerra, e cómo se crearon elementos de regulación para a paz e a convivencia (primeiras leis -Doce Táboas- e posteriormente o Dereito Romano). Por outro lado, tamén se pode abordar desde o estudo das clases sociais e o longo camiño cara aos dereitos iguais entre plebeos e patricios, así como a situación dos escravos.
- **Prevención da violencia**, en calquera das súas manifestacións, contra as persoas diferentes.
- **Igualdade entre homes e mulleres e prevención da violencia de xénero.** Principalmente tratarase este valor ao coñecer a vida da maioría das mulleres romanas, relegadas a un papel subsidiario e dependente (o pai ou o marido)
- **Educación para a saúde.** Este aspecto pode traballarse ao estudar os hábitos de hixiene dos romanos (baños, termas), o hábitat (salubridade e insalubridade nas casas, barrios, vilas de recreo) e o exercicio físico e coidado do corpo (manifestacións atléticas e deportivas).

**PROGRAMACIÓN DE LATÍN
DE 1º CURSO DE BACHARELATO**

***LINGVAE LATINAE PROGRAMMA GRADUS PRIMI
BACCALAUREATUS***

1. INTRODUCCIÓN / PRAEFATIO

O presente documento refírese á programación da Etapa de Bacharelato para a materia de Latín en 1º curso. Esta materia de Latín na etapa de Bacharelato persegue un estudo en profundidade da lingua, caracterizada pola súa riqueza e complexidade estrutural, e a cultura latina, facendo fincapé asemade no papel que estas desempeñan en tanto que orixe e fundamento das linguas romances e da cultura occidental. Isto non só constitúe por si mesmo un importante exercicio intelectual, senón que á súa vez proporciona unha sólida base científica para o estudo e o perfeccionamento progresivo no manexo doutras linguas. O Latín de 1º de Bacharelato é unha materia determinante de cara a futuros estudos especializados, na que o alumnado poderá adquirir nocións básicas da lingua latina e a súa civilización. O Latín de 1º de Bacharelato ten como obxecto preferente o desenvolvemento da dimensión lingüística, de xeito que permitirá que os contidos textuais constitúan a base para o tratamento dos elementos transversais, a través do fomento de comentarios e debates relacionados con cuestións tales como a desigualdade social en Roma, as diferenzas por motivo de sexo ou a aceptación da violencia, así como para que o alumnado coñeza a relevancia histórica e cultural da Hispania e da Gallaecia romanas.

Partindo desta perspectiva, o estudo da materia organízase en bloques, que nesta programación o departamento adaptará co fin de homoxeneizar a nivel vertical os tres cursos das dúas etapas, como máis adiante se mencionará. Estes bloques, na normativa curricular vixente son:

- **Bloque 1: O latín, orixe das linguas romances.** Céntrase en analizar o papel que desempeñou a lingua latina na formación do galego e do castelán, así como das demais linguas romances que se falan na actualidade.
- **Bloque 2: Sistema de lingua latina: elementos básicos.** Céntrase nalgúns elementos básicos da lingua, e moi especialmente no procedemento de escritura, comezando por percorrer os diferentes sistemas coñecidos para analizar despois a orixe do abecedario latino e a súa pronuncia.
- **Bloque 3: Morfoloxía.** Preténdese iniciar ao alumnado no concepto de flexión, estudando a estrutura interna das palabras e os elementos formais destas que serven para definir a relación que manteñen con outras dentro da oración.

- **Bloque 4: Sintaxe.** Ocúpase de estudar as estruturas oracionais latinas e os elementos que definen as súas construcións máis características, introducindo progresivamente niveis de maior complexidade.
- **Bloque 5: Roma, historia, cultura, arte e civilización.** Céntrase no estudo da civilización latina, co obxecto de identificar non só os fitos máis importantes da súa historia, senón tamén os aspectos propios da súa organización política e social e da súa identidade cultural.
- **Bloque 6: Textos.** Preténdese estudar desde o primeiro momento a lingua no seu contexto real, como mecanismo de expresión intelectual e estética no que se exemplifican os contidos lingüísticos estudados.
- **Bloque 7: Léxico.** Dedicase ao estudo do léxico, entendendo que este resulta imprescindible para avanzar no coñecemento de calquera lingua. Dentro deste ámbito préstase especial atención á etimoloxía.

O estudo de Latín I ten como principal finalidade a achega a unha civilización, a romana, a través do maior tesouro que nos legou e perdurou no tempo: a lingua latina. Polo tanto, a meta ineludible da materia ha ser a de favorecer un acceso eficaz e rigoroso, á vez que ameno, aos textos dos grandes autores que se expresaron en latín, pero tamén a contidos no ámbito da ciencia e da filosofía (ámbitos que utilizaron o latín como medio de expresión natural ata practicamente a segunda metade do século XIX. Noutras palabras, o Latín I converterase en ferramenta (con textos latinos de contido variado), da que emanará a formación dunha base mínima de contidos gramaticais e culturais, grazas aos que o alumnado entenda, dun lado, o funcionamento dunha lingua flexiva como a latina, e, doutro, coñeza a grandes trazos os fitos culturais, históricos, artísticos e de civilización dos antigos romanos, sen esquecer a proxección que estes factores de romanización supuxeron para a Hispania romana, en xeral, e, moi en particular, para a Gallaecia romana, así como os usos, costumes e patrimonio da España e Galicia actuais. "Saber latín" supón, xa que logo, abrir as portas a unha mellor comprensión do noso mundo e das súas luces e sombras, grazas ás incontables obras e expresións culturais que mantiveron ao longo do tempo o herdo lingüístico de Roma, así como a contar coa capacidade de interpretar unha gran parte dos fenómenos sociais e culturais actuais. Resulta obvio, pois, que o Latín non é unha materia illada do seu contorno académico (véxase a este respecto o que se recolle no apartado 1.3 da INTRODUCCIÓN XERAL), senón que mantén unha evidente relación con departamentos que traballan no seu propio ámbito dentro da área socio-lingüística e con outros adscritos ás áreas científico-tecnolóxica e artística en actividades interdisciplinares.

2. OBXECTIVOS XERAIS DA ETAPA / PROPOSITA ITINERIS EDUCATIVI UNIVERSA

Segundo se recolle no artigo 26 do Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, o bacharelato contribuirá a desenvolver no alumnado as capacidades que lle permitan:

a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.

b) Consolidar unha madurez persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.

c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.

d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.

f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.

g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.

h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.

i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.

l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.

m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.

n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.

ñ) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.

o) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.

p) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

3. OBXECTIVOS XERAIS DE LATÍN NO BACHARELATO / *LINGVAE LATINAE BACCALAUREATUS PROPOSITA UNIVERSA*

O ensino do Latín no bacharelato terá como finalidade o desenvolvemento das seguintes capacidades:

1. Coñecer e utilizar os fundamentos fonolóxicos, morfolóxicos, sintácticos e léxicos da lingua latina e iniciarse na interpretación e tradución de textos de dificultade progresiva.
2. Reflexionar sobre os elementos substanciais que conforman as linguas e recoñecer compoñentes significativos da flexión nominal, pronominal e verbal latina nas linguas modernas derivadas do latín ou influídas por el, especialmente no galego e castelán.
3. Analizar textos latinos diversos, orixinais, adaptados e traducidos, mediante unha lectura comprensiva e distinguir as súas características esenciais e o xénero literario ao que pertencen.
4. Recoñecer elementos da lingua latina que han evolucionaron ou que permanecen nas nosas linguas e aprezaos como clave para a súa interpretación.
5. Buscar información sobre aspectos relevantes da civilización romana, indagando en documentos e en fontes variadas, analízalos criticamente e constatar a súa presenza ao longo da historia.
6. Identificar e valorar as principais achegas da civilización romana no noso contorno e apreza a lingua latina como instrumento transmisor de cultura.
7. Valorar a contribución do mundo romano na súa calidade de sistema integrador de diferentes correntes de pensamento e actitudes éticas e estéticas que conforman o ámbito cultural europeo.

4. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS DE LATÍN NO BACHARELATO / *LINGVAE LATINAE BACCALAUREATUS SINGULARIA PROPOSITA*

1. A materia de Latín no bacharelato achega as bases lingüísticas, históricas e culturais precisas para entender aspectos esenciais da civilización occidental, permite unha reflexión profunda sobre as linguas galega e castelá e contribúe eficazmente á aprendizaxe das linguas modernas de orixe romance, ou doutras influídas polo latín.
2. O estudo da lingua latina nos seus aspectos fonolóxico, morfolóxico, sintáctico e léxico ten en si mesmo un alto valor formativo como instrumento de estruturación mental para o alumnado que optase por unha primeira especialización no campo das humanidades ou das ciencias sociais.
3. A coincidencia de seu estudo co da lingua grega, ao tempo que invita a un tratamento coordinado, permite comprender a estrutura flexiva das dúas linguas clásicas, tan ricas en contido e tan fecundas na súa contribución ás linguas modernas.

4. A lectura comprensiva e o progresivo adestramento nas técnicas de tradución de textos latinos, orixinais ou elaborados, de dificultade gradual, así como a retroversión de textos das linguas utilizadas polo alumnado, serven para fixar as estruturas lingüísticas básicas e supoñen un valioso exercicio de análise e síntese aplicable a calquera outra aprendizaxe.
5. A lectura de textos traducidos e orixinais constitúe un instrumento privilexiado para poñer ao alumnado en contacto coas máis notables mostras da civilización romana: a creación literaria e a produción artística; a ciencia e a técnica; as institucións políticas, relixiosas e militares; a vida familiar, a organización social e a ordenación xurídica.
6. A selección de textos de xéneros e épocas diversas atenderá ao criterio de ofrecer unha visión completa e equilibrada da historia e a sociedade romanas. A sistematización de todos eses datos extraídos de diversas fontes documentais, incluídas as que brindan as tecnoloxías da información e comunicación, e a súa comparación constante cos que ofrecen as sociedades actuais permitirán unha valoración razoada da achega de Roma á conformación do ámbito cultural e político europeo.
7. O estudo do léxico latino e a súa evolución fonética, morfolóxica e semántica nas linguas romances, xunto á observación da persistencia ou a transformación nelas das estruturas sintácticas latinas, permite aprezar as linguas na súa dimensión diacrónica, como entes vivos en constante desenvolvemento, e valorar o amplo grupo das linguas romances faladas en Europa como o produto desa evolución no momento actual.

Estes obxectivos xerais e específicos formulados para a materia serán tratados en Latín I e II:

- Corresponde ao primeiro curso a asimilación das estruturas da morfoloxía regular, os valores sintácticos máis usuais, as nocións elementais de evolución fonética e os aspectos básicos da civilización romana, aplicando eses coñecementos á análise e tradución de textos breves e sinxelos.
- Compete ao Latín II a consolidación dos contidos anteriores e a súa ampliación co estudo da morfoloxía irregular, os procedementos de subordinación, as construcións sintácticas propias da lingua latina, a evolución do léxico e o tratamento de aspectos específicos do legado romano, aplicando os procedementos de análise e as técnicas de tradución a textos de maior complexidade e distinguindo neles as características do xénero literario ao que pertencen, co fin de obter unha mellor comprensión do pensamento e da tradición clásica e a valoración da súa continuidade na nosa sociedade, lingua e cultura.

5. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS DO LATÍN EN 1º DE BACHARELATO / LINGVAE LATINAE PRIMI GRADUS BACCALAUREATUS SINGULARIA PROPOSITA

1. Mellorar a expresión oral e escrita da lingua materna.	
2. Desenvolver o hábito do razoamento obxectivo e sistemático, contrastando as estruturas lingüísticas do latín e da lingua materna.	
3. Valorar a lingua latina como instrumento para a adquisición doutras linguas antigas e modernas.	
4. Coñecer a lingua latina de maneira suficiente para traducir textos orixinais ou reelaborados de pouca dificultade, o que implica:	a) O coñecemento da morfoloxía nominal (substantivos, adxectivos e pronomes)
	b) O coñecemento da morfoloxía verbal
	c) O coñecemento da sintaxe latina nos seus aspectos básicos: sintaxe dos casos, oración simple e oración composta
	d) Adquisición dun vocabulario mínimo básico baseado no índice de frecuencia.
	e) Iniciación na técnica da tradución como arte reflexiva e interpretativa.
5. Comprender, mediante a interpretación dos textos, que as linguas reflicten os esquemas mentais dos pobos e sociedades que as usan.	
6. Descubrir a cultura latina como berce e piar fundamental dos valores culturais, sociais e artísticos de Occidente. Para iso, o alumnado debe aprender nocións básicas de xeografía e historia de Roma, así como temas da vida privada e pública dos romanos: educación, espectáculos, costumes, mitoloxía, exército...	

6. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA Á CONSECUCIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE. PERFIL COMPETENCIAL / DISCIPLINAE CONTRIBUTIO AD FACULTATES POTISSIMAS CONSEQUENDAS. COGNITIVA LINEAMENTA

As competencias do currículo establecidas pola normativa básica para o noso sistema educativo son:

- a) Comunicación lingüística (CCL)
- b) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT)
- c) Competencia dixital (CD)
- d) Aprender a aprender (CAA)
- e) Competencias sociais e cívicas (CSC)
- f) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)
- g) Conciencia e expresións culturais (CCEC)

A materia de Latín, segundo o marco ormativo actualmente vixente, desempeñará un papel esencial, xunto coas demais materias que cursa o alumnado, no desenvolvemento e adquisición das competencias.

Por outra parte, resulta evidente que a materia de Latín contribuirá en maior medida ao desenvolvemento de determinadas competencias, polo que é preciso sinalar en que aspectos contribúe a materia a ese desenvolvemento en cada unha, explicitándoos a continuación:

6.1 ASPECTOS XERAIS / UNIVERSAE RES

COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA (CCL)

A contribución da materia ao desenvolvemento da competencia en comunicación lingüística establécese desde practicamente todos os seus contidos, non só polo coñecemento da compoñente lingüística do latín, senón pola interacción de destrezas como a oralidade, a lectura comprensiva de textos, a escrita e a profundización nos seus sistemas ou a utilización de soportes variados. A comprensión e axuízamento dos valores clásicos potenciará ademais actitudes de curiosidade, interese e análise crítica do legado romano. Deste modo, o coñecemento da estrutura morfosintáctica da lingua latina fai posible unha comprensión profunda da gramática funcional das linguas europeas de orixe romance e doutras que comparten co latín o carácter flexivo, ou recibiron unha achega léxica importante da lingua latina. A interpretación dos elementos morfosintácticos e léxicos, así como a práctica da tradución e da retroversión, supoñen a adquisición da habilidade para recoller e procesar a información dada e utilizala apropiadamente. Así mesmo, a análise dos procedementos para a formación das palabras e os fenómenos de evolución fonética colabora eficazmente na ampliación do vocabulario básico e potencia a habilidade para utilizar a linguaxe como instrumento de comunicación. A identificación das etimoloxías latinas proporciona a comprensión e incorporación dun vocabulario culto e explica o vocabulario específico de termos científicos e técnicos. A partir do coñecemento da evolución da lingua latina foméntase ser consciente da variabilidade das linguas a través do tempo e dos diferentes ámbitos xeográficos e sociais, así como da comunicación intercultural e riqueza que supón. O contacto con textos variados fomenta igualmente o interese e o respecto por todas as linguas, incluíndo as antigas e as minoritarias, e o rexeitamento dos estereotipos baseados en diferenzas culturais e lingüísticas. A través deles accederase ademais a valores clásicos que propician a concepción do dialogo como ferramenta primordial para a convivencia e a resolución pacífica de conflitos, o exercicio de cidadanía ou o desenvolvemento do espírito crítico. O coñecemento da literatura latina a través dos seus textos contribuirá a espertar a curiosidade e o interese pola lectura concibida como fonte orixinaria de saber e de deleite.

COMPETENCIA MATEMÁTICA E COMPETENCIAS BÁSICAS EN CIENCIA E TECNOLOXÍA (CMCT)

A metodoloxía didáctica da materia, baseada no método científico, contribúe ao desenvolvemento desta competencia, a través da proposta de preguntas, a formulación de hipóteses e a busca de solucións que cumpran os criterios de rigor, respecto aos datos e veracidade.

COMPETENCIA DIXITAL (CD)

Desde esta materia contribúese á adquisición da competencia dixital, xa que require da busca, selección e tratamento da información. Ademais, a aplicación de técnicas de síntese, a identificación de palabras clave e a distinción entre ideas principais e secundarias achegan instrumentos básicos para a adquisición desta competencia, tan relacionada con destrezas para a continua formación persoal. Da mesma maneira utilizaranse de forma creativa, responsable e crítica as Tecnoloxías da Información e a Comunicación como un instrumento que universaliza a información e como unha ferramenta para a comunicación do coñecemento adquirido e propiciarase a propia reflexión sobre un uso ético das msmas.

COMPETENCIA APRENDER A APRENDER (CAA)

O estudo do Latín contribúe ao desenvolvemento da competencia de aprender a aprender, na medida en que a base da súa metodoloxía didáctica é que o alumnado se constitúa en protagonista do proceso e do resultado da súa aprendizaxe. Incide na adquisición das destrezas de autonomía, planificación, disciplina e reflexión consciente, exercita a recuperación de datos mediante a memorización e sitúa o proceso formativo nun contexto de rigor lóxico.

COMPETENCIAS SOCIAIS E CÍVICAS (CSC)

A contribución da materia ás competencias sociais e cívicas establécese desde o coñecemento das formas políticas, institucións e modo de vida dos romanos como referente histórico de organización social, participación dos cidadáns na vida pública e delimitación dos dereitos e deberes dos individuos e das colectividades. Paralelamente, a análise das desigualdades existentes nesa sociedade favorece unha reacción crítica ante a discriminación pola pertenza a un grupo social ou étnico determinado, ou pola diferenza de sexos. Fomenta así no alumnado unha actitude de valoración positiva da participación cidadá, a negociación e a aplicación de normas iguais para todos e todas como instrumentos válidos na resolución de conflitos, asemade que se analizan e contrastan valores como a integridade e honestidade.

COMPETENCIA EN SENTIDO DA INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR (CSIEE)

Esta materia contribúe ao sentido de iniciativa e espírito emprendedor na medida en que traballa con destrezas que esixen analizar, planificar, avaliar distintas posibilidades e tomar decisións. O traballo colectivo e a posta en común dos resultados implican valorar as achegas doutros compañeiros e outras compañeiras, aceptar posibles erros, comprender a forma de correxilos e non rendirse ante un resultado inadecuado. En definitiva, achega posibilidades de mellora e fomenta o afán de superación, desde a creatividade, o sentido crítico e a responsabilidade.

COMPETENCIA EN CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURAIS (CCEC)
<p>A contribución da materia de Latín a esta competencia lógrase mediante o coñecemento do importante patrimonio arqueolóxico, cultural e artístico legado á civilización occidental polos romanos, que potencia o aprezo e o recoñecemento do herdo cultural e o disfrute da arte como produto da creación humana e como testemuño da historia, á vez que fomenta o interese pola conservación do patrimonio. Así mesmo, proporciona referencias para facer unha valoración crítica de creacións artísticas posteriores inspiradas na cultura e a mitoloxía grecolatinas, ou das mensaxes difundidas polos medios de comunicación que, en moitos casos, toman a súa base icónica do repertorio clásico. Á súa vez, co coñecemento do mundo clásico e a súa pervivencia favorécese a interpretación da literatura posterior, na que perduran temas, arquetipos, mitos e tópicos, ao tempo que se desenvolve o interese pola lectura, a valoración do carácter estético dos textos e o gusto pola literatura.</p>

6.2 CONCRECIÓNS / SPECIFICATIONES

COMPETENCIA	MODO DE CONTRIBUCIÓN DA MATERIA
Comunicación lingüística	<ul style="list-style-type: none"> • Acceso a textos literarios traducidos como fonte de aprendizaxe e disfrute. • Comprensión do compoñente lingüístico da propia lingua e de linguas estranxeiras. • Comprensión e expresión correcta de textos diversos que permiten unha mellor interacción social. • Contextualización do acto comunicativo nas súas diferentes modalidades. • Desenvolvemento de distintos rexistros lingüísticos e a súa correcta aplicación. • Desenvolvemento da capacidade crítica ante a mensaxe e o seu contido. • Facilitade para a aprendizaxe de linguas estranxeiras e a comunicación oral e escrita nas mesmas. • Fomento da capacidade creativa lingüística. • Melloría na comprensión e a emisión de mensaxes orais e escritas. • Melloría na motivación da aprendizaxe a partir da melloría na comprensión e expresión lingüísticas. • Preparación para un mellor acceso a diferentes culturas e, en consecuencia, a unha mellor comprensión da diversidade cultural do mundo actual. • Preparación para un mellor acceso ao coñecemento mediante a lectura de textos orixinais.
Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de aplicar o razoamento matemático e as súas ferramentas para describir e interpretar fenómenos, feitos e situacións en distintos contextos. • Desenvolvemento de destrezas para a emisión de xuízos razoables e argumentados fundados nos datos que se manexan. • Fomento de valores relacionados co rigor argumental, a veracidade e responsabilidade dos xuízos e as conclusións emitidos.

	<ul style="list-style-type: none"> • Desenvolvemento de aspectos de cuantificación de obxectos, relacións e situacións. • Análise de espazo e forma mediante a interpretación de patróns, elaboración e lectura de mapas, interpretación de obxectos, etc. • Interpretación de relacións temporais de obxectos e circunstancias. • Desenvolvemento do pensamento científico mediante a aplicación de métodos propios da disciplina. • Promoción da investigación científica e achegamento aos métodos que lle son propios. • Elaboración de xuízos críticos sobre o desenvolvemento científico e tecnolóxico ao longo da historia. • Fomento de destrezas no uso das tecnoloxías. • Capacidade de transmisión adecuada dos coñecementos mediante o uso correcto da linguaxe propia da materia.
--	--

COMPETENCIA	MODO DE CONTRIBUCIÓN DA MATERIA
Competencia dixital	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento e uso das principais aplicacións informáticas relacionadas co acceso á información, a súa elaboración e uso para a comunicación, así como a creación de contidos. • Fomento do traballo colaborativo. • Busca de información mediante motores de busca. • Análise e interpretación crítica da información obtida mediante as tecnoloxías dixitais. • Capacidade de transformación da información obtida de fontes dixitais e o seu almacenamento en formatos correctos. • Creación de contidos en distintos formatos (imagen, texto, audio, etc.). • Acceso e contribución ao coñecemento de dominio (wiki). • Presentación de contidos en formatos dixitais e correcta elección da aplicación máis adecuada en función do contido e o receptor da mensaxe.
Aprender a aprender	<ul style="list-style-type: none"> • Motivación por aprender. • Organización e xestión da propia aprendizaxe. • Coñecemento e autonomía no propio proceso de aprendizaxe. • Xestión de tarefas: estratexias de planificación, elaboración, supervisión e resultados. • Capacidade de aprendizaxe en grupo.
Competencias sociais e cívicas	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade para interpretar situacións e fenómenos sociais. • Desenvolvemento de actitudes de respecto nas relacións sociais desde o coñecemento da súa diversidade histórica. • Análise de situacións para a resolución de conflitos. • Afianzamento de valores democráticos e de participación na sociedade. • Contribución á mellora das institucións desde o coñecemento da súa historia. • Conciencia de participación na sociedade actual desde o

	<p>coñecemento da historia da organización do traballo e das relacións laborais.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Desenvolvemento de actitudes pola igualdade e a non discriminación entre homes e mulleres e entre diferentes grupos étnicos ou culturais, desde el estudo da súa evolución histórica. • Comprensión da realidade socioeconómica e de identidade cultural das sociedades actuais desde unha perspectiva histórica e cultural. • Aprendizaxe crítica de conceptos como cidadanía, Estado, democracia, xustiza e igualdade. • Respecto reflexivo e crítico ante as diferenzas existentes entre diferentes sistemas de valores.
--	---

COMPETENCIA	MODO DE CONTRIBUCIÓN DA MATERIA
Sentido de iniciativa e espírito emprendedor	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade para pensar de forma creativa. • Recoñecemento de actitudes emprendedoras en personaxes históricos. • Fortalezas e debilidades de diferentes feitos históricos estudados (xestión de recursos, funcionamento de grupos humanos, valores, etc.). • Capacidade de análise, planificación, organización e xestión de tarefas. • Comunicación e presentación de proxectos. Capacidade de traballo individual e en grupo. • Capacidade de autoavaliación. • Desenvolvemento do criterio propio e autonomía na xestión da aprendizaxe para acadar os obxectivos planificados polo alumnado.
Conciencia e expresións culturais	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento do legado cultural e artístico da Roma antiga. • Aprezo e valoración crítica das diferentes manifestacións culturais e artísticas. • Análise do legado cultural e artístico da Roma antiga como elemento fundamental da cultura europea. • Contribución á capacidade de comprensión e expresión artística do alumnado. • Desenvolvemento do interese polas manifestacións culturais e artísticas. • Coñecemento de autores, obras, xéneros e estilos das diversas manifestacións artísticas romanas e o seu influxo nas manifestacións culturais e artísticas ao longo da historia ata a cultura e a arte contemporánea. • Desenvolvemento de valores relativos á conservación do patrimonio e aprezo pola herdanza cultural e artística.

6.3 DETERMINACIÓN DO PERFIL COMPETENCIAL/ DETERMINATIO FACULTATUM POTISSIMARUM LINEAMENTI

Para determinar o perfil competencial da materia Latín 1º BACHARELATO, abordaremos os seguintes apartados:

6.3.1 RELACIÓN ENTRE COMPETENCIAS E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA (CCL)		
BLOQUE 1. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES		
Nº ESTÁNDARES TOTAIS	ASIGNACIÓN DE ESTÁNDARES Á COMPETENCIA	% SOBRE O TOTAL
8	LA1B1.5.1. Distingue e delimita as etapas do latín, recoñece e distingue a partir do étimo latino cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, e explica as evolucións que se producen nun caso e no outro.	37,5%
	LA1B1.5.2. Coñece exemplos de termos latinos que deron orixe tanto a unha palabra patrimonial como a un cultismo, e sinala as diferenzas de uso e significado entre ambos.	
	LA1B1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica.	
BLOQUE 2. SISTEMA DA LINGUA LATINA: ELEMENTOS BÁSICOS		
4	LAT1B2.3.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do alfabeto latino, así como a súa evolución, sinala as adaptacións que se producen en cada unha e recoñece os tipos de alfabeto usados actualmente en Europa, en relación coas linguas que os empregan.	50%
	LAT1B2.4.1. Le con pronuncia e acentuación correctas textos latinos, identificando e reproducindo exemplos de diferentes tipos de pronuncia.	
BLOQUE 3. MORFOLOXÍA		
12	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma. 	100%
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas. 	
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.3.1. Declina e/ou conxuga correctamente palabras propostas segundo a súa categoría, explicando e ilustrando con exemplos as características que diferencian os conceptos de declinación e conxugación 	
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.4.1. Enuncia e declina correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distinguíndoos a partir do seu enunciado e clasificándoo segundo a súa categoría e a súa declinación. 	
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente. 	
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.5.1. Clasifica verbos segundo a súa conxugación partindo do seu enunciado e describe os trazos polos que se recoñecen os modelos de flexión verbal. 	
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación. 	
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.5.3. Conxuga os tempos verbais máis frecuentes en voz activa e pasiva, aplicando correctamente os paradigmas correspondentes. 	
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.6.1. Explica o uso dos temas verbais latinos, identificando correctamente as formas derivadas de cada un. 	
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.6.2. Cambia de voz as formas verbais identificando e manexando con seguridade os formantes que expresan este accidente verbal. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.7.1. Distingue formas persoais e non persoais dos verbos, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas. 		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.8.1. Traduce correctamente ao galego e ao castelán formas verbais latinas, e compara os tempos e os modos verbais presentes no latín cos do galego e os do castelán. 		

BLOQUE 4. SINTAXE		
7	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B4.1.1. Analiza morfoloxicamente e sintacticamente frases e textos de dificultade graduada, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións que realizan na oración. • LA1B4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, explica as súas funcións dentro da oración e ilustra con exemplos a forma axeitada de traducilos. • LA1B4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso. • LA1B4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica e explica en cada caso as súas características. • LA1B4.5.1. Distingue as oracións simples das compostas e, dentro destas últimas, as coordinadas das subordinadas, os seus tipos e os nexos que as caracterizan, e sinala exemplos que expliquen en cada caso as súas características. • LA1B4.6.1. Identifica as funcións que realizan as formas non persoais (infinitivo e participio) dentro da oración e compara exemplos do seu uso. • LA1B4.7.1. Recoñece, analiza e traduce correctamente as construcións de infinitivo e participio máis frecuentes, en relación con construcións análogas noutras linguas que coñece. 	100%
BLOQUE 5. ROMA: HISTORIA, CULTURA, ARTE E CIVILIZACIÓN		
19	<p>LA1B5.1.1. Describe o marco histórico en que xorde e se desenvolve a civilización romana, sinala períodos dentro del e identifica en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións</p> <p>LA1B5.1.5. Describe os principais fitos históricos e os aspectos máis significativos da civilización latina, e analiza a súa influencia no devir histórico posterior.</p> <ul style="list-style-type: none"> • LA1B5.2.1. Explica a romanización de Hispania e da Gallaecia, describe as súas causas e delimita as súas fases. • LA1B5.2.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e da Gallaecia, e sinala a súa influencia na historia posterior. <p>LA1B5.4.2. Describe a organización e a evolución da sociedade romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais</p> <ul style="list-style-type: none"> • LA1B5.5.2. Identifica deuses, semideuses e heroes dentro do imaxinario mítico, e explica os principais aspectos que diferencian uns dos outros. • LA1B5.6.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno, sinalando as semellanzas e as principais diferenzas entre ambos tratamentos, e asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época. • LA1B5.6.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos e as lendas da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa, e valorando a súa influencia na arte e na literatura posterior a través de exemplos. • LA1B5.7.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, explicando os trazos que lles son propios, e describe as principais características dos ritos funerarios romanos, distinguindo as semellanzas e as diferenzas que presentan cos de hoxe en día. 	47%
BLOQUE 6. TEXTOS		
7	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica de textos de dificultade graduada, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión. 	85,7%

	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de xeito global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece. • LA1B6.3.1. Utiliza correctamente o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical incluída nos seus manuais e nas súas entradas, e localiza o significado de palabras que entrañen dificultade, identificando entre varias acepcións o sentido máis axeitado para a tradución do texto. • LA1B6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes. • LA1B6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto. • LA1B6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado. 	
BLOQUE 7. LÉXICO		
4	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados partindo do contexto ou de palabras da lingua propia ou doutras que coñece. • LA1B7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia. • LA1B7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua. • LAT1B7.3.1. Deduce o significado das palabras das linguas de España a partir dos étimos latinos. • LA1B7.4.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado. • LA1B7.4.2. Relaciona palabras da mesma familia etimolóxica ou semántica. • LA1B7.5.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto adecuado cando se expresa na súa propia lingua. 	100%
MEDIA PORCENTUAL DE PARTICIPACIÓN DA COMPETENCIA NO CONXUNTO DE BLOQUES TEMÁTICOS		74,5%

COMPETENCIA APRENDER A APRENDER (CAA)		
BLOQUE 1. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES		
Nº ESTÁNDARES TOTAIS	ASIGNACIÓN DE ESTÁNDARES Á COMPETENCIA	% SOBRE O TOTAL
8	<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, e delimita nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión. LA1B1.5.1. Distingue e delimita as etapas do latín, recoñece e distingue a partir do étimo latino cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, e explica as evolucións que se producen nun caso e no outro. LA1B1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica. 	37,5%
BLOQUE 2. SISTEMA DA LINGUA LATINA: ELEMENTOS BÁSICOS		
4	LAT1B2.2.1. Explica a orixe do alfabeto latino, e a evolución e a adaptación dos signos do alfabeto grego.	25%%
BLOQUE 3. MORFOLOXÍA		

12	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas. • LA1B3.3.1. Declina e/ou conxuga correctamente palabras propostas segundo a súa categoría, explicando e ilustrando con exemplos as características que diferencian os conceptos de declinación e conxugación LA1B3.5.1. Clasifica verbos segundo a súa conxugación partindo do seu enunciado e describe os trazos polos que se recoñecen os modelos de flexión verbal LA1B3.6.1. Explica o uso dos temas verbais latinos, identificando correctamente as formas derivadas de cada un. • LA1B3.7.1. Distingue formas persoais e non persoais dos verbos, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas. • LA1B3.8.1. Traduce correctamente ao galego e ao castelán formas verbais latinas, e compara os tempos e os modos verbais presentes no latín cos do galego e os do castelán. 	50%
BLOQUE 4. SINTAXE		
7	<p>LA1B4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, explica as súas funcións dentro da oración e ilustra con exemplos a forma axeitada de traducilos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • LA1B4.5.1. Distingue as oracións simples das compostas e, dentro destas últimas, as coordinadas das subordinadas, os seus tipos e os nexos que as caracterizan, e sinala exemplos que expliquen en cada caso as súas características. • LA1B4.6.1. Identifica as funcións que realizan as formas non persoais (infinitivo e participio) dentro da oración e compara exemplos do seu uso. 	42,8 %
BLOQUE 5. ROMA: HISTORIA, CULTURA, ARTE E CIVILIZACIÓN		
19	<p>LA1B5.1.3. Sabe enmarcar determinados feitos históricos na civilización e no período histórico correspondente, ponos en contexto e relaciónaos con outras circunstancias contemporáneas.</p> <p>LA1B5.3.1. Identifica e sinala nun mapa os restos arqueolóxicos máis salientables da romanización de Hispania e da Gallaecia, e descobre e relaciona as pezas arqueolóxicas romanas dos museos cos coñecementos adquiridos.</p> <p>LA1B5.6.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos e as lendas da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa, e valorando a súa influencia na arte e na literatura posterior a través de exemplos.</p> <p>LA1B5.9.2. Localiza nun mapa os principais exemplos de edificacións públicas romanas que forman parte do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a cronoloxía aproximada.</p>	21%
BLOQUE 6. TEXTOS		
7	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica de textos de dificultade graduada, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión. • LA1B6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de xeito global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece. • LA1B6.3.1. Utiliza correctamente o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical incluída nos seus manuais e nas súas entradas, e localiza o significado de palabras que entrañen dificultade, identificando entre varias acepcións o sentido máis axeitado para a tradución do texto. • LA1B6.4.1. Realiza comentarios sobre os principais trazos dos textos seleccionados e sobre os aspectos culturais presentes neles, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias. 	57 %
BLOQUE 7. LÉXICO		

7	LA1B7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados partindo do contexto ou de palabras da lingua propia ou doutras que coñece.	42 %
	LAT1B7.3.1. Deduce o significado das palabras das linguas de España a partir dos étimos latinos.	
	LA1B7.4.2. Relaciona palabras da mesma familia etimolóxica ou semántica.	
MEDIA PORCENTUAL DE PARTICIPACIÓN DA COMPETENCIA NO CONXUNTO DE BLOQUES TEMÁTICOS		39,33%

COMPETENCIA DIXITAL (CD)

BLOQUE 1. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES

Nº ESTÁNDARES TOTAIS	ASIGNACIÓN DE ESTÁNDARES Á COMPETENCIA	% SOBRE O TOTAL
8	LA1B1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, e delimita nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.	25%
	LA1B1.5.3. Demostra a presenza do latín no século XXI en campos como a ciencia, a cultura, a publicidade, os medios de comunicación, internet e as redes sociais.	

BLOQUE 2. SISTEMA DA LINGUA LATINA: ELEMENTOS BÁSICOS

4	LAT1B2.1.1. Recoñece tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función, e describe os trazos que distinguen uns dos outros.	25%
---	--	-----

BLOQUE 3. MORFOLOXÍA

12	LA1B3.3.1. Declina e/ou conxuga correctamente palabras propostas segundo a súa categoría, explicando e ilustrando con exemplos as características que diferencian os conceptos de declinación e conxugación	16%
	LA1B3.6.2. Cambia de voz as formas verbais identificando e manexando con seguridade os formantes que expresan este accidente verbal.	

BLOQUE 4. SINTAXE

7	-----	0%
---	-------	----

BLOQUE 5. ROMA: HISTORIA, CULTURA, ARTE E CIVILIZACIÓN

19	LA1B5.1.4. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información	47%
	• LA1B5.2.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e da Gallaecia, e sinala a súa influencia na historia posterior.	
	• LA1B5.3.1. Identifica e sinala nun mapa os restos arqueolóxicos máis salientables da romanización de Hispania e da Gallaecia, e descobre e relaciona as pezas arqueolóxicas romanas dos museos cos coñecementos adquiridos.	
	• LA1B5.4.2. Describe a organización e a evolución da sociedade romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais.	
	• LA1B5.5.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o ámbito de influencia, explica a súa xenealoxía e establece relacións entre os deuses.	

	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.5.2. Identifica deuses, semideuses e heroes dentro do imaxinario mítico, e explica os principais aspectos que diferencian uns dos outros. LA1B5.8.1. Describe as principais manifestacións escultóricas e pictóricas da arte romana, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a súa cronoloxía aproximada. LA1B5.9.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores. LA1B5.9.2. Localiza nun mapa os principais exemplos de edificacións públicas romanas que forman parte do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a cronoloxía aproximada. 	
BLOQUE 6. TEXTOS		
7	-----	0%
BLOQUE 7. LÉXICO		
5	LA1B7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia. LA1B7.4.2. Relaciona palabras da mesma familia etimolóxica ou semántica.	28%
MEDIA PORCENTUAL DE PARTICIPACIÓN DA COMPETENCIA NO CONXUNTO DE BLOQUES TEMÁTICOS		20%

COMPETENCIA SOCIAL E CÍVICA (CSC)

BLOQUE 1. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES

Nº ESTÁNDARES TOTAIS	ASIGNACIÓN DE ESTÁNDARES Á COMPETENCIA	% SOBRE O TOTAL
8	LA1B1.1.1. Localiza nun mapa o marco xeográfico da lingua latina e a súa expansión, delimitando os seus ámbitos de influencia e colocando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica <ul style="list-style-type: none"> LA1B1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan. LA1B1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe romances e non romances, localiza nun mapa as zonas onde se utilizan, delimita o marco xeográfico das linguas romances faladas no mundo e recoñece as súas características. 	37,5 %

BLOQUE 2. SISTEMA DA LINGUA LATINA: ELEMENTOS BÁSICOS

3	LAT1B2.3.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do alfabeto latino, así como a súa evolución, sinala as adaptacións que se producen en cada unha e recoñece os tipos de alfabeto usados actualmente en Europa, en relación coas linguas que os empregan.	25%
---	---	-----

BLOQUE 3. MORFOLOXÍA

12	-----	0 %
----	-------	-----

BLOQUE 4. SINTAXE

7	-----	0 %
---	-------	-----

BLOQUE 5. ROMA: HISTORIA, CIVILIZACIÓN , ARTE E CULTURA		
19	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B5.1.1. Describe o marco histórico en que xorde e se desenvolve a civilización romana, sinala períodos dentro del e identifica en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións • LA1B5.1.2. Distingue as etapas da historia de Roma, explicando os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras. • LA1B5.1.3. Sabe enmarcar determinados feitos históricos na civilización e no período histórico correspondente, ponos en contexto e relaciónaos con outras circunstancias contemporáneas. LA1B5.1.5. Describe os principais fitos históricos e os aspectos máis significativos da civilización latina, e analiza a súa influencia no devir histórico posterior. • LA1B5.2.1. Explica a romanización de Hispania e da Gallaecia, describe as súas causas e delimita as súas fases. • LA1B5.2.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e da Gallaecia, e sinala a súa influencia na historia posterior. • LA1B5.4.1. Describe os elementos que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano. • LA1B5.4.2. Describe a organización e a evolución da sociedade romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais. 	63%
	<p>LA1B5.6.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno, sinalando as semellanzas e as principais diferenzas entre ambos tratamentos, e asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época.</p> <p>LA1B5.7.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, explicando os trazos que lles son propios, e describe as principais características dos ritos funerarios romanos, distinguindo as semellanzas e as diferenzas que presentan cos de hoxe en día.</p> <p>LA1B5.9.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores.</p> <ul style="list-style-type: none"> • LA1B5.10.1. Enumera os elementos que compoñen a estrutura do exército romano e explica o seu funcionamento, atendendo á súa evolución ao longo dos períodos históricos 	
BLOQUE 6. TEXTOS		
7	LA1B6.4.1. Realiza comentarios sobre os principais trazos dos textos seleccionados e sobre os aspectos culturais presentes neles, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	14%
BLOQUE 7. LÉXICO		
7	-----	0 %
MEDIA PORCENTUAL DE PARTICIPACIÓN DA COMPETENCIA NO CONXUNTO DE BLOQUES TEMÁTICOS		20 %

COMPETENCIA EN CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURAIS (CCEC)		
BLOQUE 1. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES		
Nº ESTÁNDARES	ASIGNACIÓN DE ESTÁNDARES Á COMPETENCIA	% SOBRE O TOTAL

TOTAIS		
8	<p>LA1B6.4.1. Realiza comentarios sobre os principais trazos dos textos seleccionados e sobre os aspectos culturais presentes neles, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.</p> <ul style="list-style-type: none"> • LA1B1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan. • LA1B1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe romances e non romances, localiza nun mapa as zonas onde se utilizan, delimita o marco xeográfico das linguas romances faladas no mundo e recoñece as súas características. <p>LA1B1.5.3. Demostra a presenza do latín no século XXI en campos como a ciencia, a cultura, a publicidade, os medios de comunicación, internet e as redes sociais.</p>	50%
BLOQUE 2. SISTEMA DA LINGUA LATINA: ELEMENTOS BÁSICOS		
4	<p>LAT1B2.1.1. Recoñece tipos de escritura e clasifícaaos consonte a súa natureza e a súa función, e describe os trazos que distinguen uns dos outros.</p> <p>LAT1B2.3.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do alfabeto latino, así como a súa evolución, sinala as adaptacións que se producen en cada unha e recoñece os tipos de alfabeto usados actualmente en Europa, en relación coas linguas que os empregan.</p>	50%
BLOQUE 3. MORFOLOXÍA		
12	-----	0 %
BLOQUE 4. SINTAXE		
7	-----	0%
BLOQUE 5. ROMA: HISTORIA, CIVILIZACIÓN, ARTE E CULTURA		
19	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B5.1.1. Describe o marco histórico en que xorde e se desenvolve a civilización romana, sinala períodos dentro del e identifica en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións • LA1B5.1.2. Distingue as etapas da historia de Roma, explicando os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras. <p>LA1B5.2.1. Explica a romanización de Hispania e da Gallaecia, describe as súas causas e delimita as súas fases</p> <p>LA1B5.3.1. Identifica e sinala nun mapa os restos arqueolóxicos máis salientables da romanización de Hispania e da Gallaecia, e descobre e relaciona as pezas arqueolóxicas romanas dos museos cos coñecementos adquiridos.</p> <ul style="list-style-type: none"> • LA1B5.5.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o ámbito de influencia, explica a súa xenealoxía e establece relacións entre os deuses. • LA1B5.5.2. Identifica deuses, semideuses e heroes dentro do imaxinario mítico, e explica os principais aspectos que diferencian uns dos outros. • LA1B5.6.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno, sinalando as 	53%

	<p>semellanzas e as principais diferenzas entre ambos tratamentos, e asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época.</p> <ul style="list-style-type: none"> LA1B5.6.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos e as lendas da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa, e valorando a súa influencia na arte e na literatura posterior a través de exemplos. LA1B5.7.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, explicando os trazos que lles son propios, e describe as principais características dos ritos funerarios romanos, distinguindo as semellanzas e as diferenzas que presentan cos de hoxe en día. <p>LA1B5.8.1. Describe as principais manifestacións escultóricas e pictóricas da arte romana, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a súa cronoloxía aproximada.</p>	
BLOQUE 6. TEXTOS		
7	LA1B6.4.1. Realiza comentarios sobre os principais trazos dos textos seleccionados e sobre os aspectos culturais presentes neles, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	14 %
BLOQUE 7. LÉXICO		
7	-----	0%
MEDIA PORCENTUAL DE PARTICIPACIÓN DA COMPETENCIA NO CONXUNTO DE BLOQUES TEMÁTICOS		23,8 %

COMPETENCIA MATEMÁTICA E CIENCIAS E TECNOLOXÍA (CMCCT)		
BLOQUE 1. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES		
Nº ESTÁNDARES TOTAIS	ASIGNACIÓN DE ESTÁNDARES Á COMPETENCIA	% SOBRE O TOTAL
8	<p>LA1B1.1.1. Localiza nun mapa o marco xeográfico da lingua latina e a súa expansión, delimitando os seus ámbitos de influencia e colocando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.</p> <p>LA1B1.5.1. Distingue e delimita as etapas do latín, recoñece e distingue a partir do étimo latino cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, e explica as evolucións que se producen nun caso e no outro.</p> <p>LA1B1.5.3. Demostra a presenza do latín no século XXI en campos como a ciencia, a cultura, a publicidade, os medios de comunicación, internet e as redes sociais.</p>	37,5%
BLOQUE 2. SISTEMA DA LINGUA LATINA: ELEMENTOS BÁSICOS		
4	LAT1B2.2.1. Explica a orixe do alfabeto latino, e a evolución e a adaptación dos signos do alfabeto grego.	25%
BLOQUE 3. MORFOLOXÍA		
12	LA1B3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	8 %
BLOQUE 4. SINTAXE		
7	LA1B4.1.1. Analiza morfoloxicamente e sintacticamente frases e textos de dificultade graduada, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións que realizan na oración.	28,5 %

	LA1B4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica e explica en cada caso as súas características	
BLOQUE 5. ROMA: HISTORIA, CIVILIZACIÓN , ARTE E CULTURA		
19	LA1B5.1.4. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información	36,8 %
	LA1B5.2.1. Explica a romanización de Hispania e da Gallaecia, describe as súas causas e delimita as súas fases.	
	LA1B5.3.1. Identifica e sinala nun mapa os restos arqueolóxicos máis salientables da romanización de Hispania e da Gallaecia, e descobre e relaciona as pezas arqueolóxicas romanas dos museos cos coñecementos adquiridos.	
	LA1B5.7.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, explicando os trazos que lles son propios, e describe as principais características dos ritos funerarios romanos, distinguindo as semellanzas e as diferenzas que presentan cos de hoxe en día.	
	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B5.9.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores. • LA1B5.9.2. Localiza nun mapa os principais exemplos de edificacións públicas romanas que forman parte do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a cronoloxía aproximada. • LA1B5.10.1. Enumera os elementos que compoñen a estrutura do exército romano e explica o seu funcionamento, atendendo á súa evolución ao longo dos períodos históricos 	
BLOQUE 6. TEXTOS		
7	LA1B6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.	14 %
BLOQUE 7. LÉXICO		
7	LA1B7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua	14 %
MEDIA PORCENTUAL DE PARTICIPACIÓN DA COMPETENCIA NO CONXUNTO DE BLOQUES TEMÁTICOS		23,4 %

COMPETENCIA EN SENTIDO DA INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR (CSIEE)		
BLOQUE 1. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES		
Nº ESTÁNDARES TOTAIS	ASIGNACIÓN DE ESTÁNDARES Á COMPETENCIA	% SOBRE O TOTAL
8	-----	0 %
BLOQUE 2. SISTEMA DA LINGUA LATINA: ELEMENTOS BÁSICOS		
4	-----	0 %

BLOQUE 3. MORFOLOXÍA		
12	-----	0 %
BLOQUE 4. SINTAXE		
7	-----	0 %
BLOQUE 5. ROMA: HISTORIA, CIVILIZACIÓN , ARTE E CULTURA		
19	LA1B5.1.2. Distingue as etapas da historia de Roma, explicando os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	26,5 %
	LA1B5.1.5. Describe os principais fitos históricos e os aspectos máis significativos da civilización latina, e analiza a súa influencia no devir histórico posterior.	
	LA1B5.4.1. Describe os elementos que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.	
	LA1B5.4.2. Describe a organización e a evolución da sociedade romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais.	
	LA1B5.6.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno, sinalando as semellanzas e as principais diferenzas entre ambos tratamentos, e asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época.	
BLOQUE 6. TEXTOS		
7	-----	0 %
BLOQUE 7. LÉXICO		
7	-----	0 %
MEDIA PORCENTUAL DE PARTICIPACIÓN DA COMPETENCIA NO CONXUNTO DE BLOQUES TEMÁTICOS		3,7 %

6.3.2 INDICE DE FRECUENCIA EN BLOQUES POR COMPETENCIA

Así mesmo, pódese dicir que a materia de Latín 1º bacharelato, desde a perspectiva da frecuencia que ofrece cada competencia dentro do marco dos bloques temáticos e, xa que logo, no currículo da materia, presenta o seguinte perfil competencial:

Nº FRECUENCIA DE COMPETENCIAS EN BLOQUES		140 veces
PRIORIZACIÓN	COMPETENCIA	FRECUENCIA ASIGNADA
1ª	COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA (CCL): 46 veces	32,8 %
2ª	COMPETENCIA APRENDER A APRENDER (CAA): 23 veces	16,4%
3ª	COMPETENCIA SOCIAL E CÍVICA (CSC): 17 veces	12 %
4ª	COMPETENCIA EN CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURAI (CCEC): 17 veces	12%
5ª	COMPETENCIA DIXITAL (CD):16 veces	11,4%
6ª	COMPETENCIA EN MATEMÁTICAS, CIENCIAS E TECNOLOXÍA (CMCCT): 16 veces	11,4 %
7ª	COMPETENCIA EN SENTIDO DA INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR (CSIEE): 5 veces	3,5 %

De todo isto, pode deducirse que a priorización competencial na materia de Latín 1º de bacharelato e, por ende, o seu perfil están configurados do seguinte xeito:

1. A materia de Latín 1º bacharelato está vinculada fundamentalmente á COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA.
2. A materia de Latín 1º bacharelato pode desenvolver, nunha porcentaxe significativa, as seguintes competencias: APRENDER A APRENDER.
3. A materia de Latín 1º bacharelato vincéllase dun xeito menos significativo coas seguintes competencias: CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURAI , SOCIAL E CÍVICA. DIXITAL e MATEMÁTICA E CIENCIAS E TECNOLOXÍA
4. A materia de Latín 1º bacharelato carece de vinculación mínimamente significativa coas competencias: SENTIDO DA INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR.

Para maior claridade neste ámbito, ofrécese a seguinte táboa:

COMPETENCIA	% DE PRESENZA POR Nº DE BLOQUES
CCL	7 de 7 (100%)
CAA	7 de 7 (100%)
CD	5 de 7 (71%)
CCEC	5 de 7 (71%)
CMCCT	7 de 7 (100%)
CSC	4 de 7 (57%)
CSIEE	1 de 7 (14%)

6.3.3 CORRELACIÓN ENTRE ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE ASIGNADOS E COMPETENCIAS CLAVE

COMPETENCIA	PRESENZA EN BLOQUES	ESTÁNDARES/TOTAL	ESTÁNDARES ASIGNADOS
CCL	7 de 7 (=100%)	64	50 (= 78%)
CAA	7 de 7 (=100%)	64	23 (= 36%)
CD	5 de 7 (=71%)	64	16 (= 25%)
CCEC	5 de 7 (=71%)	64	17 (= 26,5%)
CSC	4 de 7 (= 57%)	64	17 (= 26,5%)
CMCCT	7 de 7 (=100%)	64	16 (= 25%)
CSIEE	1 de 7 (=14%)	64	5 (= 7,8%)

De acordo cos datos extraídos a partir da análise efectuada sobre o número dos estándares de aprendizaxe relacionados con cada competencia, pódese concluír que a frecuencia e importancia do conxunto de competencias clave establecidas pola lexislación vixente con respecto á materia de Latín 1º bacharelato, e, xa que logo, o perfil competencial desta, queda establecido como segue:

PERFIL COMPETENCIAL ESPECÍFICO DA MATERIA LATÍN II					
COMPETENCIA CLAVE	ÍNDICE DE FRECUENCIA / IMPORTANCIA. PERFIL COMPETENCIAL BÁSICO DA MATERIA				
	PREDOMINANTE (≥ 75%)	MAIORITARIA (60 -75%)	SIGNIFICADA (60-30%)	DEFICIENTE (30-15%)	ESCASA/NULA (≤15%)
CCL	X				
CMCT				X	
CD				X	
CAA			X		
CSC				X	
CSIEE					X
CCEC				X	

Estes efectos, demostrados desde diferentes perspectivas, serán a base para a valoración das competencias á hora de realizar unha avaliación das mesmas, en sentido semellante ao que xa se utilizou para o curso de 4º de ESO, utilizando o mesmo sistema e instrumentos de recollida de datos, coa pertinente adaptación á cualificación de acordo coa variación que na ponderación existe nos distintos bloques.

7. CURRÍCULO DA MATERIA, SEGUNDO A NORMATIVA VIXENTE / DISCIPLINAE CURRICULUM EX HODIERNA LEGE

Latín I. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. O latín, orixe das linguas romances				
<ul style="list-style-type: none"> • l • p 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.1. Marco xeográfico da lingua. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.1. Coñecer e localizar en mapas o marco xeográfico da lingua latina. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B1.1.1. Localiza nun mapa o marco xeográfico da lingua latina e a súa expansión, delimitando os seus ámbitos de influencia e colocando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CCEC • CSC
<ul style="list-style-type: none"> • g 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.2. O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.2. Identificar o indoeuropeo como a lingua nai da maioría das linguas faladas en Europa hoxe en día. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B1.2.1. Define o indoeuropeo e reconece as linguas indoeuropeas e as súas familias, e delimita nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión. 	<ul style="list-style-type: none"> • CD • CAA
<ul style="list-style-type: none"> • n 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.2. O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.3. Agrupar as linguas indoeuropeas en familias lingüísticas e localizalas nun mapa. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCEC
<ul style="list-style-type: none"> • n • p 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.3. Linguas de España: linguas romances e non romances. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.4. Coñecer as orixes das linguas faladas en España, clasificalas e localizalas nun mapa, e delimitar o marco xeográfico das linguas romances faladas no mundo, recoñecendo as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe romances e non romances, localiza nun mapa as zonas onde se utilizan, delimita o marco xeográfico das linguas romances faladas no mundo e reconece as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCEC

Latín I. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> • d • g • p • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.4. Orixe, evolución e etapas do latín. Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.5. Distinguir as principais etapas na evolución do latín e recoñecer e identificar palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B1.5.1. Distingue e delimita as etapas do latín, recoñece e distingue a partir do étimo latino cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, e explica as evolucións que se producen nun caso e no outro. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CMCCT
			<ul style="list-style-type: none"> • LA1B1.5.2. Coñece exemplos de termos latinos que deron orixe tanto a unha palabra patrimonial como a un cultismo, e sinala as diferenzas de uso e significado entre ambos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
			<ul style="list-style-type: none"> • LA1B1.5.3. Demostra a presenza do latín no século XXI en campos como a ciencia, a cultura, a publicidade, os medios de comunicación, internet e as redes sociais. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CD • CCEC
<ul style="list-style-type: none"> • d • p • n 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.5. Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.6. Coñecer e aplicar as regras fundamentais da evolución fonética, e recoñecer os procesos de evolución semántica do latín ao galego e ao castelán partindo dos étimos latinos. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA
Bloque 2. Sistema de lingua latina: elementos básicos				
<ul style="list-style-type: none"> • g 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.1. Orixe da escritura. Sistemas de escritura. 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.1. Recoñecer sistemas de escritura e distinguilos do alfabeto. 	<ul style="list-style-type: none"> • LAT1B2.1.1. Recoñece tipos de escritura e clasifícaaos consonte a súa natureza e a súa función, e describe os trazos que distinguen uns dos outros. 	<ul style="list-style-type: none"> • CD • CCEC
<ul style="list-style-type: none"> • g 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.2. Orixe e evolución do alfabeto latino. 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.2. Distinguir as fases da evolución do alfabeto latino, desde a súa orixe ata o alfabeto da época clásica. 	<ul style="list-style-type: none"> • LAT1B2.2.1. Explica a orixe do alfabeto latino, e a evolución e a adaptación dos signos do alfabeto grego. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CMCCT

Latín I. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• g	• B2.2. Orixe e evolución do alfabeto latino.	• B2.3. Coñecer a orixe do alfabeto nas linguas modernas.	• LAT1B2.3.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do alfabeto latino, así como a súa evolución, sinala as adaptacións que se producen en cada unha e recoñece os tipos de alfabeto usados actualmente en Europa, en relación coas linguas que os empregan.	• CSC • CCL • CCEC
• e	• B2.3. Pronuncia do latín: tipos.	• B2.4. Coñecer e aplicar con corrección as normas básicas da pronuncia en latín e distinguir os seus tipos.	• LAT1B2.4.1. Le con pronuncia e acentuación correctas textos latinos, identificando e reproducindo exemplos de diferentes tipos de pronuncia.	• CCL
Bloque 3. Morfoloxía				
• d	• B3.1. Formantes das palabras.	• B3.1. Coñecer, identificar e distinguir os formantes das palabras.	• LA1B3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	• CMCCT • CCL
• g	• B3.2. Tipos de palabras: variables e invariables.	• B3.2. Distinguir os tipos de palabras a partir do seu enunciado.	• LA1B3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	• CAA • CCL
• i • l	• B3.3. Concepto de declinación e conxugación.	• B3.3. Comprender o concepto de declinación e conxugación.	• LA1B3.3.1. Declina e/ou conxuga correctamente palabras propostas segundo a súa categoría, explicando e ilustrando con exemplos as características que diferencian os conceptos de declinación e conxugación	• CAA • CCL • CD
• g • d	• B3.4. Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes.	• B3.4. Coñecer as declinacións, encadrar as palabras dentro da súa categoría e declinación, enuncialas e declinalas correctamente.	• LA1B3.4.1. Enuncia e declina correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distinguíndoos a partir do seu enunciado e clasificándoos segundo a súa categoría e a súa declinación.	• CCL

Latín I. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL
<ul style="list-style-type: none"> d g 	<ul style="list-style-type: none"> B3.5. Flexión verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.5. Coñecer as conjugacións, encadrar os verbos dentro da súa conjugación, enuncialos e conxugalos correctamente. 	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.5.1. Clasifica verbos segundo a súa conjugación partindo do seu enunciado e describe os trazos polos que se recoñecen os modelos de flexión verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL
			<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conjugación. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL
			<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.5.3. Conxuga os tempos verbais máis frecuentes en voz activa e pasiva, aplicando correctamente os paradigmas correspondentes. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL
<ul style="list-style-type: none"> l d 	<ul style="list-style-type: none"> B3.5. Flexión verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.6. Analizar o funcionamento dos temas verbais latinos de presente e de perfecto, e recoñecer as formas dos tempos verbais formados a partir deles, tanto en voz activa como en voz pasiva. 	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.6.1. Explica o uso dos temas verbais latinos, identificando correctamente as formas derivadas de cada un. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL
			<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.6.2. Cambia de voz as formas verbais identificando e manexando con seguridade os formantes que expresan este accidente verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CCL
<ul style="list-style-type: none"> g 	<ul style="list-style-type: none"> B3.5. Flexión verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.7. Diferenciar formas persoais e non persoais do verbo, e recoñecer as categorías gramaticais presentes en cada unha. 	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.7.1. Distingue formas persoais e non persoais dos verbos, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL
<ul style="list-style-type: none"> e d 	<ul style="list-style-type: none"> B3.5. Flexión verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> B3.8. Traducir ao galego e ao castelán as formas verbais latinas, e comparar os sistemas verbais. 	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.8.1. Traduce correctamente ao galego e ao castelán formas verbais latinas, e compara os tempos e os modos verbais presentes no latín cos do galego e os do castelán. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA

Latín I. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• p				
Bloque 4. Sintaxe				
• i	• B4.1. Elementos da oración.	• B4.1. Coñecer e analizar as funcións das palabras na oración.	• LA1B4.1.1. Analiza morfoloxicamente e sintacticamente frases e textos de dificultade graduada, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións que realizan na oración.	• CMCCT • CCL
• e	• B4.2. Casos latinos.	• B4.2. Coñecer os nomes dos casos latinos, identificar as principais funcións que realizan na oración e saber traducir os casos á lingua materna adecuadamente.	• LA1B4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, explica as súas funcións dentro da oración e ilustra con exemplos a forma axeitada de traducilos.	• CAA • CCL
• g	• B4.3. Concordancia.	• B4.3. Recoñecer as regras de concordancia na lingua latina e a súa correspondencia no galego e no castelán.	• LA1B4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	• CCL
• d	• B4.4. Oración simple: oracións atributivas e predicativas.	• B4.4. Recoñecer e clasificar os tipos de oración simple.	• LA1B4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica e explica en cada caso as súas características.	• CMCCT • CCL
• g	• B4.5. Oración composta: coordinación e subordinación.	• B4.5. Distinguir as oracións simples das compostas e, dentro destas últimas, as coordinadas das subordinadas.	• LA1B4.5.1. Distingue as oracións simples das compostas e, dentro destas últimas, as coordinadas das subordinadas, os seus tipos e os nexos que as caracterizan, e sinala exemplos que expliquen en cada caso as súas características.	• CAA • CCL

Latín I. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• e	• B4.6. Construcións de infinitivo e de participio.	• B4.6. Coñecer as funcións das formas non persoais nas oracións: infinitivo e participio.	• LA1B4.6.1. Identifica as funcións que realizan as formas non persoais (infinitivo e participio) dentro da oración e compara exemplos do seu uso.	• CAA • CCL
• e	• B4.6. Construcións de infinitivo e de participio.	• B4.7. Identificar, distinguir e traducir correctamente as construcións de infinitivo e participio máis frecuentes.	• LA1B4.7.1. Recoñece, analiza e traduce correctamente as construcións de infinitivo e participio máis frecuentes, en relación con construcións análogas noutras linguas que coñece.	• CCL
Bloque 5. Roma: historia, cultura, arte e civilización				
• a • i • l • g • p	• B5.1. Períodos da historia de Roma.	• B5.1. Coñecer os feitos históricos das etapas da historia de Roma, encadralos no seu período correspondente e realizar eixes cronolóxicos.	• LA1B5.1.1. Describe o marco histórico en que xorde e se desenvolve a civilización romana, sinala períodos dentro del e identifica en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións	• CCEC • CCL • CSC
			• LA1B5.1.2. Distingue as etapas da historia de Roma, explicando os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	• CSC • CSIEE • CCEC
			• LA1B5.1.3. Sabe enmarcar determinados feitos históricos na civilización e no período histórico correspondente, ponos en contexto e relaciónaos con outras circunstancias contemporáneas.	• CAA • CSC
			• LA1B5.1.4. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información	• CD • CMCCT

Latín I. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.5. Describe os principais fitos históricos e os aspectos máis significativos da civilización latina, e analiza a súa influencia no devir histórico posterior. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CSIEE CCL
<ul style="list-style-type: none"> h a p 	<ul style="list-style-type: none"> B5.2. Romanización de Hispania e da Gallaecia. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.2. Coñecer os feitos históricos principais da romanización de Hispania e da Gallaecia, e realizar eixes cronolóxicos. 	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.2.1. Explica a romanización de Hispania e da Gallaecia, describe as súas causas e delimita as súas fases. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CCL CSC CCEE
			<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.2.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e da Gallaecia, e sinala a súa influencia na historia posterior. 	<ul style="list-style-type: none"> CSC CD CCL
<ul style="list-style-type: none"> n p 	<ul style="list-style-type: none"> B5.2. Romanización de Hispania e da Gallaecia. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.3. Recoñecer as pegadas da romanización nos principais depósitos arqueolóxicos e museos. 	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.3.1. Identifica e sinala nun mapa os restos arqueolóxicos máis salientables da romanización de Hispania e da Gallaecia, e descobre e relaciona as pezas arqueolóxicas romanas dos museos cos coñecementos adquiridos. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CMCCT CD CCEC CD
<ul style="list-style-type: none"> a c 	<ul style="list-style-type: none"> B5.3. Organización política e social de Roma. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Coñecer a organización política e social de Roma e recoñecer o seu mantemento actual. 	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.4.1. Describe os elementos que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE CSC

Latín I. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.4.2. Describe a organización e a evolución da sociedade romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> CSIEE CD CSC CCL
<ul style="list-style-type: none"> n 	<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Mitoloxía e relixión. Ritos funerarios. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.5. Coñecer os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina. 	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.5.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o ámbito de influencia, explica a súa xenealoxía e establece relacións entre os deuses. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CD
			<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.5.2. Identifica deuses, semideuses e heroes dentro do imaxinario mítico, e explica os principais aspectos que diferencian uns dos outros. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CD CCL
<ul style="list-style-type: none"> n h p 	<ul style="list-style-type: none"> B5.4. Mitoloxía e relixión. Ritos funerarios. 	<ul style="list-style-type: none"> B5.6. Coñecer os deuses, os mitos, os heroes e as lendas latinas principais, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais. 	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.6.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno, sinalando as semellanzas e as principais diferenzas entre ambos tratamentos, e asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época. 	<ul style="list-style-type: none"> CCEC CCL CSC CSIEE
			<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.6.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos e as lendas da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa, e valorando a súa influencia na arte e na literatura posterior a través de exemplos. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCEC CCL

Latín I. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• n	• B5.4. Mitoloxía e relixión. Ritos funerarios.	• B5.7. Coñecer e comparar coas actuais as características da relixiosidade e da relixión latinas, os cultos privados e os ritos funerarios.	• LA1B5.7.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, explicando os trazos que lles son propios, e describe as principais características dos ritos funerarios romanos, distinguindo as semellanzas e as diferenzas que presentan cos de hoxe en día.	• CSC • CMCCT • CCL • CCEC
• n	• B5.5. Arte romana.	• B5.8. Coñecer as características fundamentais da arte romana e describir algunhas das súas manifestacións máis importantes.	• LA1B5.8.1. Describe as principais manifestacións escultóricas e pictóricas da arte romana, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a súa cronoloxía aproximada.	• CCEC • CD
• i • d • p	• B5.6. Obras públicas e urbanismo.	• B5.9. Identificar os trazos máis destacados das edificacións públicas e do urbanismo romano, e sinalar a súa presenza dentro do patrimonio histórico de España e Europa.	• LA1B5.9.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores. • LA1B5.9.2. Localiza nun mapa os principais exemplos de edificacións públicas romanas que forman parte do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a cronoloxía aproximada.	• CD • CSC • CMCCTC • CMCCT • CD • CAA
• a	• B5.7. O exército.	• B5.10. Describir a estrutura e o funcionamento do exército romano, e distinguir as etapas na súa evolución.	• LA1B5.10.1. Enumera os elementos que compoñen a estrutura do exército romano e explica o seu funcionamento, atendendo á súa evolución ao longo dos períodos históricos	• CSC • CMCCT

Latín I. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 6. Textos				
• e	• B6.1. Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica.	• B6.1. Coñecer e aplicar os coñecementos fonolóxicos, morfolóxicos, sintácticos e léxicos da lingua latina para a interpretación, a tradución e a retroversión de textos de dificultade progresiva.	• LA1B6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica de textos de dificultade graduada, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	• CCL • CAA
• d • p	• B6.2. Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	• B6.2. Comparar as estruturas latinas coas das linguas propias.	• LA1B6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de xeito global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.	• CAA • CCL
• d • i	• B6.3. Iniciación ás técnicas de tradución.	• B6.3. Utilizar correctamente manuais e dicionarios, recoñecendo e analizando toda a información que proporcionan.	• LA1B6.3.1. Utiliza correctamente o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical incluída nos seus manuais e nas súas entradas, e localiza o significado de palabras que entrañen dificultade, identificando entre varias acepcións o sentido máis axeitado para a tradución do texto.	• CAA • CCL
• d • e	• B6.4. Lectura comprensiva e comentario de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos. • B6.5. Lectura comparada e comentario de textos en	• B6.4. Realizar a través dunha lectura comprensiva a análise e o comentario do contido e da estrutura de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos.	• LA1B6.4.1. Realiza comentarios sobre os principais trazos dos textos seleccionados e sobre os aspectos culturais presentes neles, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	• CSC • CCEC • CAA

Latín I. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	lingua latina e lingua propia.		<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CCL
• i	• B6.6. Producción de pequenos textos en lingua latina.	• B6.5. Redactar en lingua latina pequenos textos de produción propia.	• LA1B6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	• CCL
• i	• B6.6. Producción de pequenos textos en lingua latina.	• B6.6. Realizar pequenos coloquios en latín con frases sinxelas e de dificultade progresiva.	• LA1B6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	• CCL
Bloque 7. Léxico				
• e	• B7.1. Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia.	• B7.1. Coñecer, identificar e traducir o léxico latino transparente e as palabras de maior frecuencia.	• LA1B7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados partindo do contexto ou de palabras da lingua propia ou doutras que coñece.	• CAA • CCL
			• LA1B7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	• CD • CCL
• d • p	• B7.2. Composición e derivación culta. Lexemas, prefixos e sufixos.	• B7.2. Distinguir e coñecer o significado dos principais prefixos e sufixos que interveñen na composición e na derivación culta.	• LA1B7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	• CMCCT • CCL
• d • p	• B7.3. Mantemento de elementos lingüísticos latinos.	• B7.3. Establecer mediante mecanismos de inferencia as relacións existentes entre determinados étimos latinos e os derivados en linguas romances.	• LAT1B7.3.1. Deduce o significado das palabras das linguas de España a partir dos étimos latinos.	• CAA • CCL

Latín I. 1º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
<ul style="list-style-type: none"> • e • p 	<ul style="list-style-type: none"> • B7.3. Mantemento de elementos lingüísticos latinos. 	<ul style="list-style-type: none"> • B7.4. Identificar e explicar os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas dos/das estudantes. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B7.4.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL
			<ul style="list-style-type: none"> • LA1B7.4.2. Relaciona palabras da mesma familia etimolóxica ou semántica. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CD • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • g • e 	<ul style="list-style-type: none"> • B7.4. Locucións latinas de uso actual. 	<ul style="list-style-type: none"> • B7.5. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregalas nun contexto axeitado. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B7.5.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto adecuado cando se expresa na súa propia lingua. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CCL

8. ADAPTACIÓN DO CURRÍCULO ÁS DECISIÓNS ORGANIZATIVAS DO DEPARTAMENTO/ *DISCIPLINAE ACCOMMODATIO AD COLLEGII ORDINATA CONSILIA*

Co fin de harmonizar os tres cursos de Latín existentes na ESO e Bacharelato, desde unha perspectiva de uniformidade temática, e para que o alumnado que curse esta materia nas diferentes etapas e niveis estea familiarizado coa presentación temática, este departamento determina reformular os 7 bloques temáticos existentes no currículo normativo actualmente existente e reconvertilos en 4 bloques. Esta reformulación en ningún caso supoñerá supresión de contidos, criterios ou estándares, senón unha síntese e confluencia dos que aparecen na lexislación, para permitir unha maior uniformidade vertical e unha mellor disposición organizativa para a avaliación e impartición de temas.

A continuación exprésanse esas decisións organizativas.

8.1. CORRESPONDENCIA ENTRE BLOQUES/ *CONVENIENTIA THEMATUM*

CURRÍCULO OFICIAL	ADAPTACIÓN DO DEPARTAMENTO	
	DENOMINACIÓN	ADAPTACIÓN REALIZADA SOBRE CURRÍCULO OFICIAL (BLOQUES QUE INCLÚE)
BLOQUE 1: O latín, orixe das linguas romances	Bloque 1. LINGUA LATINA	<ul style="list-style-type: none"> • Bloque 1 (parcialmente): O latín, orixe das linguas romances. • Bloque 2: Sistema da lingua latina: elementos básicos • Bloque 3: Morfoloxía • Bloque 4: Sintaxe
BLOQUE 2: Sistema da lingua latina: elementos básicos.	Bloque 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	<ul style="list-style-type: none"> • Bloque 5: Roma: historia, cultura, arte e civilización
BLOQUE 3: Morfoloxía	Bloque 3. TEXTUS	<ul style="list-style-type: none"> • Bloque 6: Textos
BLOQUE 4: Sintaxe	Bloque 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA	<ul style="list-style-type: none"> • Bloque 1 (parcialmente): O latín, orixe das linguas romances. • Bloque 7: Léxico
BLOQUE 5: Roma: historia, cultura, arte e civilización		
BLOQUE 6: Textos		
BLOQUE 7: Léxico		

8.2 CORRESPONDENCIA ENTRE BLOQUES TEMÁTICOS E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E A PONDERACIÓN GLOBAL / *THEMATUM CONVENIENTIA CUM DISCENTIAE EXEMPLARIBUS ATQUE UNIVERSO PONDERE*

BLOQUE 1. LINGUA LATINA	
ESTÁNDARES / Nº DE ESTÁNDARES (27)	PONDERACIÓN/BLOQUE
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B1.1.1. Localiza nun mapa o marco xeográfico da lingua latina e a súa expansión, delimitando os seus ámbitos de influencia e colocando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica. 	<p>60%</p> <p>(= 6 puntos)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, e delimita nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión. 	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan. 	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe romances e non romances, localiza nun mapa as zonas onde se utilizan, delimita o marco xeográfico das linguas romances faladas no mundo e recoñece as súas características. 	
<ul style="list-style-type: none"> • LAT1B2.1.1. Recoñece tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función, e describe os trazos que distinguen uns dos outros. 	
<ul style="list-style-type: none"> • LAT1B2.2.1. Explica a orixe do alfabeto latino, e a evolución e a adaptación dos signos do alfabeto grego. 	
<ul style="list-style-type: none"> • LAT1B2.3.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do alfabeto latino, así como a súa evolución, sinala as adaptacións que se producen en cada unha e recoñece os tipos de alfabeto usados actualmente en Europa, en relación coas linguas que os empregan. 	
<p>LAT1B2.4.1. Le con pronuncia e acentuación correctas textos latinos, identificando e reproducindo exemplos de diferentes tipos de pronuncia.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma. 	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas. 	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.3.1. Declina e/ou conxuga correctamente palabras propostas segundo a súa categoría, explicando e ilustrando con exemplos as características que diferencian os conceptos de declinación e conxugación 	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.4.1. Enuncia e declina correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distinguíndoos a partir do seu enunciado e clasificándooos segundo a súa categoría e a súa declinación. 	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente. 	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.5.1. Clasifica verbos segundo a súa conxugación partindo do seu enunciado e describe os trazos polos que se recoñecen os modelos de flexión verbal. 	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación. 	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.5.3. Conxuga os tempos verbais máis frecuentes en voz activa e pasiva, aplicando correctamente os paradigmas correspondentes. 	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.6.1. Explica o uso dos temas verbais latinos, identificando correctamente as formas derivadas de cada un. 	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.6.2. Cambia de voz as formas verbais identificando e manexando con seguridade os 	

formantes que expresan este accidente verbal.	
• LA1B3.7.1. Distingue formas persoais e non persoais dos verbos, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	
• LA1B3.8.1. Traduce correctamente ao galego e ao castelán formas verbais latinas, e compara os tempos e os modos verbais presentes no latín cos do galego e os do castelán.	
• LA1B4.1.1. Analiza morfoloxicamente e sintacticamente frases e textos de dificultade graduada, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións que realizan na oración.	
• LA1B4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, explica as súas funcións dentro da oración e ilustra con exemplos a forma axeitada de traducilos.	
• LA1B4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	
• LA1B4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica e explica en cada caso as súas características.	
• LA1B4.5.1. Distingue as oracións simples das compostas e, dentro destas últimas, as coordinadas das subordinadas, os seus tipos e os nexos que as caracterizan, e sinala exemplos que expliquen en cada caso as súas características.	
• LA1B4.6.1. Identifica as funcións que realizan as formas non persoais (infinitivo e participio) dentro da oración e compara exemplos do seu uso.	
• LA1B4.7.1. Recoñece, analiza e traduce correctamente as construcións de infinitivo e participio máis frecuentes, en relación con construcións análogas noutras linguas que coñece.	

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	
ESTÁNDARES / Nº DE ESTÁNDARES (19)	PONDERACIÓN/BLOQUE
• LA1B5.1.1. Describe o marco histórico en que xorde e se desenvolve a civilización romana, sinala períodos dentro del e identifica en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións	15 % (= 1,5 puntos)
• LA1B5.1.2. Distingue as etapas da historia de Roma, explicando os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	
• LA1B5.1.3. Sabe enmarcar determinados feitos históricos na civilización e no período histórico correspondente, ponos en contexto e relaciónaos con outras circunstancias contemporáneas.	
• LA1B5.1.4. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información	
• LA1B5.1.5. Describe os principais fitos históricos e os aspectos máis significativos da civilización latina, e analiza a súa influencia no devir histórico posterior.	
• LA1B5.2.1. Explica a romanización de Hispania e da Gallaecia, describe as súas causas e delimita as súas fases.	
• LA1B5.2.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e da Gallaecia, e sinala a súa influencia na historia posterior.	
• LA1B5.3.1. Identifica e sinala nun mapa os restos arqueolóxicos máis salientables da romanización de Hispania e da Gallaecia, e descobre e relaciona as pezas arqueolóxicas romanas dos museos cos coñecementos adquiridos.	
• LA1B5.4.1. Describe os elementos que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.	
• LA1B5.4.2. Describe a organización e a evolución da sociedade romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos	

cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais.	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.5.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o ámbito de influencia, explica a súa xenealoxía e establece relacións entre os deuses. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.5.2. Identifica deuses, semideuses e heroes dentro do imaxinario mítico, e explica os principais aspectos que diferencian uns dos outros. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.6.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno, sinalando as semellanzas e as principais diferenzas entre ambos tratamentos, e asociándoos a outros trazos culturais propios de cada época. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.6.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos e as lendas da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa, e valorando a súa influencia na arte e na literatura posterior a través de exemplos. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.7.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, explicando os trazos que lles son propios, e describe as principais características dos ritos funerarios romanos, distinguindo as semellanzas e as diferenzas que presentan cos de hoxe en día. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.8.1. Describe as principais manifestacións escultóricas e pictóricas da arte romana, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a súa cronoloxía aproximada. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.9.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.9.2. Localiza nun mapa os principais exemplos de edificacións públicas romanas que forman parte do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a cronoloxía aproximada. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.10.1. Enumera os elementos que compoñen a estrutura do exército romano e explica o seu funcionamento, atendendo á súa evolución ao longo dos períodos históricos 	

BLOQUE 3. TEXTUS	
ESTÁNDARES / Nº DE ESTÁNDARES (7)	PONDERACIÓN/BLOQUE
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica de textos de dificultade graduada, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión. 	12,5 % (1,25 puntos)
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de xeito global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.3.1. Utiliza correctamente o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical incluída nos seus manuais e nas súas entradas, e localiza o significado de palabras que entrañen dificultade, identificando entre varias acepcións o sentido máis axeitado para a tradución do texto. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.4.1. Realiza comentarios sobre os principais trazos dos textos seleccionados e sobre os aspectos culturais presentes neles, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado. 	

BLOQUE 4.LEXICUM: VOCABULA ET DICTA	
ESTÁNDARES / Nº DE ESTÁNDARES (11)	PONDERACIÓN/BLOQUE
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.5.1. Distingue e delimita as etapas do latín, recoñece e distingue a partir do étimo latino cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, e explica as evolucións que se producen nun caso e no outro. 	12,5 % (1,25 puntos)
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.5.2. Coñece exemplos de termos latinos que deron orixe tanto a unha palabra patrimonial como a un cultismo, e sinala as diferenzas de uso e significado entre ambos. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.5.3. Demostra a presenza do latín no século XXI en campos como a ciencia, a cultura, a publicidade, os medios de comunicación, internet e as redes sociais. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados partindo do contexto ou de palabras da lingua propia ou doutras que coñece. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua. 	
<ul style="list-style-type: none"> LAT1B7.3.1. Deduce o significado das palabras das linguas de España a partir dos étimos latinos. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.4.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.4.2. Relaciona palabras da mesma familia etimolóxica ou semántica. 	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.5.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto adecuado cando se expresa na súa propia lingua. 	

8.3 CORRESPONDENCIA DE ESTÁNDARES E COMPETENCIAS / *EXEMPLARIUM CONVENIENTIA CUM FACULTATIBUS POTISSIMIS*

BLOQUE 1. LINGUA LATINA	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.1.1. Localiza nun mapa o marco xeográfico da lingua latina e a súa expansión, delimitando os seus ámbitos de influencia e colocando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica. 	CMCCT - CCEC - CSC
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, e delimita nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión. 	CD - CAA
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan. 	CSC - CCEC
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe romances e non romances, localiza nun mapa as zonas onde se utilizan, delimita o marco xeográfico das linguas romances faladas no mundo e recoñece as súas características. 	CSC - CCEC
<ul style="list-style-type: none"> LAT1B2.1.1. Recoñece tipos de escritura e clasifícaaos consonte a súa natureza e a súa función, e describe os trazos que distinguen uns dos outros. 	CD -CCEC
<ul style="list-style-type: none"> LAT1B2.2.1. Explica a orixe do alfabeto latino, e a evolución e a adaptación dos signos do alfabeto grego. 	CAA - CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> LAT1B2.3.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do alfabeto latino, así como a súa evolución, sinala as adaptacións que se producen en cada unha e recoñece os tipos de alfabeto usados actualmente en Europa, en relación coas linguas que os empregan. 	CSC - CCL - CCEC

LAT1B2.4.1. Le con pronuncia e acentuación correctas textos latinos, identificando e reproducindo exemplos de diferentes tipos de pronuncia.	CCL
• LA1B3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	CMCCT - CCL
• LA1B3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	CAA - CCL
• LA1B3.3.1. Declina e/ou conxuga correctamente palabras propostas segundo a súa categoría, explicando e ilustrando con exemplos as características que diferencian os conceptos de declinación e conxugación	CAA - CCL - CD
• LA1B3.4.1. Enuncia e declina correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distinguíndoos a partir do seu enunciado e clasificándooos segundo a súa categoría e a súa declinación.	CCL
• LA1B3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	CCL
• LA1B3.5.1. Clasifica verbos segundo a súa conxugación partindo do seu enunciado e describe os trazos polos que se recoñecen os modelos de flexión verbal.	CAA - CCL
• LA1B3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación.	CCL
• LA1B3.5.3. Conxuga os tempos verbais máis frecuentes en voz activa e pasiva, aplicando correctamente os paradigmas correspondentes.	CCL
• LA1B3.6.1. Explica o uso dos temas verbais latinos, identificando correctamente as formas derivadas de cada un.	CAA - CCL
• LA1B3.6.2. Cambia de voz as formas verbais identificando e manexando con seguridade os formantes que expresan este accidente verbal.	CD - CCL
• LA1B3.7.1. Distingue formas persoais e non persoais dos verbos, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	CAA - CCL
• LA1B3.8.1. Traduce correctamente ao galego e ao castelán formas verbais latinas, e compara os tempos e os modos verbais presentes no latín cos do galego e os do castelán.	CAA - CCL
• LA1B4.1.1. Analiza morfoloxicamente e sintacticamente frases e textos de dificultade graduada, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións que realizan na oración.	CMCCT - CCL
• LA1B4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, explica as súas funcións dentro da oración e ilustra con exemplos a forma axeitada de traducilos.	CAA - CCL
• LA1B4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	CCL
• LA1B4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica e explica en cada caso as súas características.	CMCCT - CCL
• LA1B4.5.1. Distingue as oracións simples das compostas e, dentro destas últimas, as coordinadas das subordinadas, os seus tipos e os nexos que as caracterizan, e sinala exemplos que expliquen en cada caso as súas características.	CAA - CCL
• LA1B4.6.1. Identifica as funcións que realizan as formas non persoais (infinitivo e participio) dentro da oración e compara exemplos do seu uso.	CAA - CCL
• LA1B4.7.1. Recoñece, analiza e traduce correctamente as construcións de infinitivo e participio máis frecuentes, en relación con construcións análogas noutras linguas que coñece.	CCL

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.1. Describe o marco histórico en que xorde e se desenvolve a civilización romana, sinala períodos dentro del e identifica en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións 	CCEC - CCL - CSC
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.2. Distingue as etapas da historia de Roma, explicando os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras. 	CSC - CSIEE - CCEC
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.3. Sabe enmarcar determinados feitos históricos na civilización e no período histórico correspondente, ponos en contexto e relaciónaos con outras circunstancias contemporáneas. 	CAA - CSC
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.4. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información 	CD - CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.5. Describe os principais fitos históricos e os aspectos máis significativos da civilización latina, e analiza a súa influencia no devir histórico posterior. 	CSC - CSIEE - CCL
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.2.1. Explica a romanización de Hispania e da Gallaecia, describe as súas causas e delimita as súas fases. 	CMCCT - CCL - CSC - CCEC
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.2.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e da Gallaecia, e sinala a súa influencia na historia posterior. 	CSC - CD - CCL
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.3.1. Identifica e sinala nun mapa os restos arqueolóxicos máis salientables da romanización de Hispania e da Gallaecia, e descobre e relaciona as pezas arqueolóxicas romanas dos museos cos coñecementos adquiridos. 	CAA - CMCCT - CD - CCEC - CD
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.4.1. Describe os elementos que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano. 	CSIEE - CSC
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.4.2. Describe a organización e a evolución da sociedade romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais. 	CSIEE - CD - CSC - CCL
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.5.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o ámbito de influencia, explica a súa xenealoxía e establece relacións entre os deuses. 	CCEC - CD
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.5.2. Identifica deuses, semideuses e heroes dentro do imaxinario mítico, e explica os principais aspectos que diferencian uns dos outros. 	CCEC - CD - CCL
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.6.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno, sinalando as semellanzas e as principais diferenzas entre ambos tratamentos, e asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época. 	CCEC - CCL - CSC - CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.6.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos e as lendas da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa, e valorando a súa influencia na arte e na literatura posterior a través de exemplos. 	CAA - CCEC - CCL
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.7.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, explicando os trazos que lles son propios, e describe as principais características dos ritos funerarios romanos, distinguindo as semellanzas e as diferenzas que presentan cos de hoxe en día. 	CSC - CMCCT - CCL - CCEC
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.8.1. Describe as principais manifestacións escultóricas e pictóricas da arte romana, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a súa cronoloxía aproximada. 	CCEC - CD
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.9.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores. 	CD - CSC - CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.9.2. Localiza nun mapa os principais exemplos de edificacións públicas romanas que forman parte do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a cronoloxía aproximada. 	CMCCT - CD - CAA
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.10.1. Enumera os elementos que compoñen a estrutura do exército romano e explica o seu funcionamento, atendendo á súa evolución ao longo dos períodos históricos 	CSC - CMCCT

BLOQUE 3. TEXTUS	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica de textos de dificultade graduada, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión. 	CCL - CAA
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de xeito global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece. 	CAA - CCL
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.3.1. Utiliza correctamente o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical incluída nos seus manuais e nas súas entradas, e localiza o significado de palabras que entrañen dificultade, identificando entre varias acepcións o sentido máis axeitado para a tradución do texto. 	CAA - CCL
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.4.1. Realiza comentarios sobre os principais trazos dos textos seleccionados e sobre os aspectos culturais presentes neles, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias. 	CSC - CCEC - CAA
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes. 	CMCCT - CCL
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto. 	CCL
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado. 	CCL

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA	COMPETENCIAS
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.5.1. Distingue e delimita as etapas do latín, recoñece e distingue a partir do étimo latino cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, e explica as evolucións que se producen nun caso e no outro. 	CCL - CAA - CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.5.2. Coñece exemplos de termos latinos que deron orixe tanto a unha palabra patrimonial como a un cultismo, e sinala as diferenzas de uso e significado entre ambos. 	CCL
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.5.3. Demostra a presenza do latín no século XXI en campos como a ciencia, a cultura, a publicidade, os medios de comunicación, internet e as redes sociais. 	CMCCT - CD - CCEC
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica. 	CCL - CAA
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados partindo do contexto ou de palabras da lingua propia ou doutras que coñece. 	CAA - CCL
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia. 	CD - CCL
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua. 	CMCCT - CCL
<ul style="list-style-type: none"> LAT1B7.3.1. Deduce o significado das palabras das linguas de España a partir dos étimos latinos. 	CAA - CCL
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.4.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado. 	CL
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.4.2. Relaciona palabras da mesma familia etimolóxica ou semántica. 	CAA - CD - CCL
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.5.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto adecuado cando se expresa na súa propia lingua. 	CCL - CCL

9. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS / *SINGULARITAS AD METHODOLOGIAM ATTINENS*

9.1 PRINCIPIOS METODOLÓXICOS NORMATIVOS/ *PRINCIPIA AD METHODOLOGIAM ATTINENTIA EX LEGE*

No artigo 27 do Decreto 86/2015, do 25 de xuño, establécense como principios metodolóxicos do Bacharelato os seguintes:

- Teranse en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado e as súas características individuais.
- Favorecerase o traballo individual e en grupo, o pensamento crítico e rigoroso, as técnicas e hábitos de investigación e a aplicación do aprendido.
- Usaranse as TIC como elemento para a aprendizaxe.
- Contribuirase a fomentar as habilidades de comprensión lectora e de uso da información e a capacidade de se expresar correctamente en público.
- Estimularase o uso, por parte do alumnado, e manexo adecuado da información en diferentes soportes e procedentes de diferentes fontes.
- As materias lingüísticas do centro asunirán establecer acordos, como mínimo, sobre incluírán, polo menos, acordos sobre a terminoloxía que se vaia empregar en cada unha delas, co fin de facilitar unha maior integración do currículo no ámbito lingüístico.

Desde o departamento de Latín, asumírase o desenvolvemento destes principios metodolóxicos legais con carácter xeral, en función das necesidades de desenvolvemento da materia ao longo do curso académico, sen prexuízo de establecer concrecións e melloras metodolóxicas específicas que faciliten o proceso de ensino-aprendizaxe.

9.2 ESPECIFICACIÓNS METODOLÓXICAS PARA LATÍN I / *SINGULARITATES AD METHODOLOGIAM ATTINENTES DE PRIMI CURSUS LATINA LINGUA*

Os contidos adaptados do currículo oficial ás decisións adoptadas polo departamento co fin de homoxeneizar o máximo posible os tres niveis de estudo que pode atoparse o alumnado ao longo das etapas de ESO e Bacharelato e que foron expresadas no apartado anterior desta programación (sen ningunha diminución de contidos, criterios ou estándares con respecto á distribución normativa) que se expresan nesta programación aparecen estruturados en 4 grandes bloques. Os

devanditos bloques refírense tanto a cuestións lingüísticas como a temas culturais, tendo en conta que ambos os dous aspectos constitúen dúas facetas inseparables e complementarias.

- No primeiro bloque (LINGUA LATINA, na nosa distribución), abordarase o estudo do latín como orixe das linguas romances, os elementos básicos da lingua latina, comezando por percorrer os sistemas de escritura coñecidos, para analizar despois a orixe e evolución do abecedario latino e a súa pronuncia; por outro lado, tamén se tratan, como é lóxico, aspectos netamente lingüísticos centrándose na morfoloxía e na sintaxe. Preténdese iniciar ao alumnado no concepto de flexión, estudando a estrutura interna das palabras e os seus elementos formais; a sintaxe tamén se ocupa de estudar as estruturas oracionais e os seus elementos e construcións máis característicos, introducindo progresivamente niveis de maior complexidade, co fin de interpretar e comprender textos.
- O segundo bloque (ROMA: HISTORIA ET VITA, na nosa distribución), dedicarase ao estudo da civilización latina, co fin de identificar non só os feitos máis importantes da súa historia, senón tamén os aspectos propios da súa organización política, social e militar, sen esquecer o estudo da vida cotiá, a relixión e a mitoloxía.
- O terceiro bloque (TEXTUS, coincidente na súa totalidade co de "Textos" da normativa), dedicarase a facer fincapé na necesidade de estudar desde os inicios a lingua no seu contexto real, como mecanismo de expresión intelectual e estética no que se exemplifican os contidos lingüísticos estudados. Ademais do labor de tradución, tratarase o latín como unha lingua viva coa que se traballará tamén a comunicación oral e escrita.
- O cuarto bloque (LEXICUM: VOCABULA ET DICTA, na nosa terminoloxía), abordará especialmente o estudo da etimoloxía, non só porque esta serve para poñer de manifesto o mantemento das raíces latinas nas linguas modernas, senón ademais porque axuda ao alumnado a adquirir unha mellor comprensión da súa propia lingua, e incorporándoos ao seu vocabulario habitual. Dedicarase un especial interese á composición e á derivación cultas, onde se analizan prefixos, lexemas e sufixos de orixe grecolatina. Abórdase tamén o estudo das locucións e as expresións latinas de uso actual, non só para coñecer o seu significado, senón tamén para saber empregalas no contexto adecuado.

A orientación metodolóxica utilizada é resultado da combinación de dous modelos complementarios: o discursivo-expositivo e experiencial, por un lado, e polo outro, o traballo autónomo do alumnado.

Entre os principios metodolóxicos nos que se basea a nosa proposta didáctica concreta para este curso de Latín 1º BACHARELATO están os seguintes:

- Potenciar as destrezas comunicativas (orais e escritas) do alumnado.
- Axustarse ao nivel de coñecementos adquiridos (avaliación inicial)
- Actividade (a través da resolución de tarefas) e experimentación (secuenciar o ensino para ir desde o máis simple ao máis complexo)
- Participación: activa (a través do diálogo, debate e reflexión), creativa (apostarase, entre outras posibilidades, pola redacción en latín de textos sinxelos e por manter pequenos coloquios en latín) e significativa
- Xeración de interese pola adquisición de coñecementos
- Personalización (medidas de atención específica)
- Funcionalidade
- Principio de interdisciplinabilidade con aprendizaxes conectadas con contidos doutras materias.

Os aspectos máis importantes da nosa proposta metodolóxica poden resumirse no seguinte:

- a) Realizar un estudo previo necesario da morfoloxía antes de entrar nas técnicas de tradución.
- b) Unir morfoloxía e sintaxe, xa que as palabras non aparecen illadas, senón relacionadas segundo forma e función.
- c) Dar ó estudo da cultura latina a relevancia que merece, sen considerala mero adorno, como base principal para a comprensión do mundo latino e das mensaxes que nos transmiten os seus autores.
- d) Harmonizar lingua e cultura, mediante conexións complementarias.
- e) Relacionar o home de hoxe cos seus devanceiros romanos e ver a influencia destes nos diversos campos da cultura occidental.

Somos sabedores de que non hai unha soa maneira de enfocar as unidades ou temas, e de que, en función do profesor, se pode adoptar unha perspectiva cultural, pola vía da lectura e comentario de textos, ou unha de carácter lingüístico e a través de textos só en latín. De todos modos, neste curso de 1º de BACHARELATO resulta conveniente centrarse naqueles aspectos esixibles para que o alumnado acade a finalidade básica que ten esta materia na etapa: que o alumnado, mediante a adquisición de certa competencia lingüística en latín e na/s súa/s propia/s lingua/s, poida acceder á comprensión de textos sinxelos de dificultade graduada. Sen esquecer que este 1º bacharelato é paso previo para a continuidade dun estudo máis en profundidade no 2º curso.

Será o profesorado quen decida a oportunidade de utilización dunha ou doutra vertente, partindo das seguintes consideracións:

- a) Textos en castelán ou galego, a xeito de guión informativo da temática de cada unidade.
- b) Textos en latín (elaborados ou adaptados ás veces, e auténticos sempre que sexa posible) que versarán sobre os contidos históricos e gramaticais. E experiencia demostra que textos auténticamente latinos deben estar reservados ó 2º curso.
- c) As explicacións fonéticas serán sinxelas para a comprensión de diversos fenómenos de evolución ás linguas manexadas polo alumno.
- d) Na morfoloxía prescindirase de complicacións innecesarias, cinguíndose ás estruturas regulares do latín clásico. En 2º curso, completárase con cuestións de morfoloxía irregular.
- e) En sintaxe, interconectarase o que ocorre en galego e castelán co que sucede en latín, centrándose a explicación en todo aquilo que ofrezca un uso diferente e que non teña equivalencia fácilmente deducible. A mecánica dunhas técnicas de aprendizaxe da análise e tradución de textos latinos debe completar o traballo durante este curso, que non debemos esquecer que é de inicio para emprender de forma máis específica a aprendizaxe de contidos deste ámbito en 2º curso, onde se completará o esquema das relacións sintácticas con especial interese no proceso de subordinación.
- f) Respecto do vocabulario, cremos que xa se debe iniciar no uso do dicionario en 1º curso (aínda que esta técnica se reduza ao espazo do 3º trimestre), porque a polisemia de determinados termos e a dificultade do seu manexo distrae da aprendizaxe nos primeiros momentos do segundo curso. Sería conveniente que nos dous primeiros trimestres se repartise a cada alumno un vocabulario mínimo e simplificado que lles sirva de axuda nas tarefas de tradución pero que tamén deban aprender de memoria.

10. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS / INSTRUMENTA ATQUE DIDACTICA SUBSIDIA

No presente curso, o profesorado que imparta a materia informará ao alumnado nos primeiros días lectivos sobre a necesidade ou non necesidade de adquirir un libro de texto. Para estes efectos, realizaranse, de ser o caso, as indicacións oportunas sobre a editorial, data de publicación e autor/es do mesmo. Para este curso o libro de texto que se vai utilizar corresponde ao de Editorial CASALS, Latín 1º Bachillerato.

Ademais de contar cun libro de texto, para este curso académico, co fin de contribuír desde a materia a favorecer o plan lectoescritor do centro, o alumnado de 1º de bacharelato deberá realizar a lectura obrigatoria dunha novela contemporánea (especialmente dirixida ao público xuvenil) de asunto romano:

- **En busca de una patria. La historia de la Eneida:** da autora Penélope Lively, publicado na editorial VICENS VIVES, Clásicos adaptados.:

Sobre a novela anterior realizaranse, por parte do alumnado, diferentes traballos de distinta categoría, en concreto relacionados co Bloque II e serán valorados dentro do marco de ponderación establecida para este bloque.

Por outro lado, entre os materiais e recursos didácticos que se empregarán para o desenvolvemento da materia Latín 1º BACHARELATO durante o presente curso académico, sen prexuízo de que se poidan complementar en determinados casos, en función das necesidades dunha mellor sistematización da aprendizaxe, estarán os seguintes:

- Material de estudo dos temas sobre a vida cotiá en Roma (elaborado polo departamento)
- Material de estudo dos procedementos de composición e derivación (elaborado polo departamento)
- Material de estudo de evolución fonética e léxica (elaborado polo departamento)
- Material de estudo das locucións e expresións latinas (elaborado polo departamento)
- Material de textos para a tradución de textos e autores "ad hoc" (elaborado polo departamento).
- Material de apoio sobre as elaboracións de traducións, conversas e composicións escritas (organizado polo departamento)

Ademais, complementarase co material dispoñible:

- Na biblioteca do centro
- No departamento de Latín
- Na rede

Como resulta obvio, o alumnado que curse esta materia deberá contar cun instrumento para tomar apuntamentos e gardar a información que se lle facilite para o seu estudo e realización de exercicios (caderno, carpeta ou similares), de uso exclusivo desta materia. En principio, agás no 3º trimestre, non se utilizará dicionario, pero o alumnado deberá contar no seu haber por avaliación cunha cantidade suficiente de léxico (proporcionada ou suxestionada polo departamento) para facer fronte a textos adaptados ao nivel de esixencia desta materia.

11. PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN / AESTIMATIONIS AGENDAE RATIO

Neste punto da programación desenvólvense aqueles apartados que están recollidos na sección vixésimo quinta ("Programacións didácticas") da Resolución do 30 de xullo de 2020, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento do curso académico 2020-2021, referidos en exclusiva ao proceso de aprendizaxe do alumnado, excluíndose aqueles puntos que xa foron abordados con carácter xeral no corpo común da programación do departamento.

Para o tratamento deste punto, tomarase como referencia a adaptación (por razóns de homoxeneidade vertical) a 4 bloques temáticos realizada polo departamento desde os bloques curriculares normativos, respectando os criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe establecidos nestes.

11.1 CONTIDOS E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE / CONTINENTES RES ATQUE EXEMPLARIA DISCENTIAE AESTIMABILIA

BLOQUE 1. LINGUA LATINA	
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
B1.1 Marco xeográfico da lingua	<ul style="list-style-type: none">LA1B1.1.1. Localiza nun mapa o marco xeográfico da lingua latina e a súa expansión, delimitando os seus ámbitos de influencia e colocando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.
B1.2 O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas	<ul style="list-style-type: none">LA1B1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, e delimita nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.
	<ul style="list-style-type: none">LA1B1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.
B1.3 Linguas de España: linguas romances e non romances	<ul style="list-style-type: none">LA1B1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe romances e non romances, localiza nun mapa as zonas onde se utilizan, delimita o marco xeográfico das linguas romances faladas no mundo e recoñece as súas características.
B2.1 .Orixes da escritura. Sistemas de escritura	<ul style="list-style-type: none">LAT1B2.1.1. Recoñece tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función, e describe os trazos que distinguen uns dos outros.
B2.2 Orixe e evolución do alfabeto latino	<ul style="list-style-type: none">LAT1B2.2.1. Explica a orixe do alfabeto latino, e a evolución e a adaptación dos signos do alfabeto grego.
	<ul style="list-style-type: none">LAT1B2.3.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do alfabeto latino, así como a súa evolución, sinala as adaptacións que se producen en cada unha e recoñece os tipos de alfabeto usados actualmente en Europa, en relación coas linguas que os empregan.
B2.3 Pronuncia do latín: tipos	<ul style="list-style-type: none">LAT1B2.4.1. Le con pronuncia e acentuación correctas textos latinos, identificando e reproducindo exemplos de diferentes tipos de pronuncia.
B3.1 Formantes das palabras	<ul style="list-style-type: none">LA1B3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.

B3.2 Tipos de palabras: variables e invariables	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.
B3.3 Concepto de declinación e de conxugación	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.3.1. Declina e/ou conxuga correctamente palabras propostas segundo a súa categoría, explicando e ilustrando con exemplos as características que diferencian os conceptos de declinación e conxugación
B3.4 Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.4.1. Enuncia e declina correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distinguíndoos a partir do seu enunciado e clasificándoos segundo a súa categoría e a súa declinación.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.
B3.5 Flexión verbal	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.5.1. Clasifica verbos segundo a súa conxugación partindo do seu enunciado e describe os trazos polos que se recoñecen os modelos de flexión verbal.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.5.3. Conxuga os tempos verbais máis frecuentes en voz activa e pasiva, aplicando correctamente os paradigmas correspondentes.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.6.1. Explica o uso dos temas verbais latinos, identificando correctamente as formas derivadas de cada un.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.6.2. Cambia de voz as formas verbais identificando e manexando con seguridade os formantes que expresan este accidente verbal.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.7.1. Distingue formas persoais e non persoais dos verbos, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.8.1. Traduce correctamente ao galego e ao castelán formas verbais latinas, e compara os tempos e os modos verbais presentes no latín cos do galego e os do castelán.
B4.1 Elementos da oración	<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.1.1. Analiza morfoloxicamente e sintacticamente frases e textos de dificultade graduada, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións que realizan na oración.
B4.2 Casos latinos	<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, explica as súas funcións dentro da oración e ilustra con exemplos a forma axeitada de traducilos.
B4.3 Concordancia	<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.
B4.4 Oración simple: oracións atributivas e predicativas	<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica e explica en cada caso as súas características.
B4.5 Oración composta: coordinación e subordinación	<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.5.1. Distingue as oracións simples das compostas e, dentro destas últimas, as coordinadas das subordinadas, os seus tipos e os nexos que as caracterizan, e sinala exemplos que expliquen en cada caso as súas características.
B4.6 Construcións de infinitivo e participio	<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.6.1. Identifica as funcións que realizan as formas non persoais (infinitivo e participio) dentro da oración e compara exemplos do seu uso.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.7.1. Recoñece, analiza e traduce correctamente as construcións de infinitivo e participio máis frecuentes, en relación con construcións análogas noutras linguas que coñece.

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
B5.1 Períodos da historia de Roma	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.1. Describe o marco histórico en que xorde e se desenvolve a civilización romana, sinala períodos dentro del e identifica en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.2. Distingue as etapas da historia de Roma, explicando os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.3. Sabe enmarcar determinados feitos históricos na civilización e no período histórico correspondente, ponos en contexto e relaciónaos con outras circunstancias contemporáneas.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.4. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.5. Describe os principais fitos históricos e os aspectos máis significativos da civilización latina, e analiza a súa influencia no devir histórico posterior.
B5.2 Romanización de Hispania e da Gallaecia	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.2.1. Explica a romanización de Hispania e da Gallaecia, describe as súas causas e delimita as súas fases.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.2.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e da Gallaecia, e sinala a súa influencia na historia posterior.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.3.1. Identifica e sinala nun mapa os restos arqueolóxicos máis salientables da romanización de Hispania e da Gallaecia, e descobre e relaciona as pezas arqueolóxicas romanas dos museos cos coñecementos adquiridos.
B5.3 Organización política e social de Roma	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.4.1. Describe os elementos que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.4.2. Describe a organización e a evolución da sociedade romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais.
B5.4 Mitoloxía e relixión. Ritos funerarios	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.5.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o ámbito de influencia, explica a súa xenealoxía e establece relacións entre os deuses.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.5.2. Identifica deuses, semideuses e heroes dentro do imaxinario mítico, e explica os principais aspectos que diferencian uns dos outros.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.6.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno, sinalando as semellanzas e as principais diferenzas entre ambos tratamentos, e asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.6.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos e as lendas da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa, e valorando a súa influencia na arte e na literatura posterior a través de exemplos.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.7.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, explicando os trazos que lles son propios, e describe as principais características dos ritos funerarios romanos, distinguindo as semellanzas e as diferenzas que presentan cos de hoxe en día.

B5.5 Arte romana	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.8.1. Describe as principais manifestacións escultóricas e pictóricas da arte romana, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a súa cronoloxía aproximada.
B5.6 Obras públicas e urbanismo	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.9.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.9.2. Localiza nun mapa os principais exemplos de edificacións públicas romanas que forman parte do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a cronoloxía aproximada.
B5.7 O exército	<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.10.1. Enumera os elementos que compoñen a estrutura do exército romano e explica o seu funcionamento, atendendo á súa evolución ao longo dos períodos históricos

BLOQUE 3. TEXTUS	
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
B6.1 Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica	<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica de textos de dificultade graduada, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.
B6.2 Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias	<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de xeito global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.
B6.3 Iniciación ás técnicas da tradución	<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.3.1. Utiliza correctamente o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical incluída nos seus manuais e nas súas entradas, e localiza o significado de palabras que entrañen dificultade, identificando entre varias acepcións o sentido máis axeitado para a tradución do texto.
B6.4 Lectura comprensiva e comentario de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos B6.5 Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e lingua propia	<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.4.1. Realiza comentarios sobre os principais trazos dos textos seleccionados e sobre os aspectos culturais presentes neles, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.
B6.6 Producción de pequenos textos en lingua latina	<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.
	<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA	
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
B1.4 Orixe, evolución e etapas do latín. Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos	• LA1B1.5.1. Distingue e delimita as etapas do latín, recoñece e distingue a partir do étimo latino cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, e explica as evolucións que se producen nun caso e no outro.
	• LA1B1.5.2. Coñece exemplos de termos latinos que deron orixe tanto a unha palabra patrimonial como a un cultismo, e sinala as diferenzas de uso e significado entre ambos.
	• LA1B1.5.3. Demostra a presenza do latín no século XXI en campos como a ciencia, a cultura, a publicidade, os medios de comunicación, internet e as redes sociais.
B1.5 Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán	• LA1B1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica.
B7.1 Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia	• LA1B7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados partindo do contexto ou de palabras da lingua propia ou doutras que coñece.
	• LA1B7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.
B7.2 Composición e derivación cultas. Lexemas, prefixos e sufixos	• LA1B7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.
B7.3 Mantemento de elementos lingüísticos latinos	• LAT1B7.3.1. Deduce o significado das palabras das linguas de España a partir dos étimos latinos.
	• LA1B7.4.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.
	• LA1B7.4.2. Relaciona palabras da mesma familia etimolóxica ou semántica.
B7.4 Locucións latinas de uso actual	• LA1B7.5.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto adecuado cando se expresa na súa propia lingua.

11.2 CONTIDOS E CRITERIOS DE AVALIACIÓN / RES CONTINENTES ATQUE IUDICANDI NORMAE

BLOQUE 1. LINGUA LATINA	
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN
B1.1 Marco xeográfico da lingua	B1.1 Coñecer e localizar en mapas o marco xeográfico da lingua latina
B1.2 O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas	B1.2 Identificar o indoeuropeo como a lingua nai da maioría das linguas faladas en Europa hoxe en día
	B1.3 Agrupar as linguas indoeuropeas en familias lingüísticas e localizalas nun mapa.
B1.3 Linguas de España: linguas romances e non romances	B1.4 Coñecer as orixes das linguas faladas en España, clasificalas e localizalas nun mapa, e delimitar o marco xeográfico das linguas romances faladas no mundo, recoñecendo as súas características
B2.1 .Orixe da escritura. Sistemas de escritura	B2.1 Recoñecer sistemas de escritura e distinguilos do alfabeto

B2.2 Orixe e evolución do alfabeto latino	B2.2 Distinguir as fases da evolución do alfabeto latino, desde a súa orixe ata o alfabeto de época clásica
	B2.3 Coñecer a orixe do alfabeto nas linguas modernas
B2.3 Pronuncia do latín: tipos	B2.4 Coñecer e aplicar con corrección as normas básicas da pronuncia en latín e distinguir os seus tipos
B3.1 Formantes das palabras	B3.1 Coñecer, identificar e distinguir os formantes das palabras
B3.2 Tipos de palabras: variables e invariables	B3.2 Distinguir os tipos de palabras a partir do seu enunciado
B3.3 Concepto de declinación e de conxugación	B3.3 Comprender o concepto de declinación e conxugación
B3.4 Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes	B3.4 Coñecer as declinacións, encadrar as palabras dentro da súa categoría e declinalas, enuncialas e declinalas correctamente
B3.5 Flexión verbal	B3.5 Coñecer as conxugacións, encadrar os verbos dentro da súa conxugación, enuncialos e conxugalos correctamente
	B3.6 Analizar o funcionamento dos temas verbais latinos de presente e de perfecto, e recoñecer as formas dos tempos verbais formados a partir deles, tanto en voz activa como voz pasiva
	B3.7 Diferenciar formas persoais e non persoais do verbo, e recoñecer as categorías gramaticais presentes en cada unha
	B3.8 Traducir ao galego e ao castelán as formas verbais latinas e comparar os sistemas verbais
• B4.1. Elementos da oración.	• B4.1. Coñecer e analizar as funcións das palabras na oración.
• B4.2. Casos latinos.	• B4.2. Coñecer os nomes dos casos latinos, identificar as principais funcións que realizan na oración e saber traducir os casos á lingua materna adecuadamente.
• B4.3. Concordancia.	• B4.3. Recoñecer as regras de concordancia na lingua latina e a súa correspondencia no galego e no castelán.
• B4.4. Oración simple: oracións atributivas e predicativas.	• B4.4. Recoñecer e clasificar os tipos de oración simple.
• B4.5. Oración composta: coordinación e subordinación.	• B4.5. Distinguir as oracións simples das compostas e, dentro destas últimas, as coordinadas das subordinadas.
• B4.6. Construcións de infinitivo e de participio.	• B4.6. Coñecer as funcións das formas non persoais nas oracións: infinitivo e participio.
• B4.6. Construcións de infinitivo e de participio.	B4.7. Identificar, distinguir e traducir correctamente as construcións de infinitivo e participio máis frecuentes.

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN
B5.1 Períodos da historia de Roma	B5.1. Coñecer os feitos históricos das etapas da historia de Roma, encadralos no seu período correspondente e realizar eixes cronolóxicos.
B5.2 Romanización de Hispania e da Gallaecia	B5.2 Coñecer os feitos históricos principais da romanización de Hispania e da Gallaecia, e realizar eixes cronolóxicos
B5.2 Romanización de Hispania e da Gallaecia	B5.3 Recoñecer as pegadas da romanización nos principais depósitos arqueolóxicos e museos
B5.3 Organización política e social de Roma	B5.4 Coñecer a organización política e social de Roma e recoñecer o seu mantemento actual.
B5.4 Mitoloxía e relixión. Ritos funerarios	B5.5 Coñecer os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina

B5.4 Mitoloxía e relixión. Ritos funerarios	B5.6 Coñecer os deuses, os mitos, os heroes e as lendas latinas principais, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais
B5.4 Mitoloxía e relixión. Ritos funerarios	B5.7 Coñecer e comparar coas actuais as características da relixiosidade e da relixión latinas, os cultos privados e os ritos funerarios
B5.5 Arte romana	B5.8 Coñecer as características fundamentais da arte romana e describir algunhas das súas manifestacións máis importantes
B5.6 Obras públicas e urbanismo	B5.9 Identificar os trazos máis destacados das edificacións públicas e do urbanismo romano, e sinalar a súa presenza dentro do patrimonio histórico de España e Europa.
B5.7 O exército	B5.10 Describir a estrutura e o funcionamento do exército romano, e distinguir as etapas na súa evolución

BLOQUE 3. TEXTUS	
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN
B6.1 Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica	• B6.1. Coñecer e aplicar os coñecementos fonolóxicos, morfolóxicos, sintácticos e léxicos da lingua latina para a interpretación, a tradución e a retroversión de textos de dificultade progresiva.
B6.2 Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias	• B6.2. Comparar as estruturas latinas coas das linguas propias.
B6.3 Iniciación ás técnicas da tradución	• B6.3. Utilizar correctamente manuais e dicionarios, recoñecendo e analizando toda a información que proporcionan.
B6.4 Lectura comprensiva e comentario de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos	• B6.4. Realizar a través dunha lectura comprensiva a análise e o comentario do contido e da estrutura de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos.
B6.5 Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e lingua propia	
B6.5 Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e lingua propia	
B6.6 Producción de pequenos textos en lingua latina	• B6.5. Redactar en lingua latina pequenos textos de produción propia.
B6.6 Producción de pequenos textos en lingua latina	• B6.6. Realizar pequenos coloquios en latín con frases sinxelas e de dificultade progresiva

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA	
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN
B1.4 Orixe, evolución e etapas do latín. Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos	• B1.5. Distinguir as principais etapas na evolución do latín e recoñecer e identificar palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.
B1.5 Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán	B1.6. Coñecer e aplicar as regras fundamentais da evolución fonética, e recoñecer os procesos de evolución semántica do latín ao galego e ao castelán partindo dos étimos latinos.
B7.1 Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia	• B7.1. Coñecer, identificar e traducir o léxico latino transparente e as palabras de maior frecuencia.
B7.2 Composición e derivación cultas. Lexemas, prefixos e sufixos	• B7.2. Distinguir e coñecer o significado dos principais prefixos e sufixos que interveñen na composición e na derivación culta.
B7.3 Mantemento de elementos lingüísticos latinos	• B7.3. Establecer mediante mecanismos de inferencia as relacións existentes entre determinados étimos latinos e os derivados en linguas romances.
	• B7.4. Identificar e explicar os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas dos/das estudantes.
B7.4 Locucións latinas de uso actual	• B7.5. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregarlas nun contexto axeitado.

11.3 RELACIÓN DE ESTÁNDARES, TIPOLOXÍA E PONDERACIÓN / EXEMPLARIUM TABULA. GENUS ATQUE COMPUTATIO

BLOQUE 1. LINGUA LATINA			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR B = Básico NB = Non básico	PONDERACIÓN ESTÁNDAR RESPECTO DO GLOBAL DE BLOQUE	PONDERACIÓN GLOBAL DE BLOQUE
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.1.1. Localiza nun mapa o marco xeográfico da lingua latina e a súa expansión, delimitando os seus ámbitos de influencia e colocando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica. 	NB	<p>Estándares básicos: 0,25 Est. non básicos: 0,18</p> <p>Nas probas escritas o Bloque 1 pondera o 60% do total da puntuación outorgada á proba completa.</p> <p>En consecuencia, as cuestións (e, polo tanto, os estándares, con independencia da súa tipoloxía) que aparezan neste bloque sumarán en total 6 puntos, é dicir, o 60% do total da proba.</p> <p>Todas as probas escritas estarán estruturadas en 4 bloques, que son os establecidos nesta programación coa súa equivalencia en puntos e a súa ponderación global con respecto á totalidade da proba.</p>	<p>60 %</p> <p>(= 6 puntos)</p>
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, e delimita nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe romances e non romances, localiza nun mapa as zonas onde se utilizan, delimita o marco xeográfico das linguas romances faladas no mundo e recoñece as súas características. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LAT1B2.1.1. Recoñece tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función, e describe os trazos que distinguen uns dos outros. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LAT1B2.2.1. Explica a orixe do alfabeto latino, e a evolución e a adaptación dos signos do alfabeto grego. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LAT1B2.3.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do alfabeto latino, así como a súa evolución, sinala as adaptacións que se producen en cada unha e recoñece os tipos de alfabeto usados actualmente en Europa, en relación coas linguas que os empregan. 	NB		
<p>LAT1B2.4.1. Le con pronuncia e acentuación correctas textos latinos, identificando e reproducindo exemplos de diferentes tipos de pronuncia.</p>	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.3.1. Declina e/ou conxuga correctamente palabras propostas segundo a súa categoría, explicando e ilustrando con exemplos as características que diferencian os conceptos de declinación e conxugación 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.4.1. Enuncia e declina correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distinguíndoos a partir do seu enunciado e clasificándoos segundo a súa categoría e a súa declinación. 	B	<p>Estándares básicos: 0,25 Est. non básicos: 0,18</p> <p>Nas probas escritas o Bloque 1 pondera o 60% do total da puntuación outorgada á proba completa.</p> <p>En consecuencia, as</p>	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente. 	B		

<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.5.1. Clasifica verbos segundo a súa conxugación partindo do seu enunciado e describe os trazos polos que se recoñecen os modelos de flexión verbal. 	B	<p>cuestións (e, polo tanto, os estándares, con independencia da súa tipoloxía) que aparezan neste bloque sumarán en total 6 puntos, é dicir, o 60% do total da proba.</p> <p>Todas as probas escritas estarán estruturadas en 4 bloques, que son os establecidos nesta programación coa súa equivalencia en puntos e a súa ponderación global con respecto á totalidade da proba</p>	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.5.3. Conxuga os tempos verbais máis frecuentes en voz activa e pasiva, aplicando correctamente os paradigmas correspondentes. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.6.1. Explica o uso dos temas verbais latinos, identificando correctamente as formas derivadas de cada un. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.6.2. Cambia de voz as formas verbais identificando e manexando con seguridade os formantes que expresan este accidente verbal. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.7.1. Distingue formas persoais e non persoais dos verbos, explica os trazos que permiten identificarlas e define criterios para clasificalas. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.8.1. Traduce correctamente ao galego e ao castelán formas verbais latinas, e compara os tempos e os modos verbais presentes no latín cos do galego e os do castelán. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.1.1. Analiza morfoloxicamente e sintacticamente frases e textos de dificultade graduada, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións que realizan na oración. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, explica as súas funcións dentro da oración e ilustra con exemplos a forma axeitada de traducilos. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica e explica en cada caso as súas características. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.5.1. Distingue as oracións simples das compostas e, dentro destas últimas, as coordinadas das subordinadas, os seus tipos e os nexos que as caracterizan, e sinala exemplos que expliquen en cada caso as súas características. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.6.1. Identifica as funcións que realizan as formas non persoais (infinitivo e participio) dentro da oración e compara exemplos do seu uso. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.7.1. Recoñece, analiza e traduce correctamente as construcións de infinitivo e participio máis frecuentes, en relación con construcións análogas noutras linguas que coñece. 	B		

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR B = Básico NB = Non básico	PONDERACIÓN ESTÁNDAR RESPECTO DO GLOBAL DE BLOQUE	PONDERACIÓN GLOBAL DE BLOQUE
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.1. Describe o marco histórico en que xorde e se desenvolve a civilización romana, sinala períodos dentro del e identifica en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións 	NB	Est. básicos: 0,125 Est. non básicos: 0,05 Nas probas escritas o Bloque 2 pondera o 15% do total da puntuación outorgada á proba completa. En consecuencia, as cuestións (e, polo tanto, os estándares, con independencia da súa tipoloxía) que aparezan neste bloque sumarán en total 1,5 puntos, é dicir, o 15% do total da proba. Todas as probas escritas estarán estruturadas en 4 bloques, que son os establecidos nesta programación coa súa equivalencia en puntos e a súa ponderación global con respecto á totalidade da proba	15% (= 1,5 puntos)
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.2. Distingue as etapas da historia de Roma, explicando os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.3. Sabe enmarcar determinados feitos históricos na civilización e no período histórico correspondente, ponos en contexto e relacións con outras circunstancias contemporáneas. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.4. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.5. Describe os principais fitos históricos e os aspectos máis significativos da civilización latina, e analiza a súa influencia no devir histórico posterior. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.2.1. Explica a romanización de Hispania e da Gallaecia, describe as súas causas e delimita as súas fases. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.2.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e da Gallaecia, e sinala a súa influencia na historia posterior. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.3.1. Identifica e sinala nun mapa os restos arqueolóxicos máis salientables da romanización de Hispania e da Gallaecia, e descobre e relaciona as pezas arqueolóxicas romanas dos museos cos coñecementos adquiridos. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.4.1. Describe os elementos que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.4.2. Describe a organización e a evolución da sociedade romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.5.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o ámbito de influencia, explica a súa xenealoxía e establece relacións entre os deuses. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.5.2. Identifica deuses, semideuses e heroes dentro do imaxinario mítico, e explica os principais aspectos que diferencian uns dos outros. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.6.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno, sinalando as semellanzas e as principais diferenzas entre ambos tratamentos, e asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.6.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos e as lendas da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa, e valorando a súa influencia na arte e na literatura posterior a través de exemplos. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.7.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, explicando os trazos que lles son propios, e describe as principais características dos ritos funerarios romanos, distinguindo as semellanzas e as diferenzas que presentan cos de hoxe en día. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.8.1. Describe as principais manifestacións escultóricas e pictóricas da arte romana, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a súa cronoloxía aproximada. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.9.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.9.2. Localiza nun mapa os principais exemplos de edificacións públicas romanas que forman parte do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a cronoloxía aproximada. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.10.1. Enumera os elementos que compoñen a estrutura do exército romano e explica o seu funcionamento, atendendo á súa evolución ao longo dos períodos históricos 	NB		

BLOQUE 3. TEXTUS			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR B = Básico NB = Non básico	PONDERACIÓN ESTÁNDAR RESPECTO DO GLOBAL DE BLOQUE	PONDERACIÓN GLOBAL DE BLOQUE
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica de textos de dificultade graduada, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión. 	B	Est. básicos: 0,25 Est. non básicos: 0,08 Nas probas escritas o Bloque 3 pondera o 12,5% do total da puntuación outorgada á proba completa. En consecuencia, as cuestións (e, polo tanto, os estándares, con independencia da súa tipoloxía) que aparecen neste bloque sumarán en total 1,25 puntos, é dicir, o 12, 5% do total da proba. Todas as probas escritas estarán estruturadas en 4 bloques, que son os establecidos nesta programación coa súa equivalencia en puntos e a súa ponderación global con respecto á totalidade da proba	12,5 % (=1,25 puntos)
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de xeito global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.3.1. Utiliza correctamente o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical incluída nos seus manuais e nas súas entradas, e localiza o significado de palabras que entrañen dificultade, identificando entre varias acepcións o sentido máis axeitado para a tradución do texto. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.4.1. Realiza comentarios sobre os principais trazos dos textos seleccionados e sobre os aspectos culturais presentes neles, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado. 	B		

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR B = Básico NB = Non básico	PONDERACIÓN ESTÁNDAR RESPECTO DO GLOBAL DE BLOQUE	PONDERACIÓN GLOBAL DE BLOQUE
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.5.1. Distingue e delimita as etapas do latín, recoñece e distingue a partir do étimo latino cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, e explica as evolucións que se producen nun caso e no outro. 	NB	Estándares básicos: 0,17 Est. non básicos: 0,05 Nas probas escritas o Bloque 4 pondera o 12,5% do total da puntuación outorgada á proba completa. En consecuencia, as cuestións (e, polo tanto, os estándares, con independencia da súa tipoloxía) que aparecen neste bloque sumarán en total 1,25 puntos, é dicir, o 12, 5% do total da proba. Todas as probas escritas estarán estruturadas en 4 bloques, que son os establecidos nesta programación coa súa equivalencia en puntos e a súa ponderación global con respecto á totalidade da proba	12,5 % (= 1,25 puntos)
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.5.2. Coñece exemplos de termos latinos que deron orixe tanto a unha palabra patrimonial como a un cultismo, e sinala as diferenzas de uso e significado entre ambos. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.5.3. Demostra a presenza do latín no século XXI en campos como a ciencia, a cultura, a publicidade, os medios de comunicación, internet e as redes sociais. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados partindo do contexto ou de palabras da lingua propia ou doutras que coñece. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LAT1B7.3.1. Deduce o significado das palabras das linguas de España a partir dos étimos latinos. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.4.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado. 	B		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.4.2. Relaciona palabras da mesma familia etimolóxica ou semántica. 	NB		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B7.5.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregarlas no seu contexto adecuado cando se expresa na súa propia lingua. 	B		

11.4. TEMPORALIZACIÓN/ *DISPOSITIO AD TEMPUS*

11.4.1 ESTÁNDARES BÁSICOS DE APRENDIZAXE / *PRAECIPUA INSTITUTIONIS EXEMPLARIA*

BLOQUE 1. LINGUA LATINA		Ponderación do bloque: 60% (= 6 puntos)			
ESTÁNDARES BÁSICOS DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR / GLOBAL BLOQUE	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
			1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
• LA1B1.1.1. Localiza nun mapa o marco xeográfico da lingua latina e a súa expansión, delimitando os seus ámbitos de influencia e colocando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	NB	0,18	X		
• LA1B1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, e delimita nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.	NB	0,18	X		
• LA1B1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	NB	0,18	X		
• LA1B1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe romances e non romances, localiza nun mapa as zonas onde se utilizan, delimita o marco xeográfico das linguas romances faladas no mundo e recoñece as súas características.	B	0,25	X		
• LAT1B2.1.1. Recoñece tipos de escritura e clasifícaaos consonte a súa natureza e a súa función, e describe os trazos que distinguen uns dos outros.	NB	0,18	X		
• LAT1B2.2.1. Explica a orixe do alfabeto latino, e a evolución e a adaptación dos signos do alfabeto grego.	B	0,25	X		
• LAT1B2.3.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do alfabeto latino, así como a súa evolución, sinala as adaptacións que se producen en cada unha e recoñece os tipos de alfabeto usados actualmente en Europa, en relación coas linguas que os empregan.	NB	0,18	X		
LAT1B2.4.1. Le con pronuncia e acentuación correctas textos latinos, identificando e reproducindo exemplos de diferentes tipos de pronuncia.	B	0,25	X	X	X
• LA1B3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	NB	0,18	X		

· LA1B3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	NB	0,18	X		
· LA1B3.3.1. Declina e/ou conxuga correctamente palabras propostas segundo a súa categoría, explicando e ilustrando con exemplos as características que diferencian os conceptos de declinación e conxugación	B	0,25	X	X	X
· LA1B3.4.1. Enuncia e declina correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distinguíndoos a partir do seu enunciado e clasificándoo segundo a súa categoría e a súa declinación.	B	0,25	X	X	X
· LA1B3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	B	0,25	X	X	X
· LA1B3.5.1. Clasifica verbos segundo a súa conxugación partindo do seu enunciado e describe os trazos polos que se recoñecen os modelos de flexión verbal.	B	0,25	X	X	X
· LA1B3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación.	B	0,25		X	X
· LA1B3.5.3. Conxuga os tempos verbais máis frecuentes en voz activa e pasiva, aplicando correctamente os paradigmas correspondentes.	B	0,25		X	X
· LA1B3.6.1. Explica o uso dos temas verbais latinos, identificando correctamente as formas derivadas de cada un.	NB	0,18			X
· LA1B3.6.2. Cambia de voz as formas verbais identificando e manexando con seguridade os formantes que expresan este accidente verbal.	B	0,25		X	X
· LA1B3.7.1. Distingue formas persoais e non persoais dos verbos, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	NB	0,18	X	X	X
· LA1B3.8.1. Traduce correctamente ao galego e ao castelán formas verbais latinas, e compara os tempos e os modos verbais presentes no latín cos do galego e os do castelán.	B	0,25		X	X
· LA1B4.1.1. Analiza morfoloxicamente e sintacticamente frases e textos de dificultade graduada, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións que realizan na oración.	B	0,25	X	X	X
· LA1B4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, explica as súas funcións dentro da oración e ilustra con exemplos a forma axeitada de traducilos.	B	0,25		X	X

<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso. 	NB	0,18		X	X
<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica e explica en cada caso as súas características. 	NB	0,18		X	X
<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.5.1. Distingue as oracións simples das compostas e, dentro destas últimas, as coordinadas das subordinadas, os seus tipos e os nexos que as caracterizan, e sinala exemplos que expliquen en cada caso as súas características. 	B	0,25			X
<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.6.1. Identifica as funcións que realizan as formas non persoais (infinitivo e participio) dentro da oración e compara exemplos do seu uso. 	B	0,25			X
<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.7.1. Recoñece, analiza e traduce correctamente as construcións de infinitivo e participio máis frecuentes, en relación con construcións análogas noutras linguas que coñece. 	B	0,25			X

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA		Ponderación do bloque: 15% (= 1, 5 puntos)			
ESTÁNDARES BÁSICOS DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR /GLOBAL BLOQUE	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
			1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
· LA1B5.1.1. Describe o marco histórico en que xorde e se desenvolve a civilización romana, sinala períodos dentro del e identifica en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións	NB	0,05	X		
· LA1B5.1.2. Distingue as etapas da historia de Roma, explicando os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.	B	0,125	X		
· LA1B5.1.3. Sabe enmarcar determinados feitos históricos na civilización e no período histórico correspondente, ponos en contexto e relacións con outras circunstancias contemporáneas.	NB	0,05	X		
· LA1B5.1.4. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información	NB	0,05	X		
· LA1B5.1.5. Describe os principais fitos históricos e os aspectos máis significativos da civilización latina, e analiza a súa influencia no devir histórico posterior.	NB	0,05	X		
· LA1B5.2.1. Explica a romanización de Hispania e da Gallaecia, describe as súas causas e delimita as súas fases.	B	0,125		X	
· LA1B5.2.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e da Gallaecia, e sinala a súa influencia na historia posterior.	NB	0,05		X	
· LA1B5.3.1. Identifica e sinala nun mapa os restos arqueolóxicos máis salientables da romanización de Hispania e da Gallaecia, e descobre e relaciona as pezas arqueolóxicas romanas dos museos cos coñecementos adquiridos.	B	0,125		X	
· LA1B5.4.1. Describe os elementos que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.	B	0,125			X
· LA1B5.4.2. Describe a organización e a evolución da sociedade romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais.	NB	0,05			X

<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.5.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o ámbito de influencia, explica a súa xenealoxía e establece relacións entre os deuses. 	B	0,125			X
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.5.2. Identifica deuses, semideuses e heroes dentro do imaxinario mítico, e explica os principais aspectos que diferencian uns dos outros. 	NB	0,05		X	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.6.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno, sinalando as semellanzas e as principais diferenzas entre ambos tratamentos, e asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época. 	NB	0,05		X	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.6.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos e as lendas da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa, e valorando a súa influencia na arte e na literatura posterior a través de exemplos. 	NB	0,05		X	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.7.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, explicando os trazos que lles son propios, e describe as principais características dos ritos funerarios romanos, distinguindo as semellanzas e as diferenzas que presentan cos de hoxe en día. 	B	0,125		X	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.8.1. Describe as principais manifestacións escultóricas e pictóricas da arte romana, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a súa cronoloxía aproximada. 	B	0,125			X
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.9.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores. 	B	0,125			X
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.9.2. Localiza nun mapa os principais exemplos de edificacións públicas romanas que forman parte do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a cronoloxía aproximada. 	NB	0,05			X
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.10.1. Enumera os elementos que compoñen a estrutura do exército romano e explica o seu funcionamento, atendendo á súa evolución ao longo dos períodos históricos 	NB	0,05	X		

BLOQUE 3. TEXTUS		Ponderación do bloque: 12, 5% (= 1, 25 puntos)			
ESTÁNDARES BÁSICOS DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR /GLOBAL BLOQUE	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
			1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
• LA1B6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica de textos de dificultade graduada, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	B	0,25	X	X	X
• LA1B6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de xeito global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.	NB	0,08		X	X
• LA1B6.3.1. Utiliza correctamente o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical incluída nos seus manuais e nas súas entradas, e localiza o significado de palabras que entrañen dificultade, identificando entre varias acepcións o sentido máis axeitado para a tradución do texto.	B	0,25		X	X
• LA1B6.4.1. Realiza comentarios sobre os principais trazos dos textos seleccionados e sobre os aspectos culturais presentes neles, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	NB	0,08		X	X
• LA1B6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.	NB	0,08			X
• LA1B6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	B	0,25		X	X
• LA1B6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	B	0,25		X	X

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA		Ponderación do bloque: 12, 5% (= 1, 25 puntos)			
ESTÁNDARES BÁSICOS DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR /GLOBAL BLOQUE	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
			1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
• LA1B1.5.1. Distingue e delimita as etapas do latín, recoñece e distingue a partir do étimo latino cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, e explica as evolucións que se producen nun caso e no outro.	NB	0,05	X	X	X
• LA1B1.5.2. Coñece exemplos de termos latinos que deron orixe tanto a unha palabra patrimonial como a un cultismo, e sinala as diferenzas de uso e significado entre ambos.	B	0,17	X	X	X
• LA1B1.5.3. Demostra a presenza do latín no século XXI en campos como a ciencia, a cultura, a publicidade, os medios de comunicación, internet e as redes sociais.	B	0,17		X	X
• LA1B1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica.	B	0,17		X	X
• LA1B7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados partindo do contexto ou de palabras da lingua propia ou doutras que coñece.	NB	0,05	X	X	X
• LA1B7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	NB	0,05	X	X	X
• LA1B7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	B	0,17	X	X	X
• LAT1B7.3.1. Deduce o significado das palabras das linguas de España a partir dos étimos latinos.	NB	0,05	X	X	X
• LA1B7.4.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	B	0,17	X	X	X
• LA1B7.4.2. Relaciona palabras da mesma familia etimolóxica ou semántica.	NB	0,05	X	X	X
• LA1B7.5.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto adecuado cando se expresa na súa propia lingua.	B	0,17	X	X	X

11.4.2 A) TIPO E NÚMERO DE ESTÁNDARES POR BLOQUE EN CADA AVALIACIÓN / *EXEMPLARIUM GENUS ET NUMERUS IN THEMATIBUS EX QUAQUE AESTIMATIONE*

1ª Avaluación (32)		2ª Avaluación (38)		3ª Avaluación (42)	
Estándares básicos	Estándares non básicos	Estándares básicos	Estándares non básicos	Estándares básicos	Estándares non básicos
14	18	24	14	28	14
1º bloque: 8					
1º bloque: 8	1º bloque: 8	1º bloque: 11	1º bloque: 3	1º bloque: 14	1º bloque: 4
2º bloque: 1	2º bloque: 5	2º bloque: 3	2º bloque: 4	2º bloque: 4	2º bloque: 2
3º bloque: 1	3º bloque: -	3º bloque: 4	3º bloque: 2	3º bloque: 4	3º bloque: 3
4º bloque: 4	4º bloque: 5	4º bloque: 6	4º bloque: 5	4º bloque: 6	4º bloque: 5

11.4.2 B) ESTÁNDARES POR BLOQUE EN CADA AVALIACIÓN/ EXEMPLARIA IN THEMATIBUS EX QUAQUE AESTIMATIONE

1ª AVALIACIÓN (AESTIMATIO PRIMA)

BLOQUE 1. LINGUA LATINA	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.1.1. Localiza nun mapa o marco xeográfico da lingua latina e a súa expansión, delimitando os seus ámbitos de influencia e colocando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica. 	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, e delimita nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión. 	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificarlas e define criterios para clasificalas.
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan. 	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.3.1. Declina e/ou conxuga correctamente palabras propostas segundo a súa categoría, explicando e ilustrando con exemplos as características que diferencian os conceptos de declinación e conxugación
<ul style="list-style-type: none"> LA1B1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe romances e non romances, localiza nun mapa as zonas onde se utilizan, delimita o marco xeográfico das linguas romances faladas no mundo e recoñece as súas características. 	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.4.1. Enuncia e declina correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distinguíndoos a partir do seu enunciado e clasificándoo segundo a súa categoría e a súa declinación.
<ul style="list-style-type: none"> LAT1B2.1.1. Recoñece tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función, e describe os trazos que distinguen uns dos outros. 	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.
<ul style="list-style-type: none"> LAT1B2.2.1. Explica a orixe do alfabeto latino, e a evolución e a adaptación dos signos do alfabeto grego. 	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.5.1. Clasifica verbos segundo a súa conxugación partindo do seu enunciado e describe os trazos polos que se recoñecen os modelos de flexión verbal.
<ul style="list-style-type: none"> LAT1B2.3.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do alfabeto latino, así como a súa evolución, sinala as adaptacións que se producen en cada unha e recoñece os tipos de alfabeto usados actualmente en Europa, en relación coas linguas que os empregan. 	<ul style="list-style-type: none"> LA1B3.7.1. Distingue formas persoais e non persoais dos verbos, explica os trazos que permiten identificarlas e define criterios para clasificalas.
<ul style="list-style-type: none"> LAT1B2.4.1. Le con pronuncia e acentuación correctas textos latinos, identificando e reproducindo exemplos de diferentes tipos de pronuncia. 	<ul style="list-style-type: none"> LA1B4.1.1. Analiza morfoloxicamente e sintacticamente frases e textos de dificultade graduada, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións que realizan na oración.

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA

- LA1B5.1.1. Describe o marco histórico en que xorde e se desenvolve a civilización romana, sinala períodos dentro del e identifica en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións
- **LA1B5.1.2. Distingue as etapas da historia de Roma, explicando os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras.**
- LA1B5.1.3. Sabe enmarcar determinados feitos históricos na civilización e no período histórico correspondente, ponos en contexto e relaciónaos con outras circunstancias contemporáneas.
- LA1B5.1.4. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información
- LA1B5.1.5. Describe os principais fitos históricos e os aspectos máis significativos da civilización latina, e analiza a súa influencia no devir histórico posterior.
- LA1B5.10.1. Enumera os elementos que compoñen a estrutura do exército romano e explica o seu funcionamento, atendendo á súa evolución ao longo dos períodos históricos

BLOQUE 3. TEXTUS

- LA1B6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica de textos de dificultade graduada, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA

• LA1B1.5.1. Distingue e delimita as etapas do latín, recoñece e distingue a partir do étimo latino cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, e explica as evolucións que se producen nun caso e no outro.	• LAT1B7.3.1. Deduce o significado das palabras das linguas de España a partir dos étimos latinos.
• LA1B1.5.2. Coñece exemplos de termos latinos que deron orixe tanto a unha palabra patrimonial como a un cultismo, e sinala as diferenzas de uso e significado entre ambos.	• LA1B7.4.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.
• LA1B7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados partindo do contexto ou de palabras da lingua propia ou doutras que coñece.	• LA1B7.4.2. Relaciona palabras da mesma familia etimolóxica ou semántica.
• LA1B7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	• LA1B7.5.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregarlas no seu contexto adecuado cando se expresa na súa propia lingua.
• LA1B7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	

2ª AVALIACIÓN (AESTIMATIO SECUNDA)

BLOQUE 1. LINGUA LATINA	
<ul style="list-style-type: none"> · LAT1B2.4.1. Le con pronuncia e acentuación correctas textos latinos, identificando e reproducindo exemplos de diferentes tipos de pronuncia. 	<ul style="list-style-type: none"> · LA1B3.6.2. Cambia de voz as formas verbais identificando e manexando con seguridade os formantes que expresan este accidente verbal.
<ul style="list-style-type: none"> · LA1B3.3.1. Declina e/ou conxuga correctamente palabras propostas segundo a súa categoría, explicando e ilustrando con exemplos as características que diferencian os conceptos de declinación e conxugación 	<ul style="list-style-type: none"> · LA1B3.7.1. Distingue formas persoais e non persoais dos verbos, explica os trazos que permiten identificarlas e define criterios para clasificalas.
<ul style="list-style-type: none"> · LA1B3.4.1. Enuncia e declina correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distinguíndoos a partir do seu enunciado e clasificándooos segundo a súa categoría e a súa declinación. 	<ul style="list-style-type: none"> · LA1B3.8.1. Traduce correctamente ao galego e ao castelán formas verbais latinas, e compara os tempos e os modos verbais presentes no latín cos do galego e os do castelán.
<ul style="list-style-type: none"> · LA1B3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente. 	<ul style="list-style-type: none"> · LA1B4.1.1. Analiza morfoloxicamente e sintacticamente frases e textos de dificultade graduada, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións que realizan na oración.
<ul style="list-style-type: none"> · LA1B3.5.1. Clasifica verbos segundo a súa conxugación partindo do seu enunciado e describe os trazos polos que se recoñecen os modelos de flexión verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> · LA1B4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, explica as súas funcións dentro da oración e ilustra con exemplos a forma axeitada de traducilos.
<ul style="list-style-type: none"> · LA1B3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación. 	<ul style="list-style-type: none"> · LA1B4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.
<ul style="list-style-type: none"> · LA1B3.5.3. Conxuga os tempos verbais máis frecuentes en voz activa e pasiva, aplicando correctamente os paradigmas correspondentes. 	<ul style="list-style-type: none"> · LA1B4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica e explica en cada caso as súas características.

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA
<ul style="list-style-type: none"> · LA1B5.2.1. Explica a romanización de Hispania e da Gallaecia, describe as súas causas e delimita as súas fases.
<ul style="list-style-type: none"> · LA1B5.2.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e da Gallaecia, e sinala a súa influencia na historia posterior.
<ul style="list-style-type: none"> · LA1B5.3.1. Identifica e sinala nun mapa os restos arqueolóxicos máis salientables da romanización de Hispania e da Gallaecia, e descobre e relaciona as pezas arqueolóxicas romanas dos museos cos coñecementos adquiridos.
<ul style="list-style-type: none"> · LA1B5.5.2. Identifica deuses, semideuses e heroes dentro do imaxinario mítico, e explica os principais aspectos que diferencian uns dos outros.
<ul style="list-style-type: none"> · LA1B5.6.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno, sinalando as semellanzas e as principais diferenzas entre ambos tratamentos, e asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época.
<ul style="list-style-type: none"> · LA1B5.6.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos e as lendas da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa, e valorando a súa influencia na arte e na literatura posterior a través de exemplos.
<ul style="list-style-type: none"> · LA1B5.7.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, explicando os trazos que lles son propios, e describe as principais características dos ritos funerarios romanos, distinguindo as semellanzas e as

diferenzas que presentan cos de hoxe en día.

BLOQUE 3. TEXTUS

- **LA1B6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica de textos de dificultade graduada, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.**
- LA1B6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de xeito global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.
- **LA1B6.3.1. Utiliza correctamente o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical incluída nos seus manuais e nas súas entradas, e localiza o significado de palabras que entrañen dificultade, identificando entre varias acepcións o sentido máis axeitado para a tradución do texto.**
- LA1B6.4.1. Realiza comentarios sobre os principais trazos dos textos seleccionados e sobre os aspectos culturais presentes neles, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.
- **LA1B6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.**
- **LA1B6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.**

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA

• LA1B1.5.1. Distingue e delimita as etapas do latín, recoñece e distingue a partir do étimo latino cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, e explica as evolucións que se producen nun caso e no outro.	• LA1B7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.
• LA1B1.5.2. Coñece exemplos de termos latinos que deron orixe tanto a unha palabra patrimonial como a un cultismo, e sinala as diferenzas de uso e significado entre ambos.	• LAT1B7.3.1. Deduce o significado das palabras das linguas de España a partir dos étimos latinos.
• LA1B1.5.3. Demostra a presenza do latín no século XXI en campos como a ciencia, a cultura, a publicidade, os medios de comunicación, internet e as redes sociais.	• LA1B7.4.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.
• LA1B1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica.	• LA1B7.4.2. Relaciona palabras da mesma familia etimolóxica ou semántica.
• LA1B7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados partindo do contexto ou de palabras da lingua propia ou doutras que coñece.	• LA1B7.5.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregarlas no seu contexto adecuado cando se expresa na súa propia lingua.
• LA1B7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia	

3ª AVALIACIÓN (AESTIMATIO TERTIA)

BLOQUE 1. LINGUA LATINA	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B2.4.1. Le con pronuncia e acentuación correctas textos latinos, identificando e reproducindo exemplos de diferentes tipos de pronuncia. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.7.1. Distingue formas persoais e non persoais dos verbos, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.3.1. Declina e/ou conxuga correctamente palabras propostas segundo a súa categoría, explicando e ilustrando con exemplos as características que diferencian os conceptos de declinación e conxugación 	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.8.1. Traduce correctamente ao galego e ao castelán formas verbais latinas, e compara os tempos e os modos verbais presentes no latín cos do galego e os do castelán.
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.4.1. Enuncia e declina correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distinguíndoos a partir do seu enunciado e clasificándooos segundo a súa categoría e a súa declinación. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B4.1.1. Analiza morfoloxicamente e sintacticamente frases e textos de dificultade graduada, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións que realizan na oración.
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, explica as súas funcións dentro da oración e ilustra con exemplos a forma axeitada de traducilos.
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.5.1. Clasifica verbos segundo a súa conxugación partindo do seu enunciado e describe os trazos polos que se recoñecen os modelos de flexión verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica e explica en cada caso as súas características.
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.5.3. Conxuga os tempos verbais máis frecuentes en voz activa e pasiva, aplicando correctamente os paradigmas correspondentes. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B4.5.1. Distingue as oracións simples das compostas e, dentro destas últimas, as coordinadas das subordinadas, os seus tipos e os nexos que as caracterizan, e sinala exemplos que expliquen en cada caso as súas características.
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.6.1. Explica o uso dos temas verbais latinos, identificando correctamente as formas derivadas de cada un. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B4.6.1. Identifica as funcións que realizan as formas non persoais (infinitivo e participio) dentro da oración e compara exemplos do seu uso.
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.6.2. Cambia de voz as formas verbais identificando e manexando con seguridade os formantes que expresan este accidente verbal. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA1B4.7.1. Recoñece, analiza e traduce correctamente as construcións de infinitivo e participio máis frecuentes, en relación con construcións análogas noutras linguas que coñece.

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B5.4.1. Describe os elementos que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B5.4.2. Describe a organización e a evolución da sociedade romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándooos cos actuais.
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B5.5.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o ámbito de influencia, explica a súa xenealoxía e establece relacións entre os deuses.
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B5.8.1. Describe as principais manifestacións escultóricas e pictóricas da arte romana, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a súa cronoloxía aproximada.

- **LA1B5.9.1.** Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores.
- LA1B5.9.2. Localiza nun mapa os principais exemplos de edificacións públicas romanas que forman parte do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a cronoloxía aproximada.

BLOQUE 3. TEXTUS

- **LA1B6.1.1.** Utiliza adecuadamente a análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica de textos de dificultade graduada, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.
- LA1B6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de xeito global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.
- **LA1B6.3.1.** Utiliza correctamente o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical incluída nos seus manuais e nas súas entradas, e localiza o significado de palabras que entrañen dificultade, identificando entre varias acepcións o sentido máis axeitado para a tradución do texto.
- LA1B6.4.1. Realiza comentarios sobre os principais trazos dos textos seleccionados e sobre os aspectos culturais presentes neles, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.
- LA1B6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes.
- **LA1B6.5.1.** Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.
- **LA1B6.6.1.** Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA

• LA1B1.5.1. Distingue e delimita as etapas do latín, recoñece e distingue a partir do étimo latino cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, e explica as evolucións que se producen nun caso e no outro.	• LA1B7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.
• LA1B1.5.2. Coñece exemplos de termos latinos que deron orixe tanto a unha palabra patrimonial como a un cultismo, e sinala as diferenzas de uso e significado entre ambos.	• LAT1B7.3.1. Deduce o significado das palabras das linguas de España a partir dos étimos latinos.
• LA1B1.5.3. Demostra a presenza do latín no século XXI en campos como a ciencia, a cultura, a publicidade, os medios de comunicación, internet e as redes sociais.	• LA1B7.4.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.
• LA1B1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica.	• LA1B7.4.2. Relaciona palabras da mesma familia etimolóxica ou semántica.
• LA1B7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados partindo do contexto ou de palabras da lingua propia ou doutras que coñece.	• LA1B7.5.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto adecuado cando se expresa na súa propia lingua.

• LA1B7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.

11.4.3 PUNTUACIÓN ASIGNADA A ESTÁNDARES POR AVALIACIÓN E BLOQUE PARA OBTENCIÓN DE NOTA / *INTERPUNCTIO EXEMPLARIBUS DESTINATA EX QUAQUE AESTIMATIONE ATQUE QUOQUE THEMATE AD QUALIFICATIONEM OBTINENDAM*

Bloque 1. Lingua latina Ponderación global (60%) : Total puntos: 6		
TIPO DE ESTÁNDARES	PORCENTAXE APLICABLE	EQUIVALENCIA GLOBAL EN PUNTOS
ESTÁNDARES BÁSICOS	66,5 % do total (60%)	4 sobre o total (6)
ESTÁNDARES NON BÁSICOS	33,5 % do total (60%)	2 sobre o total (6)
Bloque 2. Roma: Historia et vita Ponderación global (15%): Total puntos: 1,5		
TIPO DE ESTÁNDARES	PORCENTAXE APLICABLE	EQUIVALENCIA GLOBAL EN PUNTOS
ESTÁNDARES BÁSICOS	66 % do total (15%)	1 sobre o total (1,5)
ESTÁNDARES NON BÁSICOS	33 % do total (15%)	0,5 sobre o total (1,5)
Bloque 3. Textus Ponderación global (12,5%): Total puntos: 1,25		
TIPO DE ESTÁNDARES	PORCENTAXE APLICABLE	EQUIVALENCIA GLOBAL EN PUNTOS
ESTÁNDARES BÁSICOS	80 % do total (12,5%)	1 sobre o total (1,25)
ESTÁNDARES NON BÁSICOS	20 % do total (12,5%)	0,25 sobre o total (1,25)
Bloque 4. Lexicum: vocabula et dicta Ponderación global (12,5%): Total puntos: 1,25		
TIPO DE ESTÁNDARES	PORCENTAXE APLICABLE	EQUIVALENCIA GLOBAL EN PUNTOS
ESTÁNDARES BÁSICOS	80 % do total (12,5%)	1 sobre o total (1,25)
ESTÁNDARES NON BÁSICOS	20 % do total (12,5%)	0,25 sobre o total (1,25)

11.4.4 DISPOSICIÓN TEMPORAL DE CONTIDOS (Complementados e especificados pola "Programación de aula") / *CONTINENTIUM RERUM DISPOSITIO AD TEMPUS*

11.4.4.1 DISTRIBUCIÓN XERAL / *UNIVERSA DISPOSITIO*

BLOQUE 1. LINGUA LATINA	PONDERACIÓN TOTAL: 60 % do total da configuración de cada proba escrita para cada avaliación		
	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓN		
CONTIDOS XERAIS	1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
Marco xeográfico da lingua.	X		
O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas.	X		
Linguas de España: linguas romances e non romances.	X		
Orixes da escritura. Sistemas de escritura.	X		
Orixe e evolución do alfabeto latino	X		
Pronuncia do latín: tipos	X	X	X
Formantes das palabras.	X		
Tipos de palabras: variables e invariables	X		
Concepto de declinación e conxugación.	X		
Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes	X	X	X
Flexión verbal	X	X	X
Elementos da oración.	X	X	X
Casos latinos.	X	X	X
Concordancia.		X	X
Oración simple: oracións atributivas e predicativas.	X	X	X

Oración composta: oracións coordinadas. e subordinadas		X	X
Construcións de infinitivo e de participio			X

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA		PONDERACIÓN TOTAL: 15 % do total da configuración de cada proba escrita para cada avaliación		
CONTIDOS XERAIS	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓN			
	1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN	
Períodos da historia de Roma.	X			
Romanización de Hispania e da Gallaecia		X		
Organización política e social de Roma.			X	
Mitoloxía e relixión. Ritos funerarios		X	X	
Arte romana			X	
Obras públicas e urbanismo			X	
O exército	X			

BLOQUE 3. TEXTUS			
PONDERACIÓN TOTAL: 12,5 % do total da configuración de cada proba escrita para cada avaliación			
CONTIDOS XERAIS	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
	1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica.	X	X	X
Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.		X	X
Iniciación ás técnicas de tradución.		X	X
Lectura comprensiva e comentario de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos. Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e lingua propia		X	X
Produción de pequenos textos propios en lingua latina.		X	X

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA			
PONDERACIÓN TOTAL: 12,5 % do total da configuración de cada proba escrita para cada avaliación			
CONTIDOS XERAIS	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
	1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
Orixe, evolución e etapas do latín. Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.	X	X	X
Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán.		X	X
Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia.	X	X	X
Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos. .	X	X	X
Mantemento de elementos lingüísticos latinos	X	X	X

Locucións latinas de uso actual	X	X	X
---------------------------------	---	---	---

11.4.4.2 DISTRIBUCIÓN ESPECÍFICA DE CONTIDOS POR AVALIACIÓN / *EX QUAQUE AESTIMATIONE DEFINITA RERUM CONTINENTIIUM DISPOSITIO*

PRIMEIRA AVALIACIÓN		
Marco xeográfico da lingua.	Concepto de declinación e conxugación.	Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica.
O indoeuropeo. Linguas indoeuropeas e familias lingüísticas.	Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes	Orixe, evolución e etapas do latín. Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.
Linguas de España: linguas romances e non romances.	Flexión verbal	Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia.
Orixes da escritura. Sistemas de escritura.	Elementos da oración.	Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos. .
Orixe e evolución do alfabeto latino	Casos latinos.	Mantemento de elementos lingüísticos latinos
Pronuncia do latín: tipos	Oración simple: oracións atributivas e predicativas.	Locucións latinas de uso actual

Formantes das palabras.	Períodos da historia de Roma.	
Tipos de palabras: variables e invariables	O exército	

SEGUNDA AVALIACIÓN		
Pronuncia do latín	Romanización de Hispania e da Gallaecia	Orixe, evolución e etapas do latín. Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.
Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes	Mitoloxía e relixión. Ritos funerarios	Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán.
Flexión verbal	Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica	Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia.
Elementos da oración.	Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias	Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos. .
Casos latinos.	Iniciación ás técnicas de tradución.	Mantemento de elementos lingüísticos latinos
Concordancia.	Lectura comprensiva e comentario de textos latinos	Locucións latinas de uso actual
Oración simple: oracións atributivas e	orixinais, adaptados ou traducidos.	

predicativas.	Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e lingua propia	
Oración composta: oracións coordinadas.	Produción de pequenos textos propios en lingua latina.	

TERCEIRA A AVALIACIÓN		
Pronuncia do latín	Organización política e social de Roma.	Orixe, evolución e etapas do latín. Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.
Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes	Mitoloxía e relixión. Ritos funerarios	Nocións básicas de evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán.
Flexión verbal	Arte romana	Vocabulario básico latino: léxico transparente; palabras de maior frecuencia.
Elementos da oración.	Obras públicas e urbanismo	Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos. .
Casos latinos.	Análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica.	Mantemento de elementos lingüísticos latinos
Concordancia.	Comparación das estruturas latinas coas das linguas propias.	Locucións latinas de uso actual
Oración simple: oracións atributivas e predicativas.	Iniciación ás técnicas de tradución.	
Oración composta: oracións coordinadas. e	Lectura comprensiva e comentario de textos latinos	

subordinadas	orixinais, adaptados ou traducidos. Lectura comparada e comentario de textos en lingua latina e lingua propia	
Construcións de infinitivo e de participio	Produción de pequenos textos propios en lingua latina.	

11.5_GRAO MÍNIMO DE CONSECUCCIÓN DE ESTÁNDARES PARA A SUPERACIÓN DA MATERIA / EXEMPLARIUM MINIMUS GRADUS AD DISCIPLINAM SUPERATAM ADIPISCENDAM

VISIÓN XERAL

BLOQUE 1. LINGUA LATINA (Ponderación do bloque : 60% = 6 puntos)				
ESTÁNDARES	TIPOLOXÍA	PONDERACIÓN	% GLOBAL DOS ESTÁNDARES BÁSICOS/NON BÁSICOS	
			BÁSICOS	NON BÁSICOS
• LA1B1.1.1. Localiza nun mapa o marco xeográfico da lingua latina e a súa expansión, delimitando os seus ámbitos de influencia e colocando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.	NB	Básicos: 0,25	4 pts sobre o total (6)	2 pts sobre o total (6)
• LA1B1.2.1. Define o indoeuropeo e recoñece as linguas indoeuropeas e as súas familias, e delimita nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.	NB	Non básicos: 0,18		
• LA1B1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.	NB	O número de		
• LA1B1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe romances e non romances, localiza nun mapa as zonas onde se utilizan, delimita o marco xeográfico das linguas romances faladas no mundo e recoñece as súas características.	B	estándares que		
• LAT1B2.1.1. Recoñece tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función, e describe os trazos que distinguen uns dos outros.	NB	aparezan nas		
• LAT1B2.2.1. Explica a orixe do alfabeto latino, e a evolución e a adaptación dos signos do alfabeto grego.	B	probos escritas		
• LAT1B2.3.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do alfabeto latino, así como a súa evolución, sinala as adaptacións que se producen en cada unha e recoñece os tipos de alfabeto usados actualmente en Europa, en relación coas linguas que os empregan.	NB	referidos a este		
LAT1B2.4.1. Le con pronuncia e acentuación correctas textos latinos, identificando e reproducindo exemplos de diferentes tipos de pronuncia.	B	bloque sumarán, con independencia da súa tipoloxía, un		

• LA1B3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.	NB	total do 60% do total da proba, equivalente a 6 puntos sobre 10		
• LA1B3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	NB			
• LA1B3.3.1. Declina e/ou conxuga correctamente palabras propostas segundo a súa categoría, explicando e ilustrando con exemplos as características que diferencian os conceptos de declinación e conxugación	B			
• LA1B3.4.1. Enuncia e declina correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distinguíndoos a partir do seu enunciado e clasificándooos segundo a súa categoría e a súa declinación.	B			
• LA1B3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	B			
• LA1B3.5.1. Clasifica verbos segundo a súa conxugación partindo do seu enunciado e describe os trazos polos que se recoñecen os modelos de flexión verbal.	B			
• LA1B3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación.	B			
• LA1B3.5.3. Conxuga os tempos verbais máis frecuentes en voz activa e pasiva, aplicando correctamente os paradigmas correspondentes.	B			
• LA1B3.6.1. Explica o uso dos temas verbais latinos, identificando correctamente as formas derivadas de cada un.	NB			
• LA1B3.6.2. Cambia de voz as formas verbais identificando e manexando con seguridade os formantes que expresan este accidente verbal.	B			
• LA1B3.7.1. Distingue formas persoais e non persoais dos verbos, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	NB			
• LA1B3.8.1. Traduce correctamente ao galego e ao castelán formas verbais latinas, e compara os tempos e os modos verbais presentes no latín cos do galego e os do castelán.	B			
• LA1B4.1.1. Analiza morfoloxicamente e sintacticamente frases e textos de dificultade graduada, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións que realizan na oración.	B			
• LA1B4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, explica as súas funcións dentro da oración e ilustra con exemplos a forma axeitada de traducilos.	B			
• LA1B4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso.	NB			
• LA1B4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica e explica en cada caso as súas características.	NB			
• LA1B4.5.1. Distingue as oracións simples das compostas e, dentro destas últimas, as coordinadas das subordinadas, os seus tipos e os nexos que as caracterizan, e sinala exemplos que expliquen en cada caso as súas características.	B			
• LA1B4.6.1. Identifica as funcións que realizan as formas non persoais (infinitivo e participio) dentro da oración e compara exemplos do seu uso.	B			
• LA1B4.7.1. Recoñece, analiza e traduce correctamente as construcións de infinitivo e participio máis frecuentes, en relación con construcións análogas noutras linguas que coñece.	B			

CONCRECIÓN DO MÍNIMO DE LOGRO

ESTÁNDARES	ÍNDICE DE LOGRO	
BÁSICOS	50% do valor de cada un (0,25)	0,125
	50% do valor xeral atribuído no bloque (4)	2 pts
NON BÁSICOS	50% do valor de cada un (0,18)	0,09
	50% do valor xeral atribuído no bloque (2)	1 pto

VISIÓN XERAL

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA (Ponderación do bloque : 15% = 1,5 puntos)				
ESTÁNDARES	TIPOLOXÍA	PONDERACIÓN	% GLOBAL DOS ESTÁNDARES BÁSICOS/NON BÁSICOS	
			BÁSICOS	NON BÁSICOS
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.1. Describe o marco histórico en que xorde e se desenvolve a civilización romana, sinala períodos dentro del e identifica en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións 	NB	Básicos: 0,125	1 pto sobre o total (1,5)	0,5 pts sobre o total (1,5)
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.2. Distingue as etapas da historia de Roma, explicando os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras. 	B	Non básicos: 0,05		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.3. Sabe enmarcar determinados feitos históricos na civilización e no período histórico correspondente, ponos en contexto e relaciónaos con outras circunstancias contemporáneas. 	NB	O número de estándares que aparezan nas probas escritas referidos a este bloque sumarán, con independencia da súa tipoloxía, un total do 15% do total da proba, equivalente a 1,5 puntos sobre 10		
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.4. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información 	NB			
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.5. Describe os principais fitos históricos e os aspectos máis significativos da civilización latina, e analiza a súa influencia no devir histórico posterior. 	NB			
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.2.1. Explica a romanización de Hispania e da Gallaecia, describe as súas causas e delimita as súas fases. 	B			
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.2.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e da Gallaecia, e sinala a súa influencia na historia posterior. 	NB			

• LA1B5.3.1. Identifica e sinala nun mapa os restos arqueolóxicos máis salientables da romanización de Hispania e da Gallaecia, e descobre e relaciona as pezas arqueolóxicas romanas dos museos cos coñecementos adquiridos.	B			
• LA1B5.4.1. Describe os elementos que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano.	B			
• LA1B5.4.2. Describe a organización e a evolución da sociedade romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais.	NB			
• LA1B5.5.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o ámbito de influencia, explica a súa xenealoxía e establece relacións entre os deuses.	B			
• LA1B5.5.2. Identifica deuses, semideuses e heroes dentro do imaxinario mítico, e explica os principais aspectos que diferencian uns dos outros.	NB			
• LA1B5.6.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno, sinalando as semellanzas e as principais diferenzas entre ambos tratamentos, e asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época.	NB			
• LA1B5.6.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos e as lendas da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa, e valorando a súa influencia na arte e na literatura posterior a través de exemplos.	NB			
• LA1B5.7.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, explicando os trazos que lles son propios, e describe as principais características dos ritos funerarios romanos, distinguindo as semellanzas e as diferenzas que presentan cos de hoxe en día.	B			
• LA1B5.8.1. Describe as principais manifestacións escultóricas e pictóricas da arte romana, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a súa cronoloxía aproximada.	B			
• LA1B5.9.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores.	B			
• LA1B5.9.2. Localiza nun mapa os principais exemplos de edificacións públicas romanas que forman parte do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a cronoloxía aproximada.	NB			
• LA1B5.10.1. Enumera os elementos que compoñen a estrutura do exército romano e explica o seu funcionamento, atendendo á súa evolución ao longo dos períodos históricos	NB			

CONCRECIÓN DO MÍNIMO DE LOGRO

ESTÁNDARES	ÍNDICE DE LOGRO	
BÁSICOS	50% do valor de cada un (0,125)	0,0625

	50% do valor xeral atribuído no bloque (1)	0,5
NON BÁSICOS	50% do valor de cada un (0,05)	0,025
	50% do valor xeral atribuído no bloque (0,5)	0,25

VISIÓN XERAL

BLOQUE 3. TEXTUS (Ponderación do bloque : 12,5 % = 1,25 puntos)				
ESTÁNDARES	TIPOLOXÍA	PONDERACIÓN	% GLOBAL DOS ESTÁNDARES BÁSICOS/NON BÁSICOS	
			BÁSICOS	NON BÁSICOS
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica de textos de dificultade graduada, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión. 	B	Básicos: 0,25 Non básicos: 0,08 O número de estándares que aparezan nas probas escritas referidos a este bloque sumarán, con independencia da súa tipoloxía, un total do 12,5% do total da proba, equivalente a 1,25 puntos sobre 10	1 pto sobre o total (1,25)	0,25 ptos sobre o total (1,25)
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de xeito global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece. 	NB			
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.3.1. Utiliza correctamente o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical incluída nos seus manuais e nas súas entradas, e localiza o significado de palabras que entrañen dificultade, identificando entre varias acepcións o sentido máis axeitado para a tradución do texto. 	B			
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.4.1. Realiza comentarios sobre os principais trazos dos textos seleccionados e sobre os aspectos culturais presentes neles, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias. 	NB			
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando o tema principal e distinguindo as súas partes. 	NB			
<ul style="list-style-type: none"> LA1B6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto. 	B			

· LA1B6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	B			
---	---	--	--	--

CONCRECIÓN DO MÍNIMO DE LOGRO

ESTÁNDARES	ÍNDICE DE LOGRO	
BÁSICOS	50% do valor de cada un (0,25)	0,125
	50% do valor xeral atribuído no bloque (1)	0,5
NON BÁSICOS	50% do valor de cada un (0,08)	0,04
	50% do valor xeral atribuído no bloque (0,25)	0,125

VISIÓN XERAL

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA (Ponderación do bloque : 12, 5 % = 1,25 puntos)				
ESTÁNDARES	TIPOLOXÍA	PONDERACIÓN	% GLOBAL DOS ESTÁNDARES BÁSICOS/NON BÁSICOS	
			BÁSICOS	NON BÁSICOS
· LA1B1.5.1. Distingue e delimita as etapas do latín, recoñece e distingue a partir do étimo latino cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, e explica as evolucións que se producen nun caso e no outro.	NB	Básicos: 0,17 Non básicos: 0,05 O número de estándares que aparezan nas probas escritas referidos a este bloque sumarán, con independencia da súa tipoloxía, un total do 12,5% do total da proba, equivalente a	1 pto sobre o total (1,25)	0,25 ptos sobre o total (1,25)
· LA1B1.5.2. Coñece exemplos de termos latinos que deron orixe tanto a unha palabra patrimonial como a un cultismo, e sinala as diferenzas de uso e significado entre ambos.	B			
· LA1B1.5.3. Demostra a presenza do latín no século XXI en campos como a ciencia, a cultura, a publicidade, os medios de comunicación, internet e as redes sociais.	B			
· LA1B1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica.	B			
· LA1B7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados partindo do contexto ou de palabras da lingua propia ou doutras que coñece.	NB			
· LA1B7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	NB			
· LA1B7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	B			
· LAT1B7.3.1. Deduce o significado das palabras das linguas de España a partir dos étimos latinos.	NB			

• LA1B7.4.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	B	1,25 puntos sobre 10		
• LA1B7.4.2. Relaciona palabras da mesma familia etimolóxica ou semántica.	NB			
• LA1B7.5.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregalas no seu contexto adecuado cando se expresa na súa propia lingua.	B			

CONCRECIÓN DO MÍNIMO DE LOGRO

ESTÁNDARES	ÍNDICE DE LOGRO	
BÁSICOS	50% do valor de cada un (0,17)	0,085
	50% do valor xeral atribuído no bloque (1)	0,5
NON BÁSICOS	50% do valor de cada un (0,05)	0,025
	50% do valor xeral atribuído no bloque (0,25)	0,125

11.6 PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN UTILIZADOS COS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE / *AGENDI RATIONES ATQUE AESTIMATIONIS INSTRUMENTA IN USUM CUM DISCENTIAE EXEMPLARIBUS*

11.6.1 APLICACIÓN DE INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN / *USUS AESTIMATIONIS INSTRUMENTORUM*

BLOQUE 1. LINGUA LATINA ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	Ponderación do bloque: 60%			AVALIACIÓN EXTRAORDINARIAS Instrumento
	AVALIACIÓN PARCIAIS E FINAL ORDINARIA			
	Instr. 1	Instr. 2	Instr. 3	
• LA1B1.1.1. Localiza nun mapa o marco xeográfico da lingua latina e a súa expansión, delimitando os seus ámbitos de influencia e colocando con precisión puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.		Rexistro de clase	Traballos realizados	Proba escrita (para todos os estándares básicos)
• LA1B1.2.1. Define o indoeuropeo e reconece as linguas indoeuropeas e as súas familias, e delimita nun mapa a zona de orixe e as zonas de expansión.		Rexistro de clase	Traballos realizados	
• LA1B1.3.1. Identifica as linguas que se falan actualmente en Europa, diferenciando pola súa		Rexistro de clase	Traballos realizados	

orixe entre indoeuropeas e non indoeuropeas, clasifica as primeiras en familias lingüísticas e delimita nun mapa as zonas onde se utilizan.			
• LA1B1.4.1. Identifica as linguas que se falan en España, diferenciando pola súa orixe romances e non romances, localiza nun mapa as zonas onde se utilizan, delimita o marco xeográfico das linguas romances faladas no mundo e recoñece as súas características.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados
• LAT1B2.1.1. Recoñece tipos de escritura e clasifícaos consonte a súa natureza e a súa función, e describe os trazos que distinguen uns dos outros.		Rexistro de clase	
• LAT1B2.2.1. Explica a orixe do alfabeto latino, e a evolución e a adaptación dos signos do alfabeto grego.	Proba escrita	Rexistro de clase	
• LAT1B2.3.1. Explica a orixe do alfabeto de diferentes linguas partindo do alfabeto latino, así como a súa evolución, sinala as adaptacións que se producen en cada unha e recoñece os tipos de alfabeto usados actualmente en Europa, en relación coas linguas que os empregan.	Proba escrita	Rexistro de clase	
LAT1B2.4.1. Le con pronuncia e acentuación correctas textos latinos, identificando e reproducindo exemplos de diferentes tipos de pronuncia.		Rexistro de clase	
• LA1B3.1.1. Descompón palabras nos seus formantes, sinalando e diferenciando lexemas e morfemas, e servíndose destes para identificar desinencias e explicar o concepto de flexión e paradigma.		Rexistro de clase	
• LA1B3.2.1. Distingue palabras variables e invariables, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas.	Proba escrita	Rexistro de clase	
• LA1B3.3.1. Declina e/ou conxuga correctamente palabras propostas segundo a súa categoría, explicando e ilustrando con exemplos as características que diferencian os conceptos de declinación e conxugación	Proba escrita	Rexistro de clase	
• LA1B3.4.1. Enuncia e declina correctamente substantivos, adxectivos e pronomes en latín, distinguíndoos a partir do seu enunciado e clasificándoos segundo a súa categoría e a súa declinación.	Proba escrita	Rexistro de clase	
• LA1B3.4.2. Declina palabras e sintagmas en concordancia, aplicando correctamente para cada palabra o paradigma de flexión correspondente.	Proba escrita	Rexistro de clase	
• LA1B3.5.1. Clasifica verbos segundo a súa conxugación partindo do seu enunciado e describe os trazos polos que se recoñecen os modelos de flexión verbal.	Proba escrita	Rexistro de clase	
• LA1B3.5.2. Coñece e identifica as formas que compoñen o enunciado dos verbos de paradigmas regulares e recoñece a partir destas os modelos de conxugación.	Proba escrita	Rexistro de clase	
• LA1B3.5.3. Conxuga os tempos verbais máis frecuentes en voz activa e pasiva, aplicando correctamente os paradigmas correspondentes.	Proba escrita	Rexistro de clase	
• LA1B3.6.1. Explica o uso dos temas verbais latinos, identificando correctamente as formas derivadas de cada un.	Proba escrita	Rexistro de clase	

<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.6.2. Cambia de voz as formas verbais identificando e manexando con seguridade os formantes que expresan este accidente verbal. 	Proba escrita	Rexistro de clase	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.7.1. Distingue formas persoais e non persoais dos verbos, explica os trazos que permiten identificalas e define criterios para clasificalas. 	Proba escrita	Rexistro de clase	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B3.8.1. Traduce correctamente ao galego e ao castelán formas verbais latinas, e compara os tempos e os modos verbais presentes no latín cos do galego e os do castelán. 	Proba escrita	Rexistro de clase	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B4.1.1. Analiza morfoloxicamente e sintacticamente frases e textos de dificultade graduada, identificando correctamente as categorías gramaticais presentes nas palabras con flexión e explicando as funcións que realizan na oración. 	Proba escrita	Rexistro de clase	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B4.2.1. Enumera correctamente os nomes dos casos que existen na flexión nominal e pronominal latina, explica as súas funcións dentro da oración e ilustra con exemplos a forma axeitada de traducilos. 	Proba escrita	Rexistro de clase	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B4.3.1. Recoñece nos textos as regras e a concordancia latina, e redacta en lingua latina pequenas frases, onde practica o seu uso. 	Proba escrita	Rexistro de clase	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B4.4.1. Compara e clasifica tipos de oracións simples, e identifica e explica en cada caso as súas características. 	Proba escrita	Rexistro de clase	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B4.5.1. Distingue as oracións simples das compostas e, dentro destas últimas, as coordinadas das subordinadas, os seus tipos e os nexos que as caracterizan, e sinala exemplos que expliquen en cada caso as súas características. 	Proba escrita	Rexistro de clase	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B4.6.1. Identifica as funcións que realizan as formas non persoais (infinitivo e participio) dentro da oración e compara exemplos do seu uso. 	Proba escrita	Rexistro de clase	
<ul style="list-style-type: none"> • LA1B4.7.1. Recoñece, analiza e traduce correctamente as construcións de infinitivo e participio máis frecuentes, en relación con construcións análogas noutras linguas que coñece. 	Proba escrita	Rexistro de clase	

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	Ponderación do bloque: 15%			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	AVALIACIÓNS PARCIAIS E FINAL ORDINARIA			AVALIACIÓNS EXTRAORDINARIAS
	Instr. 1	Instr. 2	Instr. 3	Instrumento
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.1. Describe o marco histórico en que xorde e se desenvolve a civilización romana, sinala períodos dentro del e identifica en cada un as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións 	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	Proba escrita (para todos os estándares básicos)
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.2. Distingue as etapas da historia de Roma, explicando os seus trazos esenciais e as circunstancias que interveñen no paso de unhas a outras. 	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.3. Sabe enmarcar determinados feitos históricos na civilización e no período histórico correspondente, ponos en contexto e relaciónaos con outras circunstancias contemporáneas. 		Rexistro de clase	Traballos realizados	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.4. Pode elaborar eixes cronolóxicos nos que se representan fitos históricos salientables, consultando diferentes fontes de información 	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.1.5. Describe os principais fitos históricos e os aspectos máis significativos da civilización latina, e analiza a súa influencia no devir histórico posterior. 	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.2.1. Explica a romanización de Hispania e da Gallaecia, describe as súas causas e delimita as súas fases. 	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	

<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.2.2. Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e da Gallaecia, e sinala a súa influencia na historia posterior. 	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.3.1. Identifica e sinala nun mapa os restos arqueolóxicos máis salientables da romanización de Hispania e da Gallaecia, e descobre e relaciona as pezas arqueolóxicas romanas dos museos cos coñecementos adquiridos. 	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.4.1. Describe os elementos que caracterizan as sucesivas formas de organización do sistema político romano. 		Rexistro de clase	Traballos realizados
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.4.2. Describe a organización e a evolución da sociedade romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais. 	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.5.1. Identifica os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o ámbito de influencia, explica a súa xenealoxía e establece relacións entre os deuses. 	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.5.2. Identifica deuses, semideuses e heroes dentro do imaxinario mítico, e explica os principais aspectos que diferencian uns dos outros. 	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.6.1. Recoñece e ilustra con exemplos o mantemento do mítico e da figura do heroe na nosa cultura, analizando a influencia da tradición clásica neste fenómeno, sinalando as semellanzas e as principais diferenzas entre ambos tratamentos, e asociándoas a outros trazos culturais propios de cada época. 		Rexistro de clase	Traballos realizados
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.6.2. Sinala semellanzas e diferenzas entre os mitos e as lendas da antigüidade clásica e os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura ou na tradición relixiosa, e valorando a súa influencia na arte e na literatura posterior a través de exemplos. 			Traballos realizados
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.7.1. Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, explicando os trazos que lles son propios, e describe as principais características dos ritos funerarios romanos, distinguindo as semellanzas e as diferenzas que presentan cos de hoxe en día. 	Proba escrita		Traballos realizados
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.8.1. Describe as principais manifestacións escultóricas e pictóricas da arte romana, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a súa cronoloxía aproximada. 	Proba escrita		Traballos realizados
<ul style="list-style-type: none"> LA1B5.9.1. Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa 	Proba escrita		Trballos realizados

importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores.				
• LA1B5.9.2. Localiza nun mapa os principais exemplos de edificacións públicas romanas que forman parte do patrimonio español e europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a cronoloxía aproximada.		Rexistro de clase	Traballos realizados	
• LA1B5.10.1. Enumera os elementos que compoñen a estrutura do exército romano e explica o seu funcionamento, atendendo á súa evolución ao longo dos períodos históricos	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	

BLOQUE 3. TEXTUS	Ponderación do bloque: 12,5 %			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	AVALIACIÓNS PARCIAIS E FINAL ORDINARIA			AVALIACIÓNS EXTRAORDINARIAS
	Instr. 1	Instr. 2	Instr. 3	Instrumento
• LA1B6.1.1. Utiliza adecuadamente a análise fonética, morfolóxica, sintáctica e semántica de textos de dificultade graduada, para efectuar correctamente a súa tradución ou retroversión.	Proba escrita	Rexistro de clase		Proba escrita (para todos os estándares básicos)
• LA1B6.2.1. Utiliza mecanismos de inferencia para comprender textos de xeito global, relacionando estruturas latinas con outras equivalentes nas linguas que coñece.		Rexistro de clase		
• LA1B6.3.1. Utiliza correctamente o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical incluída nos seus manuais e nas súas entradas, e localiza o significado de palabras que entrañen dificultade, identificando entre varias acepcións o sentido máis axeitado para a tradución do texto.	Proba escrita	Rexistro de clase		
• LA1B6.4.1. Realiza comentarios sobre os principais trazos dos textos seleccionados e sobre os aspectos culturais presentes neles, aplicando para iso os coñecementos adquiridos previamente nesta ou noutras materias.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	
• LA1B6.4.2. Elabora mapas conceptuais e estruturais dos textos propostos, localizando		Rexistro de clase	Traballos	

o tema principal e distinguindo as súas partes.			realizados	
• LA1B6.5.1. Redacta frases sinxelas ou pequenos textos en latín sobre un tema proposto.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	
• LA1B6.6.1. Mantén un sinxelo diálogo en latín sobre a base dun tema previamente acordado.	Proba escrita	Rexistro de clase		

BLOQUE 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA	Ponderación do bloque: 12,5 %			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	AVALIACIÓNS PARCIAIS E FINAL ORDINARIA			AVALIACIÓNS EXTRAORDINARIAS
	Instr. 1	Instr. 2	Instr. 3	Instrumento
• LA1B1.5.1. Distingue e delimita as etapas do latín, recoñece e distingue a partir do étimo latino cultismos, semicultismos e termos patrimoniais, e explica as evolucións que se producen nun caso e no outro.	Proba escrita	Rexistro de clase		Proba escrita (para todos os estándares básicos)
• LA1B1.5.2. Coñece exemplos de termos latinos que deron orixe tanto a unha palabra patrimonial como a un cultismo, e sinala as diferenzas de uso e significado entre ambos.	Proba escrita	Rexistro de clase		
• LA1B1.5.3. Demostra a presenza do latín no século XXI en campos como a ciencia, a cultura, a publicidade, os medios de comunicación, internet e as redes sociais.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	
• LA1B1.6.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica.	Proba escrita	Rexistro de clase		
• LA1B7.1.1. Deduce o significado de termos latinos non estudados partindo do contexto ou de palabras da lingua propia ou doutras que coñece.		Rexistro de clase		

• LA1B7.1.2. Identifica e explica as palabras transparentes e de maior frecuencia.	Proba escrita	Rexistro de clase		
• LA1B7.2.1. Identifica e explica os principais prefixos e sufixos, analizando o seu mantemento na propia lingua.	Proba escrita	Rexistro de clase		
• LAT1B7.3.1. Deduce o significado das palabras das linguas de España a partir dos étimos latinos.		Rexistro de clase		
• LA1B7.4.1. Identifica a etimoloxía de palabras de léxico común da lingua propia e explica a partir desta o seu significado.	Proba escrita	Rexistro de clase		
• LA1B7.4.2. Relaciona palabras da mesma familia etimolóxica ou semántica.		Rexistro de clase	Traballos realizados	
• LA1B7.5.1. Coñece o significado das principais locucións latinas de uso actual e sabe empregarlas no seu contexto adecuado cando se expresa na súa propia lingua.	Proba escrita	Rexistro de clase		

11.6.2 RELACIÓN ENTRE PROCEDEMENTOS UTILIZADOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN APLICADOS / *AGENDARUM RATIONUM TABULA CUM AESTIMATIONIS INSTRUMENTIS IN USUM*

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN EN LATÍN 1º BACHARELATO	
PROCEDEMENTOS	INSTRUMENTOS
Observación sistemática	Rexistro de clase
Probas específicas	Proba escrita obxectiva
Análise de produción do alumnado	Traballos realizados

11.7 TEMPORALIZACIÓN DAS SESIÓNS DE AVALIACIÓN / *DISPOSITIO AD TEMPUS EX AESTIMATIONIS COETIBUS*

TIPO DE AVALIACIÓN	DATAS DE AVALIACIÓN
INICIAL	19, 20 e 21 de outubro (SESIÓN)
PRIMEIRA	14-21 DECEMBRO
SEGUNDA	Sen determinar aínda
TERCEIRA	Sen determinar aínda

11.8 CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, A CUALIFICACIÓN E A TITULACIÓN/PROMOCIÓN / *NORMAE AD AESTIMATIONEM, QUALIFICATIONEM ATQUE PROMOTIONEM ATTINENTES*

11.8.1 CRITERIOS DE AVALIACIÓN, SEGUNDO OS BLOQUES / *AESTIMATIONIS NORMAE EX THEMATIBUS*

Segundo o Decreto 86/2015, do 25 de xuño, os criterios de avaliación da materia Latín 1º bacharelato (tendo en conta a reestruturación de bloques temáticos realizada polo departamento) son os seguintes:

BLOQUE 1. LINGUA LATINA
CRITERIOS DE AVALIACIÓN
B1.1 Coñecer e localizar en mapas o marco xeográfico da lingua latina
B1.2 Identificar o indoeuropeo como a lingua nai da maioría das linguas faladas en Europa hoxe en día

B1.3 Agrupar as linguas indoeuropeas en familias lingüísticas e localizalas nun mapa.
B1.4 Coñecer as orixes das linguas faladas en España, clasificalas e localizalas nun mapa, e delimitar o marco xeográfico das linguas romances faladas no mundo, recoñecendo as súas características
B2.1 Recoñecer sistemas de escritura e distinguilos do alfabeto
B2.2 Distinguir as fases da evolución do alfabeto latino, desde a súa orixe ata o alfabeto de época clásica
B2.3 Coñecer a orixe do alfabeto nas linguas modernas
B2.4 Coñecer e aplicar con corrección as normas básicas da pronuncia en latín e distinguir os seus tipos
B3.1 Coñecer, identificar e distinguir os formantes das palabras
B3.2 Distinguir os tipos de palabras a partir do seu enunciado
B3.3 Comprender o concepto de declinación e conxugación
B3.4 Coñecer as declinacións, encadrar as palabras dentro da súa categoría e declinación, enuncialas e declinalas correctamente
B3.5 Coñecer as conxugacións, encadrar os verbos dentro da súa conxugación, enuncialos e conxugalos correctamente
B3.6 Analizar o funcionamento dos temas verbais latinos de presente e de perfecto, e recoñecer as formas dos tempos verbais formados a partir deles, tanto en voz activa como voz pasiva
B3.7 Diferenciar formas persoais e non persoais do verbo, e recoñecer as categorías gramaticais presentes en cada unha
B3.8 Traducir ao galego e ao castelán as formas verbais latinas e comparar os sistemas verbais
• B4.1. Coñecer e analizar as funcións das palabras na oración.
• B4.2. Coñecer os nomes dos casos latinos, identificar as principais funcións que realizan na oración e saber traducir os casos á lingua materna adecuadamente.
• B4.3. Recoñecer as regras de concordancia na lingua latina e a súa correspondencia no galego e no castelán.
• B4.4. Recoñecer e clasificar os tipos de oración simple.
• B4.5. Distinguir as oracións simples das compostas e, dentro destas últimas, as coordinadas das subordinadas.
• B4.6. Coñecer as funcións das formas non persoais nas oracións: infinitivo e participio.
B4.7. Identificar, distinguir e traducir correctamente as construcións de infinitivo e participio máis frecuentes.

BLOQUE 2. ROMA: HISTORIA ET VITA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

B5.1. Coñecer os feitos históricos das etapas da historia de Roma, encadralos no seu período correspondente e realizar eixes cronolóxicos.

B5.2 Coñecer os feitos históricos principais da romanización de Hispania e da Gallaecia, e realizar eixes cronolóxicos

B5.3 Recoñecer as pegadas da romanización nos principais depósitos arqueolóxicos e museos

B5.4 Coñecer a organización política e social de Roma e recoñecer o seu mantemento actual.

B5.5 Coñecer os principais deuses, semideuses e heroes da mitoloxía grecolatina

B5.6 Coñecer os deuses, os mitos, os heroes e as lendas latinas principais, e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e os heroes antigos e os actuais

B5.7 Coñecer e comparar coas actuais as características da relixiosidade e da relixión latinas, os cultos privados e os ritos funerarios

B5.8 Coñecer as características fundamentais da arte romana e describir algunhas das súas manifestacións máis importantes

B5.9 Identificar os trazos máis destacados das edificacións públicas e do urbanismo romano, e sinalar a súa presenza dentro do patrimonio histórico de España e Europa.

B5.10 Describir a estrutura e o funcionamento do exército romano, e distinguir as etapas na súa evolución

BLOQUE 3. TEXTUS**CRITERIOS DE AVALIACIÓN**

• B6.1. Coñecer e aplicar os coñecementos fonolóxicos, morfolóxicos, sintácticos e léxicos da lingua latina para a interpretación, a tradución e a retroversión de textos de dificultade progresiva.

• B6.2. Comparar as estruturas latinas coas das linguas propias.

• B6.3. Utilizar correctamente manuais e dicionarios, recoñecendo e analizando toda a información que proporcionan.

• B6.4. Realizar a través dunha lectura comprensiva a análise e o comentario do contido e da estrutura de textos latinos orixinais, adaptados ou traducidos.

• B6.5. Redactar en lingua latina pequenos textos de produción propia.

• B6.6 Realizar pequenos coloquios en latín con frases sinxelas e de dificultade progresiva

BLOQUE 4 . LEXICUM: VOCABULA ET DICTA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

• B1.5. Distinguir as principais etapas na evolución do latín e recoñecer e identificar palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.

B1.6. Coñecer e aplicar as regras fundamentais da evolución fonética, e recoñecer os procesos de evolución semántica do latín ao galego e ao castelán partindo dos étimos latinos.

• B7.1. Coñecer, identificar e traducir o léxico latino transparente e as palabras de maior frecuencia.

• B7.2. Distinguir e coñecer o significado dos principais prefixos e sufixos que interveñen na composición e na derivación culta.

• B7.3. Establecer mediante mecanismos de inferencia as relacións existentes entre determinados étimos latinos e os derivados en linguas romances.

• B7.4. Identificar e explicar os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas dos/das estudantes.

• B7.5. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregarlas nun contexto axeitado.

**11.8.2 PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. VALORACIÓN APLICABLE / AGENDI
RATIONES ATQUE AESTIMATIONIS INSTRUMENTA. PONDERATIO AGENDA**

11.8.2.1 CONCEPTO / COGNITIO

Entre os procedementos e instrumentos de avaliación que se poden empregar para o seguimento do proceso de ensino – aprendizaxe, neste curso de latín en 1º de bacharelato establecemos os seguintes:

TIPO DE PROCEDIMENTO	CARACTERÍSTICAS AVALIABLES
1. Observación directa e supervisión sistemática do traballo diario na clase.	<ul style="list-style-type: none"> ● Actitude (realización de tarefas, etc.). ● Valoración das intervencións. ● Método de traballo. ● Valoración das respostas ofrecidas nos intercambios orais profesor-alumno.
2. Corrección dos traballos-tarefas encomendados (Producción do alumnado).	<ul style="list-style-type: none"> ● Presentación. ● Puntualidade. ● Selección da información relevante e rigor. ● Ortografía. ● Corrección gramatical e bo uso do idioma utilizado.
3. Probas específicas obxectivas (controis/exames).	<ul style="list-style-type: none"> ● Valoración dos coñecementos adquiridos. ● Penalización por incorreccións gramaticais (ortografía e estilo) (véxanse CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN).

11.8. 2.2 CONCRECIÓNS / SINGULARIDADES

PERÍODO AVALIATIVO	TIPO DE INSTRUMENTO APLICABLE	% VALORACIÓN ASIGNADA
AVALIACIÓNS PARCIAIS E FINAL ORDINARIA	<ul style="list-style-type: none"> • Observación directa. • Traballos / tarefas encomendados (se fose o caso). • Probas obxectivas 	<ul style="list-style-type: none"> • 5% • 5% • 90%
RECUPERACIÓN DE AVALIACIÓNS SUSPENSAS DURANTE O CURSO (se o sistema aplicado non é o de avaliación continua)	<ul style="list-style-type: none"> • Traballos / tarefas encomendados (se fose o caso). • Probas obxectivas. 	<ul style="list-style-type: none"> • - / 10% • 100% / 90%
PROBAS EXTRAORDINARIAS EN PERÍODO DE AVALIACIÓN ORDINARIO <ul style="list-style-type: none"> • Final de curso: para alumnado con tan só a 3ª avaliación suspensa 	<ul style="list-style-type: none"> • Probas obxectivas. 	<ul style="list-style-type: none"> • 100%
PROBA EXTRAORDINARIA DE RECUPERACIÓN (REMATADO O PERÍODO ORDINARIO DE AVALIACIÓN)	<ul style="list-style-type: none"> • Probas obxectivas. • Entrega de traballos (se fose o caso). 	<ul style="list-style-type: none"> • 100% / 90% • - / 10%
PROBAS DE RECUPERACIÓN DE MATERIAS PENDENTES DE CURSOS ANTERIORES	NON PROCEDE	-----

11.9 DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS ADOPTABLES COMO CONSECUENCIA / *INITIALIS AESTIMATIONIS DELINEAMENTUM ATQUE EX ILLA RATIONES INSTITUENDAE*

Para o tratamento deste punto, véxase o apartado xeral "Directrices, procedementos e instrumentos para a realización da avaliación inicial".

11.10 CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN / *QUALIFICATIONIS NORMAE*

Nº AVALIACIÓN PARCIAIS:

Tres, coincidindo, para efectos de reunión co fin de tomar decisións académicas, a terceira coa final ordinaria.

Nº PROBAS OBXECTIVAS ESCRITAS POR AVALIACIÓN:

Con carácter xeral, serán dúas. Quedará a criterio do profesorado a posibilidade de realizar unha soa. Os contidos de cada proba serán os impartidos ata o momento de realización de cada proba. No caso de que nunha avaliación só se realice 1 proba obxectiva, a valoración desa proba corresponderase coa ponderación total do 90% previsto para os efectos.

APLICACIÓN DO CONCEPTO DE AVALIACIÓN CONTINUA:

Dado o carácter progresivo de adquisición e comprobación de coñecementos, o departamento atenderá a un sistema de cualificación baseado na avaliación continua. De tal xeito que o alumnado supera a/s avaliación/s suspensa/s anterior/es se obtén unha cualificación positiva na última realizada.

EXCEPCIÓN Á AVALIACIÓN CONTINUA:

O alumnado que teña suspensa tan só a terceira avaliación terá dereito a que se lle faga unha recuperación mediante proba obxectiva escrita, que terá as características que se detallan no apartado "Probas extraordinarias de recuperación da materia antes da avaliación final ordinaria".

CUALIFICACIÓN E CRITERIOS DE CORRECCIÓN EN AVALIACIÓN PARCIAIS:

En cada avaliación parcial atenderase aos seguintes aspectos:

1. Como criterios de cualificación serán valorados os resultados obtidos a través dos instrumentos correspondentes:

- Rexistro de aula (observación directa): 5%
- Produción do alumnado: 5%
- Probas escritas (exames): 90%

2. De ser o caso, poderán fusionarse as valoracións do rexistro de aula e a produción do alumnado nun só concepto (**ACTITUDE CARA Á MATERIA**), equivalendo ao 10%. A valoración da proba escrita será sempre do 90%.

3. Cada proba obxectiva escrita será valorada sobre 10 puntos e a puntuación que se outorgue a cada unha das cuestións/apartados que conformen esa proba aparecerá explícita no propio exercicio que debe realizar o alumnado, para o seu coñecemento e información. Cada proba escrita constará dos apartados que configuran a programación establecida en 4 apartados, e asignarase a cada un a valoración que está estipulada consonte os criterios establecidos polo departamento:

1. LINGUA LATINA : 6 puntos;
2. ROMA: HISTORIA ET VITA: 1,5 puntos;
3. TEXTUS: 1,25 puntos;
4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA: 1,25 puntos.

4. Como disciplina lingüística, en todas as probas escritas (exames ou traballos) penalizarase con 0,1 (ata un máximo de 1 punto) as faltas de ortografía e deficiencias gramaticais da redacción (léxicas ou de construción).

OBTENCIÓN DA NOTA FINAL DE AVALIACIÓN PARCIAL:

A obtención da nota final de cada avaliación parcial realizada polo alumnado será o resultado de sumar a ponderación correspondente (segundo a puntuación obtida en cada un dos instrumentos) dos apartados ACTITUDE CARA Á MATERIA e PROBA/S OBXECTIVA/S:

Nota avaliación parcial = 10% actitude cara á materia + 90% proba/s obxectiva/s

OBSERVACIÓNS:

- Na cualificación de cada proba obxectiva realizada, atenderase aos seguintes criterios: a) as cuestións relacionadas co bloque 1 equivalerán a un máximo de 6 puntos (60% do total); b) as cuestións relacionadas co bloque 2, a un máximo de 1,5 puntos (15% do total); c) as do bloque 3, a un máximo de 1,25 puntos (12,5% do total); d) as do bloque 4, a un máximo de 1,25 puntos (12,5% do total).
- No caso de realizarse 2 probas obxectivas, aplicarase o 90% á media obtida da suma das puntuacións acadadas en cada unha delas.
- Unha avaliación parcial só será superada cando se obteña un mínimo de 5 puntos como consecuencia da suma ponderada.
- É facultade do profesorado que imparte a materia utilizar ou non utilizar nas avaliacións parciais a práctica do arredondeo. Deste xeito, enténdese que calquera nota que estea entre 5 e 5,9 será 5 (así como a que estea entre 4 e 4,9 será 4), agás que o profesor/a decida arredondar á inmediata superior.

PONDERACIÓN EN ACTITUDE CARA Á MATERIA:

Valorarase neste apartado: asistencia continuada e puntualidade, realización das tarefas diarias, presentación en tempo e forma de traballos (de ser o caso), participación na clase e respecto polas normas de convivencia do centro.

IRREGULARIDADES E/OU INFRACCIÓNS ACADÉMICAS:

- A non presentación a unha proba obxectiva, sen causa debidamente xustificada, significará unha valoración de 0 puntos na mesma.
- Deixar un exame/proba obxectiva en branco ou contestar indebidamente e fóra de lugar con observacións que non gardan relación cos contidos do propio exame significará unha valoración de 0 puntos.
- No caso de que o alumnado sexa sorprendido copiando (con independencia do procedemento utilizado: manual, electrónico, etc), anularáselle a proba, puntuándoa con 0 puntos, sen prexuízo da repercusión que lóxicamente ocasionará a comunicación ás instancias correspondentes do centro.

RECUPERACIÓN DE AVALIACIÓNS PARCIAIS NO PERÍODO ORDINARIO DE CURSO:

Atendendo ao concepto de avaliación continua, utilizaranse como procedementos de recuperación de avaliacións parciais durante o período ordinario de curso os seguintes:

❖ PROCEDIMENTO XERAL:

Cada avaliación con cualificación negativa considerarase superada coa valoración positiva da inmediatamente seguinte, do mesmo xeito que unha avaliación con puntuación positiva seguida dunha con cualificación negativa indicará que o/a alumno/a ata ese momento ten o curso suspenso. A nota que corresponderá (para efectos de cálculo de nota media final) será como mínimo de 5 puntos, quedando a criterio do profesorado calquera outra que se sitúe entre 5 e a nota obtida na propia avaliación de referencia.

❖ PROCEDIMENTO ESPECÍFICO/EXCEPCIONAL (Só coa 3ª avaliación suspensa):

O alumnado que estea nesta situación, é dicir, con dúas avaliacións aprobadas e só a 3ª suspensa, e que polo tanto neste momento ten a materia suspensa, **poderá presentarse a unha proba extraordinaria de recuperación** (que se celebrará antes da sesión de avaliación final ordinaria e que aparece definida nesta programación didáctica no apartado PROBAS EXTRAORDINARIAS DE RECUPERACIÓN DA MATERIA), co fin de poder superar esa cualificación negativa. **A nota desta avaliación** (para os efectos de cálculo de nota media final) **será a obtida nesta proba realizada, xa que é o único instrumento de valoración aplicable.**

AVALIACIÓN FINAL ORDINARIA (XUÑO):

Con respecto á realización da avaliación final ordinaria, determínanse as seguintes actuacións:

OBTENCIÓN DA NOTA FINAL:

1. Principio xeral: Para poder obter unha cualificación final positiva **será necesario ter**, polo menos, **dúas avaliacións superadas sendo unha delas a 3ª ou ter a 3ª aprobada (base da avaliación continua)**. Considérase superada a materia na avaliación final ordinaria cando se acada unha puntuación final mínima de 5 puntos.

2. Casuística:

2.1 Tres avaliacións superadas: A nota final corresponderase co resultado de aplicar a seguinte fórmula:

$$\text{Nota final} = \text{Nota 1ª avaliación} \times 0,2 + \text{Nota 2ª avaliación} \times 0,3 + \text{Nota 3ª avaliación} \times 0,5$$

(De ser o caso, é facultade do profesorado aplicar un factor de mellora (como máximo ata 1 punto) sobre o resultado da media, cando se dean as situacións de esforzo e actitude cara á materia)*

2.2 Dúas avaliacións aprobadas (sendo unha delas a 3ª): A nota final será o resultado da media aritmética realizada entre as cualificacións das dúas avaliacións aprobadas.

$$\text{Nota final} = \text{Media aritmética de Nota avaliación A} + \text{Nota avaliación B}$$

2.3 Só a 3ª avaliación aprobada: A nota final será 5.

2.4 Alumnado que quedará coa materia pendente de recuperación en fase extraordinaria:
Calquera outra situación que non estea contemplada nesta casuística anterior significará que o alumnado deberá presentarse á proba extraordinaria correspondente para recuperar a materia que está suspensa

11.11 PROBAS EXTRAORDINARIAS DE RECUPERACIÓN DA MATERIA / SINGULARES PROBATIONES NOVAE ACQUISITIONIS DISCIPLINAE

11.11.1 ANTES DA AVALIACIÓN FINAL ORDINARIA / ANTE CONSUE TAM AESTIMATIONEM GLOBALEM

DESTINATARIOS DESTA PROBA

Alumnado en situacións excepciónais:

- Alumnado con tan só a 3ª avaliación suspensa (coa 1ª e 2ª avaliacións superadas).

A) DESEÑO E ESTRUTURA DA PROBA

Constará de 4 apartados, seguindo a distribución do departamento:

- Cuestións relacionadas co Bloque 1 (LINGUA LATINA)
- Cuestións relacionadas co Bloque 2 (ROMA: HISTORIA ET VITA)
- Cuestións relacionadas co bloque 3 (TEXTUS)
- Cuestións relacionadas co Bloque 4 (LEXICUM: VOCABULA ET DICTA)

B) CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN/CORRECCIÓN DA PROBA

Cuestións do Bloque 1 = 6 puntos (60% do total)

Cuestións do Bloque 2 = 1,5 puntos (15% do total)

Cuestións do Bloque 3 = 1,25 puntos (12,5% do total)

Cuestións do Bloque 4 = 1,25 puntos (12,5% do total)

Entre a análise e a tradución terá que haber a debida correspondencia, polo que non se admitirá unha excelente tradución cunha análise deficiente ou viceversa.

As incorreccións na escrita (faltas de ortografía, gramática e léxico) serán penalizadas con 0,1 ata un máximo de 1 punto.

Cada cuestión da proba escrita irá acompañada da correspondente puntuación. A proba será valorada sobre 10 puntos e será o único instrumento de avaliación que se utilice.

C) OBTENCIÓN DA NOTA E VALORACIÓN POSITIVA DA PROBA

A nota da proba corresponderase coa suma total da puntuación obtida nos catro apartados. Para acadar unha cualificación positiva nesta proba deberá lograrse un mínimo global de 5 puntos. Toda puntuación inferior a 5 indica que a proba non está superada.

D) DATAS DE REALIZACIÓN E DURACIÓN DA PROBA

A data de realización desta proba extraordinaria deberá ser sempre anterior á reunión de sesión ordinaria de avaliación final.

Para os casos de alumnos en situación excepcional (só a 3ª suspensa) a data será acordada con eles, co único límite da sesión de avaliación final.

A duración máxima da proba será 50 minutos.

E) CONTIDOS MÍNIMOS PARA A RECUPERACIÓN DA 3ª AVALIACIÓN

Os contidos mínimos desta proba serán:

- 70% dos contidos impartidos para a 3ª avaliación
- 30% dos contidos da 1ª e 2ª avaliacións

CONTIDOS MÍNIMOS PARA RECUPERAR A 3ª AVALIACIÓN	
CONTIDOS DA 3ª AVALIACIÓN (70% DA PROBA = 7 PUNTOS)	
Bloque 1. LINGUA LATINA: Análise morfolóxica e sintáctica e tradución de frases ou texto	
Oración simple	Oración composta (coordinadas e subordinadas). Tipos e nexos
Construcións de infinitivo	Construcións de participio
Bloque 2. ROMA: HISTORIA ET VITA	
Organización política e social de Roma	Arte romana
Obras públicas e urbanismo	
Bloque 3. TEXTUS	
Redacción en latín de frases sinxelas sobre un tema proposto	Retroversión ao latín dunha/s frase/s en galego e/ou castelán
Bloque 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA	
Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. Etimoloxías	Mantemento de elementos lingüísticos latinos
Composición e derivación cultas: lexemas, prefixos e sufixos	Locucións latinas de uso actual
CONTIDOS DA 1ª-2ª AVALIACIÓN (30% DA PROBA = 3 PUNTOS)	
Linguas de España: linguas romances e non romances	Obras públicas e urbanismo
Romanización de Hispania e da Gallaecia	

11.11.2 PROBA EXTRAORDINARIA DE RECUPERACIÓN DESPOIS DA AVALIACIÓN FINAL ORDINARIA / NOVAE ACQUISITIONIS SINGULAR PROBATIO POST CONSUE TAM AESTIMATIONEM GLOBALEM

DESTINATARIOS DA PROBA EXTRAORDINARIA

Será destinatario para a realización desta proba o alumnado que non superou a materia na avaliación final ordinaria.

A) CONTIDOS MÍNIMOS DA PROBA

CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA A RECUPERACIÓN DO CURSO COMPLETO	
Bloque 1. LINGUA LATINA (60% da puntuación global)	
Linguas de España: linguas romances e non romances	Orixes do alfabeto latino
Análise morfolóxica e sintáctica	Flexión nominal e pronominal: substantivos, adxectivos e pronomes
Flexión verbal: activa e pasiva	Elementos da oración: simple e composta. Tipos e nexos
Construcións de infinitivo e participio	
Bloque 2. ROMA: HISTORIA ET VITA (15% da puntuación global)	
Períodos da historia de Roma	Organización política e social romanas
Romanización de Hispania e de Gallaecia	A mitoloxía e a relixión
O exército romano	Obras públicas e urbanismo
Bloque 3. TEXTUS (12,5% da puntuación global)	
Tradución dun texto (previa análise morfolóxica e sintáctica)	Retroversión ao latín de frase/s en galego e/ou castelán
Bloque 4. LEXICUM: VOCABULA ET DICTA (12,5% da puntuación global)	
Composición e derivación cultas: lexemas, prefixos e sufixos	Locucións latinas de uso actual
Mantemento de elementos lingüísticos latinos	Palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. Etimoloxías

B) DESEÑO/ESTRUTURA DA PROBA

Constará de 4 apartados básicos, segundo as pautas de organización establecidas nesta programación:

1. Contidos correspondentes ao Bloque 1 (LINGUA LATINA)
2. Contidos correspondentes ao Bloque 2 (ROMA: HISTORIA ET VITA)
3. Contidos correspondentes ao Bloque 3 (TEXTUS)
4. Contidos correspondentes ao Bloque 4 (LEXICUM: VOCABULA ET DICTA)

C) CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN / CORRECCIÓN DA PROBA:

Apartado 1 = 6 puntos

Apartado 2 = 1,5 puntos

Apartado 3 = 1,25 puntos.

Apartado 4 = 1,25 puntos.

Entre a análise e a tradución terá que haber a debida correspondencia, polo que non se admitirá unha excelente tradución cunha análise deficiente ou viceversa.

As incorreccións na escrita (faltas de ortografía, gramática e léxico) serán penalizadas con 0,1 ata un máximo de 1 punto.

Cada cuestión da proba escrita irá acompañada da correspondente puntuación. A proba será valorada sobre 10 puntos e será o único instrumento de avaliación que se utilice.

D) OBTENCIÓN DA NOTA E VALORACIÓN POSITIVA DA PROBA

A nota da proba corresponderase coa suma total da puntuación obtida nos catro apartados. Para acadar unha cualificación positiva nesta proba deberá lograrse un mínimo global de 5 puntos. Toda puntuación inferior a 5 indica que a proba non está superada e, polo tanto, tampouco a avaliación.

A non presentación á proba supoñerá que o alumnado obteña como cualificación académica NP.

E) DATAS DE REALIZACIÓN E DURACIÓN DA PROBA

A data de realización desta proba extraordinaria quedará fixada dentro do calendario xeral de probas programado polo centro.

O profesorado da materia, a través do titor no momento da entrega de boletíns correspondente á convocatoria ordinaria, facilitará aos/ás alumnos/as que deben presentarse a esta convocatoria información sobre as características da mesma e que, con carácter xeral, responderá ao especificado nesta programación.

A duración máxima da proba quedará a expensas da decisión organizativa xeral do centro para a convocatoria extraordinaria.

11.12 SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE MATERIA PENDENTE DE CURSOS ANTERIORES / *CURA NOVAQUE ACQUISITIO ATQUE AESTIMATIO DISCIPLINAE EX SUPERIORI CURSU REPROBATAE*:

11.12.1 PROGRAMA DE REFORZO PARA A RECUPERACIÓN DE MATERIA DE CONTINUIDADE NON SUPERADA NO CURSO PRECEDENTE / *ADIUVAMINIS VIA AD DISCIPLINAE EX PRAEDEDENTI CURSU REPROBATAE NOVAM ACQUISITIONEM*

NON PROCEDE EN 1º BACHARELATO

11.12.2 MATERIA NON SUPERADA NO CURSO PRECEDENTE E QUE NON SE ESTUDA NO ACTUAL / *DISCIPLINA EX PRAEDEDENTI CURSU REPROBATA NON HODIERNO STUDENDA*

NON PROCEDE EN 1º BACHARELATO

11.12.3 ACREDITACIÓN DE COÑECEMENTOS DA MATERIA DE CONTINUIDADE NON CURSADA ANTERIORMENTE / *COGNITIONUM FIDES DE REPROBATA DISCIPLINA QUAE NON PER PRAEDEDENTEM CURSUM STUDENDA*

NON PROCEDE EN 1º BACHARELATO

11.12.4 AVALIACIÓN DE COMPETENCIAS CLAVE / *POTISSIMARUM FACULTATUM AESTIMATIO*

Co fin de poder realizar unha avaliación final das competencias asignadas a esta materia, o departamento, co obxecto de contar cun deseño propio e útil, así como coa intención de achegar obxectividade e rigor no seu tratamento, establece as seguintes directrices:

11.12.4.1 REFERENTES

Para a realización da avaliación por competencias, este departamento tomará como referentes:

- O índice medio de participación de cada competencia nos diferentes bloques.
- A nota media resultante das tres avaliacións en cada bloque.

11.12.4.2 PROCEDEMENTO

Para avaliar as competencias, adoptouse o seguinte procedemento:

- Análise da frecuencia de cada competencia dentro de cada un dos 4 bloques.
- Tense en conta que hai competencias presentes nos 4 bloques e outras só en 3 e mesmo algunhas que só aparecen de maneira significativa en 1 ou 2 bloques

11.12.4.3 ASIGNACIÓN DE PUNTUACIÓN A CADA COMPETENCIA SEGUNDO OS BLOQUES NOS QUE SON MÁIS REPRESENTATIVAS

Competencia	Bloques de referencia	Fórmula para puntuación
CCL	<ul style="list-style-type: none"> Bloque 1 Bloque 2 Bloque 3 Bloque 4 	A nota será a mesma que se obteña na puntuación global. A puntuación máxima será 10 e a mínima para entender que a competencia está lograda será 5.
CAA	<ul style="list-style-type: none"> Bloque 1 Bloque 2 Bloque 3 Bloque 4 	A nota será a mesma que se obteña na puntuación global. A puntuación máxima será 10 e a mínima para entender que a competencia está lograda será 5.
CD	<ul style="list-style-type: none"> Bloque 1 Bloque 2 Bloque 4 	A nota será a mesma que se obteña da puntuación media dos tres bloques. A puntuación máxima será 8,75 (suma de 6,5 + 1,5 + 1,25) equivalente a 10 e a mínima para entender que a competencia está lograda será 4,7 (=5).
CMCCT	<ul style="list-style-type: none"> Bloque 1 Bloque 2 	Nota máxima global que se pode obter é 7,5 (6 + 1,5) que equivalerá a 10 puntos. A puntuación mínima para entender que a competencia está lograda será 3,75 (=5)
CSC	<ul style="list-style-type: none"> Bloque 2 	Nota máxima global 1,5 (=10) Puntuación mínima de logro: 0,75 (=5)
CCEC	<ul style="list-style-type: none"> Bloque 2 	Nota máxima global 1,5 (=10) Puntuación mínima de logro: 0,75 (=5)
CSIEE	<ul style="list-style-type: none"> Bloque 2 	Nota máxima global 1,5 (=10) Puntuación mínima de logro: 0,75 (=5)

11.12.4.4 INSTRUMENTO PARA AVALIACIÓN DE COMPETENCIAS

MATERIA: LATÍN I	CURSO: 1º BACHARELATO	GRUPO:
☐ AVALIACIÓN PARCIAL:	☐ AVALIACIÓN FINAL ORDINARIA	

DISCIPULORUM/ARUM TABULA	ÍNDICE DE LOGRO E PUNTUACIÓN DAS COMPETENCIAS ASOCIADAS											
	NON LOGRADO		LOGRADO			4 Bloques	4 Bloques	B1+B2+B4	B2	B2	B1 + B2	B2
	1 - 2	3 - 4	5 - 6	7 - 8	9 - 10	CCL	CAA	CD	CSC	CCEC	CMCCT	CSIEE
1.												
2.												
3.												
4.												
5.												
6.												
7.												
8.												
9.												
10.												
11.												
12.												

13.												
14.												
15.												
16.												
17.												
18.												
19.												
20.												
ESTADÍSTICA GLOBAL												

CLAVES			
CCL: A nota será a mesma que se obteña na puntuación global. A puntuación máxima será 10 e a mínima para entender que a competencia está lograda será 5.	CAA: A nota será a mesma que se obteña na puntuación global. A puntuación máxima será 10 e a mínima para entender que a competencia está lograda será 5	CD: A nota será a mediaa que se obteña da suma dos tres bloques. A puntuación máxima será 8,75 (=6+1,5+1,25) equivalente a 10, e a mínima para entender que a competencia está lograda será 4,7 (=5).	CMCCT: Bloque 1 + Bloque 2 Nota máxima global que se pode obter é 7,5 (6 + 1,5) que equivalerá a 10 puntos. A puntuación mínima para entender que a competencia está lograda será 3,75 (=5)
CSC: Bloque 2 Nota máxima global 1,5 (=10) Puntuación mínima de logro: 0,75 (=5)	CCEC: Bloque 2 Nota máxima global 1,5 (=10) Puntuación mínima de logro: 0,75 (=5)	CSIEE: Bloque 2 Nota máxima global 1,5 (=10) Puntuación mínima de logro: 0,75 (=5)	

**12. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE EN LATÍN DE 1º BACHARELATO / *ACCIONES AD
DISSIMILITUDINES CURANDAS EX 1º BACCALAUREATUS LATINA LINGUA***

Un dos principios básicos que debe ter en conta toda intervención educativa é o da individualización, consistente en que o sistema educativo ofrezca a cada alumno ou alumna a axuda pedagóxica que necesiten en función das súas motivacións, intereses e capacidades de aprendizaxe. Desto xorde a necesidade de atender esta diversidade.

No BACHARELATO, agás excepcións moi puntuais, as diferenzas persoais en capacidades específicas, motivación e intereses non soen estar definidas, por máis que a propia organización do ensino permite que o alumnado teña unha resposta a esta diversidade mediante a elección de modalidades e itinerarios.

Aínda que non é doado xeralizar, posto que a tipoloxía é extensa, é a observación do profesorado o factor decisivo para establecer o xénero de alumnado que ten ao seu cargo, bosquexase a continuación un modelo aproximado do alumnado "medio" que pode asistir ás clases de Latín 1º BACHARELATO:

- Alumnado que non cursou Cultura Clásica en 3º de ESO ni a materia de Latín en 4º ESO, e que, polo tanto, descoñece moitos dos aspectos (aínda que xerais) da civilización clásica e dos fundamentos lingüísticos do latín.
- Alumnado que opta por esta materia porque está orientado académica e profesionalmente e cre que lle vai ser útil.
- Alumnado motivado polos seus intereses de carácter literario, histórico e artístico: elixe esta materia porque lle gusta todo o relacionado coas humanidades. Non son moitos, a verdade.
- Alumnado que realizou unha selección aleatoria e pouco meditada, ben porque non quere separarse dos seus amigos, que optaron por esta materia, ou porque cre que é algo fácil de aprobar, ou porque a elixiu por exclusión.
- Alumnado rexeitado, por falta de cupo, noutra materia.

Non obstante, desde as propias materias debemos acometer o tratamento da diversidade no BACHARELATO, e máis especificamente desde a materia de latín, desde dúas vías:

- a. A atención á diversidade na programación dos contidos, presentándoos en dúas fases: a información xeral e a información básica, que se tratará mediante esquemas, resumos, paradigmas, etc.
- b. A atención á diversidade na programación de actividades. As actividades constitúen un excelente instrumento de atención ás diferenzas individuais do alumnado. A variedade e abundancia de actividades con distinto nivel de dificultade permiten adaptarse ás diversas capacidades, intereses e motivacións.

Os dous principais problemas que se abordan en 1º BACHARELATO relaciónanse con diferenzas a nivel de grupo e individuais:

1. **A nivel de grupo**, poderemos atoparnos coa complicada situación de abordar as clases con alumnado que acceden a este nivel de 1º curso de BACHARELATO cun desfase de coñecemento do mundo clásico de 1 (se fixo 4º de Latín) ou mesmo 2 anos (se non fixo 3º de Cultura Clásica e 4º de Latín), fronte a outro alumnado que xa conta cun mínimo de coñecementos por ter cursados 3º e/o 4º cursos. Para solventar esta situación, o departamento deberá deseñar unha proposta de actividades complementarias que teñan como fin acadar no menor tempo posible o nivel mínimo de coñecementos propio do curso no que se está matriculado/a. Realizarase unha fase temporal de repaso efectivo de contidos mínimos do curso precedente, así como actividades diferenciadas.
2. **A nivel individual**, por primeira vez poderemos encontrar alumnado con altas capacidades como diagnosticados polas súas necesidades especiais, xunto con pendentes do curso anterior, cuxo fracaso non debe estar necesariamente relacionado coas capacidades ou aptitudes individuais.

Tanto no primeiro caso como no segundo, desempeñará un papel fundamental a **proba de avaliación inicial**, deseñada a tal fin, grazas á que se analizará a situación de partida de forma obxectiva, e se deseñarán as estratexias aplicables durante o curso.

Coa finalidade de levar cabo tales medidas, é recomendable realizar un diagnóstico e descrición do grupo ou grupos de alumnado aos que vai dirixida esta programación didáctica, así como unha valoración das necesidades individuais de acordo coas súas potencialidad y debilidades, con especial atención ao alumnado que require medidas específicas de apoio educativo (alumnado de incorporación tardía, con necesidades educativas especiais, con altas capacidades intelectuais...). Para todo iso, un procedemento moi adecuado será a avaliación inicial que se realiza no comezo do

curso na que se identifiquen as competencias que o alumnado ten adquiridas, máis alá dos meros coñecementos, que lle permitirá a adquisición de novas aprendizaxes, destrezas e habilidades. Respecto do grupo, será necesario coñecer as súas debilidades e fortalezas en canto á adquisición de competencias clave e funcionamento interno a nivel relacional e afectivo. Iso permitirá planificar correctamente as estratexias metodolóxicas máis adecuadas, unha correcta xestión da aula e un seguimento sistematizado das actuacións en canto á consecución de logros colectivos.

Tanto os posibles casos de altas capacidades como os de alumnado con necesidades educativas especiais deberán partir dun diagnóstico externo sobre o que se articulará, a través do departamento de orientación, a actuación posterior coa materia. Non obstante, tanto nun caso como noutro, desempeñarán un papel importante a selección de exercicios complementarios individuais que o departamento de latín ofrecerá ao alumnado e os tipos de actividades seleccionadas para responder á adaptación que este alumnado, con diagnóstico previo, necesita.

Calquera medida que consista en poñer en funcionamento actuacións que impliquen modificacións substanciais do currículo, é dicir, adaptacións de acceso ao currículo e adaptacións curriculares non significativas (priorización dos obxectivos e contidos, adaptacións metodolóxicas e procedementos e instrumentos de avaliación), deberán ser adoptadas desde o departamento de orientación e, de ser o caso, debidamente autorizadas polo órgano competente.

Entre as medidas que o departamento poderá utilizar para atender este alumnado figuran as seguintes:

1. **Actividades de reforzo:** Están pensadas para o alumnado que presenta problemas de aprendizaxe ou falta de base, co fin de que este tipo de alumnado acade os contidos mínimos. Consistirán en diferentes tipos de actividades vinculadas ás características dos bloques temáticos da materia: tratamento da información ou investigación (HISTORIA, CULTURA, ARTE E CIVILIZACIÓN, LÉXICO), aumento dos exercicios necesarios para a análise morfolóxica e sintáctica, información gráfica sobre uso de dicionario.
2. **Ampliacións:** Están pensadas para aquel alumnado que pode e debe profundizar na aprendizaxe dos contidos. Teñen un tratamento similar ás actividades de reforzo coa excepción de que o seu carácter é máis analítico.

Tanto un tipo como o outro deben cumprir dúas características esenciais:

- Non deben ser demasiado sinxelas, para non ser pouco interesantes e motivadoras.
- Non deben ser demasiado difíciles, para non ser desmotivadoras.

En conclusión, para o alumnado con dificultades de aprendizaxe (con independencia da súa causa), o departamento preparará e entregarlle un material de apoio para traballar durante as fins de semana e períodos vacacionais. Este material (que se elaborará determinando aqueles aspectos que o alumnado non consegue realizar, os contidos que hai que traballar e a metodoloxía que hai que utilizar) deberao presentar rematado despois das fins de semana ou unha vez rematado o período vacacional. Nas clases poderán resolverse as súas dúbidas mentres o resto do alumnado prepara outra actividade. O tipo de traballo que se preparará obedecerá a unha ampla gama de exercicios e actividades, estruturada da seguinte forma:

- Exercicios previos para comprender mellor a materia.
- Exercicios prácticos variados para desenvolver os contidos necesarios.
- Exercicios de repaso daqueles coñecementos pouco adquiridos.
- Repaso de traducións realizadas para aprender a mecánica de tradución e reversión de textos.
- Do mesmo xeito, a aquel alumnado que amose especial interese procurarase entregarlle material (todo tipo de materiais e recursos na rede) para ofrecerlle a posibilidade de profundizar en aspectos concretos do programa de contidos.

13. CONCRECIÓN DE ELEMENTOS TRANSVERSAIS EN LATÍN DE BACHARELATO/ *COLLATERALIUM ELEMENTORUM DEFINITIO EX BACCALAUREATUS LATINA LINGUA*

1. FOMENTO DA LECTURA, COMPRENSIÓN LECTORA, EXPRESIÓN ORAL E ESCRITA (*Véxase, ademais, o "Plan de lecturas do departamento"*)

Ao tratarse o latín dunha lingua, un dos obxectivos primordiais é o tratamento da competencia en comunicación lingüística, e, para isto, considérase como un dos mellores procedementos o fomento da lectura e da escritura. Unha correcta competencia lectora e escritora facilita ademais os mecanismos que permiten a autonomía na aprendizaxe, a achega ás fontes de información e a posibilidade de estimular a formación do seu espírito estético.

A través da materia de Latín I, promoverase e fomentarse a lectura desde distintas vertentes:

- Dentro da dinámica das sesións de clase, procurarase que todo o alumnado lea e declame textos (incluídos textos clásicos adaptados) durante o proceso de

desenvolvemento das unidades didácticas para mellorar a súa comprensión lectora e a súa expresión oral e escrita.

- A exposición de traballos realizados cando sexa necesario.
- Traballo co vocabulario (derivación e composición, étimos, locucións) que proporcionará ao alumnado un mellor coñecemento do galego e do español e os seus correctos usos
- Proposta de lectura obrigada dunha obra contemporánea de asunto romano (**En busca de una patria. La historia de la *Eneida***, de Penélope Lively)
- Propiciarase que o alumnado participe en todas aquelas actividades promovidas desde o plan de fomento da lectura a nivel de centro

2. PLAN TIC

O fomento do uso das TIC, como obxectivo legalmente establecido, será tamén un obxectivo importante para a materia de Latín, utilizando a rede informática para realizar traballos de investigación e encontrar información (uso dos contidos *on line* de páxinas web especializadas en contidos clásicos), incentivando no alumnado o uso dos recursos informáticos para, de ser o caso, presentación de traballos, así como medio de comunicación co profesorado (correo electrónico). Por outra banda, advertirase dos riscos que supón a utilización das TIC sen as debidas medidas de seguridade.

En resumo, a materia de latín en 1º de bacharelato contribuirá á aplicación das TIC no desenvolvemento do proceso de ensino – aprendizaxe a partir de:

- Na aula: utilización de proxeccións.
- Na aula de informática-audiovisuais ou biblioteca: manexo de ordenadores para a busca de información e elaboración de tarefas.
- Na casa: formulando traballos de consulta, busca, selección e elaboración da información.
- Presentando ao alumnado, como material didáctico complementario, unha proposta de páxinas web para a súa consulta e utilización.
- Utilización do correo electrónico para a interacción académica profesor-alumno e familias. Envío de información e material para traballar durante o curso.

3. OUTROS CONTIDOS TRANSVERSAIS (**Véxase, ademais, as "Accións para contribuír ao Plan de convivencia"**)

Desde a materia de latín, e durante o seu desenvolvemento (a través de textos, temas de historia, cultura e civilización, expresións latinas, vocabulario específico e desde as actitudes individuais observadas), abordaranse fundamentalmente os seguintes contidos:

- **Educación ambiental:** Aínda que este concepto de educación ambiental non existía para os romanos, podemos asocialo á nosa materia ao observar moitos dos xacementos arqueolóxicos, situados en plena natureza; tamén ao falar de determinadas obras públicas (creación da rede de sumidoiros ou construción de acuedutos).
- **Educación para o consumo:** Pódese abordar a partir da gastronomía romana (festas e banquetes)
- **Educación para a paz e resolución de conflitos pola vía pacífica** (explicitación do plan de convivencia do centro). Tamén se pode ver cómo Roma levou a cabo unha política de expansión colonial e imperialista baseada na guerra, e cómo se crearon elementos de regulación para a paz e a convivencia (primeiras leis -Doce Táboas- e posteriormente o Dereito Romano). Por outro lado, tamén se pode abordar desde o estudo das clases sociais e o longo camiño cara aos dereitos iguais entre plebeos e patricios, así como a situación dos escravos.
- **Prevención da violencia**, en calquera das súas manifestacións, contra as persoas diferentes.
- **Igualdade entre homes e mulleres e prevención da violencia de xénero.** Principalmente tratarase este valor ao coñecer a vida da maioría das mulleres romanas, relegadas a un papel subsidiario e dependente (o pai ou o marido)
- **Educación para a saúde.** Este aspecto pode traballarse ao estudar os hábitos de hixiene dos romanos (baños, termas), o hábitat (salubridade e insalubridade nas casas, barrios, vilas de recreo) e o exercicio físico e coidado do corpo (manifestacións atléticas e deportivas).

**PROGRAMACIÓN DE LATÍN
DE 2º CURSO DE BACHARELATO**

***LINGVAE LATINAE PROGRAMMA GRADUS
SECUNDI BACCALAUREATUS***

1. INTRODUCCIÓN / PRAEFATIO

A materia Latín II na etapa de bacharelato ten como finalidade principal que o alumnado profundice no coñecemento dos aspectos esenciais da lingua e a cultura latinas, facendo fincapé, asemade, no papel que estas desempeñan en tanto que orixe e fundamento das linguas romances e da cultura occidental. Ademais, posto que nesta etapa se aborda con maior detalle o estudo da lingua —en virtude de súa riqueza e complexidade estrutural— esta maior atención á lingua latina constitúe en por si non só un importante exercicio intelectual, senón que, ao mesmo tempo, proporciona unha sólida base científica para o estudo e perfeccionamento progresivo no manexo doutras linguas.

Conforme esta perspectiva, no currículo oficial o estudo da materia organizouse en bloques que, con lixeiros matices, se corresponden cos do primeiro curso. Estes bloques refírense tanto a cuestións lingüísticas como a temas culturais, tendo en conta que ambos aspectos constitúen dúas facetas inseparables e complementarias para o estudo da civilización romana, sen as que non é posible aprezar a importancia do legado latino na súa verdadeira dimensión.

O primeiro destes bloques do currículo oficial (que nesta programación, ao igual que os demais, será adaptado ás esixencias da ABAU en Galicia) céntrase en analizar o papel que desempeñou a lingua latina na formación do galego e do castelán e das demais linguas romances. Para a explicación deste feito, que tradicionalmente foi esgrimido como un dos principais argumentos para xustificar a importancia da materia, é necesario coñecer o marco xeográfico no que se desenvolve a civilización romana, marco que varía sustancialmente ao longo da súa dilatada historia. Ao mesmo tempo, xa que este tema foi iniciado no curso de 1º, seguirase traballando o concepto de lingua romance e profundizarase no tratamento máis científico do termo e nas clasificacións que se establecen dentro do mesmo.

Neste segundo curso, profundizarase no coñecemento máis netamente lingüístico da materia, é dicir, na morfoloxía e na sintaxe (BLOQUES 2 e 3), dúas realidades inseparables que conforman e integran a vertente gramatical da lingua. Preténdese que o alumno aumente o seu coñecemento sobre a flexión, estudando a estrutura interna das palabras e os elementos formais destas que serven para definir a relación que manteñen con outras dentro da oración. A sintaxe, pola súa banda, ocúpase de estudar as estruturas oracionais latinas e os elementos que definen as súas construcións máis características, introducindo progresivamente niveis de maior complexidade.

No segundo curso, o bloque de cultura está dedicado á literatura (BLOQUE 4), de modo que o alumno coñeza as características dos xéneros literarios latinos, os seus autores e obras máis

representativas e as súas influencias na literatura posterior, así como que coñeza os fitos esenciais da literatura latina como base literaria da literatura e cultura europea e occidental.

Ao estar realizando o segundo curso da materia, o mellor coñecemento da lingua permitirá ao alumnado entrar en contacto directo con algúns fragmentos das obras orixinais, aumentando a comprensión dos textos literarios clásicos latinos co fin de entender as claves da sociedade na que viron a luz. Se a lingua e a cultura constitúen dúas realidades inseparables e complementarias para adentrarse no coñecemento da civilización latina, non existe mellor instrumento para o estudo de ambas as dúas que os propios textos, aos que se dedica outro dos bloques de contidos previstos para o curso (BLOQUE 5). Preténdese deste modo facer fincapé na necesidade de estudar en todo momento a lingua no seu contexto real, como mecanismo de expresión intelectual e estética no que se exemplifican os contidos lingüísticos estudados.

Por último, dedícase un bloque ao estudo do léxico (BLOQUE 6), entendendo que este resulta imprescindible para avanzar no coñecemento de calquera lingua. Dentro deste ámbito préstase especial atención á etimoloxía, non só porque esta serve para poñer de manifesto a pervivencia das raíces latinas nas linguas modernas, senón ademais porque axuda ao alumnado a adquirir unha mellor comprensión da súa propia lingua, axudándolle a precisar o significado de termos coñecidos (mediante o estudo dos mecanismos de composición e derivación) ou a descubrir o doutros que non utilizara anteriormente (locucións e expresións latinas), incorporándoos ao seu vocabulario habitual.

2. OBXECTIVOS XERAIS DA ETAPA / PROPOSITA ITINERIS EDUCATIVI UNIVERSA

Segundo se recolle no artigo 26 do Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, o bacharelato contribuirá a desenvolver no alumnado as capacidades que lle permitan:

- a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.
- b) Consolidar unha madurez persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.

- c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.
- d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.
- f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
- g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.
- h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.
- i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
- l) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.
- m) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
- n) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
- ñ) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.
- o) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.
- p) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

3. OBXECTIVOS XERAIS DE LATÍN NO BACHARELATO / *LINGVAE LATINAE BACCALAUREATUS PROPOSITA UNIVERSA*

O ensino do Latín no bacharelato terá como finalidade o desenvolvemento das seguintes capacidades:

1. Coñecer e utilizar os fundamentos fonolóxicos, morfolóxicos, sintácticos e léxicos da lingua latina e iniciarse na interpretación e tradución de textos de dificultade progresiva.
2. Reflexionar sobre os elementos substanciais que conforman as linguas e recoñecer compoñentes significativos da flexión nominal, pronominal e verbal latina nas linguas modernas derivadas do latín ou influídas por el, especialmente no galego e castelán.
3. Analizar textos latinos diversos, orixinais, adaptados e traducidos, mediante unha lectura comprensiva e distinguir as súas características esenciais e o xénero literario ao que pertencen.
4. Recoñecer elementos da lingua latina que han evolucionaron ou que permanecen nas nosas linguas e apreza-los como clave para a súa interpretación.
5. Buscar información sobre aspectos relevantes da civilización romana, indagando en documentos e en fontes variadas, analízalos criticamente e constatar a súa presenza ao longo da historia.
6. Identificar e valorar as principais achegas da civilización romana no noso contorno e apreza-los a lingua latina como instrumento transmisor de cultura.
7. Valorar a contribución do mundo romano na súa calidade de sistema integrador de diferentes correntes de pensamento e actitudes éticas e estéticas que conforman o ámbito cultural europeo.

4. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS DE LATÍN NO BACHARELATO / *LINGVAE LATINAE BACCALAUREATUS SINGULARIA PROPOSITA*

1. A materia de Latín no bacharelato achega as bases lingüísticas, históricas e culturais precisas para entender aspectos esenciais da civilización occidental, permite unha reflexión profunda sobre as linguas galega e castelá e contribúe eficazmente á aprendizaxe das linguas modernas de orixe romance, ou doutras influídas polo latín.
2. O estudo da lingua latina nos seus aspectos fonolóxico, morfolóxico, sintáctico e léxico ten en si mesmo un alto valor formativo como instrumento de estruturación mental para o alumnado que optase por unha primeira especialización no campo das humanidades ou das ciencias sociais.
3. A coincidencia de seu estudo co da lingua grega, ao tempo que invita a un tratamento coordinado, permite comprender a estrutura flexiva das dúas linguas clásicas, tan ricas en contido e tan fecundas na súa contribución ás linguas modernas.
4. A lectura comprensiva e o progresivo adestramento nas técnicas de tradución de textos latinos, orixinais ou elaborados, de dificultade gradual, así como a retroversión de textos das linguas utilizadas polo alumnado, serven para fixar as estruturas lingüísticas básicas e supoñen un valioso exercicio de análise e síntese aplicable a calquera outra aprendizaxe.
5. A lectura de textos traducidos e orixinais constitúe un instrumento privilexiado para poñer ao alumnado en contacto coas máis notables mostras da civilización romana: a creación literaria e a produción artística; a ciencia e a técnica; as institucións políticas, relixiosas e militares; a vida familiar, a organización social e a ordenación xurídica.
6. A selección de textos de xéneros e épocas diversas atenderá ao criterio de ofrecer unha visión completa e equilibrada da historia e a sociedade romanas. A sistematización de todos eses datos extraídos de diversas fontes documentais, incluídas as que brindan as tecnoloxías da información e comunicación, e a súa comparación constante cos que ofrecen as sociedades actuais permitirán unha valoración razoada da achega de Roma á conformación do ámbito cultural e político europeo.
7. O estudo do léxico latino e a súa evolución fonética, morfolóxica e semántica nas linguas romances, xunto á observación da persistencia ou a transformación nelas das estruturas sintácticas latinas, permite aprezoar as linguas na súa dimensión diacrónica, como entes vivos en constante desenvolvemento, e valorar o amplo grupo das linguas romances faladas en Europa como o produto desa evolución no momento actual.

Estes obxectivos xerais e específicos formulados para a materia serán tratados en Latín I e II:

- Corresponde ao primeiro curso a asimilación das estruturas da morfoloxía regular, os valores sintácticos máis usuais, as nocións elementais de evolución fonética e os aspectos básicos da civilización romana, aplicando eses coñecementos á análise e tradución de textos breves e sinxelos.
- Compete ao Latín II a consolidación dos contidos anteriores e a súa ampliación co estudo da morfoloxía irregular, os procedementos de subordinación, as construcións sintácticas propias da lingua latina, a evolución do léxico e o tratamento de aspectos específicos do legado romano, aplicando os procedementos de análise e as técnicas de tradución a textos de maior complexidade e distinguindo neles as características do xénero literario ao que pertencen, co fin de obter unha mellor comprensión do pensamento e da tradición clásica e a valoración da súa continuidade na nosa sociedade, lingua e cultura.

5. OBXECTIVOS ESPECÍFICOS DO LATÍN EN 2º DE BACHARELATO / *LINGVAE LATINAE SECUNDI GRADUS BACCALAUREATUS SINGULARIA PROPOSITA*

1. Coñecer a gramática da lingua latina, incorporando as excepcións morfolóxicas, as categorías morfolóxicas e as estruturas sintácticas que non se chegaron a estudar en 1º curso de bacharelato ou se estudaron nun nivel máis superficial.
2. Ampliar o coñecemento do vocabulario (tanto para o desenvolvemento a nivel persoal como para o dominio da materia neste nivel).
3. Traducir e comprender textos latinos orixinais de dificultade media tanto en prosa como en verso.
4. Dominar suficientemente o manexo e uso do dicionario.
5. Identificar elementos léxicos e os principais procedementos de composición e derivación do latín e a súa aplicación a termos en lingua galega ou en lingua castelá.
6. Recoñecer os elementos léxicos da herdanza latina que permanecen nas linguas faladas polo alumnado.
7. Reflexionar sobre os elementos fundamentais que constitúen as linguas e as súas influencias mutuas no espazo e no tempo, recoñecendo as relacións existentes entre as estruturas da lingua latina e doutras linguas derivadas que foron profundamente influídas

por ela, e os compoñentes significativos desa herdanza (flexión nominal, pronominal e verbal).

8. Identificar e valorar as principais achegas da cultura romana no seu aspecto literario e de romanización de Galicia, e da súa lingua como instrumento transmisor de cultura.
9. Captar os valores éticos, estéticos, literarios, políticos, etc., que conforman a cultura latina, identificando nela as fontes de amplas parcelas do pensamento contemporáneo.
10. Recoñecer os elementos da herdanza latina que permanecen no mundo actual e consideralos como unha das claves para a interpretación deste.
11. Analizar e interpretar textos diversos, traducidos e orixinais, mediante unha lectura comprensiva, distinguindo as súas características esenciais e a súa evolución, e analizando a estrutura, o pensamento e a ideoloxía que neles se reflicte, cunha actitude crítica ante o mundo latino e o actual.
12. Capacitar o alumnado para enfrontarse á Proba de Avaliación de Bacharelato para o Acceso á Universidade ABAU), deseñada polo grupo de traballo de Latín da CIUG.

6. CONTRIBUCIÓN DA MATERIA Á CONSECUCIÓN DAS COMPETENCIAS CLAVE. PERFIL COMPETENCIAL / DISCIPLINAE CONTRIBUTIO AD FACULTATES POTISSIMAS CONSEQUENDAS. COGNITIVA LINEAMENTA

As competencias do currículo establecidas pola normativa básica para o noso sistema educativo son:

- a) Comunicación lingüística (CCL)
- b) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCT)
- c) Competencia dixital (CD)
- d) Aprender a aprender (CAA)
- e) Competencias sociais e cívicas (CSC)
- f) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)
- g) Conciencia e expresións culturais (CCEC)

A materia de Latín, segundo o marco normativo actualmente vixente, desempeñará un papel esencial, xunto coas demais materias que cursa o alumnado, no desenvolvemento e adquisición das competencias.

Por outra parte, resulta evidente que a materia de Latín contribuirá en maior medida ao desenvolvemento de determinadas competencias, polo que é preciso sinalar en que aspectos contribúe a materia a ese desenvolvemento en cada unha, explicitándoos a continuación:

COMPETENCIA	MODO DE CONTRIBUCIÓN DA MATERIA
Comunicación lingüística	<ul style="list-style-type: none"> • Acceso a textos literarios traducidos como fonte de aprendizaxe e disfrute. • Comprensión do compoñente lingüístico da propia lingua e de linguas estranxeiras. • Comprensión e expresión correcta de textos diversos que permiten unha mellor interacción social. • Contextualización do acto comunicativo nas súas diferentes modalidades. • Desenvolvemento de distintos rexistros lingüísticos e a súa correcta aplicación. • Desenvolvemento da capacidade crítica ante a mensaxe e o seu contido. • Facilitade para a aprendizaxe de linguas estranxeiras e a comunicación oral e escrita nas mesmas. • Fomento da capacidade creativa lingüística. • Melloría na comprensión e a emisión de mensaxes orais e escritas. • Melloría na motivación da aprendizaxe a partir da melloría na comprensión e expresión lingüísticas. • Preparación para un mellor acceso a diferentes culturas e, en consecuencia, a unha mellor comprensión da diversidade cultural do mundo actual. • Preparación para un mellor acceso ao coñecemento mediante a lectura de textos orixinais.
Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade de aplicar o razoamento matemático e as súas ferramentas para describir e interpretar fenómenos, feitos e situacións en distintos contextos. • Desenvolvemento de destrezas para a emisión de xuízos razoables e argumentados fundados nos datos que se manexan. • Fomento de valores relacionados co rigor argumental, a veracidade e responsabilidade dos xuízos e as conclusións emitidos. • Desenvolvemento de aspectos de cuantificación de obxectos, relacións e situacións. • Análise de espazo e forma mediante a interpretación de patróns, elaboración e lectura de mapas, interpretación de obxectos, etc. • Interpretación de relacións temporais de obxectos e circunstancias. • Desenvolvemento do pensamento científico mediante a aplicación de métodos propios da disciplina. • Promoción da investigación científica e achegamento aos métodos que lle son propios. • Elaboración de xuízos críticos sobre o desenvolvemento científico e tecnolóxico ao longo da historia. • Fomento de destrezas no uso das tecnoloxías. • Capacidade de transmisión adecuada dos coñecementos mediante o uso correcto da linguaxe propia da materia.

COMPETENCIA	MODO DE CONTRIBUCIÓN DA MATERIA
Competencia dixital	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento e uso das principais aplicacións informáticas relacionadas co acceso á información, a súa elaboración e uso para a comunicación, así como a creación de contidos. • Fomento do traballo colaborativo. • Busca de información mediante motores de busca. • Análise e interpretación crítica da información obtida mediante as tecnoloxías dixitais. • Capacidade de transformación da información obtida de fontes dixitais e o seu almacenamento en formatos correctos. • Creación de contidos en distintos formatos (imágen, texto, audio, etc.). • Acceso e contribución ao coñecemento de dominio (wiki). • Presentación de contidos en formatos dixitais e correcta elección da aplicación máis adecuada en función do contido e o receptor da mensaxe.
Aprender a aprender	<ul style="list-style-type: none"> • Motivación por aprender. • Organización e xestión da propia aprendizaxe. • Coñecemento e autonomía no propio proceso de aprendizaxe. • Xestión de tarefas: estratexias de planificación, elaboración, supervisión e resultados. • Capacidade de aprendizaxe en grupo.
Competencias sociais e cívicas	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade para interpretar situacións e fenómenos sociais. • Desenvolvemento de actitudes de respecto nas relacións sociais desde o coñecemento da súa diversidade histórica. • Análise de situacións para a resolución de conflitos. • Afianzamento de valores democráticos e de participación na sociedade. • Contribución á mellora das institucións desde o coñecemento da súa historia. • Conciencia de participación na sociedade actual desde o coñecemento da historia da organización do traballo e das relacións laborais. • Desenvolvemento de actitudes pola igualdade e a non discriminación entre homes e mulleres e entre diferentes grupos étnicos ou culturais, desde el estudo da súa evolución histórica. • Comprensión da realidade socioeconómica e de identidade cultural das sociedades actuais desde unha perspectiva histórica e cultural. • Aprendizaxe crítica de conceptos como cidadanía, Estado, democracia, xustiza e igualdade. • Respecto reflexivo e crítico ante as diferenzas existentes entre diferentes sistemas de valores.

COMPETENCIA	MODO DE CONTRIBUCIÓN DA MATERIA
Sentido de iniciativa e espírito emprendedor	<ul style="list-style-type: none"> • Capacidade para pensar de forma creativa. • Recoñecemento de actitudes emprendedoras en personaxes históricos. • Fortalezas e debilidades de diferentes feitos históricos estudados (xestión de recursos, funcionamento de grupos humanos, valores, etc.). • Capacidade de análise, planificación, organización e xestión de tarefas. • Comunicación e presentación de proxectos. Capacidade de traballo individual e en grupo. • Capacidade de autoavaliación. • Desenvolvemento do criterio propio e autonomía na xestión da aprendizaxe para acadar os obxectivos planificados polo alumnado.
Conciencia e expresións culturais	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento do legado cultural e artístico da Roma antiga. • Aprezo e valoración crítica das diferentes manifestacións culturais e artísticas. • Análise do legado cultural e artístico da Roma antiga como elemento fundamental da cultura europea. • Contribución á capacidade de comprensión e expresión artística do alumnado. • Desenvolvemento do interese polas manifestacións culturais e artísticas. • Coñecemento de autores, obras, xéneros e estilos das diversas manifestacións artísticas romanas e o seu influxo nas manifestacións culturais e artísticas ao longo da historia ata a cultura e a arte contemporánea. • Desenvolvemento de valores relativos á conservación do patrimonio e aprezo pola herdanza cultural e artística.

Para determinar o perfil competencial da materia Latín II, abordaremos os seguintes apartados:

a) Na seguinte táboa establécense as **conexións existentes entre os obxectivos da materia Latín II e o desenvolvemento dunha determinada competencia.**

OBXECTIVOS DE LATÍN II	PRINCIPAIS COMPETENCIAS QUE CONTRIBÚE A DESENVOLVER
Identificar os principais aspectos e realizacións culturais de Roma, con especial atención á literatura e recoñecer os elementos desa herdanza latina que permanecen no mundo e na cultura actuais e consideralos como unha das claves para a interpretación deste.	CCL CAA CSC CSIEE CCEC
Valorar as aportacións do legado cultural de Roma, especialmente da literatura, como elemento integrador de diferentes correntes de pensamento e actitudes (éticas, estéticas) que conforman o ámbito cultural europeo ao que o alumnado pertence.	CCL CD CAA CSC CSIEEC CCEC
Desenvolver o sentimento de pertencenza á unidade cultural que é Europa, en cuxa base está o mundo latino, con actitudes de tolerancia e respecto cara aos seus distintos pobos e os doutras zonas do mundo.	CCL CAA CSC CSIEE CCEC
Buscar información sobre aspectos relevantes da civilización romana, indagando en documentos e en fontes variadas, con aplicación das novas tecnoloxías, analízalos críticamente e constatar a súa presenza ao longo da historia.	CCL CMCT CD CAA CSIEE
Identificar os principais cambios na evolución do léxico latino ás linguas romances de España, contribuíndo así a un mellor coñecemento e aprezo desas linguas por parte do alumnado.	CCL CMCT CSIEE CCEC

Identifica ra orixe latina do acervo léxico das linguas romances faladas polo alumnado, así como os principais procedementos de composición e derivación do latín e su pervivencia nas linguas romances.	CCL CMCT CSIEE CCEC
Recoñecer o papel integrador do latín en distintas áreas da ciencia, filosofía, historia, literatura, arte, arquitectura e en xeral na cultura e historia de Occidente.	CCL CMCT CD CAA CCEC
Coñecer e utilizar os aspectos fonéticos, morfolóxicos, sintácticos e léxicos da lingua latina, aplicándoos correctamente na interpretación e traducción de textos orixinais latinos.	CCL CMCT CAA
Analizar e interpretar textos diversos, traducidos e orixinais, mediante unha lectura comprensiva, distinguindo os xéneros literarios, as súas características esenciais e evolución, e analizando a estrutura lingüística, o pensamento e a ideoloxía que neles se reflicte, cunha actitude crítica ante o mundo latino e o mundo actual.	CCL CAA CSC CSIEE CCEC

De acordo coa relación anterior, pódese dicir que a materia de Latín II, desde a perspectiva dos seus obxectivos, presenta o seguinte perfil competencial:

COMPETENCIA	FRECUENCIA ASIGNADA
CCL	100%
CAA	77,77%
CCEC	77,77%
CSIEE	77,77%
CMCT	55,55%
CSC	44,44%
CD	33,33%

De todo isto, pode deducirse que, segundo os obxectivos específicos establecidos, a priorización competencial e, por ende, o seu perfil están configurados do seguinte xeito:

1. A materia de Latín II está vinculada fundamentalmente á COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA.
2. A materia de Latín II pode desenvolver, nunha porcentaxe significativa, as seguintes competencias: APRENDER A APRENDER, CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURAIS e SENTIDO DA INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR.
3. A materia de Latín II vencéllase dun xeito menos significativo coas seguintes competencias: MATEMÁTICA E CIENCIAS E TCNOLOXÍA, SOCIAL E CÍVICA e a DIXITAL

b) Correlación entre bloques e competencias que se desenvolven con cada un deles:

BLOQUE	COMPETENCIAS (%)
Bloque 1. O latín, orixe das linguas romances	<ul style="list-style-type: none"> • CCL: 100% • CAA: 66,66% • CCEC: 66,66% • CMCCT: 33,33% • CD: 33,33%
Bloque 2. Morfoloxía	<ul style="list-style-type: none"> • CCL: 100% • CAA: 71,4% • CD: 42,8% • CMCCT: 28,5%
Bloque 3. Sintaxe	<ul style="list-style-type: none"> • CCL: 100% • CAA: 100%
Bloque 4. Literatura latina	<ul style="list-style-type: none"> • CCL: 71,4% • CCEC: 71,4% • CSC: 42,8% • CD: 42,8% • CMCCT: 28,5% • CAA: 14,2%
Bloque 5. Textos	<ul style="list-style-type: none"> • CCL: 100% • CAA: 60% • CCEC: 60% • CSC: 40% • CD: 20%
Bloque 6. Léxico	<ul style="list-style-type: none"> • CCL: 100% • CD: 80% • CMCCT: 40% • CCEC: 40% • CAA: 20% • CSC: 20%

Para maior claridade neste ámbito, ofrécese a seguinte táboa:

COMPETENCIA	% DE PRESENZA POR Nº DE BLOQUES	% MEDIA PARA PERFIL DA MATERIA
CCL	6 de 6 (100%)	95,2%
CAA	6 de 6 (100%)	55,3%
CD	5 de 6 (83%)	36,5%
CCEC	4 de 6 (66%)	39,6%
CMCCT	4 de 6 (66%)	20,5%
CSC	3 de 6 (50%)	17,1%
CSIEE	-----	-----

c) Correlación entre estándares de aprendizaxe asignados e competencias clave:

COMPETENCIA	PRESENZA EN BLOQUES	% ESTÁNDARES/TOTAL	ESTÁNDARES ASIGNADOS
CCL	6 de 6	93,7%	• LA2B1.1.1
			• LA2B1.2.1
			• LA2B1.2.2
			• LA2B2.1.1
			• LA2B2.2.1
			• LA2B2.3.1
			• LA2B2.4.1
• LA2B2.4.2			
• LA2B2.5.1			
• LA2B2.5.2			
• LA2B3.1.1			
• LA2B3.2.1			
• LA2B3.3.1			
• LA2B3.4.1			
• LA2B3.5.1			
• LA2B4.2.1			
• LA2B4.3.2			
• LA2B4.4.1			
• LA2B4.5.1			
• LA2B4.5.2			
• LA2B5.1.1			
• LA2B5.2.1			
• LA2B5.2.1			
• LA2B5.4.1			
• LA2B5.5.1			
• LA2B6.1.1			
• LA2B6.2.1			
• LA2B6.2.2			
• LA2B6.3.1			
• LA2B6.4.1			
CMCT	4 de 6	21,8%	• LA2B1.2.1
			• LA2B2.2.1
			• LA2B2.3.1
			• -----
			• LA2B4.1.1
			• LA2B4.3.1
• -----			
• LA2B6.1.1			
• LA2B6.3.1			

COMPETENCIA	PRESEZA EN BLOQUES	% ESTÁNDARES/TOTAL	ESTÁNDARES ASIGNADOS
CD	5 de 6	37,5%	• LA2B1.2.2
			• LA2B2.4.1
			• LA2B2.5.1
			• LA2B2.5.2

• LA2B4.3.2			
• LA2B4.5.1			
• LA2B4.5.2			
• LA2B5.2.1			
• LA2B6.1.1			
• LA2B6.2.1			
• LA2B6.2.2			
• LA2B6.3.3			
CAA	6 de 6	53%	• LA2B1.1.1
			• LA2B1.2.2
			• LA2B2.1.1
			• LA2B2.4.1
			• LA2B2.4.2
			• LA2B2.5.1
			• LA2B2.5.2
• LA2B3.1.1			
• LA2B3.2.1			
• LA2B3.3.1			
• LA2B3.4.1			
• LA2B3.5.1			
• LA2B4.2.1			
• LA2B5.1.1			
• LA2B5.2.1			
• LA2B5.3.1			
• LA2B6.2.1			
CSC	3 de 6	18,7%	• -----
			• -----
			• -----
			• LA2B4.4.1
			• LA2B4.5.1
			• LA2B4.5.2
• LA2B5.3.1			
• LA2B5.4.1			
• LA2B6.3.1			
CSIEE	0 de 6	0%	• -----
CCEC	4 de 6	34,4%	• LA2B1.1.1
			• LA2B1.2.1
			• -----
			• -----
			• LA2B4.1.1
			• LA2B4.2.1
			• LA2B4.3.1
• LA2B4.4.1			
• LA2B5.3.1			
• LA2B5.4.1			
• LA2B5.5.1			
• LA2B6.3.1			
• LA2B6.4.1			

De acordo cos datos extraídos a partir da análise efectuada sobre o número dos estándares de aprendizaxe relacionados con cada competencia, pódese concluír que a frecuencia e importancia do conxunto de competencias clave establecidas pola lexislación vixente con respecto á materia de Latín II, e, xa que logo, o perfil competencial desta, queda establecido como segue:

PERFIL COMPETENCIAL ESPECÍFICO DA MATERIA LATÍN II					
COMPETENCIA CLAVE	ÍNDICE DE FRECUENCIA / IMPORTANCIA. PERFIL COMPETENCIAL BÁSICO DA MATERIA				
	Absoluta (100-90%)	Moita (90-70%)	Bastante (70-40%)	Pouca (40-25%)	Escasa/Nula (≤25%)
CCL	X				
CMCT					X
CD				X	
CAA			X		
CSC					X
CSIEE					X
CCEC				X	

7. CURRÍCULO DA MATERIA, SEGUNDO A NORMATIVA VIXENTE / DISCIPLINAE CURRICULUM EX HODIERNA LEGE

Latín II. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. O latín, orixe das linguas romances				
<ul style="list-style-type: none"> • d • p 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.1. Mantemento de elementos lingüísticos latinos nas linguas modernas: palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.1. Distinguir e identificar palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B1.1.1. Recoñece e distingue a partir do étimo latino termos patrimoniais, semicultismos e cultismos, e explica as evolucións que se producen nun e noutro caso. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA • CCEC
<ul style="list-style-type: none"> • d • g • p 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.2. Evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.2. Coñecer e aplicar as regras da evolución fonética e recoñecer os procesos de evolución semántica do latín ao galego e ao castelán, partindo dos étimos latinos. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B1.2.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica, valorando a relación co significado orixinal do étimo latino. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CMCCT • CCL • CCEC
			<ul style="list-style-type: none"> • LA2B1.2.2. Explica o proceso de evolución de termos latinos ás linguas romances, sinalando cambios fonéticos comúns a distintas linguas dunha mesma familia, e ilustralo con exemplos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CD • CCL • CAA
Bloque 2. Morfoloxía				
<ul style="list-style-type: none"> • i 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares. 	<ul style="list-style-type: none"> • B2.1. Coñecer as categorías gramaticais. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B2.1.1. Nomea e describe as categorías, e sinala os trazos que as distinguen. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCL

Latín II. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• d	• B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares.	• B2.2. Coñecer, identificar e distinguir os formantes das palabras.	• LA2B2.2.1. Identifica e distingue en palabras propostas os seus formantes, diferenciando lexemas e morfemas, e procurando exemplos noutros termos nos que estean presentes.	• CMCCT • CCL
• d	• B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares.	• B2.3. Realizar a análise morfolóxica das palabras dun texto latino e enuncialas.	• LA2B2.3.1. Analiza morfoloxicamente palabras presentes nun texto latino, identifica correctamente os seus formantes e sinala o seu enunciado.	• CMCCT • CCL
• l • d	• B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares.	• B2.4. Identificar, declinar e traducir todas as formas nominais e pronominais.	• LA2B2.4.1. Identifica con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas nominais e pronominais, declínaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán. • LA2B2.4.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía nominal e pronominal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.	• CD • CCL • CAA • CCL • CAA
• l • d	• B2.2. Morfoloxía verbal: verbos irregulares e defectivos. Formas nominais do verbo: xerundio, xerundivo e supino. Conxugación perifrástica.	• B2.5. Identificar, conxugar, traducir e efectuar a retroversión de todas as formas verbais.	• LA2B2.5.1. Identifica con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas verbais, conxúgaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán • LA2B2.5.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía verbal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.	• CD • CAA • CCL • CCL • CAA • CD
Bloque 3. Sintaxe				

Latín II. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• e	• B3.1. Estudo pormenorizado da sintaxe nominal e pronominal.	• B3.1. Coñecer e aplicar os coñecementos da sintaxe nominal e pronominal para a tradución de textos latinos.	• LA2B3.1.1. Utiliza axeitadamente a análise da sintaxe nominal e pronominal dun texto para efectuar correctamente a súa tradución.	• CCL • CAA
• e	• B3.2. Tipos de oracións e construcións sintácticas.	• B3.2. Recoñecer e clasificar as oracións e as construcións sintácticas latinas.	• LA2B3.2.1. Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas latinas, e relaciónaaas con construcións análogas existentes noutras linguas que coñeza.	• CCL • CAA
• e • p	• B3.2. Tipos de oracións e construcións sintácticas.	• B3.3. Relacionar e aplicar coñecementos sobre elementos e construcións sintácticas en interpretación e tradución de textos latinos.	• LA2B3.3.1. Identifica na análise de frases e textos de dificultade graduada elementos sintácticos propios da lingua latina, e relaciónaaos para traducilos cos seus equivalentes en galego e en castelán.	• CCL • CAA
• d	• B3.3. Oración composta: coordinación e subordinación.	• B3.4. Definir, comprender e recoñecer os diferentes tipos de oracións compostas coordinadas e subordinadas.	• LA2B3.4.1. Define e comprende os conceptos de oración composta, coordinación e subordinación, sinala exemplos nos textos e recoñece os tipos de oracións compostas, tanto coordinadas como subordinadas, así como os nexos que as caracterizan.	• CAA • CCL
• e	• B3.4. Construcións de infinitivo, participio, xerundio, xerundivo e supino.	• B3.5. Coñecer as funcións das formas non persoais do verbo: infinitivo, participio, xerundio, xerundivo e supino.	• LA2B3.5.1. Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións.	• CCL • CAA
Bloque 4. Literatura latina				
• h	• B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula.	• B4.1. Enumerar os principais factores da transmisión da literatura latina ao longo dos períodos históricos, e describir os soportes da escritura na Antigüidade e a súa evolución.	• LA2B4.1.1. Nomea os aspectos máis salientables referentes á transmisión dos textos clásicos ao longo do tempo.	• CCEC • CMCCT • CCEC

Latín II. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• n	• B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula.	• B4.2. Coñecer as características dos xéneros literarios latinos, os seus autores, as obras máis representativas e as súas influencias na literatura posterior.	• LA2B4.2.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos propostos.	• CAA • CCL • CCEC
• i • g	• B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula.	• B4.3. Coñecer os fitos esenciais da literatura latina como base literaria da literatura e da cultura europea e occidental.	• LA2B4.3.1. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles autores, obras e outros aspectos relacionados coa literatura latina. • LA2B4.3.2. Nomea autores representativos da literatura latina, encádraos no seu contexto cultural, e cita e explica as súas obras máis coñecidas.	• CMCCT • CCEC • CD • CCL
• d	• B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula.	• B4.4. Analizar, interpretar e situar no tempo textos mediante lectura comprensiva, distinguindo xénero, época, características e estrutura, se a extensión da pasaxe o permite.	• LA2B4.4.1. Realiza comentarios de textos latinos e sitúaos no tempo, explicando a súa estrutura, se a extensión da pasaxe o permite, e as súas características esenciais, e identifica o xénero ao que pertencen.	• CCL • CSC • CCEC
• n • h • p	• B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula.	• B4.5. Establecer relacións e paralelismos entre a literatura clásica e a posterior.	• LA2B4.5.1. Analiza o diferente uso que se fixo dos textos latinos, explorando o mantemento dos xéneros e os temas da literatura latina mediante exemplos da literatura contemporánea. • LA2B4.5.2. Recoñece a través de motivos, temas ou personaxes a influencia da tradición grecolatina en textos de autores/as contemporáneos/as, e sérvese deles para comprender e explicar o mantemento dos xéneros e dos temas procedentes da cultura grecolatina, describindo os seus aspectos esenciais e os tratamentos que reciben.	• CSC • CD • CCL • CSC • CD • CCL
Bloque 5. Textos				

Latín II. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
• e	• B5.1. Tradución e interpretación de textos latinos.	• B5.1. Realizar a tradución e interpretación de textos latinos orixinais.	• LA2B5.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de textos latinos para efectuar correctamente a súa tradución.	• CCL • CAA
• d	• B5.1. Tradución e interpretación de textos latinos.	• B5.2. Utilizar o dicionario, analizar e valorar correctamente a información gramatical que proporciona e procurar o termo máis acaído na lingua propia para a tradución do texto.	• LA2B5.2.1. Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto e do estilo empregado polo autor, para unha correcta tradución do texto.	• CD • CAA • CCL
• b	• B5.2. Comentario e análise histórica, lingüística e literaria de textos latinos orixinais.	• B5.3. Realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos de autores latinos.	• LA2B5.3.1. Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos.	• CAA • CSC • CCEC • CCL
• a	• B5.3. Coñecemento do contexto social, cultural e histórico dos textos traducidos.	• B5.4. Coñecer o contexto social, cultural e histórico dos textos traducidos.	• LA2B5.4.1. Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos propostos partindo de referencias tomadas dos propios textos e asociándoas con coñecementos adquiridos previamente.	• CSC • CCEC • CCL
• h	• B5.4. Identificación das características formais dos textos.	• B5.5. Identificar as características formais dos textos.	• LA2B5.5.1. Recoñece e explica a partir de elementos formais o xénero e o propósito do texto.	• CCL • CCEC
Bloque 6. Léxico				
• e • p	• B6.1. Ampliación de vocabulario básico latino: léxico literario, científico e filosófico.	• B6.1. Coñecer, identificar e traducir termos latinos pertencentes ao vocabulario especializado: léxico literario, científico e filosófico.	• LA2B6.1.1. Identifica e explica termos do léxico literario, científico e filosófico, e tradúceos correctamente ao galego e ao castelán.	• CCL • CMCCT

Latín II. 2º de bacharelato				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
				<ul style="list-style-type: none"> • CD
<ul style="list-style-type: none"> • d • g • p 	<ul style="list-style-type: none"> • B6.2. Etimoloxía e orixe das palabras da propia lingua. 	<ul style="list-style-type: none"> • B6.2. Recoñecer os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas dos/das estudantes. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B6.2.1. Deduce o significado de palabras e expresións latinas non estudadas a partir do contexto, ou de palabras ou expresións da súa lingua ou doutras linguas que coñeza. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CCL • CD
			<ul style="list-style-type: none"> • LA2B6.2.2. Identifica a etimoloxía e coñece o significado de palabras de léxico común e especializado do galego e do castelán. 	<ul style="list-style-type: none"> • CD • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • h 	<ul style="list-style-type: none"> • B6.3. Locucións e expresións latinas incorporadas á lingua coloquial e á literaria. 	<ul style="list-style-type: none"> • B6.3. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregalas nun contexto axeitado. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B6.3.1. Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica. 	<ul style="list-style-type: none"> • CMCCT • CSC • CD • CCEC • CCL
<ul style="list-style-type: none"> • d • p 	<ul style="list-style-type: none"> • B6.4. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos de orixe latina e grega. 	<ul style="list-style-type: none"> • B6.4. Recoñecer a presenza de latinismos e helenismos na linguaxe científica e na fala culta, e deducir o seu significado a partir dos correspondentes termos latinos e gregos. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B6.4.1. Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CCEC

8. ADAPTACIÓN DO CURRÍCULO Á PROBA DE AVALIACIÓN DE BACHARELATO PARA O ACCESO Á UNIVERSIDADE (ABAU - CIUG) / DISCIPLINAE ACCOMMODATIO AD BACCALAUREATUS AESTIMATIONEM INGRESSUS UNIVERSITATIS CAUSA

8.1 CORRESPONDENCIA ENTRE BLOQUES E PESO ESPECÍFICO GLOBAL NA AVALIACIÓN (CURRÍCULO DE LATÍN II / ABAU - CIUG) / CONVENIENTIA THEMATUM CUM SPECIFICO PONDERE UNIVERSO EX AESTIMATIONE

CIUG		CURRÍCULO LATÍN II
Parte 1: TEXTOS (ata 6 puntos) <ul style="list-style-type: none"> • Eutropio • Fedro 		BLOQUE 5: TEXTOS
Parte 2: MORFOLOXÍA E SINTAXE (ata 1 punto)	MORFOLOXÍA: Ata 0,5 puntos	BLOQUE 2: MORFOLOXÍA
	SINTAXE: Ata 0,5 puntos	BLOQUE 3: SINTAXE
Parte 3: LITERATURA (ata 1,5 puntos): 2 preguntas para contestar 1. <ul style="list-style-type: none"> • Teatro. Plauto • Oratoria e retórica. Cicerón • Historiografía. Tito Livio • Épica. Virxilio • Lírica. Horacio 		BLOQUE 4: LITERATURA LATINA
Parte 4: LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO (ata 1,5 puntos): 3 preguntas para contestar 2 (ata 0,75 puntos cada pregunta). <ul style="list-style-type: none"> • Derivación e composición • Locucións ou expresións latinas (150) • Comentario etimolóxico de topónimos (75) 		<ul style="list-style-type: none"> • BLOQUE 6: LÉXICO • BLOQUE 1: O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES

8.2 CORRESPONDENCIA ENTRE BLOQUES TEMÁTICOS E PESO ESPECÍFICO GLOBAL NA AVALIACIÓN PARA A ABAU (CURRÍCULO DE LATÍN II / ABAU) / *CONVENIENTIA THEMATUM CUM SPECIFICO PONDERE UNIVERSO EX ABAU AESTIMATIONE*

BLOQUE TEMÁTICO ABAU		PESO ESPECÍFICO ABAU	
1. TEXTOS		Ata 6 puntos (60%)	
2. MORFOLOXÍA E SINTAXE	MORFOLOXÍA	Ata 0,5 puntos (5%)	Ata 1 punto (10 %)
	SINTAXE	Ata 0,5 puntos (5%)	
3. LITERATURA		Ata 1,5 puntos (15%)	
4. LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO		Ata 1,5 puntos (15%)	

8.3 CORRESPONDENCIA ENTRE BLOQUES TEMÁTICOS ABAU / ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E PONDERACIÓN GLOBAL / THEMATUM CONVENIENTIA ABAU CUM DISCENTIAE EXEMPLARIBUS ATQUE UNIVERSO PONDERE

BLOQUES ABAU	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE APLICABLES	COMPETENCIAS	% VALORACIÓN	% VALORACIÓN GLOBAL
1. TEXTOS	<ul style="list-style-type: none"> LA2B5.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de textos latinos para efectuar correctamente a súa tradución. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CAA 	27%	60%
	<ul style="list-style-type: none"> LA2B5.2.1. Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto e do estilo empregado polo autor, para unha correcta tradución do texto. 	<ul style="list-style-type: none"> • CD • CAA • CCL 	30%	
	<ul style="list-style-type: none"> LA2B5.3.1. Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos. 	<ul style="list-style-type: none"> • CAA • CSC • CCEC • CCL 	1%	
	<ul style="list-style-type: none"> LA2B5.4.1. Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos propostos partindo de referencias tomadas dos propios textos e asociándoas con coñecementos adquiridos previamente. 	<ul style="list-style-type: none"> • CSC • CCEC • CCL 	1%	
	<ul style="list-style-type: none"> LA2B5.5.1. Recoñece e explica a partir de elementos formais o xénero e o propósito do texto. 	<ul style="list-style-type: none"> • CCL • CCEC 	1%	

BLOQUES ABAU	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE APLICABLES	COMPETENCIAS	% VALORACIÓN	% VALORACIÓN GLOBAL
2.a) MORFOLOXÍA	• LA2B2.1.1. Nomea e describe as categorías, e sinala os trazos que as distinguen.	• CAA • CCL	1,75%	5%
	• LA2B2.2.1. Identifica e distingue en palabras propostas os seus formantes, diferenciando lexemas e morfemas, e procurando exemplos noutros termos nos que estean presentes.	• CMCCT • CCL	0,05%	
	• LA2B2.3.1. Analiza morfoloxicamente palabras presentes nun texto latino, identifica correctamente os seus formantes e sinala o seu enunciado.	• CMCCT • CCL	3%	
	• LA2B2.4.1. Identifica con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas nominais e pronominais, declínaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.	• CD • CCL • CAA	0,05%	
	• LA2B2.4.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía nominal e pronominal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.	• CCL • CAA	0,05%	
	• LA2B2.5.1. Identifica con seguridade e axudándose co dicionario calquera tipo de formas verbais, conxúgaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán	• CD • CAA • CCL	0,05%	
	• LA2B2.5.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía verbal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.	• CCL • CAA • CD	0,05%	

BLOQUES ABAU	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE APLICABLES	COMPETENCIAS	% VALORACIÓN	% VALORACIÓN GLOBAL
2.b) SINTAXE	<ul style="list-style-type: none"> LA2B3.1.1. Utiliza axeitadamente a análise da sintaxe nominal e pronominal dun texto para efectuar correctamente a súa tradución. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA 	0,25%	5%
	<ul style="list-style-type: none"> LA2B3.2.1. Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas latinas, e relaciónaas con construcións análogas existentes noutras linguas que coñeza. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA 	1,25%	
	<ul style="list-style-type: none"> LA2B3.3.1. Identifica na análise de frases e textos de dificultade graduada elementos sintácticos propios da lingua latina, e relaciónaos para traducilos cos seus equivalentes en galego e en castelán. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA 	0,25%	
	<ul style="list-style-type: none"> LA2B3.4.1. Define e comprende os conceptos de oración composta, coordinación e subordinación, sinala exemplos nos textos e recoñece os tipos de oracións compostas, tanto coordinadas como subordinadas, así como os nexos que as caracterizan. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL 	2 %	
	<ul style="list-style-type: none"> LA2B3.5.1. Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA 	1,25%	

BLOQUES ABAU	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE APLICABLES	COMPETENCIAS	% VALORACIÓN	% VALORACIÓN GLOBAL
3. LITERATURA	• LA2B4.1.1. Nomea os aspectos máis salientables referentes á transmisión dos textos clásicos ao longo do tempo.	• CCEC • CMCCT • CCEC	0,25%	15%
	• LA2B4.2.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos propostos.	• CAA • CCL • CCEC	3,75%	
	• LA2B4.3.1. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles autores, obras e outros aspectos relacionados coa literatura latina.	• CMCCT • CCEC	0,25%	
	• LA2B4.3.2. Nomea autores representativos da literatura latina, encádraos no seu contexto cultural, e cita e explica as súas obras máis coñecidas.	• CD • CCL	10%	
	• LA2B4.4.1. Realiza comentarios de textos latinos e sitúaos no tempo, explicando a súa estrutura, se a extensión da pasaxe o permite, e as súas características esenciais, e identifica o xénero ao que pertencen.	• CCL • CSC • CCEC	0,25%	
	• LA2B4.5.1. Analiza o diferente uso que se fixo dos textos latinos, explorando o mantemento dos xéneros e os temas da literatura latina mediante exemplos da literatura contemporánea.	• CSC • CD • CCL	0,25%	
	• LA2B4.5.2. Recoñece a través de motivos, temas ou personaxes a influencia da tradición grecolatina en textos de autores/as contemporáneos/as, e sérvese deles para comprender e explicar o mantemento dos xéneros e dos temas procedentes da cultura grecolatina, describindo os seus aspectos esenciais e os tratamentos que reciben.	• CSC • CD • CCL	0,25%	

BLOQUES ABAU		ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE APLICABLES	COMPETENCIAS	% VALORACIÓN	% VALORACIÓN GLOBAL	
4. LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES LÉXICO	E	c) Comentario etimolóxico	<ul style="list-style-type: none"> LA2B1.1.1. Recoñece e distingue a partir do étimo latino termos patrimoniais, semicultismos e cultismos, e explica as evolucións que se producen nun e noutro caso. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CAA CCEC 	0,25%	15%
		c) Comentario etimolóxico	<ul style="list-style-type: none"> LA2B1.2.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica, valorando a relación co significado orixinal do étimo latino. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CMCCT CCL CCEC 	0,25%	
		c) Comentario etimolóxico	<ul style="list-style-type: none"> LA2B1.2.2. Explica o proceso de evolución de termos latinos ás linguas romances, sinalando cambios fonéticos comúns a distintas linguas dunha mesma familia, e ilustralo con exemplos. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CCL CAA 	0,50%	
		a) Derivación e composición	<ul style="list-style-type: none"> LA2B6.1.1. Identifica e explica termos do léxico literario, científico e filosófico, e tradúceos correctamente ao galego e ao castelán. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CMCCT CD 	0,25 %	
		b) Locucións ou expresións	<ul style="list-style-type: none"> LA2B6.2.1. Deduce o significado de palabras e expresións latinas non estudadas a partir do contexto, ou de palabras ou expresións da súa lingua ou doutras linguas que coñeza. 	<ul style="list-style-type: none"> CAA CCL CD 	0,25 %	
		c) Comentario etimolóxico de topónimos	<ul style="list-style-type: none"> LA2B6.2.2. Identifica a etimoloxía e coñece o significado de palabras de léxico común e especializado do galego e do castelán. 	<ul style="list-style-type: none"> CD CCL 	4,50 %	
		b) Locucións ou expresións	<ul style="list-style-type: none"> LA2B6.3.1. Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica. 	<ul style="list-style-type: none"> CMCCT CSC CD CCEC CCL 	4,50 %	
		a) Derivación e composición	<ul style="list-style-type: none"> LA2B6.4.1. Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe. 	<ul style="list-style-type: none"> CCL CCEC 	4,50 %	

9. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS / *SINGULARITAS AD METHODOLOGIAM ATTINENS*

9.1 PRINCIPIOS METODOLÓXICOS NORMATIVOS/ *PRINCIPIA AD METHODOLOGIAM ATTINENTIA EX LEGE*

No artigo 27 do Decreto 86/2015, do 25 de xuño, establécense como principios metodolóxicos do Bacharelato os seguintes:

- Teranse en conta os diferentes ritmos de aprendizaxe do alumnado e as súas características individuais.
- Favorecerase o traballo individual e en grupo, o pensamento crítico e rigoroso, as técnicas e hábitos de investigación e a aplicación do aprendido.
- Usaranse as TIC como elemento para a aprendizaxe.
- Contribuirase a fomentar as habilidades de comprensión lectora e de uso da información e a capacidade de se expresar correctamente en público.
- Estimularase o uso, por parte do alumnado, e manexo adecuado da información en diferentes soportes e procedentes de diferentes fontes.
- As materias lingüísticas do centro asunirán establecer acordos, como mínimo, sobre incluírán, polo menos, acordos sobre a terminoloxía que se vaia empregar en cada unha delas, co fin de facilitar unha maior integración do currículo no ámbito lingüístico.

Desde o departamento de Latín, asumírase o desenvolvemento destes principios metodolóxicos legais con carácter xeral, en función das necesidades de desenvolvemento da materia ao longo do curso académico, sen prexuízo de establecer concrecións e melloras metodolóxicas específicas que faciliten o proceso de ensino-aprendizaxe.

9.2 ESPECIFICACIÓNS METODOLÓXICAS PARA LATÍN II / *SINGULARITATES AD METHODOLOGIAM ATTINENTES DE SECUNDI CURSUS LATINA LINGUA*

Atendendo ao currículo oficial e á súa concreción e adaptación á ABAU, considérase oportuno e conveniente non utilizar para este nivel de estudos ningún libro de texto dos actualmente existentes no mercado editorial e elaborar unha programación "ad hoc" que trate de cinxirse aos coñecementos mínimos esixibles, co fin de garantir un correcto aproveitamento da materia Latín II que, *velis nolis*, está enfocada á superación da proba de acceso á universidade.

Para eses efectos, os contidos adaptados do currículo oficial á ABAU que se expresan nesta programación e que coinciden en máis dun 90% aparecen estruturados en 4 grandes bloques:

- No primeiro bloque (TEXTOS), abordarase o estudo de textos breves (en extensión similar, aínda que non sempre coincidente, aos tratados nas probas de acceso á universidade) dos dous autores propostos polo grupo de traballo para a ABAU (Eutropio e Fedro). Serán textos orixinais. Previamente ao inicio do traballo con estes autores, seleccionaranse unha serie de diferentes textos "ad hoc" para tratar de introducir os elementos básicos de interpretación e tradución, así como os aspectos fundamentais de análise morfolóxica e sintáctica (que son máis propios, por distribución, do segundo bloque, aínda que están directamente conectados con este) que permitan asegurar e ampliar estes coñecementos iniciados en Latín I e que son a base de Latín II. Por razóns obvias de ponderación na proba de acceso á universidade, esta será a actividade máis importante que o alumnado deberá realizar ao longo do curso. Para estes efectos, cómpre que o alumnado, a partir das instrucións efectuadas polo profesorado, teña un dominio suficiente do uso e manexo do dicionario de latín, que se convertirá nun instrumento indispensable para acadar os obxectivos propostos. Será tamén un elemento importante o incremento de vocabulario latino que o alumnado deberá adquirir para facilitar a comprensión dos textos sen recorrer innecesariamente ao dicionario.
- No segundo bloque (MORFOLOXÍA E SINTAXE), estudaranse de forma progresiva, pero con maior profundidade e insistencia que en Latín I, as estruturas morfosintácticas regulares e irregulares de maior rendimento nos textos latinos. Os contidos gramaticais traballaranse de forma parcial, de modo que cada sesión de clase comprenda unha primeira parte teórica e unha segunda parte de realización de actividades variadas (análise morfolóxica e sintáctica de frases orixinais e/ou adaptadas de autores latinos, exercicios de complementación, etc.) que permitirán ao alumnado exercitar a súa capacidade de razoamento e consolidación dos coñecementos adquiridos. Resulta evidente a conexión entre o primeiro e segundo bloque, porque para poder entender e traducir un texto é imprescindible coñecer as estruturas morfolóxicas e sintácticas e sintácticas do mesmo.
- No terceiro bloque (LITERATURA LATINA), abordarse o estudo, tal como se propón desde a CIUG, de 5 xéneros literarios e, dentro de cada un, do autor máis representativo destes. Neste bloque, analizaranse os trazos distintivos ou características esenciais de cada xénero proposto (teatro, historiografía, lírica, épica e oratoria e retórica), así como a importancia de cada un dos autores considerados como representativos (Plauto, Tito Livio, Horacio,

Virxilio e Cicerón) e das súas obras. Para estes efectos, o profesorado facilitará, explicándoo, o material que vai proporcionar ao alumnado así como páxinas web recomendadas en Internet, sobre as que este poderá ampliar e organizar esquemas, resumos, investigacións, etc., co fin de contribuír a un maior dominio sobre cada aspecto concreto.

- No cuarto bloque (O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO), seguindo as instrucións da CIUG e tratando de dirixir e acentuar os esforzos do alumnado naqueles aspectos que van ser avaliados na ABAU, abordaranse os tres seguintes ámbitos:

- 1) Composición e derivación. Trataranse os procedementos de composición e derivación máis produtivos no latín para un mellor coñecemento do léxico e do seu reflexo nas linguas galega e castelán, de modo que o alumnado estea en condicións de recoñecer eses elementos e inferir o significado que lle transfiren ás palabras das dúas linguas. O profesorado facilitará ao alumnado unha relación destes mecanismos e complementará a súa achega, ademais das aclaracións correspondentes, con exercicios de recoñecemento e explicación do valor que cada elemento proporciona ás palabras.
- 2) Locucións e expresións latinas. Tratarase de que o alumnado coñeza o significado das 150 propostas pola CIUG e que responda de maneira efectiva ao seu uso nos contextos correspondentes. O profesorado facilitará ao alumnado unha relación (dividida por avaliacións, a razón de 50 por cada unha delas), incidindo no significado que teñen, o seu contexto de uso e a súa correcta utilización (para evitar deturpacións, por descoñecemento ou presunción).
- 3) Topónimos. Tratarase de que o alumnado, a partir da relación proporcionada polo seu profesorado (75 termos en total, divididos por avaliación, a razón de 25 en cada unha), así como das pertinentes aclaracións, poida coñecer a orixe e significado dos nomes de lugar (fundamentalmente no ámbito galego, pero tamén algunhas no territorio español), conectándoos coas palabras latinas orixinais e comprobar a súa conservación ou cambio de significado con respecto á etimoloxía de base.

A orientación metodolóxica utilizada é resultado da combinación de dous modelos complementarios: o discursivo-expositivo e experiencial, por un lado, e polo outro, o traballo autónomo do alumnado.

Entre os principios metodolóxicos nos que se basea a nosa proposta didáctica concreta para este curso de Latín II están os seguintes:

1. Axustarse ao nivel de coñecementos adquiridos (avaliación inicial)
2. Actividade (a través da resolución de tarefas) e experimentación (secuenciar o ensino para ir desde o máis simple ao máis complexo)
3. Participación
4. Xeración de interese pola adquisición de coñecementos
5. Personalización (medidas de atención específica)
6. Funcionalidade
7. Principio de interdisciplinabilidade con aprendizaxes conectadas con contidos doutras materias.

Os aspectos máis importantes da nosa proposta metodolóxica poden resumirse no seguinte:

- a) Realizar un estudo previo necesario da morfoloxía antes de entrar nas técnicas de tradución.
- b) Unir morfoloxía e sintaxe, xa que as palabras non aparecen illadas, senón relacionadas segundo forma e función.
- c) Dar ó estudo da cultura latina a relevancia que merece, sen considerala mero adorno, como base principal para a comprensión do mundo latino e das mensaxes que nos transmiten os seus autores.
- d) Harmonizar lingua e cultura, mediante conexións complementarias.
- e) Relacionar o home de hoxe cos seus devanceiros romanos e ver a influencia destes nos diversos campos da cultura occidental.

Somos sabedores de que non hai unha soa maneira de enfocar as unidades ou temas, e de que, en función do profesor, se pode adoptar unha perspectiva cultural, pola vía da lectura e comentario de textos, ou unha de carácter lingüístico e a través de textos só en latín. De todos modos, neste curso de 2º resulta conveniente centrarse naqueles aspectos esixibles para a superación das probas de acceso a estudos universitarios, e nelas o 70% da puntuación corresponde a contidos de carácter gramatical (análise e tradución dun texto). Será preceptivo, polo tanto, que o profesor conceda esa importancia no seu traballo aos aspectos relacionados coa gramática, deixando un tempo menor, pero que non se poderá obviar, para o apartado de lecturas e mundo clásico.

Como avance do que se pretende realizar en 2º de bacharelato, desde o punto de vista metodolóxico, propoñemos:

- Repaso ordenado da morfoloxía e da sintaxe impartida en 1º curso, co fin de asentarmos coñecementos necesarios.
- Instruír no manexo do dicionario e definir unhas pautas mínimas de técnicas de tradución (xa en 1º se introduciron nocións básicas da súa utilización, tanto nun caso como noutro).
- Empezar a traballar con textos latinos auténticos de complexidade progresiva, ata introducirmos definitivamente no estudo de textos latinos dos autores recomendados pola CIUG.
- Introducción gradual da morfoloxía irregular, sempre dun xeito funcional e tomando como referencia o aparecido nos propios textos de estudo.
- As explicacións fonéticas serán sinxelas para a comprensión de diversos fenómenos de evolución ás linguas manexadas polo alumno e centradas naquelas palabras ou léxico que sexan obxecto de estudo en 2º (aforismos, toponimia, derivación e composición).
- En sintaxe, en 2º curso, completárase o esquema das relacións sintácticas con especial interese no proceso de subordinación.
- Respecto do vocabulario, será conveniente que o alumnado se esforce por aprender todo o vocabulario que apareza no traballo de textos diario na clase. Aínda que en 2º vai ser preceptivo o uso do dicionario, xa que na propia proba de acceso é un material esixible e nas probas de tradución que se realicen durante o curso poderá ser utilizado, sempre será necesario que o alumno coñeza o significado básico daquelas palabras de uso máis frecuente, co fin de non perder tempo na súa busca.

10. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS / INSTRUMENTA ATQUE DIDACTICA SUBSIDIA

Neste curso académico, dado que non se atopou un que se adapte e corresponda plenamente aos obxectivos e intereses na impartición da materia, non se contará con libro de texto de ningunha editorial.

Entre os materiais e recursos didácticos que se empregarán para o desenvolvemento da materia Latín II durante o presente curso académico, sen prexuízo de que se poidan complementar en determinados casos, en función das necesidades dunha mellor sistematización da aprendizaxe, están os seguintes:

- Material de estudo dos temas de literatura latina (elaborado polo departamento)
- Material de estudo dos procedementos de composición e derivación (elaborado polo departamento)
- Material de estudo de estudo dos topónimos (elaborado polo departamento)
- Material de estudo das locucións e expresións latinas (elaborado polo departamento)
- Material de textos para a tradución dos autores Eutropio e Fedro (elaborado polo departamento).
- Material de apoio sobre as probas de acceso á universidade dos últimos anos na materia de Latín II (organizado polo departamento)
- Dicionario de Latín (preferentemente o da Editorial VOX): será adquirido polo alumnado.

Ademais, complementarase co material dispoñible:

- Na biblioteca do centro
- No departamento de Latín
- Na rede

Como resulta obvio, o alumnado que curse esta materia deberá contar cun instrumento para tomar apuntamentos e gardar a información que se lle facilite para o seu estudo e realización de exercicios (caderno, carpeta ou similares), de uso exclusivo desta materia.

11. PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN / *AESTIMATIONIS AGENDAE RATIO*

Neste punto da programación desenvólvense aqueles apartados que están recollidos na sección vixésimo quinta ("Programacións didácticas") da Resolución do 30 de xullo de 2020, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento do curso académico 2020-2021, referidos en exclusiva ao proceso de aprendizaxe do alumnado, excluíndose aqueles puntos que xa foron abordados con carácter xeral no corpo común da programación do departamento.

Para o tratamento deste punto, tomarase como referencia a adaptación á proba da ABAU realizada desde os bloques curriculares normativos, respectando os criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe establecidos nestes.

11.1 CONTIDOS E CRITERIOS DE AVALIACIÓN / *CONTINENTES RES ATQUE IUDICANDI NORMAE*

Bloque 1. TEXTOS	
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN
• B5.1. Tradución e interpretación de textos latinos.	• B5.1. Realizar a tradución e interpretación de textos latinos orixinais.
• B5.1. Tradución e interpretación de textos latinos.	• B5.2. Utilizar o dicionario, analizar e valorar correctamente a información gramatical que proporciona e procurar o termo máis acaído na lingua propia para a tradución do texto.
• B5.2. Comentario e análise histórica, lingüística e literaria de textos latinos orixinais.	• B5.3. Realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos de autores latinos.
• B5.3. Coñecemento do contexto social, cultural e histórico dos textos traducidos.	• B5.4. Coñecer o contexto social, cultural e histórico dos textos traducidos.
• B5.4. Identificación das características formais dos textos.	• B5.5. Identificar as características formais dos textos.
Bloque 2.a. MORFOLOXÍA	
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN
• B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares.	• B2.1. Coñecer as categorías gramaticais.
• B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares.	• B2.2. Coñecer, identificar e distinguir os formantes das palabras.
• B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares.	• B2.3. Realizar a análise morfolóxica das palabras dun texto latino e enuncialas.
• B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares.	• B2.4. Identificar, declinar e traducir todas as formas nominais e pronominais.
• B2.2. Morfoloxía verbal: verbos irregulares e defectivos. Formas nominais do verbo: xerundio, xerundivo e supino. Conxugación perifrástica.	• B2.5. Identificar, conxugar, traducir e efectuar a retroversión de todas as formas verbais.

Bloque 2.b SINTAXE	
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN
<ul style="list-style-type: none"> • B3.1. Estudo pormenorizado da sintaxe nominal e pronominal. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.1. Coñecer e aplicar os coñecementos da sintaxe nominal e pronominal para a tradución de textos latinos.
<ul style="list-style-type: none"> • B3.2. Tipos de oracións e construcións sintácticas. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.2. Recoñecer e clasificar as oracións e as construcións sintácticas latinas.
<ul style="list-style-type: none"> • B3.2. Tipos de oracións e construcións sintácticas. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.3. Relacionar e aplicar coñecementos sobre elementos e construcións sintácticas en interpretación e tradución de textos latinos.
<ul style="list-style-type: none"> • B3.3. Oración composta: coordinación e subordinación. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.4. Definir, comprender e recoñecer os diferentes tipos de oracións compostas coordinadas e subordinadas.
<ul style="list-style-type: none"> • B3.4. Construcións de infinitivo, participio, xerundio, xerundivo e supino. 	<ul style="list-style-type: none"> • B3.5. Coñecer as funcións das formas non persoais do verbo: infinitivo, participio, xerundio, xerundivo e supino.
Bloque 3. LITERATURA	
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN
<ul style="list-style-type: none"> • B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula. 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.1. Enumerar os principais factores da transmisión da literatura latina ao longo dos períodos históricos, e describir os soportes da escritura na Antigüidade e a súa evolución.
<ul style="list-style-type: none"> • B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula. 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.2. Coñecer as características dos xéneros literarios latinos, os seus autores, as obras máis representativas e as súas influencias na literatura posterior.
<ul style="list-style-type: none"> • B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula. 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.3. Coñecer os fitos esenciais da literatura latina como base literaria da literatura e da cultura europea e occidental.
<ul style="list-style-type: none"> • B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula. 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.4. Analizar, interpretar e situar no tempo textos mediante lectura comprensiva, distinguindo xénero, época, características e estrutura, se a extensión da pasaxe o permite.
<ul style="list-style-type: none"> • B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula. 	<ul style="list-style-type: none"> • B4.5. Establecer relacións e paralelismos entre a literatura clásica e a posterior.
Bloque 4. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO	
<ul style="list-style-type: none"> • B1.1. Mantemento de elementos lingüísticos latinos nas linguas modernas: palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.1. Distinguir e identificar palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos.
<ul style="list-style-type: none"> • B1.2. Evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1.2. Coñecer e aplicar as regras da evolución fonética e recoñecer os procesos de evolución semántica do latín ao galego e ao castelán, partindo dos étimos latinos.
<ul style="list-style-type: none"> • B6.1. Ampliación de vocabulario básico latino: léxico literario, científico e filosófico. 	<ul style="list-style-type: none"> • B6.1. Coñecer, identificar e traducir termos latinos pertencentes ao vocabulario especializado: léxico literario, científico e filosófico.
<ul style="list-style-type: none"> • B6.2. Etimoloxía e orixe das palabras da propia lingua. 	<ul style="list-style-type: none"> • B6.2. Recoñecer os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas dos/das estudantes.
<ul style="list-style-type: none"> • B6.3. Locucións e expresións latinas incorporadas á lingua coloquial e á literaria. 	<ul style="list-style-type: none"> • B6.3. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregalas nun contexto axeitado.
<ul style="list-style-type: none"> • B6.4. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos de orixe latina e grega. 	<ul style="list-style-type: none"> • B6.4. Recoñecer a presenza de latinismos e helenismos na linguaxe científica e na fala culta, e deducir o seu significado a partir dos correspondentes termos latinos e gregos.

11.2 CONCRECIÓN DE ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES / SINGULARITAS
EXEMPLARIUM DISCENTIAE AESTIMABILIMUM

RELACIÓN ENTRE CONTIDOS E ESTÁNDARES

Bloque 1. TEXTOS	
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
<ul style="list-style-type: none"> • B5.1. Tradución e interpretación de textos latinos. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B5.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de textos latinos para efectuar correctamente a súa tradución.
<ul style="list-style-type: none"> • B5.1. Tradución e interpretación de textos latinos. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B5.2.1. Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto e do estilo empregado polo autor, para unha correcta tradución do texto.
<ul style="list-style-type: none"> • B5.2. Comentario e análise histórica, lingüística e literaria de textos latinos orixinais. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B5.3.1. Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos.
<ul style="list-style-type: none"> • B5.3. Coñecemento do contexto social, cultural e histórico dos textos traducidos. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B5.4.1. Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos propostos partindo de referencias tomadas dos propios textos e asociándoas con coñecementos adquiridos previamente.
<ul style="list-style-type: none"> • B5.4. Identificación das características formais dos textos. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B5.5.1. Recoñece e explica a partir de elementos formais o xénero e o propósito do texto.
Bloque 2.a. MORFOLOXÍA	
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
<ul style="list-style-type: none"> • B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B2.1.1. Nomea e describe as categorías, e sinala os trazos que as distinguen.
<ul style="list-style-type: none"> • B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B2.2.1. Identifica e distingue en palabras propostas os seus formantes, diferenciando lexemas e morfemas, e procurando exemplos noutros termos nos que estean presentes.
<ul style="list-style-type: none"> • B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B2.3.1. Analiza morfoloxicamente palabras presentes nun texto latino, identifica correctamente os seus formantes e sinala o seu enunciado.
<ul style="list-style-type: none"> • B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B2.4.1. Identifica con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas nominais e pronominais, declínaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.
<ul style="list-style-type: none"> • B2.2. Morfoloxía verbal: verbos irregulares e defectivos. Formas nominais do verbo: xerundio, xerundivo e supino. Conxugación perifrástica. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B2.4.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía nominal e pronominal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.
	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B2.5.1. Identifica con seguridade e axudándose co dicionario calquera tipo de formas verbais, conxúgaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán
	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B2.5.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía verbal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.

Bloque 2.b. SINTAXE	
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
<ul style="list-style-type: none"> • B3.1. Estudo pomenorizado da sintaxe nominal e pronominal. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B3.1.1. Utiliza axeitadamente a análise da sintaxe nominal e pronominal dun texto para efectuar correctamente a súa tradución.
<ul style="list-style-type: none"> • B3.2. Tipos de oracións e construcións sintácticas. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B3.2.1. Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas latinas, e relaciónaas con construcións análogas existentes noutras linguas que coñeza.
<ul style="list-style-type: none"> • B3.2. Tipos de oracións e construcións sintácticas. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B3.3.1. Identifica na análise de frases e textos de dificultade graduada elementos sintácticos propios da lingua latina, e relaciónaas para traducilos cos seus equivalentes en galego e en castelán.
<ul style="list-style-type: none"> • B3.3. Oración composta: coordinación e subordinación. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B3.4.1. Define e comprende os conceptos de oración composta, coordinación e subordinación, sinala exemplos nos textos e recoñece os tipos de oracións compostas, tanto coordinadas como subordinadas, así como os nexos que as caracterizan.
<ul style="list-style-type: none"> • B3.4. Construcións de infinitivo, participio, xerundio, xerundivo e supino. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B3.5.1. Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións.
Bloque 3. LITERATURA	
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
<ul style="list-style-type: none"> • B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B4.1.1. Nomea os aspectos máis salientables referentes á transmisión dos textos clásicos ao longo do tempo.
<ul style="list-style-type: none"> • B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B4.2.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos propostos.
<ul style="list-style-type: none"> • B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B4.3.1. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles autores, obras e outros aspectos relacionados coa literatura latina.
<ul style="list-style-type: none"> • B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B4.3.2. Nomea autores representativos da literatura latina, encádraos no seu contexto cultural, e cita e explica as súas obras máis coñecidas.
<ul style="list-style-type: none"> • B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia e fábula. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B4.4.1. Realiza comentarios de textos latinos e sitúaos no tempo, explicando a súa estrutura, se a extensión da pasaxe o permite, e as súas características esenciais, e identifica o xénero ao que pertencen.
	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B4.5.1. Analiza o diferente uso que se fixo dos textos latinos, explorando o mantemento dos xéneros e os temas da literatura latina mediante exemplos da literatura contemporánea.
	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B4.5.2. Recoñece a través de motivos, temas ou personaxes a influencia da tradición grecolatina en textos de autores/as contemporáneos/as, e sérvese deles para comprender e explicar o mantemento dos xéneros e dos temas procedentes da cultura grecolatina, describindo os seus aspectos esenciais e os tratamentos que reciben.

Bloque 4. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO

CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
<ul style="list-style-type: none"> • B1.1. Mantemento de elementos lingüísticos latinos nas linguas modernas: palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B1.1.1. Recoñece e distingue a partir do étimo latino termos patrimoniais, semicultismos e cultismos, e explica as evolucións que se producen nun e noutro caso.
<ul style="list-style-type: none"> • B1.2. Evolución fonética, morfolóxica e semántica do latín ao galego e ao castelán. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B1.2.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica, valorando a relación co significado orixinal do étimo latino.
<ul style="list-style-type: none"> • B6.1. Ampliación de vocabulario básico latino: léxico literario, científico e filosófico. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B1.2.2. Explica o proceso de evolución de termos latinos ás linguas romances, sinalando cambios fonéticos comúns a distintas linguas dunha mesma familia, e ilustralo con exemplos.
<ul style="list-style-type: none"> • B6.2. Etimoloxía e orixe das palabras da propia lingua. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B6.1.1. Identifica e explica termos do léxico literario, científico e filosófico, e tradúceos correctamente ao galego e ao castelán.
<ul style="list-style-type: none"> • B6.3. Locucións e expresións latinas incorporadas á lingua coloquial e á literaria. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B6.2.1. Deduce o significado de palabras e expresións latinas non estudadas a partir do contexto, ou de palabras ou expresións da súa lingua ou doutras linguas que coñeza.
<ul style="list-style-type: none"> • B6.4. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos de orixe latina e grega. 	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B6.2.2. Identifica a etimoloxía e coñece o significado de palabras de léxico común e especializado do galego e do castelán.
	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B6.3.1. Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica.
	<ul style="list-style-type: none"> • LA2B6.4.1. Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.

11.3 RELACIÓN DE ESTÁNDARES, TIPOLOXÍA E PONDERACIÓN / EXEMPLARIUM TABULA. GENUS ATQUE COMPUTATIO

BLOQUE 1. TEXTOS			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR /GLOBAL BLOQUE	PONDERACIÓN BLOQUE
• LA2B5.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de textos latinos para efectuar correctamente a súa tradución.	BÁSICO	27%	60% (= 6 ptos)
• LA2B5.2.1. Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto e do estilo empregado polo autor, para unha correcta tradución do texto.	BÁSICO	30%	
• LA2B5.3.1. Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos.	NON BÁSICO	1%	
• LA2B5.4.1. Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos propostos partindo de referencias tomadas dos propios textos e asociándoas con coñecementos adquiridos previamente.	NON BÁSICO	1%	
• LA2B5.5.1. Recoñece e explica a partir de elementos formais o xénero e o propósito do texto.	NON BÁSICO	1%	
BLOQUE 2.a. MORFOLOXÍA			
• LA2B2.1.1. Nomea e describe as categorías, e sinala os trazos que as distinguen.	BÁSICO	1,75%	5% (= 0,5 ptos)
• LA2B2.2.1. Identifica e distingue en palabras propostas os seus formantes, diferenciando lexemas e morfemas, e procurando exemplos noutros termos nos que estean presentes.	NON BÁSICO	0,05%	
• LA2B2.3.1. Analiza morfoloxicamente palabras presentes nun texto latino, identifica correctamente os seus formantes e sinala o seu enunciado.	BÁSICO	3%	
• LA2B2.4.1. Identifica con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas nominais e pronominais, declínaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.	NON BÁSICO	0,05%	
• LA2B2.4.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía nominal e pronominal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.	NON BÁSICO	0,05%	
• LA2B2.5.1. Identifica con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas verbais, conxúgaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán	NON BÁSICO	0,05%	
• LA2B2.5.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía verbal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.	NON BÁSICO	0,05%	

BLOQUE 2.b. SINTAXE			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR /GLOBAL BLOQUE	PONDERACIÓN BLOQUE
<ul style="list-style-type: none"> LA2B3.1.1. Utiliza axeitadamente a análise da sintaxe nominal e pronominal dun texto para efectuar correctamente a súa tradución. 	NON BÁSICO	0,25%	5% (= 0,5 pts)
<ul style="list-style-type: none"> LA2B3.2.1. Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas latinas, e relaciónaaas con construcións análogas existentes noutras linguas que coñeza. 	BÁSICO	1,25%	
<ul style="list-style-type: none"> LA2B3.3.1. Identifica na análise de frases e textos de dificultade graduada elementos sintácticos propios da lingua latina, e relaciónaos para traducilos cos seus equivalentes en galego e en castelán. 	NON BÁSICO	0,25%	
<ul style="list-style-type: none"> LA2B3.4.1. Define e comprende os conceptos de oración composta, coordinación e subordinación, sinala exemplos nos textos e recoñece os tipos de oracións compostas, tanto coordinadas como subordinadas, así como os nexos que as caracterizan. 	BÁSICO	2%	
<ul style="list-style-type: none"> LA2B3.5.1. Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións. 	BÁSICO	1,25%	
BLOQUE 3. LITERATURA			
<ul style="list-style-type: none"> LA2B4.1.1. Nomea os aspectos máis salientables referentes á transmisión dos textos clásicos ao longo do tempo. 	NON BÁSICO	0,25%	15% (=1,5 pts)
<ul style="list-style-type: none"> LA2B4.2.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos propostos. 	BÁSICO	3,75%	
<ul style="list-style-type: none"> LA2B4.3.1. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles autores, obras e outros aspectos relacionados coa literatura latina. 	NON BÁSICO	0,25%	
<ul style="list-style-type: none"> LA2B4.3.2. Nomea autores representativos da literatura latina, encádraos no seu contexto cultural, e cita e explica as súas obras máis coñecidas. 	BÁSICO	10%	
<ul style="list-style-type: none"> LA2B4.4.1. Realiza comentarios de textos latinos e sitúaos no tempo, explicando a súa estrutura, se a extensión da pasaxe o permite, e as súas características esenciais, e identifica o xénero ao que pertencen. 	NON BÁSICO	0,25%	
<ul style="list-style-type: none"> LA2B4.5.1. Analiza o diferente uso que se fixo dos textos latinos, explorando o mantemento dos xéneros e os temas da literatura latina mediante exemplos da literatura contemporánea. 	NON BÁSICO	0,25%	
<ul style="list-style-type: none"> LA2B4.5.2. Recoñece a través de motivos, temas ou personaxes a influencia da tradición grecolatina en textos de autores/as contemporáneos/as, e sérvese deles para comprender e explicar o mantemento dos xéneros e dos temas procedentes da cultura grecolatina, describindo os seus aspectos esenciais e 	NON BÁSICO	0,25%	

os tratamentos que reciben.			
BLOQUE 4. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR /GLOBAL BLOQUE	PONDERACIÓN BLOQUE
<ul style="list-style-type: none"> LA2B1.1.1. Recoñece e distingue a partir do étimo latino termos patrimoniais, semicultismos e cultismos, e explica as evolucións que se producen nun e noutro caso. 	NON BÁSICO	0,25%	15% (= 1,5 ptos)
<ul style="list-style-type: none"> LA2B1.2.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica, valorando a relación co significado orixinal do étimo latino. 	NON BÁSICO	0,25%	
<ul style="list-style-type: none"> LA2B1.2.2. Explica o proceso de evolución de termos latinos ás linguas romances, sinalando cambios fonéticos comúns a distintas linguas dunha mesma familia, e ilustra con exemplos. 	NON BÁSICO	0,25%	
<ul style="list-style-type: none"> LA2B6.1.1. Identifica e explica termos do léxico literario, científico e filosófico, e tradúceos correctamente ao galego e ao castelán. 	NON BÁSICO	0,25%	
<ul style="list-style-type: none"> LA2B6.2.1. Deduce o significado de palabras e expresións latinas non estudadas a partir do contexto, ou de palabras ou expresións da súa lingua ou doutras linguas que coñeza. 	NON BÁSICO	0,25%	
<ul style="list-style-type: none"> LA2B6.2.2. Identifica a etimoloxía e coñece o significado de palabras de léxico común e especializado do galego e do castelán. 	BÁSICO	4,50%	
<ul style="list-style-type: none"> LA2B6.3.1. Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica. 	BÁSICO	4,50%	
<ul style="list-style-type: none"> LA2B6.4.1. Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe. 	BÁSICO	4,50%	

11.4. TEMPORALIZACIÓN/ *DISPOSITIO AD TEMPUS*

11.4.1 ESTÁNDARES / EXEMPLARIA

BLOQUE 1. TEXTOS		Ponderación do bloque: 60%			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR /GLOBAL BLOQUE	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
			1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
· LA2B5.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de textos latinos para efectuar correctamente a súa tradución.	BÁSICO	27%	X	X	X
· LA2B5.2.1. Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto e do estilo empregado polo autor, para unha correcta tradución do texto.	BÁSICO	30%	X	X	X
· LA2B5.3.1. Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos.	NON BÁSICO	1%			X
· LA2B5.4.1. Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos propostos partindo de referencias tomadas dos propios textos e asociándoas con coñecementos adquiridos previamente.	NON BÁSICO	1%			X
· LA2B5.5.1. Recoñece e explica a partir de elementos formais o xénero e o propósito do texto.	NON BÁSICO	1%			X

BLOQUE 2.a. MORFOLOXÍA		Ponderación do bloque: 5%			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR /GLOBAL BLOQUE	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
			1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
• LA2B2.1.1. Nomea e describe as categorías, e sinala os trazos que as distinguen.	BÁSICO	1,75%	X	X	X
• LA2B2.2.1. Identifica e distingue en palabras propostas os seus formantes, diferenciando lexemas e morfemas, e procurando exemplos noutros termos nos que estean presentes.	NON BÁSICO	0,05%			X
• LA2B2.3.1. Analiza morfoloxicamente palabras presentes nun texto latino, identifica correctamente os seus formantes e sinala o seu enunciado.	BÁSICO	3%	X	X	X
• LA2B2.4.1. Identifica con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas nominais e pronominais, declínaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.	NON BÁSICO	0,05%	X		
• LA2B2.4.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía nominal e pronominal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.	NON BÁSICO	0,05%	X		
• LA2B2.5.1. Identifica con seguridade e axudándose co dicionario calquera tipo de formas verbais, conxúgaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán	NON BÁSICO	0,05%		X	
• LA2B2.5.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía verbal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.	NON BÁSICO	0,05%			X

BLOQUE 2.b. SINTAXE		Ponderación do bloque: 5%			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR /GLOBAL BLOQUE	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
			1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
· LA2B3.1.1. Utiliza axeitadamente a análise da sintaxe nominal e pronominal dun texto para efectuar correctamente a súa tradución.	NON BÁSICO	0,25%	X		
· LA2B3.2.1. Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas latinas, e relaciónaas con construcións análogas existentes noutras linguas que coñeza.	BÁSICO	1,25%	X	X	X
· LA2B3.3.1. Identifica na análise de frases e textos de dificultade graduada elementos sintácticos propios da lingua latina, e relaciónaas para traducilos cos seus equivalentes en galego e en castelán.	NON BÁSICO	0,25%			X
· LA2B3.4.1. Define e comprende os conceptos de oración composta, coordinación e subordinación, sinala exemplos nos textos e recoñece os tipos de oracións compostas, tanto coordinadas como subordinadas, así como os nexos que as caracterizan.	BÁSICO	2%	X	X	X
· LA2B3.5.1. Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións.	BÁSICO	1,25%	X	X	X

BLOQUE 3. LITERATURA		Ponderación do bloque: 15%			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR /GLOBAL BLOQUE	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
			1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
• LA2B4.1.1. Nomea os aspectos máis salientables referentes á transmisión dos textos clásicos ao longo do tempo.	NON BÁSICO	0,25%			X
• LA2B4.2.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos propostos.	BÁSICO	3,75%	X	X	X
• LA2B4.3.1. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles autores, obras e outros aspectos relacionados coa literatura latina.	NON BÁSICO	0,25%			X
• LA2B4.3.2. Nomea autores representativos da literatura latina, encádraos no seu contexto cultural, e cita e explica as súas obras máis coñecidas.	BÁSICO	10%	X	X	X
• LA2B4.4.1. Realiza comentarios de textos latinos e sitúaos no tempo, explicando a súa estrutura, se a extensión da pasaxe o permite, e as súas características esenciais, e identifica o xénero ao que pertencen.	NON BÁSICO	0,25%			X
• LA2B4.5.1. Analiza o diferente uso que se fixo dos textos latinos, explorando o mantemento dos xéneros e os temas da literatura latina mediante exemplos da literatura contemporánea.	NON BÁSICO	0,25%			X
• LA2B4.5.2. Recoñece a través de motivos, temas ou personaxes a influencia da tradición grecolatina en textos de autores/as contemporáneos/as, e sérvese deles para comprender e explicar o mantemento dos xéneros e dos temas procedentes da cultura grecolatina, describindo os seus aspectos esenciais e os tratamentos que reciben.	NON BÁSICO	0,25%			X

BLOQUE 4. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO		Ponderación do bloque: 15%			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	TIPOLOXÍA DE ESTÁNDAR	PONDERACIÓN ESTÁNDAR /GLOBAL BLOQUE	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
			1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
· LA2B1.1.1. Recoñece e distingue a partir do étimo latino termos patrimoniais, semicultismos e cultismos, e explica as evolucións que se producen nun e noutro caso.	NON BÁSICO	0,25%	X		
· LA2B1.2.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica, valorando a relación co significado orixinal do étimo latino.	NON BÁSICO	0,25%	X		
· LA2B1.2.2. Explica o proceso de evolución de termos latinos ás linguas romances, sinalando cambios fonéticos comúns a distintas linguas dunha mesma familia, e ilustralo con exemplos.	NON BÁSICO	0,25%			X
· LA2B6.1.1. Identifica e explica termos do léxico literario, científico e filosófico, e tradúceos correctamente ao galego e ao castelán.	NON BÁSICO	0,25%			X
· LA2B6.2.1. Deduce o significado de palabras e expresións latinas non estudadas a partir do contexto, ou de palabras ou expresións da súa lingua ou doutras linguas que coñeza.	NON BÁSICO	0,25%			X
· LA2B6.2.2. Identifica a etimoloxía e coñece o significado de palabras de léxico común e especializado do galego e do castelán.	BÁSICO	4,50%	X	X	X
· LA2B6.3.1. Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica.	BÁSICO	4,50%	X	X	X
· LA2B6.4.1. Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.	BÁSICO	4,50%	X	X	X

11.4.2 A) TIPO E NÚMERO DE ESTÁNDARES POR BLOQUE EN CADA AVALIACIÓN/EXEMPLARIUM GENUS ET NUMERUS IN THEMATIBUS EX QUAQUE AESTIMATIONE

1ª avaliación (17)		2ª avaliación (13)				3ª avaliación (26)					
Estándares básicos		Estándares non básicos		Estándares básicos		Estándares non básicos		Estándares básicos		Estándares non básicos	
12		5		12		1		12		14	
Bloque 1: 2		Bloque 1: 0		Bloque 1: 2		Bloque 1:0		Bloque 1:2		Bloque 1:3	
Bloque 2a	Bloque 2b	Bloque 2a	Bloque 2b	Bloque 2a	Bloque 2b	Bloque 2a	Bloque 2b	Bloque 2a	Bloque 2b	Bloque 2a	Bloque 2b
2	3	2	1	2	3	1	0	2	3	2	1
Bloque 3:2		Bloque 3:0		Bloque 3:2		Bloque 3:0		Bloque 3:2		Bloque 3:5	
Bloque 4:3		Bloque 4:2		Bloque 4:3		Bloque 4:0		Bloque 4:3		Bloque 4:3	

11.4.2 B) ESTÁNDARES POR BLOQUE EN CADA AVALIACIÓN/EXEMPLARIA IN THEMATIBUS EX QUAEQUE AESTIMATIONE

1ª AVALIACIÓN (AESTIMATIO PRIMA)

BLOQUE 1 : TEXTOS

- LA2B5.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de textos latinos para efectuar correctamente a súa tradución.
- LA2B5.2.1. Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto e do estilo empregado polo autor, para unha correcta tradución do texto.

BLOQUE 2a : MORFOLOXÍA

- LA2B2.1.1. Nomea e describe as categorías, e sinala os trazos que as distinguen.
- LA2B2.3.1. Analiza morfoloxicamente palabras presentes nun texto latino, identifica correctamente os seus formantes e sinala o seu enunciado.
- LA2B2.4.1. Identifica con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas nominais e pronominais, declinaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.
- LA2B2.4.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía nominal e pronominal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.

BLOQUE 2b : SINTAXE

- LA2B3.1.1. Utiliza axeitadamente a análise da sintaxe nominal e pronominal dun texto para efectuar correctamente a súa tradución.
- LA2B3.2.1. Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas latinas, e relaciónaas con construcións análogas existentes noutras linguas que coñeza.
- LA2B3.4.1. Define e comprende os conceptos de oración composta, coordinación e subordinación, sinala exemplos nos textos e recoñece os tipos de oracións compostas, tanto coordinadas como subordinadas, así como os nexos que as caracterizan.
- LA2B3.5.1. Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións.

BLOQUE 3 : LITERATURA

- LA2B4.2.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos postostos.
- LA2B4.3.2. Nomea autores representativos da literatura latina, encádraos no seu contexto cultural, e cita e explica as súas obras máis coñecidas.

BLOQUE 4 : O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO

- LA2B1.1.1. Recoñece e distingue a partir do étimo latino termos patrimoniais, semicultismos e cultismos, e explica as evolucións que se producen nun e noutro caso.
- LA2B1.2.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica, valorando a relación co significado orixinal do étimo latino.
- **LA2B6.2.2. Identifica a etimoloxía e coñece o significado de palabras de léxico común e especializado do galego e do castelán.**
- **LA2B6.3.1. Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica.**
- **LA2B6.4.1. Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.**

2ª AVALIACIÓN (AESTIMATIO SECUNDA)

BLOQUE 1 : TEXTOS

- LA2B5.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de textos latinos para efectuar correctamente a súa tradución.
- LA2B5.2.1. Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto e do estilo empregado polo autor, para unha correcta tradución do texto.

BLOQUE 2a : MORFOLOXÍA

- LA2B2.1.1. Nomea e describe as categorías, e sinala os trazos que as distinguen.
- **LA2B2.3.1. Analiza morfoloxicamente palabras presentes nun texto latino, identifica correctamente os seus formantes e sinala o seu enunciado.**
- LA2B2.5.1. Identifica con seguridade e axudándose co dicionario calquera tipo de formas verbais, conxúgaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán

BLOQUE 2b : SINTAXE

- LA2B3.2.1. Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas latinas, e relaciónaaas con construcións análogas existentes noutras linguas que coñeza.
- LA2B3.4.1. Define e comprende os conceptos de oración composta, coordinación e subordinación, sinala exemplos nos textos e recoñece os tipos de oracións compostas, tanto coordinadas como subordinadas, así como os nexos que as caracterizan.
- LA2B3.5.1. Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións.

BLOQUE 3 : LITERATURA

- LA2B4.2.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos propostos.
- LA2B4.3.2. Nomea autores representativos da literatura latina, encádraos no seu contexto cultural, e cita e explica as súas obras máis coñecidas.

BLOQUE 4 : O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO

- LA2B6.2.2. Identifica a etimoloxía e coñece o significado de palabras de léxico común e especializado do galego e do castelán.
- LA2B6.3.1. Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica.
- LA2B6.4.1. Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.

3ª AVALIACIÓN (AESTIMATIO TERTIA)

BLOQUE 1 : TEXTOS
• LA2B5.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de textos latinos para efectuar correctamente a súa tradución.
• LA2B5.2.1. Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto e do estilo empregado polo autor, para unha correcta tradución do texto.
• LA2B5.3.1. Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos.
• LA2B5.4.1. Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos propostos partindo de referencias tomadas dos propios textos e asociándoas con coñecementos adquiridos previamente
• LA2B5.5.1. Recoñece e explica a partir de elementos formais o xénero e o propósito do texto.

BLOQUE 2a : MORFOLOXÍA
• LA2B2.1.1. Nomea e describe as categorías, e sinala os trazos que as distinguen.
• LA2B2.2.1. Identifica e distingue en palabras propostas os seus formantes, diferenciando lexemas e morfemas, e procurando exemplos noutros termos nos que estean presentes.
• LA2B2.3.1. Analiza morfoloxicamente palabras presentes nun texto latino, identifica correctamente os seus formantes e sinala o seu enunciado.
• LA2B2.5.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía verbal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario

BLOQUE 2b : SINTAXE
• LA2B3.2.1. Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas latinas, e relaciónaas con construcións análogas existentes noutras linguas que coñeza.
LA2B3.3.1. Identifica na análise de frases e textos de dificultade graduada elementos sintácticos propios da lingua latina, e relaciónaas para traducilos cos seus equivalentes en galego e en castelán.
• LA2B3.4.1. Define e comprende os conceptos de oración composta, coordinación e subordinación, sinala exemplos nos textos e recoñece os tipos de oracións compostas, tanto coordinadas como subordinadas, así como os nexos que as caracterizan.
• LA2B3.5.1. Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións.

BLOQUE 3 : LITERATURA

- LA2B4.1.1. Nomea os aspectos máis salientables referentes á transmisión dos textos clásicos ao longo do tempo.
- **LA2B4.2.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos propostos.**
- LA2B4.3.1. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles autores, obras e outros aspectos relacionados coa literatura latina.
- **LA2B4.3.2. Nomea autores representativos da literatura latina, encádraos no seu contexto cultural, e cita e explica as súas obras máis coñecidas.**
- LA2B4.4.1. Realiza comentarios de textos latinos e sitúalos no tempo, explicando a súa estrutura, se a extensión da pasaxe o permite, e as súas características esenciais, e identifica o xénero ao que pertencen.
- LA2B4.5.1. Analiza o diferente uso que se fixo dos textos latinos, explorando o mantemento dos xéneros e os temas da literatura latina mediante exemplos da literatura contemporánea.
- LA2B4.5.2. Recoñece a través de motivos, temas ou personaxes a influencia da tradición grecolatina en textos de autores/as contemporáneos/as, e sérvese deles para comprender e explicar o mantemento dos xéneros e dos temas procedentes da cultura grecolatina, describindo os seus aspectos esenciais e os tratamentos que reciben.

BLOQUE 4 : O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO

- LA2B1.2.2. Explica o proceso de evolución de termos latinos ás linguas romances, sinalando cambios fonéticos comúns a distintas linguas dunha mesma familia, e ilustralo con exemplos.
- LA2B6.1.1. Identifica e explica termos do léxico literario, científico e filosófico, e tradúceos correctamente ao galego e ao castelán.
- LA2B6.2.1. Deduce o significado de palabras e expresións latinas non estudadas a partir do contexto, ou de palabras ou expresións da súa lingua ou doutras linguas que coñeza.
- **LA2B6.2.2. Identifica a etimoloxía e coñece o significado de palabras de léxico común e especializado do galego e do castelán.**
- **LA2B6.3.1. Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica.**
- **LA2B6.4.1. Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.**

11.4.3 DISPOSICIÓN TEMPORAL DE CONTIDOS / *CONTINENTIUM RERUM DISPOSITIO AD TEMPUS*

11.4.3.1 DISTRIBUCIÓN XERAL / *UNIVERSA DISPOSITIO*

BLOQUE 1. TEXTOS		Ponderación: 60% do total de configuración da proba ABAU		
CONTIDOS XERAIS	CONCRECIÓNS	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
		1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
• B5.1. Tradución e interpretación de textos latinos.	Frases e textos "ad hoc" para repaso e ampliación de conceptos gramaticais, de uso de dicionario e de tradución	X		
• B5.1. Tradución e interpretación de textos latinos.	Tradución de textos de Eutropio . Uso e manexo correctos e autónomos do dicionario	X	X	X
• B5.1. Tradución e interpretación de textos latinos.	Tradución de textos de Fedro. Uso e manexo correctos e autónomos do dicionario		X	X

BLOQUE 2.a. MORFOLOXÍA		Ponderación: 5% do total de configuración da proba ABAU		
CONTIDOS XERAIS	CONCRECIÓNS	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
		1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
• B2.1. Morfoloxía nominal e pronominal: formas menos usuais e irregulares.	Revisión da morfoloxía nominal : declinacións de substantivos e adxectivos	X		
	Revisión da morfoloxía pronominal	X		
	Ampliación da morfoloxía nominal (particularidades na flexión de substantivos e adxectivos)	X	X	X
	Ampliación da flexión pronominal: particularidades	X	X	X
	Estudo do adverbio e das preposicións	X	X	X
• B2.2. Morfoloxía verbal: verbos irregulares e defectivos. Formas nominais do verbo: xerundio, xerundivo e supino. Conxugación perifrástica.	Revisión da flexión verbal: verbos regulares en voz activa	X		
	Revisión da flexión verbal: verbos regulares en voz pasiva	X		
	Verbos depoñentes		X	X
	Verbos irregulares e conxugación perifrástica		X	X
	Revisión das formas nominais do verbo: infinitivo e participio	X		
	Revisión das formas nominais do verbo: xerundio, xerundivo e supino	X		
	Ampliación das formas nominais do verbo		X	X

BLOQUE 2.b. SINTAXE		Ponderación: 5% do total de configuración da proba ABAU		
CONTIDOS XERAIS	CONCRECIÓNS	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
		1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
• B3.1. Estudo pormenorizado da sintaxe nominal e pronominal.	Revisión da sintaxe nominal e pronominal	X		
	Ampliación da sintaxe nominal e pronominal. Casos e funcións dos casos	X	X	X
	Concordancia. Tipos	X		
	Sintaxe do adxectivo		X	X
• B3.2. Tipos de oracións e construcións sintácticas.	Revisión da oración simple. Estrutura e análise	X		
	Ampliación do estudo da oración simple	X	X	
	A oración de relativo (subordinada adxectiva) en modo indicativo. Revisión	X		
	Ampliación da oración de relativo (subordinada adxectiva). A relativa con modo subjuntivo		X	X
• B3.3. Oración composta: coordinación e subordinación.	Concepto de oración composta e revisión da oración coordinada. Nexos	X		
	Tipos de subordinación. Substantiva ou completiva. Nexos, modos e tempos verbais	X	X	X
	Tipos de subordinación Circunstancial. características, nexos, modos e tempos verbais	X	X	X
• B3.4. Construcións de infinitivo, participio, xerundio, xerundivo e supino.	Revisión da oración de infinitivo	X		
	Ampliación da construción de infinitivo. Tipos. Características. Equivalencias. Tradución		X	X
	Revisión da construción de participio	X		
	Ampliación da construción participial. Tipos. Características. Equivalencias. Tradución		X	X
	A construción de xerundio		X	X
	A construción de xerundivo		X	X
	A construción de supino		X	X

BLOQUE 3. LITERATURA		Ponderación: 15% do total de configuración da proba ABAU		
CONTIDOS XERAIS	CONCRECIÓNS	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
		1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
• B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia.	A épica. Virxilio	X		
• B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia.	A historiografía. Tito Livio	X		
• B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia.	A lírica. Horacio		X	
• B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia.	Oratoria e retórica. Cicerón		X	
• B4.1. Transmisión literaria e xéneros literarios latinos: épica, historiografía, lírica, oratoria, comedia.	A comedia. Plauto			X
	Revisión dos xéneros literarios			X
BLOQUE 4. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO		Ponderación: 15% do total de configuración da proba ABAU		
CONTIDOS XERAIS	CONCRECIÓNS	TEMPORALIZACIÓN POR AVALIACIÓNS		
		1ª AVALIACIÓN	2ª AVALIACIÓN	3ª AVALIACIÓN
• B6.2. Etimoloxía e orixe das palabras da propia lingua.	Reparto equitativo dos 75 topónimos , a razón de 25 por cada avaliación	X	X	X
• B6.3. Locucións e expresións latinas incorporadas á lingua coloquial e á literaria.	Reparto equitativo das 150 locucións e expresións latinas, a razón de 50 por avaliación	X	X	X
• B6.4. Composición e derivación culta: lexemas, prefixos e sufixos de orixe latina e grega.	Derivación. Prefixos e sufixos máis produtivos: identificación e achega de significado	X	X	X
	Composición		X	X

**11.4.3.2 DISTRIBUCIÓN TEMPORAL DOS CONTIDOS POR AVALIACIÓN (Complementada coa "Programación de aula") / DEFINITA RERUM CONTINENTIIUM
DISPOSITIO AD TEMPUS EX QUAQUE AESTIMATIONE**

AVALIACIÓN	BLOQUE DE CONTIDOS ABAU (% VALORACIÓN)	CONTIDOS ABAU
PRIMEIRA	1. TEXTOS (60 %)	<ul style="list-style-type: none"> • Frases e textos latinos "ad hoc" para repaso e ampliación de conceptos gramaticais, para uso de dicionario e de tradución. • Tradución de textos de Eutropio. Uso e manexo correctos e autónomos do dicionario.
	2.a. MORFOLOXÍA (5 %)	<ul style="list-style-type: none"> • Revisión de morfoloxía nominal: declinación de substantivos e adxectivos. • Ampliación da morfoloxía nominal: particularidades na flexión de substantivos e adxectivos. • Revisión de morfoloxía pronominal: persoais, demostrativos, relativos, indefinidos, numerais e interrogativos. • Ampliación da flexión pronominal: particularidades. • Estudo do adverbio e das preposicións. • Revisión da flexión verbal: verbos regulares en voz activa. • Revisión da flexión verbal: verbos regulares en voz pasiva. • Revisión das formas nominais do verbo: infinitivo e participio. • Revisión das formas nominais do verbo: xerundio, xerundivo e supino.
	2.b. SINTAXE (5 %)	<ul style="list-style-type: none"> • Revisión da sintaxe nominal e pronominal • Ampliación da sintaxe nominal e pronominal. Casos e funcións dos casos. • Concordancia. Tipos de concordancia. • Revisión da oración simple. Estrutura e análise. • Ampliación do estudo da oración simple. • A oración subordinada adxectiva (de relativo) en modo indicativo. Revisión. • Concepto de oración composta. Tipos. Revisión da oración coordinada (sindética e asindética). Nexos. • Tipos de subordinación. Substantiva ou completiva (nexual e anexual). Nexos (polivalentes ou universais), modos e tempos verbais. • Tipos de oración subordinada adverbial (circunstancial). Características, nexos (polivalentes ou universais e específicos), modos e tempos verbais. • Revisión da construción de infinitivo. • Revisión da construción de participio.
	3. LITERATURA (15 %)	<ul style="list-style-type: none"> • A épica. Virxilio. • A historiografía. Tito Livio
	4. LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS	<ul style="list-style-type: none"> • Estudo de 25 topónimos (1-25) • Estudo de 50 locucións ou expresións latinas (1-50)

	ROMANCES E LÉXICO (15 %)	<ul style="list-style-type: none"> • Estudo dos procedementos de derivación e os formantes máis utilizados.
--	--------------------------	--

AVALIACIÓN	BLOQUE DE CONTIDOS ABAU (% VALORACIÓN)	CONTIDOS ABAU
SEGUNDA	1. TEXTOS (60 %)	<ul style="list-style-type: none"> • Tradución de textos de Eutropio. Uso e manexo correctos e autónomos do dicionario. • Tradución de textos de Fedro. Uso e manexo correctos e autónomos do dicionario.
	2.a. MORFOLOXÍA (5 %)	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación da morfoloxía nominal. Particularidades na flexión de substantivos e adxectivos. • Ampliación na flexión pronominal. Particularidades. • Estudo do adverbio e das preposicións. • Verbos depoñentes. • Verbos irregulares e conjugación perifrástica. • Ampliación das formas nominais do verbo.
	2.b. SINTAXE (5 %)	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación da sintaxe nominal e pronominal. Casos e funcións. • Sintaxe do adxectivo. • Ampliación do estudo da oración simple. • Ampliación da oración de relativo (subordinada adxectiva). A relativa con modo subxuntivo. • Tipos de subordinación. Substantiva ou completiva. Nexos, modos e tempos verbais. • Tipos de subordinación adverbial ou circunstancial. Características, nexos, modos e tempos verbais. • Ampliación da construción de infinitivo. Tipos. Características. equivalencias. Tradución. • Ampliación da construción participial. Tipos. características. Equivalencias. Tradución. • A construción de xerundio. • A construción de xerundivo. • A construción de supino.
	3. LITERATURA (15 %)	<ul style="list-style-type: none"> • A lírica. Horacio. • Oratoria e retórica. Cicerón.
	4. LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO (15 %)	<ul style="list-style-type: none"> • Estudo de 25 topónimos (26-50) • Estudo de 50 locucións ou expresións latinas (51-100) • Estudo dos procedementos de derivación e os formantes máis utilizados. Composición.

AVALIACIÓN	BLOQUE DE CONTIDOS ABAU (% VALORACIÓN)	CONTIDOS ABAU
TERCEIRA	1. TEXTOS (60 %)	<ul style="list-style-type: none"> • Tradución de textos de Eutropio. Uso e manexo correctos e autónomos do dicionario. • Tradución de textos de Fedro. Uso e manexo correctos e autónomos do dicionario.
	2.a. MORFOLOXÍA (5 %)	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación da morfoloxía nominal. Particularidades na flexión de substantivos e adxectivos. • Ampliación na flexión pronominal. Particularidades. • Estudo do adverbio e das preposicións. • Verbos depoñentes. • Verbos irregulares e conxugación perifrástica. • Ampliación das formas nominais do verbo.
	2.b. SINTAXE (5 %)	<ul style="list-style-type: none"> • Ampliación da sintaxe nominal e pronominal. Casos e funcións. • Sintaxe do adxectivo. • Ampliación da oración de relativo (subordinada adxectiva). A relativa con modo subxuntivo. • Tipos de subordinación. Substantiva ou completiva. Nexos, modos e tempos verbais. • Tipos de subordinación adverbial ou circunstancial. Características, nexos, modos e tempos verbais. • Ampliación da construción de infinitivo. Tipos. Características. equivalencias. Tradución. • Ampliación da construción participial. Tipos. características. Equivalencias. Tradución. • A construción de xerundio. • A construción de xerundivo. • A construción de supino.
	3. LITERATURA (15 %)	<ul style="list-style-type: none"> • A comedia. Plauto. • Revisión dos xéneros literarios.
	4. LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO (15 %)	<ul style="list-style-type: none"> • Estudo de 25 topónimos (51-75) • Estudo de 50 locucións ou expresións latinas (101-150) • Estudo dos procedementos de derivación e os formantes máis utilizados. Composición.

11.5 GRAO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN PARA A SUPERACIÓN DA MATERIA (REFERENCIA: Estándares básicos) / MINIMUS GRADUS AD DISCIPLINAM SUPERATAM ADIPISCENDAM

11.5.1 ESTÁNDARES / EXEMPLARIA

BLOQUE 1. TEXTOS	Ponderación do bloque: 60 %	Ponderación global de estándares básicos no bloque: 57 %
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE BÁSICOS	% ASIGNADA	NIVEL MÍNIMO DE LOGRO DE ESTÁNDARES PARA A SUPERACIÓN DA MATERIA
· LA2B5.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de textos latinos para efectuar correctamente a súa tradución.	27 %	50 % do total = 13,5%
· LA2B5.2.1. Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto e do estilo empregado polo autor, para unha correcta tradución do texto.	30 %	50% do total = 15 %
BLOQUE 2.a. MORFOLOXÍA	Ponderación do bloque: 5 %	Ponderación global de estándares básicos no bloque: 4,75 %
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE BÁSICOS	% ASIGNADA	NIVEL MÍNIMO DE LOGRO DE ESTÁNDARES PARA A SUPERACIÓN DA MATERIA
· LA2B2.1.1. Nomea e describe as categorías, e sinala os trazos que as distinguen.	1,75 %	50 % do total = 0,875 %
· LA2B2.3.1. Analiza morfoloxicamente palabras presentes nun texto latino, identifica correctamente os seus formantes e sinala o seu enunciado.	3%	50 % do total = 1,50 %
BLOQUE 2.b. SINTAXE	Ponderación do bloque: 5 %	Ponderación global de estándares básicos no bloque: 4,50 %
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE BÁSICOS	% ASIGNADA	NIVEL MÍNIMO DE LOGRO DE ESTÁNDARES PARA A SUPERACIÓN DA MATERIA
· LA2B3.2.1. Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas latinas, e relaciónaaas con construcións análogas existentes noutras linguas que coñeza.	1,25 %	50 % do total = 0,625 %
· LA2B3.4.1. Define e comprende os conceptos de oración composta, coordinación e subordinación, sinala exemplos nos textos e recoñece os tipos de oracións compostas, tanto coordinadas como subordinadas, así como os nexos que as caracterizan.	2 %	50 % do total = 1 %

· LA2B3.5.1. Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións.	1,25 %	50 % do total = 0,625 %
--	--------	--------------------------------

BLOQUE 3. LITERATURA	Ponderación do bloque: 15 %	Ponderación global de estándares básicos no bloque: 13,75 %
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE BÁSICOS	% ASIGNADA	NIVEL MÍNIMO DE LOGRO DE ESTÁNDARES PARA A SUPERACIÓN DA MATERIA
· LA2B4.2.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos propostos.	3,75 %	50 % do total = 1,875 %
· LA2B4.3.2. Nomea autores representativos da literatura latina, encádraos no seu contexto cultural, e cita e explica as súas obras máis coñecidas.	10 %	50 % do total = 5 %
BLOQUE 4. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO	Ponderación do bloque: 15 %	Ponderación global de estándares básicos no bloque: 13,50 %
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE BÁSICOS	% ASIGNADA	NIVEL MÍNIMO DE LOGRO DE ESTÁNDARES PARA A SUPERACIÓN DA MATERIA
· LA2B6.2.2. Identifica a etimoloxía e coñece o significado de palabras de léxico común e especializado do galego e do castelán.	4,50 %	50 % do total = 2,25 %
· LA2B6.3.1. Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica.	4,50 %	50 % do total = 2,25 %
· LA2B6.4.1. Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.	4,50 %	50 % do total = 2,25 %

OBSERVACIÓNS: En calquera caso, nas probas escritas as cuestións referidas a cada bloque (e, polo tanto, os estándares relacionados coas mesmas) , sempre acadarán a puntuación máxima na ponderación asignada. É dicir, con independencia da tipoloxía de estándares en cada bloque, a ponderación de cuestións será:

BLOQUE 1. TEXTOS: 60 % (=6 puntos)	BLOQUE 3. LITERATURA: 15 % (= 1,5 ptos)
BLOQUE 2a + 2b. MORFOLOXÍA + SINTAXE: 10 % (5%+5%) = 1 pto (0,5 + 0,5)	BLOQUE 4. O LATÍN, ORIXE ... E LÉXICO: 15 % (1,5 ptos)

11.5.2 CONTIDOS / CONTINENTES RES

RELACIÓN DE CONTIDOS MÍNIMOS PARA A SUPERACIÓN DA MATERIA	
BLOQUE 1. TEXTOS (60%)	<ul style="list-style-type: none"> • Tradución correcta dun dos dous autores propostos pola CIUG para a ABAU (Eutropio e Fedro). • Uso autónomo e correcto do dicionario.
BLOQUE 2.a. MORFOLOXÍA (5%)	<ul style="list-style-type: none"> • As declinacións e as súas peculiaridades. • A declinación e gradación do adxectivo. • A flexión pronominal: persoais, posesivos, demostrativos, numerais, relativos e indefinidos. • As catro conxugacións regulares (voz activa e pasiva). • Os verbos depoñentes.. • Verbo sum e compostos. • Os principais verbos irregulares: eo, fero, volo. • Análise morfolóxica de textos latinos tipo ABAU.
BLOQUE 2.b SINTAXE (5%)	<ul style="list-style-type: none"> • Sintaxe da construción de relativo. • Sintaxe da construción de infinitivo. • Sintaxe da construción de participio. • Sintaxe dos nexos polivalentes: UT, CUM, NE, QUOD. • Análise sintáctica de textos latinos tipo ABAU.
BLOQUE 3. LITERATURA (15%)	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento dos principais xéneros, autores e obras da literatura latina, propostos pola CIUG para a ABAU.
BLOQUE 4. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO (15%)	<ul style="list-style-type: none"> • Contestación a un cuestionario breve (3 termos) sobre derivación con prefixo (identificándoo e indicando o significado que achega). • Contestación a un cuestionario breve (3 termos) sobre o comentario etimolóxico de topónimos propostos pola CIUG para a ABAU, dos que entraron na 2ª avaliación. • Contestación a un cuestionario breve (3 termos) sobre as locucións e expresións latinas propostas pola CIUG para a ABAU, dos que entraron na 3ª avaliación.

En "negriña" figuran os elementos imprescindibles sobre os que recaerá o modelo de proba e nos que o alumnado, para poder acadar o mínimo indispensable para a superación da materia, deberá obter unha puntuación media de 5, coa aplicación das porcentaxes asignadas a cada un dos diferentes bloques e recollidas con anterioridade.

11.6 PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN UTILIZADOS COS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE / AGENDI RATIONES ATQUE AESTIMATIONIS INSTRUMENTA IN USUM CUM DISCENTIAE EXEMPLARIBUS

11.6.1 APLICACIÓN DE INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN / USUS AESTIMATIONIS INSTRUMENTORUM

BLOQUE 1. TEXTOS		Ponderación do bloque: 60%			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	AVALIACIÓNS PARCIAIS E FINAL ORDINARIA			AVALIACIÓNS EXTRAORDINARIAS	
	Instr. 1	Instr. 2	Instr. 3	Instr. 1	Instr. 2 *
• LA2B5.1.1. Utiliza adecuadamente a análise morfolóxica e sintáctica de textos latinos para efectuar correctamente a súa tradución.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	Proba escrita	Plan de seguimento
• LA2B5.2.1. Utiliza con seguridade e autonomía o dicionario, analizando e valorando correctamente a información gramatical que proporciona, e identifica en cada caso o termo máis acaído na lingua propia, en función do contexto e do estilo empregado polo autor, para unha correcta tradución do texto.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	Proba escrita	Plan de seguimento
• LA2B5.3.1. Aplica os coñecementos adquiridos para realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos.		Rexistro de clase			
• LA2B5.4.1. Identifica o contexto social, cultural e histórico dos textos propostos partindo de referencias tomadas dos propios textos e asociándoas con coñecementos adquiridos previamente.		Rexistro de clase			
• LA2B5.5.1. Recoñece e explica a partir de elementos formais o xénero e o propósito do texto.		Rexistro de clase			

--	--	--	--	--	--

* Este instrumento só se empregará con carácter exclusivo en casos de acreditación de coñecementos de materia pendente non cursada e no caso de materia de continuidade non superada no curso anterior.

BLOQUE 2.a. MORFOLOXÍA		Ponderación do bloque: 5%			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	AVALIACIÓNS PARCIAIS E FINAL ORDINARIA			AVALIACIÓNS EXTRAORDINARIAS	
	Instr. 1	Instr. 2	Instr. 3	Instr. 1	Instr. 2 *
• LA2B2.1.1. Nomea e describe as categorías, e sinala os trazos que as distinguen.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	Proba escrita	Plan de seguimento
• LA2B2.2.1. Identifica e distingue en palabras propostas os seus formantes, diferenciando lexemas e morfemas, e procurando exemplos noutros termos nos que estean presentes.		Rexistro de clase			
• LA2B2.3.1. Analiza morfoloxicamente palabras presentes nun texto latino, identifica correctamente os seus formantes e sinala o seu enunciado.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	Proba escrita	Plan de seguimento
• LA2B2.4.1. Identifica con seguridade e axudándose do dicionario calquera tipo de formas nominais e pronominais, declinaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán.		Rexistro de clase			
• LA2B2.4.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía nominal e pronominal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.		Rexistro de clase			
• LA2B2.5.1. Identifica con seguridade e axudándose co dicionario calquera tipo de formas verbais, conxúgaas e sinala o seu equivalente en galego e en castelán		Rexistro de clase			
• LA2B2.5.2. Aplica os seus coñecementos da morfoloxía verbal latina para realizar traducións e retroversións, axudándose do dicionario.		Rexistro de clase			

* Este instrumento só se empregará con carácter exclusivo en casos de acreditación de coñecementos de materia pendente non cursada e no caso de materia de continuidade non superada no curso anterior.

BLOQUE 2.b. SINTAXE		Ponderación do bloque: 5%			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	AVALIACIÓNS PARCIAIS E FINAL ORDINARIA			AVALIACIÓNS EXTRAORDINARIAS	
	Instr. 1	Instr. 2	Instr. 3	Instr. 1	Instr. 2 *
· LA2B3.1.1. Utiliza axeitadamente a análise da sintaxe nominal e pronominal dun texto para efectuar correctamente a súa tradución.		Rexistro de clase			
· LA2B3.2.1. Recoñece, distingue e clasifica os tipos de oracións e as construcións sintácticas latinas, e relaciónaas con construcións análogas existentes noutras linguas que coñeza.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	Proba escrita	Plan de seguimento
· LA2B3.3.1. Identifica na análise de frases e textos de dificultade graduada elementos sintácticos propios da lingua latina, e relaciónaos para traducilos cos seus equivalentes en galego e en castelán.		Rexistro de clase			
· LA2B3.4.1. Define e comprende os conceptos de oración composta, coordinación e subordinación, sinala exemplos nos textos e recoñece os tipos de oracións compostas, tanto coordinadas como subordinadas, así como os nexos que as caracterizan.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	Proba escrita	Plan de seguimento
· LA2B3.5.1. Identifica formas non persoais do verbo en frases e textos, tradúceas correctamente e explica as súas funcións.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	Proba escrita	Plan de seguimento

* Este instrumento só se empregará con carácter exclusivo en casos de acreditación de coñecementos de materia pendente non cursada e no caso de materia de continuidade non superada no curso anterior.

BLOQUE 3. LITERATURA		Ponderación do bloque: 15%			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	AVALIACIÓNS PARCIAIS E FINAL ORDINARIA			AVALIACIÓNS EXTRAORDINARIAS	
	Instr. 1	Instr. 2	Instr. 3	Instr. 1	Instr. 2 *
• LA2B4.1.1. Nomea os aspectos máis salientables referentes á transmisión dos textos clásicos ao longo do tempo.			Traballos realizados		
• LA2B4.2.1. Describe as características esenciais dos xéneros literarios latinos, e identifica e sinala a súa presenza en textos propostos.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	Proba escrita	Plan de seguimento
• LA2B4.3.1. Realiza eixes cronolóxicos e sitúa neles autores, obras e outros aspectos relacionados coa literatura latina.			Traballos realizados		
• LA2B4.3.2. Nomea autores representativos da literatura latina, encádraos no seu contexto cultural, e cita e explica as súas obras máis coñecidas.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	Proba escrita	Plan de seguimento
• LA2B4.4.1. Realiza comentarios de textos latinos e sitúaos no tempo, explicando a súa estrutura, se a extensión da pasaxe o permite, e as súas características esenciais, e identifica o xénero ao que pertencen.			Traballos realizados		
• LA2B4.5.1. Analiza o diferente uso que se fixo dos textos latinos, explorando o mantemento dos xéneros e os temas da literatura latina mediante exemplos da literatura contemporánea.			Traballos realizados		
• LA2B4.5.2. Recoñece a través de motivos, temas ou personaxes a influencia da tradición grecolatina en textos de autores/as contemporáneos/as, e sérvese deles para comprender e explicar o mantemento dos xéneros e dos temas procedentes da cultura grecolatina, describindo os seus aspectos esenciais e os tratamentos			Traballos realizados		

que reciben.					
--------------	--	--	--	--	--

*** Este instrumento só se empregará con carácter exclusivo en casos de acreditación de coñecementos de materia pendente non cursada e no caso de materia de continuidade non superada no curso anterior.**

BLOQUE 4. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO		Ponderación do bloque: 15%			
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	AVALIACIÓNS PARCIAIS E FINAL ORDINARIA			AVALIACIÓNS EXTRAORDINARIAS	
	Instr. 1	Instr. 2	Instr. 3	Instr. 1	Instr. 2 *
· LA2B1.1.1. Recoñece e distingue a partir do étimo latino termos patrimoniais, semicultismos e cultismos, e explica as evolucións que se producen nun e noutro caso.		Rexistro de clase			
· LA2B1.2.1. Realiza evolucións de termos latinos ao galego e ao castelán, aplicando as regras fonéticas de evolución, e recoñece palabras da súa lingua que sufriron procesos de evolución semántica, valorando a relación co significado orixinal do étimo latino.		Rexistro de clase			
· LA2B1.2.2. Explica o proceso de evolución de termos latinos ás linguas romances, sinalando cambios fonéticos comúns a distintas linguas dunha mesma familia, e ilustralo con exemplos.		Rexistro de clase			
· LA2B6.1.1. Identifica e explica termos do léxico literario, científico e filosófico, e tradúceos correctamente ao galego e ao castelán.		Rexistro de clase			
· LA2B6.2.1. Deduce o significado de palabras e expresións latinas non estudadas a partir do contexto, ou de palabras ou expresións da súa lingua ou doutras linguas que coñeza.		Rexistro de clase			
· LA2B6.2.2. Identifica a etimoloxía e coñece o significado de palabras de léxico común e especializado do galego e do castelán.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	Proba escrita	Plan de seguimento
· LA2B6.3.1. Comprende, explica e emprega na lingua propia e no contexto axeitado locucións e expresións latinas que se mantiveron na linguaxe literaria, xurídica, filosófica, técnica, relixiosa, médica e científica.	Proba escrita	Rexistro de clase	TRaballos realizados	Proba escrita	Plan de seguimento

· LA2B6.4.1. Recoñece e explica o significado dos helenismos e dos latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, e explica o seu significado a partir do termo de orixe.	Proba escrita	Rexistro de clase	Traballos realizados	Proba escrita	Plan de seguimento
---	----------------------	--------------------------	-----------------------------	----------------------	---------------------------

* Este instrumento só se empregará con carácter exclusivo en casos de acreditación de coñecementos de materia pendente non cursada e no caso de materia de continuidade non superada no curso anterior

11.6.2 RELACIÓN ENTRE PROCEDIMIENTOS UTILIZADOS E INSTRUMENTOS DE EVALUACIÓN APLICADOS / AGENDARUM RATIONUM TABULA CUM AESTIMATIONIS INSTRUMENTIS IN USUM

PROCEDIMIENTOS E INSTRUMENTOS DE EVALUACIÓN EN LATÍN II	
PROCEDIMIENTOS	INSTRUMENTOS
Observación sistemática	Registro de clase
Pruebas específicas	Prueba escrita objetiva
Análisis de producción do alumnado	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Trabajos realizados ▪ Plan de seguimiento

11.7 TEMPORALIZACIÓN DAS SESIÓNS DE EVALUACIÓN / DISPOSITIO AD TEMPUS EX AESTIMATIONIS COETIBUS

TIPO DE EVALUACIÓN	DATAS DE EVALUACIÓN
INICIAL	19, 20 e 21 OUTUBRO (SESIÓNS)
PRIMEIRA	14-21 DECEMBRO
SEGUNDA	Sen determinar aínda
TERCEIRA	Sen determinar aínda

11.8 DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS ADOPTABLES COMO CONSECUENCIA (Véxase, ademais, o apartado xeral "Directrices, procedementos e instrumentos para a realización da avaliación inicial") / *INITIALIS AESTIMATIONIS DELINEAMENTUM ATQUE EX ILLA RATIONES INSTITUENDAE*

11.8.1 CONCEPTO / *COGNITIO*

Entre as características especiais e distintivas da avaliación inicial figuran as de establecer un punto de partida adecuado para o proceso de ensino-aprendizaxe en cada nivel educativo e detectar a diversidade existente en cada grupo de alumnado.

Resulta evidente que esta avaliación inicial ten en cada curso ou nivel unha importancia diferente. En 2º curso de bacharelato, a materia de latín precisa duns coñecementos previos mínimos que deben ser adquiridos antes de poñer en marcha a programación, é dicir, como mínimo no curso de 1º. Pero a casuística, aínda non sendo frecuente, pode achegarnos alumnado que non realizou estudos de latín en 1º curso (sendo necesario, polo tanto, a adopción de medidas oportunas) ou que, pese a realízalos e promocionar de curso), non os superou, sector ao que tamén haberá que atender dunha maneira organizada na procura de acadar os obxectivos mínimos.

11.8.2 FINALIDADE / *PROPOSITUM*

Con este proceso conséguese detectar a diversidade existente na aula, os factores que inciden nesta diversidade e deixar constancia na ficha individual de cada alumno/a do grao de coñecementos previos, así como o nivel de capacidade adquirida en cursos precedentes, para adaptar a programación a esta situación e adoptar as decisións máis axeitadas co fin de homoxeneizar o antes posible a práctica docente.

11.8.3 INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN / *AESTIMATIONIS INSTRUMENTA*

A avaliación inicial de latín en 2º de bacharelato realizarase mediante unha proba escrita (sen prexuízo da observación na aula, por parte do profesorado) que comprenderá, en consonancia cos bloques temáticos de 1º curso, cuestións relativas a:

- Léxico: cuestionario con palabras para evolucionar, identificación de prefixos, de latinismos, de locucións...

- Morfoloxía: flexion nominal, pronominal e verbal
- Sintaxe: oración simple, oración composta (relativo, infinitivo, participio)
- Textos: Tradución de dous textos breves, referidos ás características morfolóxicas e sintácticas estudadas na última parte do curso anterior en Latín I

Complementarase coa análise da evolución académica na materia de latín do alumnado no curso realizado no ano anterior, así como nas materias de linguas (galego e castelán).

11.8.4 DECISIONS / *NECESSARIAE RATIONES*

Trala análise dos resultados obtidos nesta avaliación inicial, adoptaranse as medidas necesarias no grupo para acadar un nivel mínimo, dedicando o tempo necesario a:

- Confeccionar unha serie de exercicios que permitan un dominio básico sobre conceptos gramaticais e uso do dicionario.
- Realizar varias prácticas de tradución, co fin de homoxeneizar os procedementos de enfrontarse a un texto.

Partirase do grao de coñecemento do alumnado, decidindo o profesor/a o grao de profundidade co que deberán desenvolverse os contidos, así como a metodoloxía que convén poñer en marcha.

11.9 CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, A CUALIFICACIÓN E A TITULACIÓN/PROMOCIÓN/ NORMAE AD AESTIMATIONEM QUALIFICATIONEMQUE ATQUE PROMOTIONEM ATTINENTES

11.9.1 CRITERIOS DE AVALIACIÓN, SEGUNDO OS BLOQUES ABAU / AESTIMATIONIS NORMAE EX ABAU THEMATIBUS

Segundo o Decreto 86/2015, do 25 de xuño, os criterios de avaliación da materia Latín II son os seguintes:

Bloque 1. TEXTOS	
	CRITERIOS DE AVALIACIÓN
	<ul style="list-style-type: none"> • B5.1. Realizar a tradución e interpretación de textos latinos orixinais. • B5.2. Utilizar o dicionario, analizar e valorar correctamente a información gramatical que proporciona e procurar o termo máis acaído na lingua propia para a tradución do texto. • B5.3. Realizar comentarios lingüísticos, históricos e literarios de textos de autores latinos. • B5.4. Coñecer o contexto social, cultural e histórico dos textos traducidos. • B5.5. Identificar as características formais dos textos.
Bloque 2.a. MORFOLOXÍA	
	CRITERIOS DE AVALIACIÓN
	<ul style="list-style-type: none"> • B2.1. Coñecer as categorías gramaticais. • B2.2. Coñecer, identificar e distinguir os formantes das palabras. • B2.3. Realizar a análise morfolóxica das palabras dun texto latino e enuncialas. • B2.4. Identificar, declinar e traducir todas as formas nominais e pronominais. • B2.5. Identificar, conxugar, traducir e efectuar a retroversión de todas as formas verbais.
Bloque 2.b SINTAXE	
	CRITERIOS DE AVALIACIÓN
	<ul style="list-style-type: none"> • B3.1. Coñecer e aplicar os coñecementos da sintaxe nominal e pronominal para a tradución de textos latinos. • B3.2. Recoñecer e clasificar as oracións e as construcións sintácticas latinas. • B3.3. Relacionar e aplicar coñecementos sobre elementos e construcións sintácticas en interpretación e tradución de textos latinos. • B3.4. Definir, comprender e recoñecer os diferentes tipos de oracións compostas coordinadas e subordinadas. • B3.5. Coñecer as funcións das formas non persoais do verbo: infinitivo, participio, xerundio, xerundivo e supino.
Bloque 3. LITERATURA	
	CRITERIOS DE AVALIACIÓN
	<ul style="list-style-type: none"> • B4.1. Enumerar os principais factores da transmisión da literatura latina ao longo dos períodos históricos, e describir os soportes da escritura na Antigüidade e a súa evolución. • B4.2. Coñecer as características dos xéneros literarios latinos, os seus autores, as obras máis representativas e as súas influencias na literatura posterior. • B4.3. Coñecer os fitos esenciais da literatura latina como base literaria da literatura e da cultura europea e occidental. • B4.4. Analizar, interpretar e situar no tempo textos mediante lectura comprensiva, distinguindo xénero, época, características e estrutura, se a extensión da pasaxe o permite. • B4.5. Establecer relacións e paralelismos entre a literatura clásica e a posterior.
Bloque 4. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO. CRITERIOS DE AVALIACIÓN	
	<ul style="list-style-type: none"> • B1.1. Distinguir e identificar palabras patrimoniais, cultismos e semicultismos. • B1.2. Coñecer e aplicar as regras da evolución fonética e recoñecer os procesos de evolución semántica do latín ao galego e ao castelán, partindo dos étimos latinos. • B6.1. Coñecer, identificar e traducir termos latinos pertencentes ao vocabulario especializado: léxico literario, científico e filosófico. • B6.2. Recoñecer os elementos léxicos latinos que permanecen nas linguas dos/das estudantes. • B6.3. Coñecer o significado das principais locucións latinas de uso actual e saber empregalas nun contexto axeitado. • B6.4. Recoñecer a presenza de latinismos e helenismos na linguaxe científica e na fala culta, e deducir o seu significado a partir dos correspondentes termos latinos e gregos.

**11.9.2 PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. VALORACIÓN APLICABLE / AGENDI
RACIONES ATQUE AESTIMATIONIS INSTRUMENTA. PONDERATIO AGENDA**

A. DELIMITACIÓN

Entre os procedementos e instrumentos de avaliación que se poden empregar para o seguimento do proceso de ensino – aprendizaxe, neste curso de latín en 2º de bacharelato establecemos os seguintes:

TIPO DE PROCEDIMENTO	CARACTERÍSTICAS AVALIABLES
1. Observación directa e supervisión sistemática do traballo diario na clase.	<ul style="list-style-type: none"> ● Actitude (realización de tarefas, etc.). ● Valoración das intervencións. ● Método de traballo. ● Valoración das respostas ofrecidas nos intercambios orais profesor-alumno.
2. Corrección dos traballos-tarefas encomendados (Producción do alumnado).	<ul style="list-style-type: none"> ● Presentación. ● Puntualidade. ● Selección da información relevante e rigor. ● Ortografía. ● Corrección gramatical e bo uso do idioma utilizado.
3. Probas específicas obxectivas (controis/exames). NOTA: Poderá incluírse como instrumento os modelos de proba tipo ABAU.	<ul style="list-style-type: none"> ● Valoración dos coñecementos adquiridos. ● Penalización por incorreccións gramaticais (ortografía e estilo) (véxanse CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN).

B. CONCRECIÓNS

PERÍODO AVALIATIVO	TIPO DE INSTRUMENTO APLICABLE	% VALORACIÓN
AVALIACIÓNS PARCIAIS E FINAL ORDINARIA	<ul style="list-style-type: none"> • Observación directa. • Traballos / tarefas encomendados (se fose o caso). • Probas obxectivas (poderá incluírse como instrumento o modelo de proba tipo PAU). 	<ul style="list-style-type: none"> • 5% • 5% • 90%
RECUPERACIÓN DE AVALIACIÓNS SUSPENSAS DURANTE O CURSO (se o sistema aplicado non é o de avaliación continua)	<ul style="list-style-type: none"> • Traballos / tarefas encomendados (se fose o caso). • Probas obxectivas (poderá incluírse como instrumento o modelo de proba tipo ABAU). 	<ul style="list-style-type: none"> • - / 10% • 100% / 90%
PROBAS EXTRAORDINARIAS EN PERÍODO DE AVALIACIÓN ORDINARIO <ul style="list-style-type: none"> • Final de curso: só para recuperación de 3ª avaliación suspensa 	<ul style="list-style-type: none"> • Probas obxectivas. • Poderá incluírse como instrumento o modelo de proba tipo PAU. 	<ul style="list-style-type: none"> • 100%
PROBA EXTRAORDINARIA DE RECUPERACIÓN (REMATADO O PERÍODO ORDINARIO DE AVALIACIÓN)	<ul style="list-style-type: none"> • Probas obxectivas. • Entrega de traballos (se fose o caso). • Poderá incluírse como instrumento o modelo de proba tipo PAU. 	<ul style="list-style-type: none"> • 100% / 90% • - / 10%
PROBAS DE RECUPERACIÓN DE MATERIAS PENDENTES DE CURSOS ANTERIORES	Véxase o que a este respecto se recolle no apartado "Seguimento, recuperación e avaliación de materia pendente de cursos anteriores" (punto 11.11)	

11.9.3 CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN / QUALIFICATIONIS NORMAE

Nº AVALIACIÓNS PARCIAIS:

Tres, coincidindo, para efectos de reunión co fin de tomar decisións académicas, a terceira coa final ordinaria.

Nº PROBAS OBXECTIVAS ESCRITAS POR AVALIACIÓN:

Con carácter xeral, serán dúas. Por razóns de tempo de cada sesión escolar da materia, **cada proba escrita estará configurada por 2 exercicios (que se realizarán en datas diferenciadas e o máis próximas entre si): 1 exercicio práctico, constituído por cuestións sobre tradución e análise; e 1 exercicio teórico con cuestións de literatura e léxico.** Quedará a criterio do profesorado a posibilidade de realizar unha soa. Os contidos de cada proba serán os impartidos ata o momento da súa realización. **No caso de que nunha avaliación só se realice 1 proba obxectiva** (cos exercicios escritos correspondentes), a valoración desa proba corresponderase coa ponderación total do **90% previsto para os efectos.**

APLICACIÓN DO CONCEPTO DE AVALIACIÓN CONTINUA:

Dado o carácter progresivo de adquisición e comprobación de coñecementos, o departamento atenderá a un sistema de cualificación baseado na **avaliación continua.** De tal xeito que o alumnado **supera a/s avaliación/s suspensa/s anterior/es se obtén unha cualificación positiva na última realizada.**

EXCEPCIÓNS Á AVALIACIÓN CONTINUA:

O alumnado que teña suspensa tan **só a terceira avaliación** (coa 1ª e 2ª aprobadas) terá dereito a que se lle faga unha recuperación mediante **proba obxectiva escrita**, que terá as características que se detallan no apartado "Probas extraordinarias de recuperación da materia antes da avaliación final ordinaria".

CUALIFICACIÓN E CRITERIOS DE CORRECCIÓN EN AVALIACIÓNS PARCIAIS:

En cada avaliación parcial atenderase aos seguintes aspectos:

1. Como criterios de cualificación serán valorados os resultados obtidos a través dos instrumentos correspondentes:

- Rexistro de aula (observación directa): 5%
- Produción do alumnado: 5%
- **Probas escritas (exames): 90%**

2. De ser o caso, poderán fusionarse as valoracións do rexistro de aula e a produción do alumnado nun só concepto (ACTITUDE CARA Á MATERIA), equivalendo ao 10%. A valoración da proba escrita será sempre do 90%.

3. Cada proba obxectiva escrita será valorada sobre 10 puntos e a puntuación que se outorgue a cada unha das cuestións/apartados que conformen esa proba aparecerá explícita no propio exercicio que debe realizar o alumnado, para o seu coñecemento e información. Cada proba escrita constará dos apartados que configuran a proba ABAU, e asignarase a cada un a valoración que está estipulada consonte os criterios establecidos pola CIUG:

Texto: 6 puntos; Análise morfolóxica e sintáctica: 1 punto; Literatura: 1,5 puntos; Latín, orixe das linguas romances e léxico: 1,5 puntos. Os apartados 1 e 2 poderán fusionarse, sendo neste caso a valoración total de 7 puntos.

4. Como disciplina lingüística, en **todas as probas escritas** (exames ou traballos) **penalizarase con 0,1 (ata un máximo de 1 punto) as faltas de ortografía e deficiencias gramaticais da redacción (léxicas ou de construción).**

OBTENCIÓN DA NOTA FINAL DE AVALIACIÓN PARCIAL:

A obtención da nota final de cada avaliación parcial realizada polo alumnado será o resultado de sumar a ponderación correspondente (segundo a puntuación obtida en cada un dos instrumentos) dos apartados ACTITUDE CARA Á MATERIA e PROBA/S OBXECTIVA/S:

Nota avaliación parcial = 10% actitude cara á materia + 90% proba/s obxectiva/s

OBSERVACIÓNS:

- Na cualificación de cada proba obxectiva realizada, atenderase á ponderación establecida para cada bloque: Bloque TEXTOS (6 puntos); Bloque MORFOLOXÍA + SINTAXE (1 punto: 0,5 + 0,5); Bloque LITERATURA (1,5 puntos) e Bloque LÉXICO (1,5 puntos)
- No caso de realizarse 2 probas obxectivas, aplicarase o 90% á media obtida da suma das puntuacións acadadas en cada unha delas.
- Unha avaliación parcial só será superada cando se obteña un mínimo de 5 puntos como consecuencia da suma ponderada.
- É facultade do profesorado que imparte a materia utilizar ou non utilizar nas avaliacións parciais a práctica do arredondeo. Deste xeito, enténdese que calquera nota que estea entre 5 e 5,9 será 5 (así como a que estea entre 4 e 4,9 será 4), agás que o profesor/a decida arredondar á inmediata superior.

PONDERACIÓN EN ACTITUDE CARA Á MATERIA:

Valorarase neste apartado: asistencia continuada e puntualidade, realización das tarefas diarias, presentación en tempo e forma de traballos (de ser o caso), participación na clase e respecto polas normas de convivencia do centro.

IRREGULARIDADES E/OU INFRACCIÓNS ACADÉMICAS:

- A non presentación a unha proba obxectiva (ou exercicio para a mesma), sen causa debidamente xustificada, significará unha valoración de 0 puntos na mesma (ou no exercicio correspondente a esta).
- Deixar un exame/proba obxectiva en branco ou contestar indebidamente e fóra de lugar con observacións que non gardan relación cos contidos do propio exame significará unha valoración de 0 puntos.
- No caso de que o alumnado sexa sorprendido copiando (con independencia do procedemento utilizado: manual, electrónico, etc), anularáselle a proba, puntuándoa con 0 puntos, sen prexuízo da repercusión que loxicamente ocasionará a comunicación ás instancias correspondentes do centro.

RECUPERACIÓN DE AVALIACIÓNS PARCIAIS NO PERÍODO ORDINARIO DE CURSO:

Atendendo ao concepto de avaliación continua, utilizaranse como procedementos de recuperación de avaliacións parciais durante o período ordinario de curso os seguintes:

❖ PROCEDEMENTO XERAL:

Cada avaliación con cualificación negativa considerárase **superada coa valoración positiva da inmediatamente seguinte**, do mesmo xeito que unha avaliación con puntuación positiva seguida dunha con cualificación negativa indicará que o/a alumno/a ata ese momento ten o curso suspenso. A nota que corresponderá (para efectos de cálculo de nota media final) será como mínimo de 5 puntos, quedando a criterio do profesorado calquera outra que se sitúe entre 5 e a nota obtida na propia avaliación de referencia.

❖ PROCEDEMENTO ESPECÍFICO/EXCEPCIONAL (Só coa 3ª avaliación suspenso):

O alumnado que estea nesta situación, é dicir, con dúas avaliacións aprobadas e só a 3ª suspenso, e que polo tanto neste momento ten a materia suspenso, **poderá presentarse a unha proba extraordinaria de recuperación** (que se celebrará antes da sesión de avaliación final ordinaria e que aparece definida nesta programación didáctica no apartado PROBAS EXTRAORDINARIAS DE RECUPERACIÓN DA MATERIA), co fin de poder superar esa cualificación negativa. **A nota desta avaliación** (para os efectos de cálculo de nota media final) **será a obtida nesta proba** realizada, xa que é o único instrumento de valoración aplicable.

AVALIACIÓN FINAL ORDINARIA (MAIO):

Con respecto á realización da avaliación final ordinaria, determínanse as seguintes actuacións:

OBTENCIÓN DA NOTA FINAL:

1. Principio xeral: Para poder obter unha cualificación final positiva **será necesario ter**, polo menos, **dúas avaliacións superadas sendo unha delas a 3ª ou ter a 3ª aprobada (base da avaliación continua)**.
Considérase superada a materia na avaliación final ordinaria cando se acada unha puntuación final mínima de 5 puntos.

2. Casuística:

2.1 Tres avaliacións superadas: A nota final corresponderase co resultado de aplicar a seguinte fórmula:

$$\text{Nota final} = \text{Nota 1ª avaliación} \times 0,2 + \text{Nota 2ª avaliación} \times 0,3 + \text{Nota 3ª avaliación} \times 0,5$$

(De ser o caso, é facultade do profesorado aplicar un factor de mellora á alza (como máximo ata 1 punto) sobre o resultado da media, cando se dean as situacións de esforzo e actitude cara á materia).

2.2 Dúas avaliacións aprobadas (sendo unha delas a 3ª): A nota final será o resultado da media aritmética realizada entre as cualificacións das dúas avaliacións aprobadas.

$$\text{Nota final} = \text{Media aritmética de Nota avaliación A} + \text{Nota avaliación B}$$

2.3 Só a 3ª avaliación aprobada: A nota final será 5.

2.4 Alumnado que quedará coa materia pendente de recuperación en fase extraordinaria: Calquera outra situación que non estea contemplada nesta casuística anterior significará que o alumnado deberá presentarse á proba extraordinaria correspondente para recuperar a materia que está suspensa.

11.10 PROBAS EXTRAORDINARIAS DE RECUPERACIÓN DA MATERIA / SINGULARES PROBATIONES NOVAE ACQUISITIONIS DISCIPLINAE

11.10.1 ANTES DA AVALIACIÓN FINAL ORDINARIA / ANTE CONSUETAM AESTIMATIONEM GLOBALEM

DESTINATARIOS DA PROBA

Alumnado en situacións excepciónais:

- Alumnado con tan só a 3ª avaliación suspensa (coa 1ª e 2ª avaliacións superadas).

A) DESEÑO E ESTRUTURA DA PROBA

Constará de 4 apartados, seguindo o modelo CIUG-ABAU:

1. Tradución dun texto dos autores traballados durante o curso.
2. Análise morfolóxica e sintáctica.
3. Literatura: xéneros literarios e autores máis representativos, segundo o establecido pola CIUG para o curso académico.
4. O latín, orixe das linguas romances e léxico: cuestións relativas a topónimos, locucións latinas e palabras derivadas ou compostas.

B) CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN/CORRECCIÓN DA PROBA

Apartado 1 = 6 puntos

Apartado 2 = 1 punto

Apartado 3 = 1,5 puntos.

Apartado 4 = 1,5 puntos.

Entre a análise e a tradución terá que haber a debida correspondencia, polo que non se admitirá unha excelente tradución cunha análise deficiente ou viceversa.

As incorreccións na escrita (faltas de ortografía, gramática e léxico) serán penalizadas con 0,1 ata un máximo de 1 punto.

Cada cuestión da proba escrita irá acompañada da correspondente puntuación. A proba será valorada sobre 10 puntos e será o único instrumento de avaliación que se utilice.

C) OBTENCIÓN DA NOTA E VALORACIÓN POSITIVA DA PROBA

A nota da proba corresponderase coa suma total da puntuación obtida nos catro apartados. Para acadar unha cualificación positiva nesta proba deberá lograrse un mínimo global de 5 puntos. Toda puntuación inferior a 5 indica que a proba non está superada.

D) DATAS DE REALIZACIÓN E DURACIÓN DA PROBA

A data de realización desta proba extraordinaria deberá ser sempre anterior á reunión de sesión ordinaria de avaliación final (maio). Para os casos de alumnado con perda do dereito á avaliación continua e abandono de materia a data de realización será a mediados de maio e sempre antes de que os alumnos de curso ordinario celebren a última proba escrita valorable para a 3ª avaliación do curso. Esta data será debidamente anunciada.

Para os casos de alumnos en situación excepcional (só a 3ª suspensa, suba de nota) a data será acordada con eles, co único límite da sesión de avaliación final.

A duración máxima da proba será 90 minutos

E) CONTIDOS MÍNIMOS PARA A RECUPERACIÓN DA 3ª AVALIACIÓN

AVALIACIÓN	BLOQUE DE CONTIDOS ABAU (% VALORACIÓN)	CONTIDOS ABAU
TERCEIRA	1. TEXTOS (60 %)	<ul style="list-style-type: none">• Tradución de textos de Eutropio. Uso e manexo correctos e autónomos do dicionario. <p style="text-align: center;">OU</p> <ul style="list-style-type: none">• Tradución de textos de Fedro. Uso e manexo correctos e autónomos do dicionario.
	2.a. MORFOLOXÍA (5 %)	<ul style="list-style-type: none">• Ampliación da morfoloxía nominal. Particularidades na flexión de substantivos e adxectivos.• Ampliación na flexión pronominal. Particularidades.• Estudo do adverbio e das preposicións.• Verbos depoñentes.• Verbos irregulares e conxugación perifrástica.• Ampliación das formas nominais do verbo.
	2.b. SINTAXE (5 %)	<ul style="list-style-type: none">• Ampliación da sintaxe nominal e pronominal. Casos e funcións.• Sintaxe do adxectivo.• Ampliación da oración de relativo (subordinada adxectiva). A relativa con modo subxuntivo.• Tipos de subordinación. Substantiva ou completiva. Nexos, modos e tempos verbais.• Tipos de subordinación adverbial ou circunstancial. Características, nexos, modos e tempos verbais.• Ampliación da construción de infinitivo. Tipos. Características. equivalencias. Tradución.• Ampliación da construción participial. Tipos. características. Equivalencias. Tradución.• A construción de xerundio.• A construción de xerundivo.• A construción de supino.
	3. LITERATURA (15 %)	<ul style="list-style-type: none">• A comedia. Plauto.• Revisión dos xéneros literarios.
	4. LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO (15 %)	<ul style="list-style-type: none">• Estudo de 25 topónimos (51-75)• Estudo de 50 locucións ou expresións latinas (101-150)• Estudo dos procedementos de derivación e os formantes máis utilizados. Composición.

11.10.2 PROBA EXTRAORDINARIA DE RECUPERACIÓN DESPOIS DA AVALIACIÓN FINAL ORDINARIA / NOVAE ACQUISITIONIS SINGULAR PROBATIO POST CONSUE TAM AESTIMATIONEM GLOBALEM

DESTINATARIOS DA PROBA

Serán destinatarios para a realización desta proba os alumnos e alumnas que non superaron a materia na avaliación final ordinaria.

A) CONTIDOS MÍNIMOS DA PROBA

Serán os establecidos con carácter xeral para todo o curso.

RELACIÓN DE CONTIDOS MÍNIMOS PARA A SUPERACIÓN DA MATERIA	
BLOQUE 1. TEXTOS (60%)	<ul style="list-style-type: none"> • Tradución correcta dun dos dous autores propostos pola CIUG para a ABAU (Eutropio e Fedro). • Uso autónomo e correcto do dicionario.
BLOQUE 2.a. MORFOLOXÍA (5%)	<ul style="list-style-type: none"> • As declinacións e as súas peculiaridades. • A declinación e gradación do adxectivo. • A flexión pronominal: persoais, posesivos, demostrativos, numerais, relativos e indefinidos. • As catro conxugacións regulares (voz activa e pasiva). • Os verbos depoñentes.. • Verbo sum e compostos. • Os principais verbos irregulares: eo, fero, volo. • Análise morfolóxica de textos latinos tipo ABAU.
BLOQUE 2.b SINTAXE (5%)	<ul style="list-style-type: none"> • Sintaxe da construción de relativo. • Sintaxe da construción de infinitivo. • Sintaxe da construción de participio. • Sintaxe dos nexos polivalentes: UT, CUM, NE, QUOD. • Análise sintáctica de textos latinos tipo ABAU.
BLOQUE 3. LITERATURA (15%)	<ul style="list-style-type: none"> • Coñecemento dos principais xéneros, autores e obras da literatura latina, propostos pola CIUG para a ABAU.
BLOQUE 4. O LATÍN, ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO (15%)	<ul style="list-style-type: none"> • Contestación a un cuestionario breve (3 termos) sobre derivación con prefixo (identificándoo e indicando o significado que achega). • Contestación a un cuestionario breve (3 termos) sobre o comentario etimolóxico de topónimos propostos pola CIUG para a ABAU. • Contestación a un cuestionario breve (3 termos) sobre as locucións e expresións latinas propostas pola CIUG para a ABAU.

En "negriña" figuran os elementos imprescindibles sobre os que recaerá o modelo de proba e nos que o alumnado, para poder acadar o mínimo indispensable para a superación da materia, deberá obter unha puntuación media de 5, coa aplicación das porcentaxes asignadas a cada un dos diferentes bloques e recollidas con anterioridade.

B) DESEÑO/ESTRUTURA DA PROBA

Constará de 4 apartados básicos, seguindo as pautas marcadas pola CIUG:

1. Tradución dun texto dos autores traballados durante o curso.
2. Análise morfolóxica e sintáctica.
3. Literatura: xéneros literarios e autores máis representativos, segundo o establecido pola CIUG para o curso académico.
4. O latín, orixe das linguas romances e léxico: cuestións relativas a topónimos, locucións latinas e palabras derivadas ou compostas.

C) CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN / CORRECCIÓN DA PROBA

Apartado 1 = 6 puntos

Apartado 2 = 1 punto

Apartado 3 = 1,5 puntos.

Apartado 4 = 1,5 puntos.

Entre a análise e a tradución terá que haber a debida correspondencia, polo que non se admitirá unha excelente tradución cunha análise deficiente ou viceversa.

As incorreccións na escrita (faltas de ortografía, gramática e léxico) serán penalizadas con 0,1 ata un máximo de 1 punto.

Cada cuestión da proba escrita irá acompañada da correspondente puntuación. A proba será valorada sobre 10 puntos e será o único instrumento de avaliación que se utilice.

D) OBTENCIÓN DA NOTA E VALORACIÓN POSITIVA DA PROBA

A nota da proba corresponderase coa suma total da puntuación obtida nos catro apartados. Para acadar unha cualificación positiva nesta proba deberá lograrse un mínimo global de 5 puntos. Toda puntuación inferior a 5 indica que a proba non está superada e, polo tanto, tampouco a avaliación.

A non presentación á proba supoñerá que o alumnado obteña como cualificación académica NP.

E) DATAS DE REALIZACIÓN E DURACIÓN DA PROBA

A data de realización desta proba extraordinaria quedará fixada dentro do calendario xeral de probas programado polo centro.

O profesorado da materia, a través do titor no momento da entrega de boletíns correspondente á convocatoria ordinaria, facilitará aos/ás alumnos/as que deben presentarse a esta convocatoria información sobre as características da mesma e que, con carácter xeral, responderá ao especificado nesta programación.

A duración máxima da proba será 90 minutos, pero quedará a expensas da decisión organizativa xeral do centro para a convocatoria extraordinaria.

11.11 SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DE MATERIA PENDENTE DE CURSOS ANTERIORES / CURA NOVAQUE ACQUISITIO ATQUE AESTIMATIO DISCIPLINAE EX SUPERIORI CURSU REPROBATAE:

Dentro deste capítulo distinguíranse as tres situacións que se detallan a continuación:

11.11.1 PROGRAMA DE REFORZO PARA A RECUPERACIÓN DE MATERIA DE CONTINUIDADE NON SUPERADA NO CURSO PRECEDENTE E QUE SE SEGUE CURSANDO EN NIVEL SUPERIOR / ADIUVAMINIS VIA AD DISCIPLINAE EX PRAECEPTI CURSU REPROBATAE ET HODIERNO STUDENDAE NOVAM ACQUISITIONEM

11.11.1.1 DESTINATARIOS DO PROGRAMA

Alumnado que segue cursando a materia suspensa en niveis superiores, é dicir, alumnado co Latín I non superado e que está matriculado en Latín II

11.11.1.2 CARACTERÍSTICAS DO PROGRAMA

O programa de reforzo previsto polo departamento para este tipo de alumnado consta de dous elementos complementarios e non excluíntes:

- 1. OBSERVACIÓN DO PROGRESO ACADÉMICO NO NIVEL SUPERIOR EN 1ª E 2ª AVALIACIÓN**
- 2. PLAN DE TRABAJO (de carácter trimestral)**

1. OBSERVACIÓN DO PROGRESO ACADÉMICO

No caso daqueles/as alumno/as que en niveis superiores sigan cursando a materia con contidos progresivos, a actuación do xefe de departamento consistirá en establecer contactos periódicos (polo menos 1 por trimestre) co profesor responsable de impartir a materia co fin de que lle transmita informes sobre a evolución do/a alumno/a na materia do curso en que está matriculado.

Aplicarase o concepto de avaliación continua, de tal modo que:

- a) Se o alumnado en cuestión supera a 1ª e a 2ª avaliación do 2º curso no que está matriculado, considerarase que ten superada tamén a materia pendente do curso anterior. A nota que figurará no boletín e actas correspondentes será a resultante da media das notas obtidas nas avaliacións parciais do curso de 2º.**

b) Se o alumnado en cuestión non supera a 1ª e 2ª avaliación, terá que **presentarse á proba extraordinaria de maio** (véxase estrutura e criterios de cualificación no apartado correspondente). Será o **resultado desta proba** o que figure como **nota de avaliación da materia pendente de 1º**.

b.1) Se o alumnado non supera a 1ª avaliación, a xefatura de departamento entregalle un caderno de exercicios de recuperación (PLAN DE TRABALLO) e, cando se determine, **realizará unha proba de verificación dos exercicios propostos no caderno**.

b.2) Se o alumnado supera a 1ª avaliación pero suspende a 2ª, a xefatura de departamento entregará un **caderno de exercicios de recuperación (PLAN DE TRABALLO)** e establecerá os posibles mecanismos de verificación de coñecementos (mediante unha proba de verificación dos exercicios propostos no caderno e/ou valoración persoal do profesorado ao cargo sobre as posibilidades de éxito).

2. PLAN DE TRABALLO

O plan de traballo previsto para o reforzo de alumnado **nesta situación, e moi especialmente nos casos en que non se supere a 1ª e/ou 2ª avaliacións**, consistirá en:

- Exercicios sobre a flexión nominal e pronominal. Preposicións e conxuncións de coordinación.
- Exercicios sobre a flexión verbal : regulares (activos e pasivos) e verbo SUM
- Exercicios de análise e tradución de oracións : atributivas, transitivas, relativas, comparativo e superlativo, pasivas, de infinitivo, de participio, UT e CUM.
- Exercicios de léxico latino no galego e no castelán: cultismos e patrimoniais. Locucións de uso actual: significado e uso correcto.
- Aspectos culturais básicos : historia, mitoloxía, obras civís, vida cotiá, etc.

11.11.1.3 CARACTERÍSTICAS E ESTRUCTURA DA PROBA EXTRAORDINARIA DE MAIO

A) CONTIDOS MÍNIMOS DESTE TIPO DE PROBA:

Estarán referidos sempre ao que aparece recollido no PLAN DE TRABALLO:

- Flexión nominal e pronominal. Preposicións e conxuncións de coordinación.
- Flexión verbal : regulares (activos e pasivos) e verbo SUM

- Análise e tradución de oracións : atributivas, transitivas, relativas,
- Comparativo e superlativo, oracións pasivas, oracións de infinitivo, oracións de participio, oracións de UT e CUM.
- Léxico latino no galego e no castelán: cultismos e patrimoniais. Locucións de uso actual: significado e uso correcto. Etimoloxías.
- Aspectos culturais básicos : historia, mitoloxía, obras civís (tipos, ubicación de restos), vida cotiá, etc.

Para maior concreción, ofrécense os contidos mínimos no seguinte apartado:

CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA A RECUPERACIÓN DE LATÍN I

NIVEL	ASPECTOS	CONTIDOS
1º CURSO LATÍN I	Concepto de caso e declinación	<ul style="list-style-type: none"> • Os casos e os seus valores. Só se terán en conta as funcións máis habituais ou primarias. • As cinco declinacións: agrupacións morfolóxicas caracterizadas por trazos inconfundibles.
	Flexión nominal	<ul style="list-style-type: none"> • As cinco declinacións, sen recorrer a casos especiais. • Declinación de adxectivos. • Comparativos e superlativos.
	Flexión verbal	<ul style="list-style-type: none"> • Elementos constituíntes dunha forma verbal. • As catro conxugacións regulares en activa e pasiva. Verbo SUM.
	A oración	<ul style="list-style-type: none"> • Preposicións e conxuncións de coordinación • A oración simple. Concordancias. • Principais complementos verbais. Oración pasiva e axente • Oración complexa : relativo, UT e CUM. • Oración de infinitivo. • A construción de participio • Análise e tradución de oracións simples e subordinadas.
	Léxico latino e evolución	<ul style="list-style-type: none"> • Etimoloxías. Cultismos e patrimoniais. • Evolución ás linguas romances de vogais, consoantes e grupos consonánticos máis importantes. • Locucións latinas de uso actual: significado e uso correcto
	Historia e vida	<ul style="list-style-type: none"> • Etapas históricas de Roma. Principais fitos históricos. • Aspectos da vida cotiá • Obras civís romanas. Algúns tipos e ubicación dos restos arqueolóxicos • Mitoloxía

B) DESEÑO/ESTRUTURA DA PROBA

Constará de 3 apartados básicos:

1. Análise e tradución de frases ou dun texto, que recollerá aqueles aspectos traballados durante o curso (véxase CONTIDOS MÍNIMOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA A RECUPERACIÓN DE LATÍN I)
2. Léxico: coñecemento de vocabulario; explicación e uso correcto de expresións latinas de uso actual e etimoloxías.
3. Cultura: exposición escrita dun tema e/ ou contestación a preguntas tipo test.

C) CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN / CORRECCIÓN DA PROBA

Apartado 1 = 6 puntos (entre a análise e a tradución terá que haber a debida correspondencia, polo que non se admitirá unha excelente tradución cunha análise deficiente ou viceversa)

Apartado 2 = 2 puntos

Apartado 3 = 2 puntos

As incorreccións na escrita (faltas de ortografía, gramática e léxico) serán penalizadas con 0,1 ata un máximo de 1 punto.

D) OBTENCIÓN DA NOTA E VALORACIÓN POSITIVA DA PROBA

A nota da proba corresponderase coa suma total da puntuación obtida nos tres apartados. Para acadar unha cualificación positiva nesta proba deberá lograrse un mínimo global de 5 puntos. Toda puntuación inferior a 5 indica que a proba non está superada.

E) DATAS DE REALIZACIÓN E DURACIÓN DA PROBA

A data de realización desta proba extraordinaria determinarase de acordo co calendario xeral establecido polo centro (maio). A duración máxima prevista da proba será 90 minutos e a mesma quedará á expensas das decisións organizativas do centro.

F) OBTENCIÓN DA NOTA FINAL

A nota final será a resultante da suma que se realice entre a puntuación obtida nos apartados da proba, que será o único instrumento de avaliación.

11.11.2 MATERIA NON SUPERADA NO CURSO PRECEDENTE E QUE NON SE ESTUDA NO ACTUAL / DISCIPLINA EX PRAESENTI CURSU REPROBATA NON HODIERNO STUDENDA

11.11.2.1 DESTINATARIOS DO PROGRAMA

Alumnos que non continúan estudiando a materia con contidos progresivos en cursos superiores, é dicir, alumnado con Latín I non superado pero que non está matriculado en Latín II.

11.11.2.2 CARACTERÍSTICAS DO PROGRAMA

Utilizaranse dous instrumentos de avaliación:

- a) **Caderno de traballo** (20% da puntuación global), de carácter trimestral
- b) **Proba/s obxectiva/s** (80% da puntuación global): poderase celebrar unha no mes de xaneiro (global e eliminable: se se supera, estará superada a materia)); en calquera caso, realizarase unha proba no mes de maio (global e definitiva)

A este tipo de alumnado o xefe de departamento entregaralle no comezo de curso (setembro-outubro) **un plan de traballo** (follas de traballo específicas e individuais) para realizar na casa (véxase máis abaixo o esquema de plan de traballo), e informarase tamén dos criterios de cualificación da/s **proba/s parciais e final** que se establezan así como dos contidos mínimos da mesma e da súa estrutura. **Esta proba final celebrarase no mes de maio. No caso de que o centro estableza a posibilidade dunha proba en xaneiro**, realizarase esta coas mesmas características que a que se desenvolverá a de maio, co engadido de que tamén a de xaneiro **será global e de que quen a supere estará aprobado, aínda que oficialmente non se poida realizar o trámite ata a data fixada para a avaliación de probas extraordinarias de materias pendentes de cursos anteriores. A nota final será a resultante da suma que se realice entre a ponderación dun 20% para a realización correcta do caderno de traballo e o 80% da puntuación obtida na proba obxectiva final** ou, de ser o caso, en media aritmética coa/s parcial/ais realizada/s.

PLAN DE TRABALLO

Para estes casos, o plan de traballo xirará en torno aos puntos que a continuación se expresan:

- Exercicios sobre a flexión nominal e pronominal. Preposicións e conxuncións de coordinación.
- Exercicios sobre a flexión verbal : regulares (activos e pasivos) e verbo SUM
- Exercicios de análise e tradución de oracións : atributivas, transitivas, relativas, comparativo e superlativo, pasivas, de infinitivo, de participio, UT e CUM.
- Exercicios de léxico latino no galego e no castelán: cultismos e patrimoniais. Locucións de uso actual: significado e uso correcto.
- Aspectos culturais básicos : historia, mitoloxía, obras civís, vida cotiá, etc.

11.11.2.3 CARACTERÍSTICAS E ESTRUCTURA DA PROBA EXTRAORDINARIA DE MAIO

A) CONTIDOS MÍNIMOS DESTE TIPO DE PROBA

Estarán referidos sempre ao que aparece recollido no PLAN DE TRABALLO

- Exercicios sobre a flexión nominal e pronominal. Preposicións e conxuncións de coordinación.
- Exercicios sobre a flexión verbal : regulares (activos e pasivos) e verbo SUM
- Exercicios de análise e tradución de oracións : atributivas, transitivas, relativas, comparativo e superlativo, pasivas, de infinitivo, de participio, UT e CUM.
- Exercicios de léxico latino no galego e no castelán: cultismos e patrimoniais. Locucións de uso actual: significado e uso correcto.
- Aspectos culturais básicos : historia, mitoloxía, obras civís, vida cotiá, etc.

Para maior concreción, ofrécense os contidos mínimos no seguinte apartado:

CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA A RECUPERACIÓN DE LATÍN I

NIVEL	ASPECTOS	CONTIDOS
1º CURSO LATÍN I	Concepto de caso e declinación	<ul style="list-style-type: none"> Os casos e os seus valores. Só se terán en conta as funcións máis habituais ou primarias. As cinco declinacións: agrupacións morfolóxicas caracterizadas por trazos inconfundibles.
	Flexión nominal	<ul style="list-style-type: none"> As cinco declinacións, sen recorrer a casos especiais. Declinación de adxectivos. Comparativos e superlativos.
	Flexión verbal	<ul style="list-style-type: none"> Elementos constituíntes dunha forma verbal. As catro conxugacións regulares en activa e pasiva. Verbo SUM.
	A oración	<ul style="list-style-type: none"> Preposicións e conxuncións de coordinación A oración simple. Concordancias. Principais complementos verbais. Oración pasiva e axente Oración complexa : relativo, UT e CUM. Oración de infinitivo. A construción de participio Análise e tradución de oracións simples e subordinadas.
	Léxico latino e evolución	<ul style="list-style-type: none"> Etimoloxías. Cultismos e patrimoniais. Evolución ás linguas romances de vogais, consoantes e grupos consonánticos máis importantes. Locucións latinas de uso actual: significado e uso correcto
	Historia e vida	<ul style="list-style-type: none"> Etapas históricas de Roma. Principais fitos históricos. Aspectos da vida cotiá Obras civís romanas. Algúns tipos e ubicación dos restos arqueolóxicos Mitoloxía

B) DESEÑO/ESTRUTURA DA PROBA

Constará de 3 apartados básicos:

1. Análise e tradución de frases ou dun texto, que recollerá aqueles aspectos traballados durante o curso (véxase CONTIDOS MÍNIMOS MÍNIMOS ESIXIBLES PARA A RECUPERACIÓN DE LATÍN I)
2. Léxico: coñecemento de vocabulario; explicación e uso correcto de expresións latinas de uso actual e etimoloxías.
3. Cultura: exposición escrita dun tema e/ ou contestación a preguntas tipo test.

C) CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN / CORRECCIÓN DA PROBA

Apartado 1 = 4 puntos (entre a análise e a tradución terá que haber a debida correspondencia, polo que non se admitirá unha excelente tradución cunha análise deficiente ou viceversa)

Apartado 2 = 3 puntos

Apartado 3 = 3 puntos

As incorreccións na escrita (faltas de ortografía, gramática e léxico) serán penalizadas con 0,1 ata un máximo de 1 punto

D) OBTENCIÓN DA NOTA E VALORACIÓN POSITIVA DA PROBA

A nota da proba corresponderase coa suma total da puntuación obtida nos tres apartados. Para acadar unha cualificación positiva nesta proba deberá lograrse un mínimo global de 5 puntos. Toda puntuación inferior a 5 indica que a proba non está superada.

E) DATAS DE REALIZACIÓN E DURACIÓN DA PROBA

A data de realización desta proba extraordinaria determinarase de acordo co calendario xeral establecido polo centro (maio e, de ser o caso, tamén en xaneiro). A duración máxima prevista da proba será 90 minutos, quedando esta duración a expensas da organización realizada polo centro.

F) OBTENCIÓN DA NOTA FINAL

A nota final será a resultante da suma que se realice entre a ponderación dun 20% para a realización correcta do caderno de traballo e o 80% da puntuación obtida na proba obxectiva.

11.11.3 ACREDITACIÓN DE COÑECEMENTOS DA MATERIA DE CONTINUIDADE NON CURSADA ANTERIORMENTE / *COGNITIONUM FIDES DE REPROBATA DISCIPLINA NON PER PRAECEDENTEM CURSUM STUDENDA*

Segundo a normativa vixente, a materia Latín II é unha materia de continuidade. Segundo esa mesma normativa, o alumnado poderá matricularse da materia de 2º curso sen ter cursado a correspondente materia de 1º curso, sempre que o profesorado que a imparta considere que o alumnado ou alumna reúne as condicións necesarias para poder seguir con aproveitamento a materia de 2º curso.

Ao abeiro desta normativa e en previsión de que se poida producir esta circunstancia, o departamento de latín elabora o seguinte procedemento para a acreditación de coñecementos da materia de continuidade non cursada anteriormente.

PROCEDEMENTO

1. Actuacións previas do departamento:

Coñecida a situación de alumnado con estas características, a xefatura de departamento reunirase persoalmente con este tipo de alumnado para:

- ❖ Informar da situación e do plan establecido para a acreditación de coñecementos.
- ❖ Coñecer a disposición do alumnado.
- ❖ Ofrecer os tempos necesarios (durante as clases ou fóra do horario de clases) a axuda que precisen.

2. Tratamento:

Esta situación particular presenta similitudes e diferencias con respecto ao alumnado que, estando matriculado en 2º na materia de latín, cursou a materia de primeiro pero non a ten superada. Precisamente por iso, o procedemento de acreditación que se vai desenvolver aunar semellanzas e distincións con respecto ao procedemento arbitrado para a recuperación da metria pendente de 1º curso.

3. Procedemento de acreditación:

3.1 Instrumentos de avaliación: Como instrumentos de avaliación para a acreditación de coñecementos, o departamento empregará os seguintes:

- ❖ Observación e comprobación sistemática do desenvolvemento académico do alumnado en 2º curso (especialmente na 1ª e 2ª avaliacións)
- ❖ Plan de traballo: cadernos de exercicios de carácter obrigatorio.
- ❖ Probas obxectivas parciais.

3.2 Plan de traballo trimestral: Para cada trimestre (1º e 2º) o departamento elaborará e entregará ao alumnado uns cadernos de exercicios, de realización obrigatoria por parte do alumnado, que deberá entregar na data que o departamento determine (con carácter xeral, antes da sesión de avaliación parcial de cada trimestre).

3.3 Procedemento de avaliación:

- ❖ O alumnado que supere a 1ª e a 2ª avaliación do 2º curso de latín e teña entregados en tempo e forma e con valoración positiva os cadernos do plan de traballo trimestral (1º e 2º trimestre), terá superada a materia do 1º curso.
- ❖ O alumnado que non opte polo procedemento anterior (avaliación positiva na 1ª e na 2ª avaliacións de 2º curso), poderá someterse trimestralmente (1º e 2º trimestre) a probas obxectivas parciais, que, no caso de ter valoración positiva en ambas as dúas e ter presentados os cadernos trimestrais en tempo e forma, así como a valoración positiva destes en cada un dos trimestres, determinará a superación da materia do 1º curso. O departamento informará ao alumnado sobre os contidos de cada unha das probas parciais, que terán como base os contidos mínimos esixibles para a superación da materia de latín de 1º curso.
- ❖ No caso de que por ningún dos dous procedementos anteriores o alumnado acade a superación da materia, presentarse a unha proba final extraordinaria no mes de maio (antes da sesión de avaliación final ordinaria de 2º curso) que se conformará sobre os contidos mínimos esixibles para a superación do latín de 1º curso.

Todo o referente a contidos, traballos para realizar e configuración das probas ou procedemento de valoración global e de cada apartado das probas queda sometido ao recollido no "Programa de reforzo para a recuperación de materia de continuidade non superada no curso precedente".

4. Informe sobre a condición de acreditación ou non acreditación de coñecementos de materia de continuidade non cursada.

Transcorrido o prazo para a superación da materia e previamente á realización da avaliación final ordinaria de 2º curso, o departamento elaborará por escrito (para entrega á xefatura de estudos e arquivo e/ou constancia nas actas do departamento) un informe que recolla a situación de acreditación ou non acreditación de coñecementos na materia por parte do alumnado.

Como modelo deste informe, o departamento ofrece o que aparece na sección de ANEXOS (PARS TERTIA) desta programación.

11.12. INFORMACIÓN SOBRE A ABAU/ DE ABAU NUNTIVM

11.12.1 INSTRUCCIÓN / ORDINATIONES

PROBAS DE AVALIACIÓN DO BACHARELATO PARA O ACCESO Á UNIVERSIDADE ORIENTACIÓN PARA A MATERIA "LATÍN II" Curso 2019-2020

O grupo de traballo da materia "Latín II" acordou manter para o curso 2019 - 2020 os mesmos contidos, a mesma estrutura da proba e os mesmos criterios de valoración utilizados no curso 2018-2019. Polo tanto, así continuarán sendo as catro partes das que constará a proba e a distribución da puntuación asignada a cada unha desas partes:

PARTE 1: TEXTOS (ata 6 puntos)

1. Tradución dun fragmento dun texto latino da obra de Eutropio (opción A) ou da obra de Fedro (opción B).

Haberá que traducir ao galego ou ao castelán o fragmento proposto, demostrando que se comprende correctamente o texto orixinal, que se recoñecen con exactitude o seu léxico e as súas estruturas gramaticais e que se é capaz de trasladar todo o seu contido de forma precisa e equivalente na lingua de destino. Soamente se pide a tradución correspondente. Poderase utilizar un dicionario de latín, incluíndo o apéndice gramatical que poida levar anexo ese dicionario como parte orixinal e inseparable do conxunto.

PARTE 2: MORFOLOXÍA E SINTAXE (ata 1 punto: ata 0,5 cada pregunta)

2. Análise morfolóxica das palabras dun fragmento sinalado no texto proposto para tradución.

Haberá que identificar correctamente que clase de palabra é cada unha das unidades propostas e indicar os accidentes gramaticais de cada unha delas.

3. Análise sintáctica dun fragmento sinalado no texto proposto para tradución.

Haberá que explicar as estruturas sintácticas que haxa no fragmento e as funcións de cada un dos elementos que integran esas estruturas.

Para as dúas preguntas admítese calquera método de análise que sexa correcto.

PARTE 3: LITERATURA LATINA (ata 1,5 puntos)

4. Descrición das características principais dos xéneros literarios latinos e explicación dos autores e das obras máis representativos.

Propoñeranse dúas preguntas e haberá que responder só a unha delas.

Neste curso serán obxecto de avaliación exclusivamente os seguintes xéneros e autores:

- a) Teatro. Plauto
- b) Oratoria e retórica. Cicerón
- c) Historiografía. Livio
- d) Épica. Virxilio
- e) Lírica. Horacio

PARTE 4: LATÍN ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO (ata 1,5 puntos: ata 0,75 cada pregunta)

Haberá que responder soamente a dúas das tres preguntas propostas. Para as dúas últimas preguntas continuarase utilizando este curso a listaxe publicada na páxina web da CIUG para anos anteriores.

5. Explicación de procedementos de derivación e composición produtivos en latín e dos seus resultados na lingua galega ou na lingua castelá.

6. Explicación do significado de locucións ou expresións latinas e exemplificación en contextos adecuados.

7. Comentario etimolóxico de topónimos.

Santiago de Compostela, outubro 2018

Xosé Carracedo Fraga

Director do grupo de traballo

LATÍN II MODELO DE EXAME

OPCIÓN A

PARTE 1: TEXTOS (ata / hasta 6 puntos)

1. Tradución do seguinte texto / Traducción del texto siguiente:

Actividade militar de Escipión en África / Actividad militar de Escipión en África

Anno quarto decimo posteaquam in Italiam Hannibal venerat, Scipio, qui multa bene in Hispania egerat, consul est factus et in Africam missus. Is in Africa contra Hannonem, ducem Afrorum, pugnat; exercitum eius interficit. Secundo proelio castra capit cum multis militibus.

PARTE 2: MORFOLOXÍA E SINTAXE / MORFOLOGÍA Y SINTAXIS (ata / hasta 1 punto: 0,5 cada pregunta)

2. Análise morfolóxica das palabras do fragmento subliñado no texto proposto para tradución / Análisis morfológico de las palabras del fragmento subrayado en el texto propuesto para traducción.

3. Análise sintáctica do fragmento subliñado no texto proposto para tradución / Análisis sintáctico del fragmento subrayado en el texto propuesto para traducción.

PARTE 3: LITERATURA (ata / hasta 1'5 puntos)

Respóndase soamente a unha das dúas seguintes cuestións / Respóndase solamente a una de las dos siguientes cuestiones:

4a. A poesía lírica de Horacio / La poesía lírica de Horacio.

4b. A obra historiográfica de Tito Livio / La obra historiográfica de Tito Livio.

PARTE 4: LATÍN ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO / LATÍN ORIGEN DE LAS LENGUAS ROMANCES Y LÉXICO (ata / hasta 1'5 puntos: 0'75 cada pregunta)

Respóndase soamente a dúas das seguintes tres cuestións / respóndase solamente a dos de las siguientes tres cuestiones:

5. Sinálese o prefixo e explíquese que significado aporta nas seguintes palabras / Señálese el prefijo y explíquese qué significado aporta en las siguientes palabras: "cohabitación", "extrapolar", "ultratumba".

6. Explíquese o significado das expresións seguintes / Explíquese el significado de las expresiones siguientes: "alma mater", "grosso modo", "in fraganti".

7. Explíquese o significado dos seguintes topónimos / Explíquese el significado de los siguientes topónimos: "Celanova", "Fisterra", "Vigo".

LATÍN II MODELO DE EXAME

OPCIÓN B

PARTE 1: TEXTOS (ata / hasta 6 puntos)

1. Tradución do seguinte texto / Traducción del texto siguiente:

A serpe malvada / La serpiente malvada

Qui fert malis auxilium post tempus dolet.

Gelu rigentem quidam colubram sustulit

sinuque fovit contra se ipse misericors;

namque ut refecta est, necavit hominem protinus.

PARTE 2: MORFOLOXÍA E SINTAXE / MORFOLOGÍA Y SINTAXIS (ata / hasta 1 punto: 0,5 cada pregunta)

2. Análise morfolóxica das palabras do fragmento subliñado no texto proposto para tradución / Análisis morfológico de las palabras del fragmento subrayado en el texto propuesto para traducción.

3. Análise sintáctica do fragmento subliñado no texto proposto para tradución / Análisis sintáctico del fragmento subrayado en el texto propuesto para traducción.

PARTE 3: LITERATURA (ata / hasta 1'5 puntos)

Respóndase soamente a unha das dúas seguintes cuestións / Respóndase solamente a una de las dos siguientes cuestiones:

4a. A poesía lírica de Horacio / La poesía lírica de Horacio.

4b. A obra historiográfica de Tito Livio / La obra historiográfica de Tito Livio.

PARTE 4: LATÍN ORIXE DAS LINGUAS ROMANCES E LÉXICO / LATÍN ORIGEN DE LAS LENGUAS ROMANCES Y LÉXICO (ata / hasta 1'5 puntos: 0'75 cada pregunta)

Respóndase soamente a dúas das seguintes tres cuestións / respóndase solamente a dos de las siguientes tres cuestiones:

5. Sinálese o prefixo e explíquese que significado aporta nas seguintes palabras / Señálese el prefijo y explíquese qué significado aporta en las siguientes palabras: "cohabitación", "extrapolar", "ultratumba".

6. Explíquese o significado das expresións seguintes / Explíquese el significado de las expresiones siguientes: "alma mater", "grosso modo", "in fraganti".

7. Explíquese o significado dos seguintes topónimos / Explíquese el significado de los siguientes topónimos: "Celanova", "Fisterra", "Vigo".

12. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE EN LATÍN DE BACHARELATO / *ACTIONES AD DISSIMILITUDINES CURANDAS EX BACCALAUREATUS LATINA LINGUA*

Un dos principios básicos que debe ter en conta toda intervención educativa é o da individualización, consistente en que o sistema educativo ofrezca a cada alumno ou alumna a axuda pedagóxica que necesiten en función das súas motivacións, intereses e capacidades de aprendizaxe. Desto xorde a necesidade de atender esta diversidade.

No bacharelato, as diferenzas persoais en capacidades específicas, motivación e intereses soen estar bastante definidas e a propia organización do ensino permite que o alumnado teña unha resposta a esta diversidade mediante a elección de modalidades e itinerarios.

Non obstante, desde as propias materias debemos acometer o tratamento da diversidade en bacharelato, e máis especificamente desde a materia de latín, desde dúas vías:

- a. A atención á diversidade na programación dos contidos, presentándoos en dúas fases: a información xeral e a información básica, que se tratará mediante esquemas, resumos, paradigmas, etc.
- b. A atención á diversidade na programación de actividades. As actividades constitúen un excelente instrumento de atención ás diferenzas individuais do alumnado. A variedade e abundancia de actividades con distinto nivel de dificultade permiten adaptarse ás diversas capacidades, intereses e motivacións.

Os dous principais problemas que se abordan en 2º de bacharelato relaciónanse con diferenzas a nivel de grupo e individuais:

- 1. A nivel de grupo,** poderemos atoparnos coa complicada situación de abordar as clases con alumnado que acceden a este nivel de 2º curso tan só con 1 ou 2 anos impartidos na asignatura, en relación coa elección da opcional homónima de 4º curso de ESO. E mesmo sen ter cursado ningún nivel precedente, como é o caso daquel alumnado (minoritario, certamente, pero que aparece de cando en vez) que aparece matriculado en 2º curso pendente de acreditar coñecementos de 1º de bacharelato na materia de latín. Para solventar esta situación, o departamento deberá deseñar unha proposta de actividades complementarias que teñan como fin acadar no menor tempo posible o nivel mínimo de coñecementos propio do curso no que se está matriculado/a. Realizarase unha fase temporal de repaso efectivo de contidos mínimos do curso precedente, así como actividades diferenciadas.

2. A nivel individual, por primeira vez poderemos encontrar alumnado con altas capacidades como diagnosticados polas súas necesidades especiais, xunto con pendentos do curso anterior, cuxo fracaso non debe estar necesariamente relacionado coas capacidades ou aptitudes individuais. Para os casos de acreditación de coñecementos previos en materias de continuidade, o departamento, como xa se mencionou, establece medidas de apoio e reforzo a través dun plan específico de actuacións.

Tanto no primeiro caso como no segundo, a nivel xeral, desempeñará un papel fundamental a **proba de avaliación inicial**, deseñada a tal fin, grazas á que se analizará a situación de partida de forma obxectiva, e se deseñarán as estratexias aplicables durante o curso.

Tanto os posibles casos de altas capacidades como os de alumnado con necesidades educativas especiais deberán partir dun diagnóstico externo sobre o que se articulará, a través do departamento de orientación, a actuación posterior coa materia. Non obstante, tanto nun caso como noutro, desempeñarán un papel importante a selección de exercicios complementarios individuais que o departamento de latín ofrecerá ao alumnado e os fragmentos seleccionados de cada autor para responder á adaptación que este alumnado, con diagnóstico previo, necesita.

No bacharelato, a diferenza da ESO, trátase de poñer en funcionamento medidas que non impliquen modificacións substanciais do currículo, é dicir, adaptacións de acceso ao currículo e adaptacións curriculares non significativas (priorización dos obxectivos e contidos, adaptacións metodolóxicas e procedementos e instrumentos de avaliación).

Entre as medidas que o departamento poderá utilizar para atender este alumnado figuran as seguintes:

1. Actividades de reforzo: Están pensadas para o alumnado que presenta problemas de aprendizaxe ou falta de base, co fin de que este tipo de alumnado acade os contidos mínimos. Consistirán en diferentes tipos de actividades vinculadas ás características dos bloques temáticos da materia: tratamento da información ou investigación (literatura, léxico), aumento dos exercicios necesarios para a análise morfolóxica e sintáctica, información gráfica sobre uso de dicionario.

2. Ampliacións: Están pensadas para aquel alumnado que pode e debe profundizar na aprendizaxe dos contidos. Teñen un tratamento similar ás actividades de reforzo coa excepción de que o seu carácter é máis analítico.

Tanto un tipo como o outro deben cumprir dúas características esenciais:

- Non deben ser demasiado sinxelas, para non ser pouco interesantes e motivadoras.
- Non deben ser demasiado difíciles, para non ser desmotivadoras.

En conclusión, para o alumnado con dificultades de aprendizaxe (con independencia da súa causa), o departamento preparará e entregarlle un material de apoio para traballar durante as fins de semana e períodos vacacionais. Este material (que se elaborará determinando aqueles aspectos que o alumnado non consegue realizar, os contidos que hai que traballar e a metodoloxía que hai que utilizar) deberao presentar rematado despois das fins de semana ou unha vez rematado o período vacacional. Nas clases poderán resolverse as súas dúbidas mentres o resto do alumnado prepara outra actividade. O tipo de traballo que se preparará obedecerá a unha ampla gama de exercicios e actividades, estruturada da seguinte forma:

- Exercicios previos para comprender mellor a materia.
- Exercicios prácticos variados para desenvolver os contidos necesarios.
- Exercicios de repaso daqueles coñecementos pouco adquiridos.
- Repaso de traducións realizadas para aprender a mecánica de tradución de textos.
- Do mesmo xeito, a aquel alumnado que amosen especial interese procurarase entregarlle material (todo tipo de materiais e recursos na rede) para ofrecerlle a posibilidade de profundizar en aspectos concretos do programa de contidos.

13. CONCRECIÓN DE ELEMENTOS TRANSVERSAIS EN LATÍN DE BACHARELATO/ *COLLATERALIUM ELEMENTORUM DEFINITIO EX BACCALAUREATUS LATINA LINGUA*

1. FOMENTO DA LECTURA, COMPRENSIÓN LECTORA, EXPRESIÓN ORAL E ESCRITA (*Véxase, ademais, o "Plan de lecturas do departamento"*)

Ao tratarse o latín dunha lingua, un dos obxectivos primordiais é o tratamento da competencia en comunicación lingüística, e, para isto, considérase como un dos mellores procedementos o fomento da lectura e da escritura. Unha correcta competencia lectora e escritora facilita ademais os mecanismos que permiten a autonomía na aprendizaxe, a achega ás fontes de información e a posibilidade de estimular a formación do seu espírito estético.

A través da materia de Latín II, promoverase e fomentarse a lectura desde distintas vertentes:

- Dentro da dinámica das sesións de clase, procurarase que todo o alumnado lea e declame textos (incluídos textos clásicos adaptados) durante o proceso de desenvolvemento das unidades didácticas para mellorar a súa comprensión lectora e a súa expresión oral e escrita.
- A exposición de traballos realizados cando sexa necesario.
- Traballo co vocabulario (derivación e composición, étimos, locucións) que proporcionará ao alumnado un mellor coñecemento do galego e do español e os seus correctos usos
- Propiciarase que o alumnado participe en todas aquelas actividades promovidas desde o plan de fomento da lectura a nivel de centro

2. PLAN TIC

O fomento do uso das TIC, como obxectivo legalmente establecido, será tamén un obxectivo importante para a materia de Latín, utilizando a rede informática para realizar traballos de investigación e encontrar información (uso dos contidos *on line* de páxinas web especializadas en contidos clásicos), incentivando no alumnado o uso dos recursos informáticos para, de ser o caso, presentación de traballos, así como medio de comunicación co profesorado (correo electrónico). Por outra banda, advertirase dos riscos que supón a utilización das TIC sen as debidas medidas de seguridade.

En resumo, a materia de latín en 2º de bacharelato contribuirá á aplicación das TIC no desenvolvemento do proceso de ensino – aprendizaxe a partir de:

- Na aula: utilización de proxeccións.
- Na aula de informática-audiovisuais ou biblioteca: manexo de ordenadores para a busca de información e elaboración de tarefas.
- Na casa: formulando traballos de consulta, busca, selección e elaboración da información.
- Presentando ao alumnado, como material didáctico complementario, unha proposta de páxinas web para a súa consulta e utilización.
- Utilización do correo electrónico para a interacción académica profesor-alumno e familias. Envío de información e material para traballar durante o curso.

3. OUTROS CONTIDOS TRANSVERSAIS (Véxase, ademais, as "Accións para contribuír ao Plan de convivencia")

Desde a materia de latín, e durante o seu desenvolvemento (a través de textos, expresións latinas, vocabulario específico e desde as actitudes individuais observadas), abordaranse fundamentalmente os seguintes contidos:

- Educación ambiental
- Educación para o consumo
- Educación para a paz e resolución de conflitos pola vía pacífica (explicitación do plan de convivencia do centro).
- Prevención da violencia, en calquera das súas manifestacións, contra as persoas diferentes.
- Igualdade entre homes e mulleres e prevención da violencia de xénero.
- Educación para a saúde.

***PARS TERTIA:
ADDITAMENTA
SIVE
ADIUNCTA***

ANEXO I

INFORME SOBRE A ACREDITACIÓN OU NON ACREDITACIÓN DE COÑECEMENTOS

IES GONZALO TORRENTE BALLESTER. PONTEVEDRA

DEPARTAMENTO DE LATÍN

MATERIA PARA ACREDITAR: LATÍN I (1º curso de bacharelato)

ALUMNO/A:

ANTECEDENTES

1. Con data....., o departamento de latín ten constancia de que o/a alumno/a arriba indicado/a, matriculado/a na materia de Latín II en 2º curso de bacharelato, non realizou estudos desta materia de continuidade en 1º curso (Latín I).
2. A lexislación vixente contempla que, nestas situacións, o departamento, ao abeiro de que está permitida a matrícula na materia do curso superior, elabore un procedemento polo que se acredite a adquisición de coñecementos da materia de 1º curso, *conditio sine que non* para que se poida realizar a súa avaliación en 2º curso.
3. Esta acreditación deberá efectuarse (tanto no senso positivo como no negativo, segundo corresponda) con anterioridade á data de realización da sesión de avaliación final ordinaria de 2º curso.

FEITOS

1. Con data....., a xefatura de departamento convoca unha reunión co alumnado afectado para informar sobre os condicionantes e a planificación do traballo que se debe realizar para obter unha valoración positiva.
2. Despois de realizar o plan de recuperación, pola vía de, e resultando que a valoración obtida, a través deste procedemento e dos instrumentos utilizados para a verificación do proceso de avaliación, é POSITIVA / NEGATIVA, a xefatura de departamento emite o seguinte

INFORME

O/a alumno/a....., matriculado no ano académico /..... na materia de Latín II (2º curso de bacharelato), baixo o condicionante de ter que acreditar os seus coñecementos da materia Latín I (1º curso), por non tela cursado no currículo deste nivel, unha vez executado o plan de recuperación elaborado polo departamento, acadou a valoración de:

ACREDITACIÓN DE COÑECEMENTOS DA MATERIA LATÍN I

NON ACREDITACIÓN DE COÑECEMENTOS DA MATERIA LATÍN I

E para os efectos que corresponda, asina o presente.

Pontevedra,.... de.....de.....

O/a xefe/a de departamento

Asdo.:.....

ANEXO II

A) INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN INICIAL

MATERIAL PARA O PROFESORADO

CURSO:.....

REGISTRO POR MATERIAS PARA A AVALIACIÓN INICIAL

MATERIA	PROFESOR/A	CURSO E GRUPO	DATA

1. Nivel de partida do grupo respecto aos coñecementos específicos da materia (se é o caso)
2. Dificultades principais do grupo cos contidos propios da materia:
 - Conceptos básicos (especifíquense cales):
 - Procedementos e destrezas (especifíquense cales)
3. Dificultades do grupo en habilidades básicas (indíquense):
 - Comprensión escrita
 - Comprensión oral
 - Expresión escrita
 - Expresión oral
 - Outras:
4. Actitude xeral do grupo cara á aprendizaxe da materia:
 - Interese e motivación: positiva, normal, negativa
 - Atención e concentración: positiva, normal, negativa
 - Constancia e regularidade: positiva, normal, negativa
 - Explicación do profesor: positiva, normal, negativa
5. Alumnos con especiais dificultades na materia (especifíquense)
6. Outros aspectos destacables

NOTA: Este documento pode ser utilizado polos profesores que o desexen para sintetizar información relevante para a avaliación inicial.

B) GUIÓN DA AVALIACIÓN INICIAL

(Profesorado)

A) VALORACIÓN XERAL SOBRE O GRUPO

- Actitude xeral cara á materia que se imparte
- Participación na clase
- Realización de traballos na casa
- Rendimento nas probas realizadas
- Orde e comportamento
- Asistencia

B) ANÁLISE SOBRE ALUMNOS CONCRETOS

- Dificultades de aprendizaxe na materia (informes, se é o caso, de competencia curricular nas áreas instrumentais)
- Dificultades de integración

C) PROPOSTAS QUE SE PRESENTAN

- Académico-pedagógicas: proposta de reforzo/apoio, etc
- Propostas organizativas

C) MODELO DE INSTRUMENTO AVALIACIÓN INICIAL
NIVEIS: 4º ESO / 1º BACHARELATO

DISCIPLINA: LINGUA LATINA	AESTIMATIO: INITIALIS	PROBATIO: INITIALIS
CURSUS: 4º /1º	ITER: ESO/BACHARELATO	TURMA:
DISCIPULUS/A:	PUNTOS OBTIDOS	

1. Que son as linguas romances?

2. Indica as linguas romances que se falan actualmente na Península Ibérica:

3. Indica algún dos restos arqueolóxicos ou monumentos romanos existentes en Galicia:

4. Que é o indoeuropeo?

5. En que século situarías a fundación de Roma?

6. O ano 711 d. C., a que século corresponde?

7. Que diferenza hai entre alfabeto e abecedario?

8. En que século situarías a figura de Julio César?

9. Como simbolizaban os romanos os números?

10. Sinala cal é o complemento directo na seguinte frase:

El padre regaló a su hijo un coche

11. Cales son as partes invariables da oración en castelán ou galego?

12. E as partes variables?

13. Indica cales son as funcións sintácticas existentes nas seguintes oracións:

a) Juan llegó cansado a casa

b) El niño es bueno

c) La maestra regaló a sus alumnos muchos libros

14. Cubre a seguinte táboa, indicando as categorías gramaticais de cada forma verbal:

Formas	Persoa	Número	Tempo	Modo	Conxugación
amabas					
hemos oído					
sabrán					
teníais					
comunicasteis					
tendremos					
viene					

15. Escribe unha conxunción de coordinación (en galego ou castelán) en cada un dos seguintes tipos:

a) Copulativa:

b) Adversativa:

c) Disxuntiva:

16. Que é unha oración transitiva? Pon un exemplo en castelán ou en galego.

17. Que é unha oración atributiva? Pon un exemplo en castelán ou en galego.

18. Indica un verbo irregular en galego ou en castelán:

19. Como se denominan os habitantes de TUI? E os de MÉRIDA?

20. A que cidade pertencen os habitantes denominados...

a) onubenses:

b) hispalenses:

c) oscenses:

d) bilbilitanos:

c) gaditanos:

21. Pon en números romanos o ano en que se descubriu América:

22. En que século se sitúa a caída do Imperio Romano (indica ademais se é a.C ou d.C.)?

23. De que lingua proceden o galego, o castelán, o portugués e o catalán?

24. Que é unha palabra patrimonial ou popular? E un cultismo? Pon un exemplo de cada unha.

25. Que é o tópico literario do CARPE DIEM? E o do UBI SUNT? E o do BEATUS ILLE?

ANEXO III

MODELO PARA INFORMAR SOBRE A PROGRAMACIÓN DOS CURSOS (PROCEDIMIENTO DE PROGRAMACIÓN REDUCIDA)

1. OBXECTIVOS DA MATERIA

2. CONTIDOS DO CURSO

2.1 Xerais

2.2 Distribución por avaliacións

3. BLOQUES TEMÁTICOS. DIVISIÓN E VALORACIÓN

4. PROCESO DE AVALIACIÓN

4.1 Criterios de avaliación

4.2 Criterios de cualificación e corrección

4.3 Instrumentos de avaliación. Valoración

4.4 Procedementos de avaliación

4.4.1 Mecanismos

4.4.2 Número de probas obxectivas

4.4.3 Avaliación continua e métodos substitutorios específicos

4.4.4 Determinación de bloques temáticos con % de valoración (*vide* punto 3)

4.5 Obtención de nota en avaliacións parciais

4.6 Criterios para a recuperación de avaliacións suspensas durante o curso

4.7 Mínimos esixibles para obtención de avaliación final positiva

4.8 Contidos mínimos para probas extraordinarias

4.9 Plans e programas de recuperación da materia pendente de cursos anteriores

5. MATERIAL NECESARIO PARA O DESENVOLVEMENTO DA MATERIA POLO ALUMNADO:

5.1 Material curricular: libro de texto, diccionario, etc

5.2 Material instrumental: caderno ou libreta, folios individualizados para a materia, libros de lectura, etc.

ANEXO IV
MODELO DE AVALIACIÓN DE COMPETENCIAS EN 2º BACHARELATO

ALUMNO/A:				MATERIA: LATÍN			CURSO: 2º BACH			GRUPO:				
☐ AVALIACIÓN PARCIAL:				☐ AVALIACIÓN FINAL ORDINARIA										
BLOQUES TEMÁTICOS	ESTÁNDARES BÁSICOS	ÍNDICE DE LOGRO					COMPETENCIAS ASOCIADAS							
		MÍNIMO ASIGNADO	NON LOGRADO		LOGRADO			CCL	CAA	CD	CSC	CCEC	CMCCT	CSIEE
			1 - 2	3 - 4	5 - 6	7 - 8	9 - 10							
1. TEXTOS 57% de 60%	LA2B5.1.1	13,5% de 27%												
	LA2B5.2.1	15% de 30%												
2. a MORFOLOXÍA 4,75% de 5%	LA2B2.1.1	0,875% de 1,75%												
	LA2B2.3.1	1,5% de 3%												
2. b SINTAXE 4,5% de 5%	LA2B3.2.1	0,625% de 1,25%												
	LA2B3.4.1	1% de 2%												
	LA2B3.5.1	0,625% de 1,25%												
3. LITERATURA 13,75% de 15%	LA2B4.2.1	1,875% de 3,75%												
	LA2B4.3.2	5% de 10%												
4. LATÍN, ORIXE LINGUAS ROMANCES E LÉXICO 13,5% de 15%	LA2B6.2.2	2,25% de 4,50%												
	LA2B6.3.1	2,25% de 4,50%												
	LA2B6.4.1	2,25% de 4,50%												
VALORACIÓN PARCIAL (X de 12)														
VALORACIÓN GLOBAL														

ANEXO V

MODELO DE AVALIACIÓN DE COMPETENCIAS EN 4º ESO

DISCIPULORUM/ARUM TABULA	ÍNDICE DE LOGRO E PuntuACIÓN DAS COMPETENCIAS ASOCIADAS											
	NON LOGRADO		LOGRADO			4 Bloques CCL	4 Bloques CAA	4 Bloques CD	B2 CSC	B2 CCEC	B1 + B2 CMCCT	B2 CSIEE
	1 - 2	3 - 4	5 - 6	7 - 8	9 - 10							

ANEXO VI

MODELO DE AVALIACIÓN DE COMPETENCIAS EN 1º BACHARELATO

MATERIA: LATÍN I	CURSO: 1º BACHARELATO	GRUPO:
☐ AVALIACIÓN PARCIAL:	☐ AVALIACIÓN FINAL ORDINARIA	

DISCIPULORUM/ARUM TABULA	ÍNDICE DE LOGRO E PUNTUACIÓN DAS COMPETENCIAS ASOCIADAS											
	NON LOGRADO		LOGRADO			4 Bloques CCL	4 Bloques CAA	B1+B2+B4 CD	B2 CSC	B2 CCEC	B1 + B2 CMCCT	B2 CSIEE
	1 - 2	3 - 4	5 - 6	7 - 8	9 - 10							
1.												
2.												
3.												
4.												
5.												
6.												
7.												
8.												
9.												
10.												
11.												
12.												
13.												
14.												
15.												
16.												
17.												
18.												
19.												
20.												
ESTADÍSTICA GLOBAL												

CLAVES			
CCL: A nota será a mesma que se obteña na puntuación global. A puntuación máxima será 10 e a mínima para entender que a competencia está lograda será 5.	CAA: A nota será a mesma que se obteña na puntuación global. A puntuación máxima será 10 e a mínima para entender que a competencia está lograda será 5	CD: A nota será a media que se obteña da suma dos tres bloques. A puntuación máxima será 8,75 (=6+1,5+1,25) equivalente a 10, e a mínima para entender que a competencia está lograda será 4,7 (=5).	CMCCT: Bloque 1 + Bloque 2 Nota máxima global que se pode obter é 7,5 (6 + 1,5) que equivalerá a 10 puntos. A puntuación mínima para entender que a competencia está lograda será 3,75 (=5)
CSC: Bloque 2 Nota máxima global 1,5 (=10) Puntuación mínima de logro: 0,75 (=5)	CCEC: Bloque 2 Nota máxima global 1,5 (=10) Puntuación mínima de logro: 0,75 (=5)	CSIEE: Bloque 2 Nota máxima global 1,5 (=10) Puntuación mínima de logro: 0,75 (=5)	

PARS QUARTA:

IDENTITATIS

CHARTA

PROBATIVA

REXISTRO DE IDENTIFICACIÓN DOCUMENTAL / IDENTITATIS CHARTA PROBATIVA

1. TIPO DE DOCUMENTO	Programación didáctica
2. ÓRGANO EMISOR	Departamento de latín do IES G. Torrente Ballester. Pontevedra
3. ÁMBITO DE APLICACIÓN	<ul style="list-style-type: none"> • 4º Educación Secundaria Obrigatoria • 1º Bacharelato • 2º Bacharelato
4. DESTINATARIO/AS	<ul style="list-style-type: none"> • Servizo Técnico de Inspección Educativa • Xefatura de estudos do IES (Equipo directivo) • Alumnado • Familias
5. CONTIDO E FINALIDADE	<ul style="list-style-type: none"> • Actuacións didáctico-organizativas do departamento na impartición das materias sobre as que ten competencia. • Homoxeneización de criterios e establecemento de criterios de revisión e modificación
6. PERÍODO DE VIXENCIA DO DOCUMENTO	Curso académico 2020 - 2021
7. PERSOA RESPONSABLE DA ELABORACIÓN E DIFUSIÓN	José Ramón Couto Fariña. Xefe de departamento
8. DATA DE CONFORMIDADE	16 de setembro de 2020
9. DATA DE ENTREGA	19 de outubro de 2020

**ANEXOS Á PROGRAMACIÓN SOBRE POSIBLES
ESCENARIOS DE PROGRAMACIÓN COVID**

ANEXO : 4º ESO

PLAN DE RECUPERACIÓN E REFORZO DE APRENDIZAXES IMPRESCINDIBLES NON ADQUIRIDAS NO CURSO 2019-2020 E/OU PLANIFICACIÓN DE IMPARTICIÓN DA MATERIA SEGUNDO OS POSIBLES ESCENARIOS COVID-19

ÍNDICE DE CONTIDOS

0. Normativa aplicable

I. Plan de incorporación á programación do curso actual dos contidos non impartidos na materia durante o curso 2019-2020

II. Análise das posibles situacións. escenarios docentes previstos

A) PRIMEIRO ESCENARIO: **Presencial**

1. Adaptacións necesarias da programación

B) SEGUNDO ESCENARIO: **Semipresencial**

1. Adaptacións necesarias da programación

2. Temporalización

3. Consecuencias derivadas

C) TERCEIRO ESCENARIO: **Non presencial**

1. Adaptacións necesarias da programación

2. Temporalización

3. Consecuencias derivadas

III. Adaptacións necesarias para unha docencia non presencial (1º bacharelato)

0. Normativa aplicable

1. Metodoloxía didáctica

2. Instrumentos de avaliación

IV. Modo de proveer o dereito á educación do alumnado que non poida seguir a ensinanza telemática

0. Normativa aplicable

1. Medidas

V. mecanismos que o profesorado deberá dispoñer para asegurar o seguimento continuo do curso polo alumnado

1. Mecanismos previos

2. Mecanismos de verificación

0. NORMATIVA APLICABLE

Ao abeiro das "Instrucións do 30 de xullo, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021", en concreto no apartado 3 (Programacións didácticas), o departamento de latín do IES Gonzalo Torrente Ballester de Pontevedra, con respecto ao curso de **4º ESO**, determina as seguintes actuacións:

I. PLAN DE INCORPORACIÓN Á PROGRAMACIÓN DO CURSO ACTUAL DOS CONTIDOS NON IMPARTIDOS NA MATERIA DURANTE O CURSO 2019-2020

A materia de latín de 4º de ESO esixe o seu estudo partindo de cero, xa que non é unha materia de continuidade con respecto ao curso precedente. Motivo este polo que **non procede realizar plan de recuperación** e reforzo coa finalidade de incorporar coñecementos non impartidos.

Non obstante, en cumprimento desas Instrucións, procédese a realizar unha serie de propostas para a impartición da materia en función de tres escenarios previstos e, polo tanto, das diferentes situacións coas que nos podemos atopar.

II. ANÁLISE DAS POSIBLES SITUACIÓNS. ESCENARIOS DOCENTES PREVISTOS

A) PRIMEIRO ESCENARIO:

Impartición de **clases presenciais** durante todo o curso académico.

1. ADAPTACIÓNS NECESARIAS DA PROGRAMACIÓN

Neste contexto, non é necesario realizar ningunha adaptación, permanecendo vixente a programación realizada de modo ordinario para este nivel de ensino no curso académico 2020-2021, tanto no referente a obxectivos, contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e competencias avaliáveis como no relativo a procedementos de avaliación, instrumentos e medios aplicados para a obtención de nota final de avaliación parcial e nota final de avaliación final ordinaria.

B) SEGUNDO ESCENARIO:

Impartición de **clases semipresenciais**:

1. ADAPTACIÓNS NECESARIAS DA PROGRAMACIÓN

Neste contexto híbrido de semipresencialidade corresponde realizar unha serie de adaptacións ou redución de contidos, así como o de definir elementos de avaliación.

- **CONTIDOS:** Veranse reducidos, con carácter xeral, nun tercio en cada un dos 4 bloques nos que se divide a materia.
- **CRITERIOS DE AVALIACIÓN:** Corresponderanse cos asignados aos diferentes contidos, previamente adaptados.
- **ESTÁNDARES:** Aplicaranse os estándares básicos establecidos na programación en cada criterio de avaliación.
- **INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN:** **Probas obxectivas** cun peso maior para a obtención da nota (tanto de avaliacións parciais como na final ordinaria) e **traballos realizados** polo alumnado (entre eles o de lectura dunha obra actual de asunto romano).
- As probas obxectivas serán realizadas durante o período presencial. A ponderación de cada un destes instrumentos será determinada no momento correspondente e será coñecida polo alumnado coa debida antelación á realización de cada un deles.

2. TEMPORALIZACIÓN

- **1ª avaliación:** 1ª, 2ª declinacións . Concordancia adxectivo-substantivo, verbo-suxeito, suxeito-atributo. Funcións principais dos casos. Conxugación verbal en activa en indicativo nos tempos presente, pretérito imperfecto. Organización político-social. Locucións máis frecuentes e dobles léxicos (cultismo-patrimonial). Preposicións e conxuncións de coordinación (especialmente copulativa e adversativa) máis frecuentes.
- **2ª avaliación:** 3ª declinación consonántica e vocálica. Concordancia substantivo-adxectivo e suxeito-atributo. Conxugación verbal en activa no tempo de futuro.

Mitoloxía: deuses principais, atribucións e representación. Cuestións de léxico (en liña coa proposta realizada para a 1ª avaliación).

- **3ª avaliación:** 4ª e 5ª declinacións. Pronomes persoais e demostrativos. A expresión do tempo e do espazo. A vida cotiá: nacemento, morte, educación e casa. Léxico (en liña co proposto para a 1ª avaliación).

3. CONSECUENCIAS DERIVADAS

- As clases presenciais estarán dedicadas especialmente aos contidos correspondentes ao bloque de LINGUA LATINA e ao bloque de TEXTUS.
- O bloque de ROMA: HISTORIA ET VITA reducirase á metade: dos seis temas previstos na programación ordinaria impartiranse, especialmente a través das clases non presenciais, tan só 3: organización política e social, mitoloxía e aspectos da vida cotiá. Esta redución verase compensada pola lectura da obra "Guárdate de los idus".
- O bloque de LEXICUM impartirase especialmente a través de clases non presenciais, a través de exercicios tipo test sobre o uso de locucións e detección de palabras procedentes do latín presentes no léxico das linguas romances (cultismos e patrimoniais)
- Utilizarase como estratexia didáctica a comparación entre linguas (semellanzas e diferencias entre a lingua latina e as romances faladas polo alumnado)

C) TERCEIRO ESCENARIO:

Impartición de **clases non presenciais** (telemáticas) **durante todo o curso ou, de ser o caso, durante dous trimestres do curso.**

1. ADAPTACIÓNS NECESARIAS DA PROGRAMACIÓN

Neste contexto de exclusividade de clases non presenciais corresponde realizar unha serie de adaptacións ou significativa redución de contidos, así como o de definir elementos de avaliación.

- **CONTIDOS:** Veranse reducidos, con carácter xeral, nun 50% nos bloques 1 e 3 nos que se divide a materia e manteranse, de ser posible, os contidos do escenario anterior (algo reducidos) para os bloques 2 e 4.

- CRITERIOS DE AVALIACIÓN: Corresponderanse cos asignados aos diferentes contidos, previamente adaptados.
- ESTÁNDARES: Aplicaranse os estándares básicos establecidos na programación en cada criterio de avaliación.
- INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN: **Probas obxectivas** cun peso maior para a obtención da nota (tanto de avaliacións parciais como na final ordinaria) e **traballos realizados** polo alumnado (entre eles o de lectura dunha obra actual de asunto romano). As probas obxectivas serán realizadas por vía telemática en función dos recursos existentes. A ponderación de cada un destes instrumentos será determinada no momento correspondente e será coñecida polo alumnado coa debida antelación á realización de cada un deles.

2. TEMPORALIZACIÓN

- **1ª avaliación:** 1ª declinación. Concordancia verbo-suxeito. Funcións principais dos casos. Conxugación verbal en activa en indicativo: presente. Organización político-social. Locucións máis frecuentes, topónimos próximos ao alumnado, dobles léxicos (cultismo-patrimonial).
- **2ª avaliación:** 2ª declinación (substantivos e adxectivos). Conxugación verbal en activa en indicativo: pretérito imperfecto. Identificación dos deuses máis importantes. Cuestións de léxico (en liña coa proposta realizada para a 1ª avaliación).
- **3ª avaliación:** 3ª declinación. Conxugación do pretérito perfecto de indicativo en voz activa. Vida cotiá: nacemento e casa romana. Léxico (en liña co proposto para a 1ª avaliación).

3. CONSECUENCIAS DERIVADAS

- O 75 % das clases non presenciais estarán dedicadas especialmente aos contidos correspondentes ao bloque de LINGUA LATINA e ao bloque de TEXTUS.
- O bloque de ROMA: HISTORIA ET VITA manterase practicamente idéntico á situación de semipresencialidade (aproveitando a redución dos contidos meramente lingüísticos): organización política e social, mitoloxía e vida cotiá. Esta

redución, xa experimentada na situación anterior, verase compensada pola lectura da obra "Guárdate de los idus".

- O bloque de LEXICUM manterase practicamente idéntico ao escenario anterior, establecendo como obxectivo o coñecemento e uso correcto de locucións e a identificación de dobles etimolóxicos.
- Utilizarase como estratexia didáctica a comparación entre linguas (semellanzas e diferenzas entre a lingua latina e as romances faladas polo alumnado).

III. ADAPTACIÓNS NECESARIAS PARA UNHA DOCENCIA NON PRESENCIAL (4º ESO)

0. NORMATIVA APLICABLE

En aplicación das medidas recollidas nas supraditas Instrucións do 30 de xullo e ao abeiro do establecido no Protocolo de adaptación ao contexto COVID-19, o departamento explicita con respecto ao curso de 4º de ESO os seguintes apartados:

1. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

Se ben é necesario distinguir o tipo de metodoloxía para cada unha das situacións formuladas, entendemos que nos casos de situación híbrida (semipresencial) ou exclusivamente non presencial atenderase a:

- Emprego de recursos dixitais (correo, aula virtual ou medios telemáticos de tipo persoal).
- As actividades terán unha compoñente eminentemente práctica.
- Como estratexia didáctica utilizarase fundamentalmente a comparación entre fenómenos lingüísticos da lingua latina e das linguas romance, mediante a comprobación das semellanzas e diferenzas existentes entre elas.
- A parte teórica da materia (bloques de HISTORIA e LEXICUM) afrontarase de maneira práctica, mediante propostas de realización de traballos ao alumnado complementados con cuestións de resposta curta sobre determinados aspectos e a través de cuestións presentadas en formato tipo test sobre a identificación e uso correcto de latinismos, patrimoniais e locucións

2. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Estarán constituídos, en primeiro lugar, por **probos obxectivos escritos** que teñan como base a adquisición dos coñecementos mínimos e competencias básicas fundamentais: identificación de declinacións; identificación de conxugacións; flexión de substantivos e adxectivos; identificación e flexión de formas pronominais; conxugación de tempos de indicativo en activa; funcións sintácticas dos casos e a súa aplicación práctica; coñecemento e uso correcto de determinadas locucións latinas de uso actual así como de dobles etimolóxicos.

En segundo lugar, contarase como instrumento coas **tarefas ou traballos que deberá**, de ser o caso, **presentar e realizar o alumnado**, especialmente no que corresponde aos bloques considerados "teóricos" (bloque 2 e bloque 4).

Os procedementos de avaliación e a obtención de nota final, tanto de avaliacións parciais como de avaliación final ordinaria seguirán partindo da base do que se estipula para o período ordinario ou presencial, coas adaptacións pertinentes a cada unha das outras situacións previstas. Cada proba , con independencia da modalidade de ensino, estará conformada polos 4 apartados básicos, con indicación da puntuación que supón cada un deses apartados con respecto á valoración global da mesma.

Estes bloques ou apartados poderán experimentar modificacións na ponderación establecida para un período ordinario presencial. En calquera caso, o alumnado sempre coñecerá previamente á realización de probas ou tarefas todos os axustes producidos na variación do peso de cada bloque ou apartado

IV. MODO DE PROVEER O DEREITO Á EDUCACIÓN DO ALUMNADO QUE NON POIDA SEGUIR A ENSINANZA TELEMÁTICA

0. NORMATIVA APLICABLE

En aplicación das medidas recollidas nas referidas Instrucións do 30 de xullo e na resolución conxunta das Consellerías de Educación e Sanidade pola que se aproba o protocolo de adaptación ao contexto COVID-19 para o inicio do desenvolvemento da actividade lectiva no curso 2020-2021, o departamento acorda establecer as seguintes:

1. MEDIDAS

- a. O profesorado deberá contar con correo electrónico de cada alumnado no inicio de curso, preferentemente de gmail.
- b. Detectada unha situación de non seguimento, poñerase en coñecemento do centro e previamente, desde o departamento, realizaranse todas as averiguacións posibles para determinar as causas. En calquera caso, o profesorado ofrecerá ao alumnado diversidade de medios de comunicación (correo, aula virtual, aplicacións, etc.) para resolver da mellor maneira posible calquera dificultade.

V. MECANISMOS QUE O PROFESORADO DEBERÁ DISPOÑER PARA ASEGURAR O SEGUIMIENTO CONTINUO DO CURSO POLO ALUMNADO

En aplicación das medidas recollidas na resolución conxunta das Consellerías de Educación e Sanidade pola que se aproba o protocolo de adaptación ao contexto COVID-19 para o inicio do desenvolvemento da actividade lectiva no curso 2020-2021, o departamento acorda o seguinte:

1. Mecanismos previos: O profesorado deberá informarse da situación persoal do alumnado para o seguimento, de ser o caso, de clases telemáticas no relativo aos medios necesarios cos que conta e debe contar, así como as posibles dificultades técnicas ou de dispoñibilidade.

2. Mecanismos de verificación. Se desde o departamento se observase que o alumnado non realiza un seguimento continuo do curso, procederá da seguinte maneira:

- Deberá intentar contactar con esa persoa e/ou coa súa familia para coñecer as causas.
- De non poder establecerse ese contacto ou as causas aducidas se deban a forza maior ou resulten pouco convincentes, o profesorado da materia poñerá en coñecemento da persoa titora do grupo onde está ese alumnado para que realice as actuacións oportunas.
- O tempo que ese alumnado permaneceu sen realizar un seguimento idóneo do curso compensarase co envío de material e posta ao día na materia, unha vez que se produza a súa reincorporación efectiva.

- Con frecuencia semanal o profesorado realizará un seguimiento da participación e presenza do alumnado, co fin de coñecer a situación de cada un deles e, de ser o caso, adoptar as medidas de prevención e reincorporación oportunas.

ANEXO : 1º BACHARELATO

PLAN DE RECUPERACIÓN E REFORZO DE APRENDIZAXES IMPRESCINDIBLES NON ADQUIRIDAS NO CURSO 2019-2020 E/OU PLANIFICACIÓN DE IMPARTICIÓN DA MATERIA SEGUNDO OS POSIBLES ESCENARIOS COVID-19

ÍNDICE DE CONTIDOS

0. Normativa aplicable

I. Plan de incorporación á programación do curso actual dos contidos non impartidos na materia durante o curso 2019-2020

II. Análise das posibles situacións. escenarios docentes previstos

A) PRIMEIRO ESCENARIO: **Presencial**

1. Adaptacións necesarias da programación

B) SEGUNDO ESCENARIO: **Semipresencial**

1. Adaptacións necesarias da programación

2. Temporalización

3. Consecuencias derivadas

C) TERCEIRO ESCENARIO: **Non presencial**

1. Adaptacións necesarias da programación

2. Temporalización

3. Consecuencias derivadas

III. Adaptacións necesarias para unha docencia non presencial (1º bacharelato)

0. Normativa aplicable

1. Metodoloxía didáctica

2. Instrumentos de avaliación

IV. Modo de proveer o dereito á educación do alumnado que non poida seguir a ensinanza telemática

0. Normativa aplicable

1. Medidas

V. mecanismos que o profesorado deberá dispoñer para asegurar o seguimento continuo do curso polo alumnado

1. Mecanismos previos

2. Mecanismos de verificación

0. NORMATIVA APLICABLE

Ao abeiro das "Instrucións do 30 de xullo, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021", en concreto no apartado 3 (Programacións didácticas), o departamento de latín do IES Gonzalo Torrente Ballester de Pontevedra, con respecto ao curso de **1º de bacharelato**, determina as seguintes actuacións:

I. PLAN DE INCORPORACIÓN Á PROGRAMACIÓN DO CURSO ACTUAL DOS CONTIDOS NON IMPARTIDOS NA MATERIA DURANTE O CURSO 2019-2020

A materia de latín de 1º de bacharelato esixe o seu estudo partindo de cero, xa que non é unha materia de continuidade con respecto ao curso precedente ao existir un cambio de etapa. Motivo este polo que **non procede realizar plan de recuperación** e reforzo coa finalidade de incorporar coñecementos non impartidos.

Non obstante, en cumprimento desas Instrucións, procédese a realizar unha serie de propostas para a impartición da materia en función de tres escenarios previstos e, polo tanto, das diferentes situacións coas que nos podemos atopar.

II. ANÁLISE DAS POSIBLES SITUACIÓNS. ESCENARIOS DOCENTES PREVISTOS

A) PRIMEIRO ESCENARIO:

Impartición de **clases presenciais** durante todo o curso académico.

1. ADAPTACIÓNS NECESARIAS DA PROGRAMACIÓN

Neste contexto, non é necesario realizar ningunha adaptación, permanecendo vixente a programación realizada de modo ordinario para este nivel de ensino no curso académico 2020-2021, tanto no referente a obxectivos, contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e competencias avaliáveis como no relativo a procedementos de avaliación, instrumentos e medios aplicados para a obtención de nota final de avaliación parcial e nota final de avaliación final ordinaria.

B) SEGUNDO ESCENARIO:

Impartición de **clases semipresenciais**:

1. ADAPTACIÓNS NECESARIAS DA PROGRAMACIÓN

Neste contexto híbrido de semipresencialidade corresponde realizar unha serie de adaptacións ou redución de contidos, así como o de definir elementos de avaliación.

- **CONTIDOS:** Veranse reducidos, con carácter xeral, nun tercio en cada un dos 4 bloques nos que se divide a materia.
- **CRITERIOS DE AVALIACIÓN:** Corresponderanse cos asignados aos diferentes contidos, previamente adaptados.
- **ESTÁNDARES:** Aplicaranse os estándares básicos establecidos na programación en cada criterio de avaliación.
- **INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN:** **Probas obxectivas** cun peso maior para a obtención da nota (tanto de avaliacións parciais como na final ordinaria) e **traballos realizados** polo alumnado (entre eles o de lectura dunha obra actual de asunto romano).
- As probas obxectivas serán realizadas durante o período presencial. A ponderación de cada un destes instrumentos será determinada no momento correspondente e será coñecida polo alumnado coa debida antelación á realización de cada un deles.

2. TEMPORALIZACIÓN

- **1ª avaliación:** 1ª, 2ª declinacións e 3ª consonántica. Concordancia adxectivo-substantivo, verbo-suxeito. Funcións principais dos casos. Conxugación verbal en activa en indicativo e subxuntivo. Organización político-social. Locucións máis frecuentes, topónimos próximos ao alumnado, dobletes léxicos (cultismo-patrimonial). Preposicións de acusativo e ablativo máis frecuentes.
- **2ª avaliación:** 3ª declinación vocálica (substantivos e adxectivos. Pronomes persoais, posesivos e demostrativos. A voz pasiva e a oración pasiva. A Romanización. Cuestións de léxico (en liña coa proposta realizada para a 1ª avaliación).

- **3ª avaliación:** 4ª e 5ª declinacións. Modo subxuntivo. O pronome relativo e a construción adxectiva ou de relativo. O exército. Léxico (en liña co proposto para a 1ª avaliación).

3. CONSECUENCIAS DERIVADAS

- Elaboración no remate de curso dun plan de reforzo de contidos mínimos non impartidos por razóns temporais para o curso seguinte, destinado a aquel alumnado que continúe cursando en 2º a materia de latín.
- As clases presenciais estarán dedicadas especialmente aos contidos correspondentes ao bloque de LINGUA LATINA e ao bloque de TEXTUS.
- O bloque de ROMA: HISTORIA ET VITA reducirase á metade: dos seis temas previstos na programación ordinaria impartiranse, especialmente a través das clases non presenciais, tan só 3: organización política e social, o exército e a romanización de Hispania e Gallaecia. Esta redución verase compensada pola lectura da obra "En busca de una patria. La historia de la **Eneida**".
- O bloque de LEXICUM impartirase especialmente a través de clases non presenciais, a través de exercicios tipo test sobre o uso de locucións e detección de palabras procedentes do latín presentes no léxico das linguas romances (cultismos e patrimoniais)
- Utilizarase como estratexia didáctica a comparación entre linguas (semellanzas e diferencias entre a lingua latina e as romances faladas polo alumnado)

C) TERCEIRO ESCENARIO:

Impartición de **clases non presenciais** (telemáticas) **durante todo o curso ou, de ser o caso, durante dous trimestres do curso.**

1. ADAPTACIÓNES NECESARIAS DA PROGRAMACIÓN

Neste contexto de exclusividade de clases non presenciais corresponde realizar unha serie de adaptacións ou significativa redución de contidos, así como o de definir elementos de avaliación.

- **CONTIDOS:** Veranse reducidos, con carácter xeral, nun 50% en cada un dos 4 bloques nos que se divide a materia.
- **CRITERIOS DE AVALIACIÓN:** Corresponderanse cos asignados aos diferentes contidos, previamente adaptados.
- **ESTÁNDARES:** Aplicaranse os estándares básicos establecidos na programación en cada criterio de avaliación.
- **INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN:** **Probas obxectivas** cun peso maior para a obtención da nota (tanto de avaliacións parciais como na final ordinaria) e **traballos realizados** polo alumnado (entre eles o de lectura dunha obra actual de asunto romano). As probas obxectivas serán realizadas por vía telemática en función dos recursos existentes. A ponderación de cada un destes instrumentos será determinada no momento correspondente e será coñecida polo alumnado coa debida antelación á realización de cada un deles.

2. TEMPORALIZACIÓN

- **1ª avaliación:** 1ª , 2ª declinacións. Concordancia adxectivo-substantivo, verbo-suxeito. Funcións principais dos casos. Conxugación verbal en activa en indicativo. Organización político-social. Locucións máis frecuentes, topónimos próximos ao alumnado, dobles léxicos (cultismo-patrimonial). Preposicións de acusativo e ablativo máis frecuentes.
- **2ª avaliación:** 3ª declinación consonántica e vocálica (substantivos e adxectivos. Pronomes persoais, posesivos e demostrativos. A voz pasiva e a oración pasiva. A Romanización. Cuestións de léxico (en liña coa proposta realizada para a 1ª avaliación).
- **3ª avaliación:** 4ª e 5ª declinacións. Modo subxuntivo. O pronome relativo e a construción adxectiva ou de relativo. O exército. Léxico (en liña co proposto para a 1ª avaliación).

3. CONSECUENCIAS DERIVADAS

- Elaboración no remate de curso dun plan de reforzo de contidos mínimos non impartidos por razóns temporais para o curso seguinte, destinado a aquel alumnado que continúe cursando en 2º a materia de latín.
- O 75 % das clases non presenciais estarán dedicadas especialmente aos contidos correspondentes ao bloque de LINGUA LATINA e ao bloque de TEXTUS.
- O bloque de ROMA: HISTORIA ET VITA reducirase a dous: organización política e social, o exército e a romanización de Hispania e Gallaecia. Esta redución verase compensada pola lectura da obra "En busca de una patria. La historia de la **Eneida**". O motivo desta selección é a importancia que determinados conceptos destes temas terán no traballo con textos do curso de 2º, xa que o autor escollido é un historiador e a maioría dos textos afrontan cuestións relacionadas coa organización política nas diferentes fases históricas da antiga Roma e neles é un protagonista constante a vida militar.
- O bloque de LEXICUM reducirase exclusivamente ao coñecemento de locucións latinas de uso actual e o seu correcto uso en diferentes situacións.
- Utilizarase como estratexia didáctica a comparación entre linguas (semellanzas e diferencias entre a lingua latina e as romances faladas polo alumnado).

III. ADAPTACIÓNS NECESARIAS PARA UNHA DOCENCIA NON PRESENCIAL (1º BACHARELATO)

0. NORMATIVA APLICABLE

En aplicación das medidas recollidas nas supraditas Instrucións do 30 de xullo e ao abeiro do establecido no Protocolo de adaptación ao contexto COVID-19, o departamento explicita con respecto ao curso de 1º de bacharelato os seguintes apartados:

1. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

Se ben é necesario distinguir o tipo de metodoloxía para cada unha das situacións formuladas, entendemos que nos casos de situación híbrida (semipresencial) ou exclusivamente non presencial atenderase a:

- Emprego de recursos dixitais (correo, aula virtual ou medios telemáticos de tipo persoal).
- As actividades terán unha compoñente eminentemente práctica. Partirase dos textos para explicar os aspectos morfolóxicos e sintácticos.
- Como estratexia didáctica utilizarase fundamentalmente a comparación entre fenómenos lingüísticos da lingua latina e das linguas romance, mediante a comprobación das semellanzas e diferenzas existentes entre elas.
- A parte teórica da materia (bloques de HISTORIA e LEXICUM) afrontarase de maneira práctica, mediante propostas de realización de traballos ao alumnado complementados con cuestións de resposta curta sobre determinados aspectos e a través de cuestións presentadas en formato tipo test sobre a identificación e uso correcto de latinismos, patrimoniais e locucións

2. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Estarán constituídos, en primeiro lugar, por **probos obxectivos escritos** que teñan como base a adquisición dos coñecementos mínimos e competencias básicas fundamentais: identificación de declinacións; identificación de conxugacións; flexión de substantivos e adxectivos; identificación e flexión de formas pronominais; conxugación de tempos de indicativo en activa e pasiva; funcións sintácticas dos casos e a súa aplicación práctica para a análise e tradución de frases de dificultade graduada; coñecemento e uso correcto de determinadas locucións latinas de uso actual así como de dobles etimolóxicos.

En segundo lugar, contarase como instrumento coas **tarefas ou traballos que deberá**, de ser o caso, **presentar e realizar o alumnado**, especialmente no que corresponde aos bloques considerados "teóricos" (bloque 2 e bloque 4).

Os procedementos de avaliación e a obtención de nota final, tanto de avaliacións parciais como de avaliación final ordinaria seguirán partindo da base do que se estipula para o período ordinario ou presencial, coas adaptacións pertinentes a cada unha das outras situacións previstas. Cada proba , con independencia da modalidade de ensino, estará conformada polos 4 apartados básicos, con indicación da puntuación que supón cada un deses apartados con respecto á valoración global da mesma.

Estes bloques ou apartados poderán experimentar modificacións na ponderación establecida para un período ordinario presencial. En calquera caso, o alumnado sempre coñecerá previamente á realización de probas ou tarefas todos os axustes producidos na variación do peso de cada bloque ou apartado

IV. MODO DE PROVEER O DEREITO Á EDUCACIÓN DO ALUMNADO QUE NON POIDA SEGUIR A ENSEÑANZA TELEMÁTICA

0. NORMATIVA APLICABLE

En aplicación das medidas recollidas nas referidas Instrucións do 30 de xullo e na resolución conxunta das Consellerías de Educación e Sanidade pola que se aproba o protocolo de adaptación ao contexto COVID-19 para o inicio do desenvolvemento da actividade lectiva no curso 2020-2021, o departamento acorda establecer as seguintes:

1. MEDIDAS

- a) O profesorado deberá contar con correo electrónico de cada alumnado no inicio de curso, preferentemente de gmail.
- b) Detectada unha situación de non seguimento, poñerase en coñecemento do centro e previamente, desde o departamento, realizaranse todas as averiguacións posibles para determinar as causas. En calquera caso, o profesorado ofrecerá ao alumnado diversidade de medios de comunicación (correo, aula virtual, aplicacións, etc.) para resolver da mellor maneira posible calquera dificultade.

V. MECANISMOS QUE O PROFESORADO DEBERÁ DISPOÑER PARA ASEGURAR O SEGUIMENTO CONTINUO DO CURSO POLO ALUMNADO

En aplicación das medidas recollidas na resolución conxunta das Consellerías de Educación e Sanidade pola que se aproba o protocolo de adaptación ao contexto COVID-19 para o inicio do desenvolvemento da actividade lectiva no curso 2020-2021, o departamento acorda o seguinte:

1. Mecanismos previos: O profesorado deberá informarse da situación persoal do alumnado para o seguimento, de ser o caso, de clases telemáticas no relativo aos medios

necesarios cos que conta e debe contar, así como as posibles dificultades técnicas ou de dispoñibilidade.

2. Mecanismos de verificación. Se desde o departamento se observase que o alumnado non realiza un seguimento continuo do curso, procederá da seguinte maneira:

- Deberá intentar contactar con esa persoa e/ou coa súa familia para coñecer as causas.
- De non poder establecerse ese contacto ou as causas aducidas se deban a forza maior ou resulten pouco convincentes, o profesorado da materia poñerá en coñecemento da persoa titora do grupo onde está ese alumnado para que realice as actuacións oportunas.
- O tempo que ese alumnado permaneceu sen realizar un seguimento idóneo do curso compensarase co envío de material e posta ao día na materia, unha vez que se produza a súa reincorporación efectiva.
- Con frecuencia semanal o profesorado realizará un seguimento da participación e presenza do alumnado, co fin de coñecer a situación de cada un deles e, de ser o caso, adoptar as medidas de prevención e reincorporación oportunas.

ANEXO : 2º BACHARELATO

ADAPTACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS PARA A INCORPORACIÓN, DE SER O CASO, DE CONTIDOS NON IMPARTIDOS NO CURSO ANTERIOR (2019-2020) EN MATERIAS DE CONTINUIDADE E PLANIFICACIÓN DE IMPARTICIÓN DA MATERIA SEGUNDO OS POSIBLES ESCENARIOS COVID-19

ÍNDICE DE CONTIDOS

I. Plan de incorporación á programación de 2º bacharelato 2020-2021 dos contidos non impartidos en 1º bacharelato de latín durante o curso 2019-2020, segundo a análise de posibles situacións ou escenarios.

I.I Normativa aplicable.

I.II Análise das posibles situacións. Escenarios docentes previstos.

A) PRIMEIRO ESCENARIO: **Presencial**

1. Delimitación dos contidos non impartidos.
2. Temporalización.
3. Consecuencias derivadas.
4. Adaptación da ABAU.
5. Observacións.

B) SEGUNDO ESCENARIO: **Semipresencial**

1. Delimitación dos contidos non impartidos.
2. Temporalización.
3. Consecuencias derivadas.
4. Adaptación da ABAU.

C) TERCEIRO ESCENARIO: **Non presencial**

1. Delimitación dos contidos non impartidos.
2. Temporalización.
3. Consecuencias derivadas.
4. Adaptación da ABAU.

II. Adaptacións necesarias para unha docencia non presencial (2º bacharelato)

II.0 Normativa aplicable.

II.I. Metodoloxía didáctica.

II.II . Instrumentos de avaliación.

II.III. Modo de proveer o dereito á educación do alumnado que non poida seguir a ensinanza telemática.

II.IV. Mecanismos que o profesorado deberá dispoñer para asegurar o seguimento continuo do curso polo alumnado.

I. PLAN DE INCORPORACIÓN Á PROGRAMACIÓN DE 2º BACHARELATO 2020-2021 DOS CONTIDOS NON IMPARTIDOS EN 1º BACHARELATO DE LATÍN DURANTE O CURSO 2019-2020, SEGUNDO A ANÁLISE DE POSIBLES SITUACIÓNS OU ESCENARIOS

I.I NORMATIVA APLICABLE

Ao abeiro das "Instrucións do 30 de xullo, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021", en concreto no apartado 3 (Programacións didácticas), o departamento de latín do IES Gonzalo Torrente Ballester de Pontevedra, con respecto ao curso de **2º de bacharelato**, único afectado para os efectos de incorporación de contidos de continuidade non impartidos no curso anterior, elabora o seguinte

I.II ANÁLISE DAS POSIBLES SITUACIÓNS. ESCENARIOS DOCENTES PREVISTOS

A) PRIMEIRO ESCENARIO:

Impartición de **clases presenciais** durante todo o curso académico.

1. DELIMITACIÓN DOS CONTIDOS NON IMPARTIDOS

Durante o curso 2019-2020, os contidos de 1º non impartidos, por razón da suspensión de clases presenciais antes do inicio do 3º trimestre, catalóganse da seguinte forma:

- a) **Contidos impartidos parcialmente**, a través de vía telemática, pero de modo insuficiente:
- A voz pasiva nos tempos de perfecto, tanto en indicativo como en subxuntivo
 - Estrutura da oración pasiva.
 - O pronome relativo
 - A oración de relativo: tipos e estrutura
- b) **Contidos non impartidos**, en atención ás orientacións das autoridades educativas relativas a centrarse en repaso e recuperación dos correspondentes á 1ª e 2ª avaliación:

- As formas nominais do verbo:
 - ❖ Morfoloxía e sintaxe do participio: Identificación; construción concertada e construción absoluta: características e tradución
 - ❖ Morfoloxía e sintaxe do infinitivo: Identificación; construción concertada e non concertada: características e tradución
- A subordinación con nexos polivalentes: CUM e UT
 - ❖ Valores
 - ❖ Tipos de oración subordinada que poden introducir
 - ❖ Elementos diferenciais

2. TEMPORALIZACIÓN

Estes contidos serán incorporados á programación de 2º bacharelato durante o 1º trimestre do curso 2020-2021.

3. CONSECUENCIAS DERIVADAS

- a. Redución significativa do tempo asignado en condicións normais durante o 1º trimestre aos contidos propios do 2º curso, xa que non é o mesmo tempo o que se precisa para repaso e ampliación de contidos xa coñecidos que a súa introdución por 1ª vez na dinámica do curso.
- b. Posibilidade de que se opte por dedicar o traballo con textos a un só dos autores establecidos para a ABAU; neste caso, sería Eutropio (prosista), por razóns obvias.
- c. Actuacións complementarias:
 - ❖ Enfocar as explicacións morfosintácticas establecidas para este curso de 2º , partindo dos textos do propio autor escollido para a tradución na ABAU, pese a que signifique unha diminución de contidos nun plano xeral.
 - ❖ Maior responsabilidade do alumnado no estudo dos temas "teóricos", que serán elaborados polo departamento, xa que inevitablemente verán reducida a súa presenza temporal na programación ordinaria.

4. ADAPTACIÓN DA ABAU

Tendo en conta as limitacións anteriormente enunciadas para o 1º trimestre (que é de profundización, ampliación e consolidación de coñecementos xa adquiridos), considérase necesario que esta diminución temporal veña correspondida por unha adaptación da proba da ABAU, porque o alumnado chegará a ela cunha carga menor de contidos impartidos e, polo tanto, en situación de desvantaxe se o tipo de proba é idéntico ao de anos anteriores. Sería imprescindible ter coñecemento inmediato das posibles adaptacións.

5. OBSERVACIÓNS

Todo o supradito está condicionado á impartición de clases presenciais efectivas durante todo o curso e coa duración ordinaria das clases. Calquera modificación ao respecto (clases telemáticas, híbridas, etc) significará o incumprimento non só da programación ordinaria do departamento, senón tamén deste plan de incorporación de contidos.

B) SEGUNDO ESCENARIO:

Impartición de **clases semipresenciais**:

1. DELIMITACIÓN DE CONTIDOS NON IMPARTIDOS

Os contidos non impartidos son os mesmos que na situación A.

2. TEMPORALIZACIÓN

Intentarase que eses contidos sexan abordados no 1º trimestre, pero esta opción dependerá do número de clases que sexan efectivamente presenciais e do número de clases que non sexan presenciais. As características desta materia (fundamentalmente, traballo con textos co fin de enfrontarse ás esixencias da proba ABAU) esixen a necesidade de presenza física de profesorado e alumnado. Non obstante, no caso de que esta presenza física non sexa total, senón combinada coa non presenza física, deberá reformularse todo o currículo da materia e esixirá un cambio importante de redución nos obxectivos.

No caso de que esta situación de semipresencialidade fose a que imperase, deberemos reorientar a metodoloxía, fundándoa case exclusivamente na renuncia a varios dos aspectos que configuran, de entrada, a proba ABAU, quedando establecidos da forma seguinte:

- TEXTOS: Un só autor (Eutropio)
- Análise morfosintáctica: Sen variación, pero centrándose máis especificamente na análise morfolóxica.
- LITERATURA: Centrarnos nos autores representativos e na súa obra, deixando á marxe os xéneros literarios e a situación anterior e posterior do xénero con respecto do autor representativo escollido.
- LÉXICO: Centrarnos tan só en dous dos tres aspectos esixidos pola proba ABAU

3. CONSECUENCIAS DERIVADAS

A metodoloxía que se adoptará no caso de situación de semipresencialidade será:

- Aproveitamento das horas de carácter presencial para o traballo con textos exclusivamente. Abordarase a problemática específica daqueles textos de Eutropio que permitan unha impartición de contidos morfosintácticos e de tradución o máis próxima posible ás esixencias curriculares do curso e da proba ABAU
- Fragmentación da non presencialidade entre os puntos 3 (LITERATURA) e 4 (LÉXICO) e a resolución de problemas e dúbidas que poidan xurdir no alumnado sobre a tradución e análise de textos.
- Elaboración dunha selección de textos (do autor único) para enfocar os problemas básicos de morfosintaxe e tradución desde unha perspectiva funcional.
- As probas escritas realizaranse durante as clases presenciais.

4. ADAPTACIÓN DA ABAU

Todo o anterior reclama a necesidade de que, nun contexto de semipresencialidade, a proba ABAU rebaixe os obxectivos concibidos para unha situación ordinaria de presencialidade exclusiva.

C) TERCEIRO ESCENARIO:

Impartición de **clases non presenciais** (telemáticas) **durante todo o curso ou, de ser o caso, durante dous trimestres do curso.**

1. DELIMITACIÓN DE CONTIDOS NON IMPARTIDOS

Os contidos non impartidos son os mesmos que os que se indicaron na situación A.

2. TEMPORALIZACIÓN

Estes contidos serán incorporados á programación de 2º bacharelato durante o 1º trimestre do curso 2020-2021.

Nesta situación de non presencialidade total durante o curso ou de non presencialidade durante un período igual ou superior a dous trimestres, deberá reformularse todo o currículo da materia e esixirá un cambio importante de redución nos obxectivos.

A adquisición de competencias estará en función da adaptación imprescindible que a CIUG deberá realizar sobre a proba ABAU, porque esta é o referente principal do desenvolvemento da materia no 2º curso.

Non obstante, tendo en conta as limitacións que o ensino non presencial supón para a materia (fundada neste nivel no traballo con textos e no uso e manexo adecuado e correcto do dicionario), aventuramos a seguinte ordenación no ámbito dos 4 apartados que configuran a proba ABAU:

- **TEXTOS: Un só autor (Eutropio):** Estudo dos **textos das probas de acceso dos últimos 10 anos**; implementar con outros textos do autor de características similares. Estes textos serán obxecto dun tratamento exclusivo nas sesións non presenciais.
- **Análise morfosintáctica:** Abordarase **exclusivamente a práctica da análise morfolóxica**. Aproveitaranse as sesións referidas a textos para realizar prácticas guiadas da análise morfolóxica de fragmentos específicos dos mesmos
- **LITERATURA: Centrarnos nos autores representativos e na súa obra**, deixando á marxe os xéneros literarios e a situación anterior e posterior do xénero con

respecto do autor representativo escollido. O profesorado actuará de guía de estudo sobre os aspectos que de cada autor deberá coñecer o alumnado.

- LÉXICO: Centrarnos tan só en **1 dos tres aspectos** esixidos pola proba ABAU. Nas sesións que se realicen dedicárase unha parte a abordar a análise e modo de contestación do apartado de **TOPONIMIA ou de DERIVACIÓN**

3. CONSECUENCIAS DERIVADAS

A metodoloxía que se adoptará no caso de situación de ensino non presencial durante a maior parte do curso ou durante un período igual ou superior a dous trimestres será:

- Aproveitamento das horas de contacto telemático para tratar exclusivamente o traballo con textos. Realizarase, por parte do profesorado, unha selección de textos de Eutropio (extraídos maioritariamente da lista de probas realizadas durante os últimos 10 anos) para poder practicar o uso do dicionario e adquirir as destrezas mínimas de tradución, centrándonos en problemas frecuentes dos textos nas probas de acceso á universidade.
- Establecerase unha sesión de explicación do autor de cada xénero literario cunha frecuencia de, polo menos, 1 vez por mes para efectuar aclaracións e recomendacións sobre o modo de abordar a contestación a posibles preguntas, recaendo o seu estudo efectivo no propio alumnado. O departamento proporcionará o material de estudo correspondente.
- O departamento entregará xa elaborado o material que o alumnado deberá estudar sobre o apartado de TOPONIMIA ou DERIVACIÓN, e será o alumnado o encargado de estudar cada un dos elementos que o compoñen, reservándose quincenalmente períodos telemáticos de resolución de dúbidas e problemas que poidan xurdir así como para que o profesorado estableza, mediante fichas, mecanismos de control do xa estudado.

4. ADAPTACIÓN DA ABAU

Todo o anterior reclama a necesidade de que, nun contexto maioritariamente telemático (todo o curso ou, polo menos, 2 trimestres do mesmo), a proba ABAU rebaixe os

obxectivos concibidos para unha situación ordinaria de presencialidade exclusiva, e se adapte ás circunstancias de non impartición de contidos do curso precedente así como as dificultades derivadas dun modelo de ensino (o telemático) que non encaixa coa esencialidade da materia: tradución e uso de dicionario.

II. ADAPTACIÓNS NECESARIAS PARA UNHA DOCENCIA NON PRESENCIAL (2º BACHARELATO)

II.0 NORMATIVA APLICABLE

En aplicación das medidas recollidas nas supraditas Instrucións do 30 de xullo e ao abeiro do establecido no Protocolo de adaptación ao contexto COVID-19, o departamento explicita con respecto ao curso de 2º de bacharelato os seguintes apartados:

II.1. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

Se ben é necesario distinguir o tipo de metodoloxía para cada unha das situacións formuladas, entendemos que nos casos de situación híbrida (semipresencial) ou exclusivamente non presencial atenderase a:

- Emprego de recursos dixitais (correo, aula virtual ou medios telemáticos de tipo persoal).
- As actividades terá unha compoñente eminentemente práctica. Partirase dos textos para explicar os aspectos morfolóxicos e sintácticos.
- Partirase de textos frecuentes nas probas de acceso para abordar a problemática xeral do autor prioposto para a tradución e análise.
- A parte teórica da materia (literatura e léxico) afrontarase de maneira práctica, mediante preguntas de resposta curta que darán unha visión xeral de cada autor representativo do xénero, así como de cuestións relacionadas coa derivación, toponimia e locucións latinas.
- As probas obxectivas realizaranse por vía telemática (en función dos recursos dispoñibles) e serán complementadas coa realización das tarefas propostas ao alumnado para a verificación da súa evolución académica. A valoración que se realice tanto sobre as probas obxectivas como sobre as tarefas será determinada e

comunicada ao alumnado con carácter previo á súa realización. Obviamente o peso maior corresponderá ás probas obxectivas.

- As cuestións relativas á redución-adaptación de contidos están recollidas dentro do establecido para cada escenario.

II.II .INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Estarán constituídos por probas e tarefas que teñan como base a adquisición dos coñecementos mínimos e competencias básicas fundamentais: tradución, uso de dicionario, análise morfosintáctica, autores literarios e cuestións referidas ao léxico latino en calquera das tres vertentes de estudo.

Os procedementos de avaliación e a obtención de nota final, tanto de avaliacións parciais como de avaliación final ordinaria seguirán partindo da base do que se estipula para o período ordinario ou presencial, coas adaptacións pertinentes a cada unha das outras situacións. Cada proba (que poderá dividirse en varios exercicios), con independencia da modalidade de ensino estará conformada polos 4 apartados básicos, con indicación da puntuación que supón cada un deses apartados con respecto á puntuación global da mesma.

Estes bloques ou apartados poderán experimentar modificacións con respecto á porcentaxe total de cada proba en función das propostas que poida realizar a CIUG, de ser o caso.

II.III. MODO DE PROVEER O DEREITO Á EDUCACIÓN DO ALUMNADO QUE NON POIDA SEGUIR A ENSINANZA TELEMÁTICA

En aplicación das medidas recollidas na resolución conxunta das Consellerías de Educación e Sanidade pola que se aproba o protocolo de adaptación ao contexto COVID-19 para o inicio do desenvolvemento da actividade lectiva no curso 2020-2021, o departamento acorda:

- a) O profesorado deberá contar con correo electrónico de cada alumnado no inicio de curso, preferentemente de gmail.

- b) Detectada unha situación de non seguimento, poñerase en coñecemento do centro e previamente, desde o departamento, realizaranse todas as averiguacións posibles para determinar as causas. En calquera caso, o profesorado ofrecerá ao alumnado diversidade de medios de comunicación (correo, aula virtual, aplicacións, etc.) para resolver da mellor maneira posible calquera dificultade.

II.IV. MECANISMOS QUE O PROFESORADO DEBERÁ DISPOÑER PARA ASEGURAR O SEGUIMENTO CONTINUO DO CURSO POLO ALUMNADO

En aplicación das medidas recollidas na resolución conxunta das Consellerías de Educación e Sanidade pola que se aproba o protocolo de adaptación ao contexto COVID-19 para o inicio do desenvolvemento da actividade lectiva no curso 2020-2021, o departamento acorda o seguinte:

Se desde o departamento se observase que o alumnado non realiza un seguimento continuo do curso, procederá da seguinte maneira:

- Deberá intentar contactar con esa persoa e/ou coa súa familia para coñecer as causas.
- De non poder establecerse ese contacto ou as causas aducidas se deban a forza maior ou resulten pouco convincentes, o profesorado da materia poñerá en coñecemento da persoa titora do grupo onde está ese alumnado para que realice as actuacións oportunas.
- O tempo que ese alumnado permaneceu sen realizar un seguimento idóneo do curso compensarase co envío de material e posta ao día na materia, unha vez que se produza a súa reincorporación efectiva.
- Con frecuencia semanal o profesorado realizará un seguimento da participación e presenza do alumnado, co fin de coñecer a situación de cada un deles e, de ser o caso, adoptar as medidas de prevención e reincorporación oportunas.